

A MAGYAR KEGYESTANITÓREND
BUDAPESTI GIMNÁZIUMÁNAK
ÉRTESITŐJE

AZ 1937—38. ISKOLAI ÉVRŐL

AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK 221. ÉVÉBEN.

KÖZZÉTETTE :

BALANYI GYÖRGY DR

IGAZGATÓ

BUDAPEST, 1938

KIADTA AZ ISKOLA IGAZGATÓSÁGA

Budapest, IV., Piarista-u. 1.

A MAGYAR KEGYESTANITÓREND
BUDAPESTI GIMNÁZIUMÁNAK
ÉRTESITŐJE
AZ 1937—38. ISKOLAI ÉVRŐL
AZ ISKOLA FENNÁLLÁSÁNAK 221. ÉVÉBEN.

KÖZZÉTETTE :
BALANYI GYÖRGY DR
IGAZGATÓ

EUCCHARISZTIKUS TRIDUUM.

A november hó 18., 19. és 20. napjain elmondott szentbeszédék.

I. Az eucharisztia és az emberiség.

Az Egyház legnagyobb kincsét, a hit fölséges titkát, Isten emberszeretetének csodáját: az Oltáriszentséget ünnepeljük. Ahány katolikus oltár világszerte, megannyi trónusa a szentségi Krisztusnak s körülötte az imádók seregei; ahány szentmise naponkint, ugyanannyi titokzatos megisméltése az ő földreszállásának; ahány méltó áldozás, annyi ünneplése az utolsó vacsora kenyértörésének. És ezenfelül minden két évben megmozdul a földkerekség minden táján a Krisztust ünneplő kereszténység és ezrével, tízezzel elindul a földnek egy-egy pontja felé, hogy ott az utazás fáradalmai és egyéb áldozatai után végre boldog örömmel boruljon le az ünnepi oltár előtt.

Ez a háromnapos ájtatosságunk ennek az ünneplésnek értelmét akarja számunkra megvilágítani. Eddig is tudjuk ugyan tanulmányainkból és átélésből is, hogy mérhetetlen kincsünk az Oltáriszentség, amellyel életünk napról-napra összeforr hitben, szeretetben, imáadásban, sok-sok szentáldozásban. De éppen mérhetetlensége és áldásainak kimeríthetlensége sürget, hogy minél több oldalról tegyük vizsgálódásunk tárgyává és úgy hangoljuk lelkünket a tavaszi világkongresszus méltó megülésére.

I.

Az Istent kereső emberiség történetének legmegkapóbb vonása, hogy az ember Isten közelébe törekszik nemcsak hitben, szeretetben és szolgálatban, hanem valamiképen térben is. Még hosszú évezredek választják el az Istenember látható jelenlététől s az Oltáriszentségtől, és már az a vágya, hogy érzékelhető közelében tudja s véglegesen magánál tartsa az Istenséget. A természeti népek fétiseikben, az egyiptomiak, babiloniak, görögök és rómaiak nemzeti szentélyeikben, egy-egy híresebb szoborban, palládiumban, a germánok szent ligeteikben sejtik az Istenséget, mert nincs az messze az ő feléje vágyódó néptől. Az ószövetség hívő embere tudja, hogy a lángoló, de el nem égő bokorból maga Isten szólt; és a pusztai élet ezernyi veszélyében megnyugvással telik el, ha föltekint a láthatatlan Isten látható trónusára, a tüzes felhőoszlopra. Méltán dicsekszik tehát, hogy nincs nép, amelyhez olyan közel volnának istenei, mint aminő közel van őhozzá az igaz Isten. De még ez sem elég és Áronnak hallania kell a türelmetlen nép követelését: «Csinálj nekünk isteneket, kik előttünk járjanak».

De nemcsak az Istenség közellétét keresi az emberiség, hanem egyenesen

a vele való közösséget áhítja. Az iráni ősvallás azt tartotta, hogy valahányszor áldozatot mutatnak be, az áldozatban mindannyiszor megjelenik az Istenség. Sőt az áldozati italnak, a haomának és bizonyos szent kenyereknek élvezete isteni erőknél juttat birtokába. A paradicsomban pedig ott állt az élet fája, mint a halhatatlanság forrása és a pusztai mannával együtt az Oltárszentségnek, a testi-lelki halhatatlanság orvosságának előképe.

Persze a mindent látó Istenség az embernek nemcsak jámborságáról szerez tudomást, hanem bűneiről is és főleg ez lobbantja magasra az áldozati oltárok lángját. Ezért teszi rá az ember arra az oltárra nemcsak legüdébb zsongéját és legszebb állatját, hanem olykor tulajdon embertestvérét, tulajdon gyermekét is, csak hogy elérje annak az áldozatnak lángja az eget, a büntető Isten irgalmasságát. Tibetben sokan messze földről, némelyek több hónapjáról, gyalogszerrel zarándokolnak el a szent hegyhez s azt úgy járvák körül, hogy közben minduntalan a földre vetik magukat és homlokukkal érintik a talajt, tehát valósággal a testükkel mérik köröskörül a hegy lábát: hozzávetőlegesen húsz napi kemény áldozat. Az indusok júniusban ülik Dzsagarnat főisten kocsinünnepét. Az óriási kocsi az isten képét viszi s a bűnbánók hosszú sora húzza napokon át, miközben 16 kereke mélyen belesüpped a homokba. Időnkint egy recsenés és halálkiáltás jelzi, hogy megint odavetette magát valaki áldozatul a szörnyű súlyú alkotmány kerekei alá, a halálhörgést elnyomja a kürtök és dobok zivaja.

Kétségbeesett áldozatok, mert mindent odaadnak és mégsem bizonyosak Isten tetszéséről. Vagy lehet-e még embervénnél is többet adni?

II.

Az újszövetségben több történet annál, amit emberi elme valaha megsejthetett, emberi szív vágyódása megálmodhatott. Isten olyan közel jött hozzánk az első betlehemi éjszakán, hogy testté lőn és miköztünk lakozék. És hogy ne csak kortársai részesüljenek közelségében, azért szentségi jelenlétét itt hagyta oltárainkon. Nincs többé szükségünk híres ókori szentélyekre, fából faragott palládiumokra, germán tölgyesekre, tüzes felhőoszlopra. Megfelel neki a legrejtettebb falusi templom is tiszta szentségházával: zúgó tölgyek helyett hívó és szerető emberszívek erdeje zsong neki dicséretet, a tüzes felhő helyett az örökmécs lobogó lángja jelzi éjjel-nappal az ő jelenlétét. Egészen közelről mutathatjuk be neki imádásunkat és ha magasra emelik előttünk, bizalommal vetjük rá tekintetünket: ha senki más, ő teljesen megért bennünket.

Igaz, hogy Deus absconditus, elrejtett Isten, mert étel és ital áruhájában él köztünk. A kenyér és bor külseje, a «színek» megmaradnak és belül megy végbe az a teljes átváltozás, melynek során a kenyér és bor átalakul Krisztus Urunk testévé és vérévé. Ha külsőleg is látható volna ez a változás, szilárdítaná ugyan a hitet, de csökkentené érdemét. Összhangzásban van ez azzal, amit Pascal a kinyilatkoztatásról mond: eléggé világos ahhoz, hogy a jószándékú emberek felismerjék, de eléggé homályos is, hogy a hit érdeme megmaradjon. De meg ha megdicsőült embersége szerint jelenne meg köztünk.

talán inkább elrettentené és távoltartaná azokat, akiket magához akar vonzani. A kenyér szelíd alakja senkit nem riaszt.

Annál megfelelőbb ez a megjelenési mód, mert ő táplálékkul akarja magát adni s éppen ezzel kerül annyira közel az emberhez. Amit a manna csak jelentett és az élet fája ígért, amit a haoma ivása meg nem tehetett és a parszi vallás remélni sem mert, az valósul meg az utolsó vacsora óta minden szentáldozásban, mert az áldozó nemcsak isteni erőkkkel, hanem magával a fölséges Istennel kerül közösségbe. De akkor a szentségi Krisztus álruhája, az étel színei, nemcsak elrejtik, hanem egyúttal ki is nyilvánítják őt, mikor táplálékot jeleznek.

De a szentségi Krisztus mint táplálékunk ennél többet is akar. Minden eledel azzal táplál, hogy fölszívódik a szervezetbe, amely asszimilálja és fölveszi a maga magasabb létformájába. Az Oltáriszentségről, mint eledelről ennek a fordítottja igaz, amint már Szent Ágoston észrevette. Itt a táplálék a magasabbrendű s ez asszimilálja magához a táplálkozót, a mi testünket és lelkünket. És mi táplálja a lelket? Csak a tiszta igazság és a tökéletes szeretet. De akkor az emberi léleknek táplálékkul egyedül a Isten elég jó, aki maga az igazság és szeretet. Éppen azért az Oltáriszentség az örökkévalóságra szóló eledel: «Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete van és én föltámasztom őt az utolsó napon». Az Oltáriszentség a Krisztus halhatatlan testében való részesedést adja a világnak.

És még valamit. Szent Pál apostol szerint Jézus Krisztus titokzatos teste az Egyház. Krisztus ennek a testnek feje, mi pedig mindnyájan az ő hívei, ennek a testnek tagjai vagyunk, ugyanaz a természetfölötti véráram táplál mindnyájunkat, akik ugyanazzal a szent kenyérral élünk. Az apostol szerint «egy test vagyunk sokan, mindnyájan, kik egy kenyérben részesülünk». S Szent Ágoston figyelmeztet, hogy sok búzaszem együtt adja ezt a kenyeret, sok szőlőszem a szent kehely borát. De akkor az emberiség testvéri egyetértését semmi sem biztosíthatja úgy, mint ugyanannak az Oltáriszentségnek vétele, «communio». Az Oltáriszentség az emberiség békéjét adja a világnak.

Végül még egy régi álmodat vált valóra: az Istennek valóban tetsző, engesztelő erejű áldozat álmodat. Mióta az Isten Baránya meghalt a kereszten és minden szentmisében újra feláldozza magát, nincs többet szükség tibeti szenthegyekre, sem hindu halálkocsikra, sem növény-, állat-, vagy éppen emberáldozatokra. Ha a mennyei Atya ideadta áldozatul az ő egyszülött Fiát, mi lehetne az, amit vele együtt meg ne adna nekünk?

A szentmise nemcsak Krisztus Urunk jelenlétének, hanem egyúttal áldozatának is egyetemessé tétele térben és időben. A keresztáldozatot az Üdvözítő egymaga mutatta be egyetlenegyszer, a földnek egyetlen pontján. A szentmisét vele együtt mutatják be hívei, minden időben és a földkerekség legkülönbözőbb pontjain. Így senki sem panaszkodhatik, hogy nem lehetett Jézus Krisztus kortársa és nem állhatott keresztje alatt. Minden hívő napokint ott áll a szentmisében Krisztus Urunk keresztje alatt, látja, amint a kehelyben felmutatják kiontott vérét s résztvevő szeretetének egész melegével hódol előtte. A szentmise az újszövetség tökéletes áldozata, amely megmenti a Golgota áldozatát attól, hogy történeti emlékké halványuljon.

III.

Az oltáriszentségi Krisztus ugyanannak bizonyult, aminek a történeti Krisztust hirdette a jövendölés: jel, amelynek ellene mondanak. Másfelől azonban a hitellenkedés és tagadás, a szentségtörések és megszenteltelenségek mellett a századok folyamán egyre gazdagabban és mélyebben bontakozik ki az eucharisztiai áhítat és egyre beszédesebben tanúskodik róla, hogy mekkora kincsének hiszi az anyaszentegyház a legfölségesebb szentséget.

Az első ezer éven át az Oltáriszentség tisztelete a szentmisére és a szentmise egyik főrészeré, az áldozásra szorítkozik. Erről már Szent Ágoston azt tanítja, hogy «senki sem élvezi ezt a testet anélkül, hogy imádtá volna», mégpedig úgy, hogy a hívek térdre borultak előtte és homlokukkal érintették a földet. De Krisztus nemcsak az áldozásig van jelen, hanem azon túl is, azért egyre inkább terjed az a gondolat, hogy szállást kell a számára készíteni a templomban. Előbb a főoltár fölött függő díszes edényben őrzik a szentséget, majd az oltár mellé épített pompás szekrényben, amely idővel egész építménnyé válik, végül magán az oltáron, a szentségházban. A 11. századtól növekszik az imádás: az átváltozást úrfelmutatás követi. 1264-től külön ünnepe van az Oltáriszentségnek, az Úrnapja. A szentségházra külön trónus kerül az ünnepélyes szentségkítétel céljára, körmenetekben az utcára is kiviszik a szentséget, amelynek számára idővel gyönyörű szentségmutatókat készítenek, a szentségház előtt pedig állandóan örökmécsnek kell égnie. A gyengéd szentségi áhítat egymásután tüntet el szokásokat, amelyeken régebbi korok nem mindig akadtak fenn. Így valamikor a halott mellé temették az Oltáriszentséget, mintegy vele adták utolsó útravalóként; a beteg sebeire helyezték; oltárköbe zárták; szentbeszéd alkalmával felvitték a szószekekre: eskütételkor kitették; vizálykodók közé vitték. A keresztény ókorban az áldozó tenyerére tették a szent kenyeret s az áldozó mély tisztelettel onnan vette magához: ma áldoztatótálcát használunk, hogy a szentség egyetlen morzsája se hulljon a földre.

Ez a fejlettebb és finomabb áhítat meg is termi a maga édes gyümölcsseit. Egyre többen és egyre mélyebben érezzük, hogy az Oltáriszentségben válik valóra Krisztus Urunk ígérete: «Én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig», és azért nem hagyjuk őt magára, hanem bensőséges imádságban és felajánlásokban öntjük ki előtte a lelkünket. Így válik a szentmise is egyre inkább megrendítő valóság-élménnyé, a Golgota valóságának élményévé. Az oltárról és a szentségházból a szeretetnek és bánatnak, az áldozat szellemének és a hősiességnek áramai indulnak el és vonulnak végig az imádók seregein. Az oltár árnyékában nagy szentek teremnek, a Krisztusért való odaadás nagy hősei. S ma már annyira erős és általános ez az eucharisztikus áhítat, hogy a nagy nemzetközi eucharisztikus kongresszusok nyilvánosságától sem kell félnie.

A tavaszi budapesti világtalálkozó előtt töltsük el lelkünket mély bizalommal és meleg szeretettel a szentségi Úr Jézus Krisztus iránt. Hív ő mindenkit, aki fárad és terhelve van; és ki az a becsületes ember és ki az a kötelességtudó tanuló, aki nem tartozik a fáradozók közé? És legyünk hálásak

ezért a szentségért, melynek görög nevét: *εὐχαριστία* — magyarul hálaadást jelent — már 100 körül megtaláljuk A 12 apostol tanítása című őskeresztény iratban. Szent Polycarpus antiochiai püspök, akit Traján császár alatt a vadállatok elé vetettek, ezeket írja a rómaiaknak az Oltáriszentségről: Én azt a szent kenyeret akarom ételül, amely Krisztus teste és itatul az ő véré, amely *ἀγάπη ἀφθαρτος*, azaz romolhatatlan szeretet.

Ez a romolhatatlan szeretet ígér nektek, Fiaink, örömet és egyensúlyt gyengeségeitekkel szemben és a világnézetek nagy harcaiban. És most felétek tárja karjait és várja ebben az ünnepi esztendőben a ti áldozatos szeretetek legnagyobb fokát.

II. Az eucharisztia az egyén életében.

Raffael legmélyebb értelmű műremekén, a Dispután, a képnek a földi életre vonatkozó alsó részén, mindennek középpontjában az Oltáriszentség áll. A mester abban a hitközömbös, hithideg röneszansz-korban csodálatos intuícióval meglátta és művészi ábrázolásával bele merte kiáltani abba az evangéliumi eszmények vesztette világba, hogy minő helyet foglal el az Oltáriszentség a keresztény ember életében. Meglátta, hogy a Krisztus szerinti életnek forrása, egyetlen biztos útja és csalhatatlan világítótornya: az Eucharisztia. Csak ezen az úton haladhat az embernek emberi méltóságához, ideiglenes földi rendeltetéséhez és örök mennyei céljához alkalmazott igazi, krisztusi, természetfeletti kegyelmi élet. Az Eucharisztia gyakori vétele és az Eucharisztia imádó szeretete az evangéliumi életideál és a szentpáli «új ember» eszménye önmagunkban való kialakításának elengedhetetlen feltétele és félreismerhetetlen középpontja.

A szentáldozás a Krisztus szerinti élet forrása! Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem marad és én őbenne! (Ján. 6, 57.)

A szentáldozás a Krisztus szerinti élet forrása, mert:

1. egyesít bnenünket az Úr Jézussal,
2. közvetíti lelkünknek a kegyelmi életet,
3. erőt, vigaszt és megnyugvást szerez a léleknek,
4. megszenteli testünket és beléoltja jövődő dicsőséges feltámadásának csíráját!

* * *

1. A szentáldozás által a legbensőbbben egyesülünk Krisztussal.

Ő maga mondotta: Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, énbennem lakik és én őbenne (Ján. 6, 57.). Amint az eledel egyesül a testtel, úgy egyesül a lélek is Krisztussal, mikor az szentáldozásban magába fogadja. Ezen egyesülés folytán megszentelődik lelkünk-testünk. A szentáldozás a megtestesülés szent titkának folytatása, megtestesüléskor a második isteni személy általánosságban egyesült az emberi természettel, a szentáldozásban külön-külön egyesül minden emberrel: Isten a megtestesülésben emberré lett, a szentáldozásban egyesül az emberrel, hogy az ember átistenüljön. Amint két viasztömeg összeöntve átjárja egymást, úgy jár át bennünket Krisztus (Alex.

Szent Cyrill). Ő bennünk van és mi Őbenne. A szentáldozásban Jézus Krisztus természetének részeseivé leszünk. Aki Krisztust gyakran veszi magához, az mintegy Krisztussá alakul át (Szent Ágoston). Jó oltóágnak az a természete, hogyha mégannyira vad alanyba oltják is, erősebb természetével legyőzi amazt, annak keserűségét a maga édességébe és nemességébe változtatja és a maga természetének megfelelő jó gyümölcs termésére készíti; így Krisztus teste, amint belénk száll, a maga kiválóságának színvonalára emeli fel és a maga igazságának lombjait, virágjait és gyümölcseit készíti teremni (Aqu. Szent Tamás). «Akik sokszor áldoznak s mindennap miséznek s lelküket szent örömök izgalmaival telítik — mondja Prohászka —, azok okvetlenül más kifejezést nyernek még arcukon is. Lehetetlen, hogy ez a mély, szent és édes öröm, amely annyiszor átfut rajtuk és vérüket mozgásba s idegrendszerüket szent remegésbe hozza, nyomtalanul elvessen. Nem, annak nyoma, e szent áramoknak árkaik vannak, s ezek az árkok a lélek sugárzásával telvék. Akik évtizedeken át szeretettel veszik az Oltáriszentséget, annak tiszta fénye feltétlenül meglátszik szemükben, ahogyan Wotan fiait meg lehetett ismerni a szemük ércsillogásáról, úgy Jézus istenileg művészi teremtő szeretetének csilláma van ezeken a lelkeken (Ö. m. 24, 133 ; 129.). Akik Krisztust veszik, elváltoznak, hozzá hasonulnak, mert Krisztus gondolatai, érzései, erényei lelkükbe szűrődnek» (Ö. m. 24, 142.).

Prohászkat is a mindennapi misézés és áldozás, az állandó szentségimádás Krisztus meghitt körébe emelte. Annyira varázskörébe került, hogy a «titok, ez a nagy tény belenőtt a lelkébe». Életének utolsó szakában gondolatvilága monstancia gyanánt fonódott az Oltáriszentség köré. Szemén átverődött az Úr lelke és végtelen fölsége. Egész egyéniségén kiverődött a Krisztussal való misztikus egyesülés. Akárcsak kedves szentjein, akiknek lelkéből szívta az érzelmes, bensőséges szeretetet az Oltáriszentség iránt : Ágatha, az ő régi szerelme, akiben annyi a gyermekdedség és bizó könyörgés ; Julianna, a nagy szerető, aki megérezte Krisztust az Oltáriszentségben és új nüanszot adott az eucharisztikus áhítatnak ; Paschalis, aki nyitogatja szemét és kopog koporsója falán Úrfelmutatáskor ; Vencel, aki az imádás és kegyelet angyalaival jár, aki havatolvasztó tüzes szeretettel szereti a szentségi Üdvöztőt, aki finom gyengédséggel maga veti, aratja és őrli az Oltáriszentség kenyérmagvát és szűri az Eucharisztia borát és úgy szövö elragadó szolgálattal a szent titok fátyolát.

Igen, életközösséget sürget és akar velünk az eucharisztikus Jézus : Ahol én vagyok, ti is ott legyetek. Ti énbenem és én tibennetek (Ján. 14, 3, 20.). Rajtunk múlik, hogy aztán mi ebben az életközösségben Krisztussal valóságos érzelmi és lelki közösségre magasztosuljunk. Az eucharisztikus Jézus olyan érzelmi, értelmi és akaratbeli bensőséges egyesülésre kíván velünk jutni, hogy a mi személyiségünk mintegy teljesen eltűnjön és legyen belőlünk Alter Christus : Élek én, de immár nem én, hanem él bennem a Krisztus (Galat. 2, 20.).

2. A szentáldozás közvetíti lelkünknek a kegyelmi életet.

Az Úr Jézus ismételten és ismételten tanította, hogy lelkünk csak úgy él, ha az Oltáriszentséget magába fogadja : Ha valaki a kenyérből eszik, halált nem lát mindörökké, és a kenyér, amelyet majdan adok, az én testem a világ

életéért (Ján. 6, 52.). Bizony mondom nektek, ha nem eszitek az Emberfia testét és nem isszátok az ő véré, nem lesz élet tibennetek (Ján. 6, 54.). A szentáldozás nemcsak növeli lelkünkben a megszentelő kegyelmet, hanem gyöngíti rosszra való hajlamainkat és megtisztít a bocsánatos bűnöktől is. Fenntartja bennünk a kegyelmi életet. Amint a testi eledel tartja a testet életben, úgy a szentáldozás megóvja a lelket a haláltól, t. i. a halálos bűntől, amely megöli a lelket. A szentáldozás a halálos bűnbe való visszaeséstől megmentő eszköz, a bűn ellenmérge. Isteni vérátömlesztés ez ! Gyógyít, nemesít, minden erecskébe, sejtbe elhatol és kegyelmi életre képesít ! Lehetünk-e paráznatestűek, — ha Krisztus szentséges vére bennünk van? Lehetünk-e bujavérűek, ha az Isten Fiának, a szűzi Anya gyermekének vére csobog ereinkben? Bizony Isten életében részesülhetünk, megnemeseedik minden vágyunk, megtisztul minden földi vágyunk, mert Isten gyermekeivé, Krisztus vérrokonáivá, Krisztus teste és vére által test-véreivé váltunk.

Az Eucharisztia az életszentség iskolája.

Minden kegyelem a szentostyából ered — mondja b. Eymard Julián, a papi Eucharisztia Társulat megalapítója, — Jézus onnét szenteli meg a világot láthatatlanul, lelki módon . . . Éppen azért, amely szívből kialszik az Oltáriszentség szeretete, abból kivész a hit, ott beáll a közömbösség. És a léleknek ebben az éjtszakájában mint zsákmányra leső fenevadak törnek elő a bűnös szenvedélyek. Ez a legnagyobb szerencsétlenség ! Ki is tudna életet önteni az olyan fagyos szívekbe, amelyet már az Oltáriszentség sem tud felmelegíteni? A ritkán áldozó ember könnyebben esik bűnbe, a gyakrabban áldozó könnyebben marad a kegyelem állapotában. Gyakran járuljatok a szentáldozáshoz, buzdít Kupertinói Szent János, mert ott, ahol Isten megjelenik, Isten ellensége nem tartózkodhatik.

Szent Cottolengo József, akit a mi Pirotti Pompiliusunkkal együtt avattak szentté, egyenesen a gyakori szentáldozásnak tulajdonította, hogy tisztaságát mindvégig megőrizte. Mikor pappá szentelték, jó feltételeinek elseje : Egy napon sem mulasztom el a szentmisét. És Isten kegyelméből ehhez hű is maradt haláláig. Átlátva a gyakori szentáldozás óriási jelentőségét : apostola is a gyakori szentáldozásnak. Mikor az egyik plébános megtagadta a helybeli apácáktól a napi szentáldozást, a szent felkereste őt és szeretettel kérdőre vonta ez eljárásáért. Mikor a plébános lelkiismeretére hivatkozott, mondván, hogy ha tehetné, ő maga, pap létére, az Úr Jézus iránti tiszteletből, hetenként háromszor nem misézne, — a szent azt válaszolta : Én pedig, plébános úr, ha tehetném, az Úr Jézus iránti tiszteletből naponként háromszor misézném.

Szent István lelkének igazi hajtőereje életszentsége volt. A kegyelmi élet, a szentségi élet, az eucharisztikus élet. Ebben van minden szentistváni nagyság legmélyebb titka.

Szent Imre szüzességének kegyelmét az Eucharisztianak köszöni.

És ugyan Magyarországi Szent Erzsébet, akinek ma van az ünnepe, hogyan jutott a nagy kegyelmeknek birtokába? Kisgyermek korától kezdve mindig, mindenütt és mindenben az Eucharisztia Istenét kereste.

Az ifjú Kalazanti Szent Józsefet a romlott Valenciában csak a gyakori szentáldozás őrizte meg az erkölcsi bukástól.

Montecalvó szülöttjének, Pitotti Szent Pompilius Máriának szentté fejlődésében lehetetlen meg nem látnunk a gyakran áldozó jó szülőknek nevelőhatását.

Boldogemlékű X. Pius pápa, az Oltáriszentség nagy pópája, a gyakori szentáldozás szorgalmazásával indul az Omnia restaurare in Christo programjának megvalósítására.

Az Eucharisztia fenntartja bennünk a kegyelmi életet. Az Eucharisztia szenteket tápláló kenyér, szüzeket nevelő bor. Az Eucharisztia a szentek iskolája. Az Eucharisztia a Szeretet lángoló tűzhelye. A tűzhely csendesen, egyenletesen sugározza a meleget. Nem térdelhetsz az Eucharisztia előtt, nem veheted magadhoz Krisztus testét, hogy évek folyamán csendesen, észrevétlenül át ne megeddnek a szived Isten iránt való nagy szeretetben. És minél jobban beleolvadsz Krisztus szeretetébe, annál inkább formálódasz az Ő szíve szerint. Az egyesülés a gyakori szentáldozásban megtermi a maga kegyelmi hatásait : a szeretet átalakul egy másik energiává, Krisztus követésébe, abba a vágyba, hogy egészen magára öltse Krisztust és Ő éljen benne.

3. A szentáldozás erőt, vigaszt és megnyugvást szerez a léleknek.

Az Eucharishtiában Jézus él közöttünk. Nélküle semmik vagyunk. Ő tartja bennünk a hitet, reményt, szeretetet. Ő tartja bennünk az életet. Hiszen azért van itt, hogy éltesen. A hit és erkölcs mindig arányos volt az Eucharisztia szeretetével. Innen újulnak meg a lelkek, Ő a mi éltető napunk.

Vianney Szent János életének lelke, ereje az Eucharisztia. Ott kapott mindent. Élete eucharisztikus élet volt. Már pirkadás előtt ott térdelt a tabernákulum előtt. Ott latolgatta minden programját. Hívei tudták, hogy a Szentség előtt kell őt keresni. Élmény volt őt a tabernákulum előtt látni. Miséje közben mennyei fény ragyogott arcáról. Egész lelkével misézett. Hívei szívébe is ezt a szeretetet akarta beleplántálni. Az Oltáriszentségben van sikereinek nagy titka. Az Oltáriszentség volt minden erejének forrása, a szentségi Jézus volt szerelmének tárgya, ezért volt szent, fáradhatatlan, apostol és ezért áldotta meg munkáját az Úr.

Szent Cottolengo József azt állította : «Félek, hogy nem sikerül az a nap, amelyen nem miséztem és tapasztaltam is, hogy minden kevésbé ment jól, ha valamely okból lehetetlen volt misézniem.» Mikor valaki látta, hogy betegen vonszolja magát a kápolnába, hogy misézzen és szemrehányást tett neki, mondván, hogy ezzel baját csak súlyosbítja, azt felelte : «Még sohasem tapasztaltam, hogy abból valami bajom lett volna, mert miséztem.» Hirdette is : «Ime, ebben van az én erőm ! Mindenre képes vagyok abban, aki engem megerősít.» Szentmise után lángolt az arca és amikor a kápolnából eltávozott, valami különös méltóságot árult el egész magatartásában. Szinte látni lehetett rajta a szentáldozásból nyert csodás kegyelmeket. Valaki erről így tanuskodott : «Mikor azt láttam, hogy az oltártól a szószékhez mellettem elhalad, meglepett az az erő, amelyet vele az Eucharisztia közölt.»

Gihl Miklós, a híres német dogmatikus, élete utolsó éveiben sokat szenvedett. Testi szenvedéseinél is nagyobb szenvedést okozott neki, hogy nem tudott misézni. Mikor látta, hogy állapota nem javul, elfogta a vágy, hogy akárhogyan, de misézhesen. Megszerezték neki a pápai engedélyt, hogy ülj

misézhetik. Amikor megjött az engedély, már tizenhárom hónapja nem misézett. Karácsony napja volt. Egy újmisének vágyaival és érzelmeivel vánszorogott a szobájában felállított egyszerű kis oltárhoz. Nagy időt ért meg, de ilyen karácsonyi ajándékban még nem volt része. Kimondhatatlan boldognak érezte magát. Az Úr megvidámitotta ifjúságát. Mint valamikor a vak Ségur, ő is felírhatta oltárára: Ad consolationem! Vigaszom! Életének hátralevő részében, ha keservesen is, de majdnem mindennap misézett. Ez volt vigasza. Az Oltáriszentségből merített erőt és vigasztalást szenvedéseiben.

Vagy említsem-e igazi nagy férfiakban szűkölködő korunk napjainak egyik legnagyobbikát, a szentség hírében elhalt magyar főurat: Herceg Batthyány-Strattmann Lászlót (1870—1931), az eucharisztikus apostolkodás egyik legjelesebb példaképét. Olvasom Ödön fia korai haláláról írt feljegyzéseit. Akaratlanul is könnyes lesz a szemem. Nem tudom, kit csodáljak jobban, a bájos, tisztalelkű fiút, aki megerősítve az Oltáriszentséggel, ajkán mosollyal költözik az örökkévalóságba, vagy a hőslelkű apát, akinek fiával legszebb reménye szállt sírba és mégis könnyes szemeit a tabernákulumra szegezve, magasztalja az Istent... A nagy megpróbáltatásban az Oltáriszentség szerzett megnyugvást lelkének!

O si scires donum Dei... ó, hogyha ismernők és megértenők Isten nagy ajándékát és ezt a közellétet felhasználnók lelkünk javára, ó akkor mi volnánk a világ legerősebb és legboldogabb emberei. A közellét a szeretetnek legelemibb törekvése, jele és megnyilvánulása. És a szeretet erő, vigasz és megnyugvás. Az állat is közel bújik társához, odasímul gazdájához, szereti otthonát. És a gyermek az édesanyja karján? Kebel a keblen, szív a szíven, melegség a melegségen, — ez a szeretet. Közel lenni. Csók, ölelés, egyesülés, szerelemnek minden gesztusa ezt suttogja, ezt leheli, ezt dobolja: együtt lenni, eggyé lenni, szívet-lelket azonos ritmusba hozni, egymás közelségében felolvadni... Hát Ő is, az Isten, közel akart lenni azokhoz az ő kisdéd gyermekeihez, akiket szeret! Milyen boldogság, erő és vigasz forrása tudni, hogy sohasem vagyunk egyedül! Hogy sohasem járunk barát és testvér, és szülő nélkül az élet hideg útjain! Eucharistia est magnum vitae adiumentum. Az Oltáriszentség az életnek nagy segítsége!

Haj, a századok folyamán hány ezer és hány millió megtépett bárány, megtévesztett, megkísértett, üldözött lélek járt már a láthatatlan pásztor nyomában, merített erőt az Ő eledeléből. Legelt az Ő legelőin, ette ezt a szent táplálékot és itta ezt a szent italt. Jusztinok és Tarziciuszok, Sziéna gyöngye, Gonzága liliuma, Hunyad tölgye, Avila rózsája és Lisieux virága, — mind-mind a szentáldozás forrásaiból táplálkozott. Szűzek és megtért bűnösök, szentek és drága, egyszerű lelkek: valamennyien ennek a bűvös forrásnak erejéből emelkedtek a hit és szeretet magaslataira.

Szent vér! Egy csepped több, mint minden... Ó, milyen az energiád! Szent Grál, én is szomjazlak és imádlak! Szent Grál, te bűvölsz engem is, te vonasz engem is: Megyek, megyek Utánad, Édes és Főlséges!

4. A szentáldozás megszenteli testünket és beléoltja a jövődő dicsőséges feltámadás csíráját.

Az Oltáriszentség különösképpen az örök élet szentsége. Mikor ajkunkra teszi az anyaszentegyház, ezt mondja : A mi Urunk Jézus Krisztus teste őrizze meg a te lelkedet az örök életre ! Krisztus akaratából, az Oltáriszentség az örök életre képesít, mert izelítő abból a csodálatos átistenítő egyesülésből, amely az örök életben állandó és megszakítatlan lesz közöttünk és az Isten között.

Az Oltáriszentséget alkonyatkor alapította az Úr Jézus, azért, hogy rámutasson az Oltáriszentségnek arra a hatására, amely szembeszállást jelent az élet alkonyával : az elmúlással. Halála előestéjén rendelte, mintegy annak a kételynek megelőzésére, hogy teste megfeszítésével, vére kiontásával, egész emberi természetének feláldozásával őt is utoléri az enyészet hervasztó keze. Ezért éppen akkor tette örökletessé köztünkmaradását a kenyér színe alatt, amikor emberi természetében ez megszűnni és bevégződni látszott. Nyíltan megmondotta : Az én testem élő kenyér a világ életéért. Aki eszi az én testemet, halált nem lát mindörökké. (Ján. 6, 51—52.)

Az Oltáriszentség mélyen és sokszorosán utal az örök életre. Ezért nevezi már Antióchiai Szent Ignác, az agg vértanu püspök kivégeztetése előtt *φάρμακον αθανασίας* és *αντίδοτον του μη αποθανείν* (Eph. 20.) a halhatatlanság orvossága és a meghalás ellenszere nevekkel, ezért teszi az anyaszentegyház a haldoklók ajkára, mint az örök élet obulusát és ezért irányítja rá figyelmünket a hamvazó-szerda előtti farsangi szentségimádásban, hogy ne féljünk a mulandóság hamuját homlokunkra venni, ha előbb az örök élet kenyerét, a feltámadás zálogát és halhatatlanságunk orvosságát ajkainkra vettük.

Valahányszor nagypénteken Krisztus sírja felett látom az Oltáriszentséget, mélységes meghatottság vesz erőt lelkemen. Lenn a halál, fenn az élet. Aki érettünk meghalni tudott, az értünk, velünk és bennünk élni is akar. S meghalni akart értünk, hogy tudjon bennünk élni. A szentsírról mirhakenet illata helyett a tavasz sötétkék ibolyáinak illata árad : az Eucharisztia az örök élet tavaszát sugározza. Lenn nem a Glória öröme nécke hallik, hanem a gratia, a kegyelem szolid fénye reszket. Fenn a gratia a Glória fényébe olvad át, mert az Eucharisztia a kegyelemnek aranyhídján át az örök glória fényzőnébe vezet. Lenn a halál némasága, fenn az élet misztikus csöndje. És mindkét helyen hallom mégis a szeretet forró, sutogó szavát : Ez az én testem, amely értetek adatik (Luk. 22, 19.)... A szentsíron az elválás bánatos sejtelve borong, felülről pedig az Eucharisztia biztató fénye ömöl : Non vos reliquam orphanos (Joann. 14, 18.) . . . Meghalt a halál lenni : Mors mortua tunc est, quando mortua vita fuit (cf. 1. Cor. 15, 54.) . . . Igen, a halállal az élet nyílt meg, a nagy Aeternitas végtelen perspektívája tárul az emberi sors fölé. A világtörténelemnek, a vergődő emberiség szomorú történetének nagy fordulópontja, válságos pillanata, döntő krízise ez a nagy beteljesedés, mely helyrebillenti a földi élet megzavart egyensúlyát és a boldogság nem a mesék világának kódös homálya többé, többé nem álom csupán, hanem édes valóság . . . a halállal megváltott emberiség clete az Eucharisztia. Aki eszi az én testemet, halált nem lát mindörökké (Ján. 6, 52.). A halhatatlanság verőfényét veti az Eucharisztia a szentsírra. Rontsátok le e templomot és én harmadnapra felépítem azt (Ján. 2,19.). Lélek és élet itt minden ! Itt van az élet nagy titkának megoldása, ahol nem a halál réme sötétlik, hanem az örök élet fénye ragyog. Lángelmék, világ-

dölcsek, nagy tudósok világnézeteket komponáló szomorú vergődésekkel ide jöjjetek : Mindenre megadja a feleletet az Eucharisztia !

Igen, aki az Oltáriszentségben hisz, annak nem kín a halál, a távozás, ennek a tűnő árnyékvilágnak elhagyása. Annak az lepelhullás, rabbilines-lehántás, szárnyak növekedése, lélek megdicsőülése. E sokat tévedett és sokat szenvedett, sokat kísértett és sokat csapongott kis lélek-lepke boldog hazatalálása a tiszta fényességbe, a tiszta és isteni gyönyörök soha el nem múló otthonába. A szív hazarepülése a szívek egyetlen és megnyugtató középpontjába.

A szentáldozás egyesít Krisztus testével és ezen egyesülés által testünk külön jogcímet nyer a jövő dicsőséges feltámadásra. Krisztus az Ó szent teste által a mi testünkbe oltja a halhatatlanságnak a csíráját. A mi testünk is romolhatatlanná válik a megdicsőült krisztusi testtel való érintkezése által (Nys. Sz. Gergely). Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, annak örök élete leszen és én őt feltámasztom az utolsó napon (Ján. 6, 55.).

O sacramentum pietatis, o signum unitatis, o vinculum caritatis ! Qui vult vivere, habet ubi vivat, habet unde vivat. Accedat, credat, incorporetur, ut vivificetur. Ó kegyes Szentség, ó egység záloga, ó szeretet köteléke ! Aki életet akar, tudja, hol keresse forrását, amelyből merítsen. Járuljon Hozzája, higgyen Benne, egyesüljön Vele, hogy megtalálja az Életet ! (Sz. Ágoston).

* * *

Van egy vágy, amely oly általános, mint maga az emberiség, oly tartós, mint maga az élet. Még a halál sem szünteti meg, mert ez a vágy a halál utáni örökkévalóságot is felöleli magába. Ez a vágy, ez a szüntelen törekvés : az Élet utáni vágy. Minden életet keres, minden élet után vágyódik. Tudomány, mint rendszer, műveltség, mint gyakorlat, művészet, mint az igaznak szép formába való öltöztetése, — minden életet keres. De, sajnos, sokan nem az igazi élet forrásánál keresik az életet. Posványokba merülnek és halált lehelnek élet helyett. Hol keressük hát az igazi életet? Reámutat Raffael a Dispután, akkor, amikor mindennek középpontjába az Oltáriszentséget állítja. Reámutat az igazi élet forrására : Ime, itt az Élet az Eucharisziában, az Úr Jézus Krisztusban !

Az Eucharisztia minden !

Az Eucharisztia az egyéni, családi, társadalmi életnek kiapadhatatlan természetfeletti erőforrása és áramfejlesztője. Akinek lelke az eucharisztikus áramtepleppel áll kapcsolatban, annak egyéni, családi, társadalmi élete és tevékenysége az eucharisztikus sík vetületeit tükrözi vissza.

Bármily sikeres legyen is valakinek közéleti szereplése, bármennyire ünnepezt legyen is valaki a társadalmi viszonylatokban, ha az eucharisztikus szellem hiányzik, akkor minden, bármilyen fényesnek látszó szereplés is csak felszínes hivalkodás zománcával van bevonva, csak a népszerűség kétes-értékével bír, azonban állandó, lélekbemarkoló, maradandó hatást nem biztosít. Az ilyenek bármilyen tüneményes, csillogó irodalmi, közéleti tevékenységet fejtsenek is ki, csak efemer, átmeneti hatást gyakorolnak az emberiség, a tár-

sadalom, az egyház szent érdekeinek előbbrevitelében. Ezek csak a portyázó könnyű csapat törpe alakjai.

A nehéz gárda tagjai : az egyház nagy szentjei, az újkor és modern napjaink igazi hősei : az O'Connelek, az Ozanamok, a Windhorstok és a Bolívarok, a Batthyány-Strattman Lászlók, a Prohászka Ottokárok, a Zichy Nándorok és az Eszterházy Ferencek az Eucharisztia páncélatában, az Oltáriszentség vértetében harcolnak, élnek és dolgoznak az egyház és haza, az emberiség és társadalom nagy érdekeiért és szent jogaiért, lelkük üdvének, családjuk e világi és örök boldogságának és a társadalom megszentelésének ideáljaiért.

Az Eucharisztia minden !

Az Eucharisztia a keresztény életnek középpontja, kazánja, erőtelepe és fényforrása !

Minden keresztény életnek ! Minden hitnek és Istenhez emelkedésnek ! Minden tisztaságnak és lelki nemességnek ! Minden karitatív és hitvallói hősiességnek ! Nincs igazi, mély és krisztusi kereszténység szentáldozás nélkül ! Nincs igazi hitélet, igazi apostoli tűz, igazi, világot megváltó és poklot legyőző helytállás szentáldozás nélkül ! Viszont minél több bennünk az Eucharisztia imádó szeretete és minél gyakoribb annak vétele, minél közelebb jut benne hozzánk az Úr és minél elevebben forradunk általa a Krisztus élő, titokzatos testébe, annál erősebbek, annál győztesebbek, bizakodóbbak, örvendezőbbek, tisztábbak, szentebbek, szebbek és gazdagabbak leszünk !

Körülöttünk vulkánok égnek és mi megfagyjunk, — oázisok virítanak és bennünket a sivatag homokja temessen el, — himnuszok zengenek füleinkben és mi sakálók éji üvöltésétől féljünk? Ó nem, ne haljunk meg mi, akiket az Élet kenyere táplál ! (Prohászka). Surge, et comede : grandis tibi restat via ! (3. Reg. 19, 7.) Keljetek fel és jöjjetek, egyetek és merítsetek az Úr Jézus Krisztus élő vizeinek forrásaiból, hiszen még nagy út, az élet útja áll elöttetek ! Jöjjetek, vigyetek magatokkal innen a kincseiből ingyen : Kenyeret és mézet ! Tejet és bort ! Kegyelmet és szeretetet ! Jöjjetek ! Vigyétek innen magatokkal a legnagyobb kincset : az élő Jézust !

Ne csak az Úr legyen veletek, hanem legyetek ti is Vele ! Maradjatok az Úrral ! Éljetek és haljatok Vele !

III. Az Oltáriszentség a piarista diák életében.

Láttuk, hogy az Eucharisztia minden magasabbigényű kegyelmi életnek alapja és éltető forrása. Eucharisztia nélkül sem az egyéni, sem a kollektív életben nincsen felemelkedés, nincsen erkölsi újjászületés és gyökeres megszentülés. Az Eucharisztia az a léleknek, ami a madárnak a levető : életelem, mely nélkül egy pillanatig sem tud megenni. Aki nem él vele, annak halvány sejtelve sem lehet a lelki élet mélységeiről és a kegyelem kibeszélhetetlen édességéről.

Ebből a páratlan lélektápláló és lélekerősítő hatásból önként következik, hogy minden hívő embernek, ifjúnak és öregnek, tudósnak és tudatlannak, férfinak és nőnek önmaga iránt tartozó szent kötelessége, hogy minél gyakrab-

ban járuljon e csodálatos kenyér vételéhez. Ez a megállapítás természetesen minden fenntartás nélkül áll a piarista iskola növendékeire is : sőt rájuk talán még fokozottabb mértékben áll. Miért? Azért, mert a piarista iskolának megszentelt öröksége az Eucharisztia különös tisztelete és gyakori vétele. Hiszen alapítója, Kalazanci Szent József, egész életén át mondhatatlan gyengédséggel fonta körül az oltárszekrény csendes lakóját s minden igyekezetével rajta volt, hogy szívének lángoló szeretetét hiánytalanul átömlesse munkatársaiba és tanítványaiba is. Az ő pedagógiájában az Eucharisztia sokkal több volt egyszerű szentségnél : valóságos légkör, atmoszféra volt, mely az iskolai élet minden parányi mozzanatát át- meg átlengette és a piarista iskolát templommá, a piarista nevelést lélekmegszenteléssé avatta.

Kalazanciusnak e cél elérésére a mindennapi misehallgatás, a gyakori gyónás és áldozás s az ú. n. *oratio continua* voltak legfőbb eszközei. Ezen utóbbi abban állott, hogy a tanulók félóránként váltakozva tizenkettesével odajárultak az oltárszekrény elé és ott egy-egy avatott mester vezetésével a jelenlevő Istenember imádásába merültek. Így aránylag rövid idő alatt mindenkire rákerült a sor s mindenkinek alkalmá nyílt rá, hogy lelkének királya előtt feltárja szívének legtitkosabb gondolatait és vágyait. Mintha csak Mózes és József példája kelt volna új életre hasonlíthatatlanul finomabb és lelkibb kiadásban : mialatt a tanulók többsége a mindennapi élet robotjában verítékezett, azalatt a válogatottak buzgó imádsággal esengtek le az ég áldását munkájukra.

A gondos eucharisztias nevelésnek mihamar meg is mutatkozott a hatása. A városnegyedek szerint páros sorokban hazatérő piarista diákok egyszerre új szintet adtak Róma utcáinak és tereinek : mintha mindmegannyian földre szállott angyalok lettek volna, annyi szerénységgel és fegyelmezettséggel lépkedtek az ódon köveken. A rómaiak és a mindig nagy számban levő idegenek nem tudták hová lenni a bámulattól : ilyen fegyelmezett és ilyen jól nevelt ifjúságot még soha sem láttak. Nem csoda, hogy a gyümölcsről önkéntelenül a fára, az ifjúságról az iskolára terelődött a figyelem. A piarista iskola egyszerre az érdeklődés középpontjába került : mindenki látni és ismerni akarta azt a csodálatos lélekműhelyt, mely az utca vadócaiból ilyen példás ifjúságot tudott formálni. Bizonyos, hogy a piarista iskola gyors hírré jutásában és elterjedésében minden másnál nagyobb része volt tanulóerege mintaszerű jámborságának.

És nem szabad azt hinnünk, hogy ez csak felszínes, ideig-óráig tartó hatás volt. Ellenkezőleg, az Eucharisztia közelében nyert benyomások rendszerint olyan mélyek és tartósak voltak, hogy akárhányszor egy egész életre elegendők voltak. Rendkívül jellemző erre Nápoly híres apostolának, tiszteletreméltó Caraffa Károlynak elbeszélése. A lélekformálás e nagy művésze elmondja, hogy egyszer egy kiszolgált öreg katona járult gyóntató széke elé és kérte őt, hogy hallgassa meg életgyónását. Az öreg obsitos mögött ekkor már mozgalmas múlt állott ; mint velencei zsoldos évtizedeken át harcolt a török ellen ; tán kevésbé veszélyes, de nem kevésbé mozgalmas szolgálatot teljesített mint nápolyi katona. Annyit mindenesetre mondhatunk, hogy a Levántában és Nápolyban egyaránt olyan életkörben forgolódott, mely nem igen szokott kedvezni a lélek épségének.

Képzeltük tehát, mily nagy volt Caraffa bámulata, mikor gyónó gyermeke csupa jelentéktelen apróságról vádolta magát. Bámulata csakhamar rémületbe ment át : arra gondolt, hogy gyónója nem vizsgálta meg eléggé lelkiismeretét vagy pedig nem tudja megkülönböztetni a halálos és bocsánatos bűnöket. Ezért maga látott hozzá lelki állapotának gondos kivizsgálásához. A kérdések egész özönét zúdította rája. De hiába : az eredmény azon egy maradt. Az öreg katona egyetlen halálos bűnről sem vádolta magát. Caraffa egészen magánkívül volt az ámulattól s nem győzte magától kérdezni : «Hogyan lehetséges ez? Egy ilyen öreg ember, aki élete nagy részét katonai szabadosságban töltötte, hogyan tudott ment maradni a halálos büntől?» A kíváncsiság annyira bántotta, hogy nem tudta megállani, hogy a gyónás befejeztével meg ne kérdezze az öregtől : «Ugyan, jó ember, mondd csak hogyan tudtad mindmáig megőrizni magadat a halálos büntől?»

Erre az obsitos így felelt : «Tudd meg, atyám, hogy én kicsi koromban a római piarista iskolába jártam akkor, mikor még élt annak alapítója, a jámbor-életű József atya. És ő gyakran beszélt szent dolgokról az iskolában ; gyakran mondotta, hogy úgy fussunk a halálos büntől, mint futnánk a velünk szembe jövő félelmetes sárkánytól vagy kígyótól. És miközben ezeket mondotta, szeme lángot lövelt, hangja dörgött és bennünket olyan félelem fogott el, mintha a sárkány csakugyan ott lett volna előttünk. Ez a félelem és ezek a szavak olyan mélyen bevésődtek lelkembe, hogy mindmáig megmaradtak és az Úr segítségével éltem fogytáig meg is fognak maradni. Hát imé, ezért sikerült nekem mindmáig elkerülnöm minden halálos bünt».

Ez a kis epizód mindennél hathatósabb bizonyítéka Kalazanci Szent József eucharisztiai pedagógiájának. Pedig ez csak egy a sok közül ; talán nem is legjelentékenyebb. A szent valamennyi tanítványának lélekfejlődését ismernünk kellene hozzá, ha csak megközelítőleg is le akarnók mérni azt a roppant hatást, melyet kora lelkiségének alakulására gyakorolt. És mindezen hatás titka az Eucharisziában rejlő páratlan nevelő és léleknemesítő lehetőségek kiaknázása volt. Mert Caraffa atya obsitosának esetében is nyilvánvaló, hogy a megrázó szavak nyomán támadt félelem csak azért volt egy egész hosszú életen át elegendő a kísértések százainak és ezreinek elhessegetésére, mivel az Eucharisztia gyakori vétele állandóan ébren tartotta a lélek érzékenységet és fogékonyságát a magasabbrendű élet követeléseiről.

Valóban elmondhatjuk tehát, hogy Kalazanci Szent József a maga korában igazi heroldja volt az Eucharisztia tiszteletének ; azzá lett pedig nem tudós értekezések és mélyreható teológiai fejtegetések írásával, hanem mindenekelőtt a lelkek szeretetre gyujtásával és a gyakori szentáldozás szokásának terjesztésével. És szerzetesfiai mindenben híven követték példáját. Az Eucharisztia bensőséges tiszteletén sarkalló vallásos nevelés jegyében hódították meg az olasz félsziget városait és falvait, ennek jegyében törtek utat Közép-Európa vallásilag erősen kevert tájaira, aminthogy a mi magyar piarista elődeink is ennek jegyében indították meg a Thököly-korszak zavaraitól sujtott Felvidéken a katolikus ellenhatást.

Kalazanciustól nem kevésbé buzgó tisztelője volt az Eucharisziának a másik piarista szent, Pirotti Szent Pompilius. Életrőli feljegyezték róla, hogy

már kora gyermekségétől fogva valósággal lángolt a szeretet e nagy szentsége iránti szeretettől és szent kötelességének érezte, hogy másokat is, lehetőleg minél többet, tiszteletére kapasson. «Isten szolgája — olvassuk róla — minden eszközzel : úgymint prédikálással, naponkinti oktatással, nyilvános könyörgésekkel, a legméltóságosabb Oltáriszentség esténkénti kitételének szokásba vételével rajta volt, hogy a hívők szívét az isteni szeretet tüzével felgyullassza.» Szemtanuk állítása szerint, mikor belépett a templomba, olyan hévvel sietett a szentségtől felé, mintha nem is járt, hanem egyenesen repült volna ; lába szinte alig érte a földet. Hát még mikor misézett ! Olyankor nem is embernek, hanem földre szállott szeráfnak látszott. Egy-egy miséjén való részvétel a legnagyobb és legmegrázóbb lelki élmények közé tartozott.

Jellemző, hogy élete utolsó szakában hívei közül akárhányan a templom előcsarnokában bóbiskolták át az éjszakát, csak hogy reggel ajtónyitáskor elsőnek léphessenek be és az oltár előtt jó helyet szerezhessenek maguknak. Mert nála a mise sokkal több volt az előírt szent cselekmények többé-kevésbé pontos elvégzésénél : ő valósággal megjátszotta és átélte a szentmisét. Egyik közeli rokona állítása szerint miseközben állandóan természetfölötti extázisban égett. A szüntelenül égő benső tűz kétféle hatásban nyilvánult meg nála : egyfelől lépten-nyomon az elragadtatottság boldog kiáltásait csalta ajkaira, másfelől pedig arra ösztönözte őt, hogy hallgatóinak is minél bővebben juttasson a maga felejthetetlen élményeiből. Ezért nem elégedett meg szenvedőleges jelenlétükkel, hanem igyekezett minél nagyobb mértékben bevonni őket a mélyértelmű szertartások végzésébe és átélésébe. Ezen az alapon joggal sorozhatjuk őt a napjainkban mindjobban terjedő liturgikus mozgalom úttörői és előkészítői közé.

De a piarista Eucharisztia-kultusz szépségének és bensőségének bizonyítására nem szükséges okvetlenül idegen példákra hivatkoznunk ; közelebb, a szívünkhöz annyira hozzánőtt honi talajon is találunk elegendő bizonyító példát. Elég e tekintetben az előttünk járt nemzedék meleg szeretettel körülfont tanárának és igazgatójának, a boldogemlékű Trautwein Jánosnak nevét említenem, aki a magyar oltáregyesület megalapításával kitörülhetetlenül beírta nevét az eucharisztikus mozgalmak történetébe. Hiszen az Oltáregyesületek célja az istentisztelet fényének emelése mellett éppen a legméltóságosabb szentség imádásának előmozdítása és népszerűsítése.

Túlzás nélkül mondhatjuk tehát, hogy a piarista rendnek és iskolának megszentelt hagyománya az Eucharisztia bensőséges tisztelete. Legalább a múltban az volt. Hogy a jelenben is az legyen, arról a most élő nemzedéknek kell tennie. Itt csakugyan teljes mértékben áll a francia mondás : *Noblesse oblige*. Aki büszkén vallja magát piarista diáknak, annak habozás nélkül vállalnia kell a piarista diákságból folyó kötelességek hiánytalan teljesítését is. Vagyis annak az Eucharisztia buzgó tiszteletét és a vele való gyakori élelt szervesen bele kell építenie életprogramjába ; és pedig nemcsak diáksága éveire, hanem egész életére. Így kívánja ezt tőle a piarista nevelés középpontjában álló szeretet és kegyelet ; szeretet első sorban a szeretet ősforrása iránt, másodsorban az emberszeretetet is ihlető *vinculum caritatis* iránt : azután a

kegyelet, mely csak akkor lehet őszinte és mély, ha a minden szeretet kiapadhatatlan forrásából szívja tápláló nedveit.

Természetes azonban, hogy amikor az Eucharisztia tiszteletéről mint különleges piarista diákkötelességről beszélünk, ezt nem kizárólagos értelemben mondjuk. Hiszen természetes, hogy más tanítórendek, sőt világi iskolák ifjúsága is meleg szeretettel és bensőséggel csügg a legméltóságosabb Oltáriszentségen. Ez nem is lehet másként. Mi csupán azt akarjuk kiemelni, hogy a piarista diákoknak, fiataloknak és öregeknek, éppen piarista diák mivoltukból kifolyólag fokozottabb kötelessége az eucharisztias életalakításra való törekvés. Nekik érezniök kell, hogy ami másoknál csak általános katolikus kötelesség, az náluk azonfelül még különleges piarista jelleg és a piarista mult nagy hagyományába való öntudatos bekapcsolódás.

Az eucharisztikus triduum célja az eucharisztikus világkongresszusra való lelki előkészítés volt. Az előkészítés teljességéhez pedig elengedhetetlenül hozzátartozik a vele kapcsolatos piarista kötelességek teljesítésére való eszméltetés is. Ezért minden piarista diáknak szent kötelessége az Eucharisztia és piarista diák mivoltából következő kapcsolat tudatosítása és egész életére kiható programmá alakítása.

BARTÓKY JÓZSEF, A MESEIRÓ.

A lélek mélységeibe behatolni és onnan értékes vagy újszerű elemeket felszínre hozni nagy egyéniségek kiváltsága. A sokaktól kifürkészhetetlen rejtelmek nemcsak megvilágosodnak előttük, hanem előadásukban mások számára is oly fényt és jelentőséget nyernek, hogy ezek érdeklődéssel, együttérzéssel és élvezettel vagy megdöbbenéssel, elítéléssel és kellemetlen érzéssel lesznek a lélek titkainak megismerőivé. Az a még mindig ismeretlen és feltárást kívánó világ, amelyet a lélek jelent az írók számára, sok tekintetben kiaknázatlan. Minden időben kínálkozik új meg új anyag, vagy ha a régi igazságok találnak feltüntetőkre, megjelenésük alakja, nyelvük, aktualitásuk ad nekik új ízt, színt, zamatot. Ez a korszerűség gyakran tesz régi témát újjá és kivétel nélkül mindig, ha művészi ábrázolásra akad. A legismertebb igazság is veszít idő múltán lényegéből, de menten visszanyeri régi jelentőségét, mihelyt új, közvetlen s a kor igényeinek és körülményeinek megfelelően jelenik meg.

Eme megállapítás a lélek értékeit feltáró írókra áll elsősorban. Ezek vagy nagyszabású alkotásokban teszik közzé megfigyeléseiket, következtetéseiket, értékelésüket vagy apró, a léleknek egy-egy rezdülését, az életnek csupán egy-egy részletét tüntetik fel írásműveikben. A nagyterjedelmű alkotások alkalmat adnak a lélekábrázolóknak, hogy a magasságok és mélységek minden területét feltárják és előadásukkal mint egy életre kelt dombornívét tüntessék az olvasók elé. A lélek minden nagysága és kicsisége, szárnyalása és megtörése, küzdelme és diadala, vergődése és elbukása szemünk előtt történik és megnyer a maga számára vagy elutasításra késztet, meghat vagy megacéloz, akaratunkat megindítja vagy elmélkedésre késztet, gyönyörködtet vagy elítélést von maga után, megnyeri tetszésünket vagy elfordulunk tőle. A nagyszabású munkákban van alkalmuk az íróművészeknek, hogy föltétlen urai legyenek az olvasók hangulatának. Ezt azzal érik el, hogy ember- és lélekismeretük alapján akár mindennapit felülmúló, akár átlag-embereket ábrázolnak, ezeket oly viszonyok között és úgy szerepeltetik, hogy emberi mivoltuk értékeivel és gyöngeségeivel változatosan jelentkezik műveikben. Így adják meg nekik azt a színezetet, amely nélkül művészi alkotás nem lehet meg.

Hasonló jelenségek mutatkoznak a kisebb jelentőségű és terjedelmű munkáknál is. A léleknek és életnek minden mozzanata számot tarthat a művészi feldolgozásra, de valójában csak az a műalkotás lesz méltó e névre, mely a lélekismeretet kiváló előadással párosítja. Az életnek számtalan rész-

lete és esete nyerhet megörökítést, de a téma ritkasága vagy mindennapisága mellett az előadás művészetének vagy újszerűségének kell rajta eláradnia. Ily módon nemcsak az ú. n. érdekes mozzanatok és történetek kapják meg az olvasók figyelmét, hanem az egészen mindennapi események is. Ezek kis terjedelmük miatt gyakran jobban ragadnak az elmébe, mint sok részletükkel a nagyszabású alkotások. Innen van, hogy nagy regényírók egyúttal termékeny elbeszélő-költők is és művészi érték tekintetében emez alkotásaik között értékesebbek fordulnak elő, mint a regények sorában. A rövidség gyakran nemcsak súlyt, de értéket is jelent. Egy-egy elbeszélés lényege, menete, csattanója hosszabb ideig foglalkoztatja az olvasók gondolatait és gyakorol hatást érzelmeikre, mint bármely hasonlóan értékes regény vagy színmű. A művészilag alkotott nem nagyszabású írói munka apró briliáns, mely fényével, tűzével, ragyogásával hívja fel magára a figyelmet.

A kisebb terjedelmű elbeszéléseknek művészi alkotója *Bartóky József*. Bár ezen a téren maradandót hozott létre, nem ezekkel foglalkozunk, hanem még kisebb írásműveivel: a fabulákkal, a tanítómesékkel. A maguk nemében ezek az apró történetek mind befejezett egészet alkotnak és súlyosak, mint az arany, érdekesek, mint az élet, tartalmasak, mint a magvak és tanulságosak, mint a Szentírás példázatai. E mellett változatosak és színesek; komoly, olykor vidám, gyakran csipkelődő hangulatúak; elevenek és fordulatosak. Mind mélyen behatolnak az olvasó elméjébe, hogy ott megragadjanak és termést hozzanak. Velük szemben nem lehet közömbös álláspontot elfoglalnunk. Vagy el kell fogadnunk tartalmuk igazságát, vagy tiltakoznunk ellenük, de gondolkodnunk, értékelnünk, ítélkeznünk kell. Ez a lelki tevékenység azonban nem kellemetlen feladat. A világos célkitűzés, a könnyed mesevezetés, az előtérbe nem tolaikodó tanulság könnyűvé, sőt élvezetessé teszi az olvasók számára a mesék kapcsán az állásfoglalást.

A bölcs ember gyakran oktalan és az ösztöne után induló állat fölötte sokszor múlja felül, ha szabad e szót használni: lelki és értelmi, sőt erkölcsi nagyságban. A hivaikodó homo sapiens bizony nem egyszer csupán animal rationale, nem bölcs ember, hanem csak értelmes lény, ne mondjuk: állat. Bár lelki adottsága minden teremtett lény és létező fölé emeli, gyöngeségei és fonákságai elég gyakran utalják az utolsó állat mögé. Vergődő, küzködő, tapogatózó, tehetségével és rendeltetésével nem élő vagy visszaélő valaki e tanítómesékben a föld ura, de éppen e tulajdonságai miatt ember. Több is és kevesebb is, mint a teremtés koronája, ama helyzetek és mesevezetés szerint, amelyekben és ahogyan a meseíró ábrázolja. Meg nem állapodott, egyensúlyát még meg nem talált lény, aki ingadozik a jó és a rossz, a helyes és a helytelen, a hozzá méltó és a hozzá nem illő között. És míg így habozik, jönnek az állatok, sokszor az embertől nekik adományozott tulajdonságok képviselői és oly eseményt mutatnak be vagy oly történetek szereplői, vagy oly beszélgetést folytatnak, hogy az okos ember tanulhat tőlük. Tanulhat értelmességet, belátást, alkalmazkodást, sőt erkölcsöt, jellemet, méltóságot is. Bartóky meséinek színes változatossága az emberi életnek számtalan mozzanatát vetíti az olvasók elé; a széles látókörnek, nagy emberismeretnek, művészi lélekábrázolásnak remek és tökéletes példája csaknem valamennyi.

Vajjon milyen lelki erők hatása alatt készültek, mi indíthatta frójukat ilyen apró történetek alkotására? A műfaj nem új, nem is kevésbé művelt és minden időben jelentkezik. Alkotói mind egy embercsoportba tartoznak: szeretik felebarátaikat, segíteni akarnak rajtuk, védeni kívánják őket. Nem a nagyok, a hatalmasak, a biztosított életűek gondoskodásuk tárgyai, hanem a gyöngék, a küzködők, a felkarolást érdemlők vagy még inkább a hibában leledzők, a fonákságok birtokosai, gyöngeségek rabjai. Segítségük módja nem anyagi természetű, — ha a kalifa minden koldust megsegítené, neki semmije sem maradna —, hanem szellemi és erkölcsi. Az a magasabb, finom lélekre, kiművelt értelemre valló mód, hogy a tanítómeseíró Bartóky egy megfigyelésekben eltöltött élet után szemlét tart az emberi gyarlóságok számtalan faján. Szép mesébe öltöztetve figyelmezteti embertársait ama sok fonákságra, amely közöttük uralkodik. Jellemző eseteket mond el, hibákra mutat rá, gyöngeségeket leplez le, olykor ártatlan, máskor bűnös cselekedetekre irányítja a figyelmet oly módon, hogy a figyelmeztetett, az érdekelt, a hibában leledző ráeszméljen lényének ferdeségeire, tetteinek helytelenségére, gondolkodásának vétességére és elmélkedjék, okuljon, másként cselekedjék. A tanítómeseíró mindig egyúttal az erkölcsök őre, az emberiség jóltevője.

Nem követel maga számára emelvényt, nem is bízza el magát, hogy meglátásai egyedül helytállóak, hanem e helyett egészen más eszközöket használ. Bartóky nem akarja megsérteni embertársait, hogy olyanoknak tüntesse fel őket, amilyenek. Állatokat: négy lábúakat és szárnyasokat s bogarakat szólaltat meg és cselekedtet. Ők visznek végbe valamilyen tettet és ők kísérik ezt beszéddel, de az ember az, aki bennük és általuk cselekszik és akinek számára okulásul szolgálhat társalgásuk és cselekedetük. A tanítómesék méltán viselhetik az állatmesék elnevezést is, mert szereplői, beszélgetői, okoskodói, csaknem kivétel nélkül állatok. A növényeknek alig van szerepük Bartókynál, de állatai számosak, jellegzetesek és sokfélék. Az a mértékadás, belátás, szeretet, melyet mesélünk ez alkotásaival elárul, nem mindennapi lelket tárnak fel előttünk. E léleknek első és főtulajdonsága a nagy felebaráti szeretet mellett a széleskörű tudás. Változatosak, sokoldalúak és különfélék Aesopus, Phaedrus, Lafontaine, Fáy és több más idegen és magyar író meséi, de Bartóky ezek után és mellett is tud újat, meglepőt, tanulságosat feltalálni, tehát eredetit alkotni. Képzetele egymásután találja meg a legkülönfélébb helyzeteket és fonákságokat és biztos tapintattal választja meg vele a mese hordozására alkalmas állatokat. Ismeretei nemcsak a megszokott keretben mozognak: oroszlán, róka, kutya nála is a kialakult típust képviselik, de ezek mellett az állatoknak kevésbé megszokott fajait is szerepelteti és pedig művészi, találóan, hatást keltően. Nagy érzékkel választja meg őket annak a jellemző vonásnak hordozóiként, amelyet éppen ábrázolni szándékozik. Az állat és a tőle véghezvitt cselekedet, az ebben megnyilvánuló jellemvonás, a levonható tanulság mind-mind azt igazolják, hogy a meseíró nemcsak tanítani akar, hanem ezt a célját a lehető legalkalmasabb kiválasztással, tudatosan óhajtja elérni.

Meséi kidolgozásában és megalkotásában Bartókyt mindig a legfeneklebb erkölcsi felfogás vezeti. Nagy és gazdag tapasztalatokkal rendelkezik

mikor tanítómesé-írásra szánja magát. Nemcsak másokat és a külső dolgokat látja, hanem önmaga lelkivilágát vetíti ki és tapasztalatai gazdag tárházának ajtait nyitja meg és ablakait tárja szét, hogy friss levegő, éltető napfény vagy serkentő hideg terjengjen a mesék világának házában és üdülést, javulást, eleven életet hozzon magával. A mesék bátor és szokatlan szókimondása hideg zuhanyként hat nem egy olvasóra és hatása is olyan: felüdít, megtisztít, felfrissít, teltre készítet. Nem erkölcsbíró, nem is prédikáló módon teszi ezt, hanem az embereket kicsit felülről kezelve, tőlük távol állva, rájuk félszemmel tekintve. Az a komolyság és lelki mélység, mely Bartókyt minden írásában jellemzi, itt, ezekben a mesékben sem tagadja meg magát. Az embereknek való használniakarás vezeti a hibák, gyöngeségek vagy fonákosságok feltárában és az erkölcsnek oly mélységesen tiszta és átértelt szolgálata, mely csak nagy lelkek, igazi művészek sajátja. Ez menti meg attól, hogy seholsem kicsinyes, annál kevésbé éles vagy durva. Mesét mond és mesésző mellett oktat, tanít, nevel. Ezt oly természetesen teszi, mint a falusi mesemondó, de míg ez csupán gyönyörködtetni akar, Bartóky javítani is. Hatni kíván embertársaira meséivel, mert óhajtja, hogy jobbak, tökéletesebbek, hibáikat elhagyók legyenek. Csattanó befejezései oly emberhez teszik hasonlóvá, aki bort önt a pohárba s nem dicséri a maga termését. Ismeri annak értékét és biztosra veszi: az ízeleők, az olvasók csakhamar rájönnek, hogy tartalma is, zamata is, ereje is van termésüknek, alkotásuknak. Ennek lényegét mindig kellemesen határozza meg az erkölcs mély tisztelete, az ember megbecsülése és méltóságának szolgálata.

Ez azonban nem zárja ki, hogy ne jellemezze e tanítómeséket olyan mellékíz, amely a régebbi meseíróknál nem igen van meg. Ezek szeretnek hosszabb-rövidebb tanulságot függeszteni meséjük elejére vagy végére és nem kívánják meg olvasóiktól az önálló gondolkodást. Bartókytól a tanulság kifejezése a mesékből legtöbbször hiányzik. Hanem van ezekben az apró történetekben más valami, ami izgatóan, serkentően, csipkedően hat: egy szemernyi gúny. Az iróniának egészen csekély adaga talán egy meséből sem hiányzik és ez a többlet nemcsak újszerűvé, de valósággal ingerlően cselekvésre készítővé teszi ezeket a történetkéket. Nem erőszakoltan mondja el az író meséit, nem is izgató módon, hanem a kettőnek oly keverékével, amelyet ízléssel adagolt paprikás ételnél lehet tapasztalni. Ez a kis csípősség és ironia-többlet hihetetlen módon tudja újszerűnek feltüntetni e fabulákat, tárgyukat, a belőlük meríthető tanulságokat. Emellett elmélyít, súlyossá tesz, távlatokat nyit egészen kis mesék keretében is és jelentőségüket szerfölött nagy módon fokozza. A különben ismeretesnek tűnő mese egyszerre megkap, érdekelni kezd, gondolkodásra kényszerít.

Mindenki ismeri a Szentírásból a mondást: Más szemében meglátod a szálkát, magadéban nem a gerendát. Bartóky *A gerenda* c. mesében némi iróniával így mélyíti el a tanulságot: Míg az emberek csak mások hibáit látják meg és nem a magukéit, addig nem lehet őket megjavítani. Ide tartozik a híres mondást tartalmazó fabula: *Ismerd meg magadat*. A kuvikot az egyik országban halálmadárnak, másutt kedves madárnak, a harmadik helyen szerencsemadárnak tartják. Ezért panaszkodik. A Bagoly megfeddi: «Ha te

a mások szava után akarod megismerni a magad mivoltát . . . ostoba madár vagy !» Másutt így jellemez : *Ki mit lát?* A sas a nagy dolgokat ; a varjú az ennivalót : a pacsirta : Istent. A *furulyaszó* c. mesének az a lényege, hogy a költőket kiki a maga egyénisége szerint hallgatja és értékeli. A *szentjánosbogarak* a poéták, a világitók, akikre a rossz emberek sokszor gondolnak, de nem azok, akiknek világítanak. A tanítómeséken némi pesszimizmus is végighúzódik, de ezt nem lehet csodálni. Egy hosszú élet sok jó és rossz tapasztalata az idős korban nem láthat csupa derűt, fényt, sugarat, hiszen nem ilyen az élet. Az ellenkező tapasztalat azonban ritkán jelentkezik Bartókynál. Egyéniségénél fogva nemcsak finomlelkű, hanem okos gondolkodású is. Nem azért ábrázolja az erkölcsi gyengeséget vagy rútat, mert az van, hanem mert meg akarja szüntetni. Néha azonban hangot ad fájdalmas tapasztalatainak és az ilyen meséiből a kiábrándult ember sívár élettapasztalata szólal meg. Az *Örök élet* c. meséjében ezt mondja : Ha tiszta lelkekből lehetne virág, alig lenne virág. Gyakori tanulság nála az is, hogy a jótét nem hálát, hanem bosszút szül az emberekben. A *teremtés koronája* c. mese azt tartalmazza, hogy az ember hitványabb részegen, mint a disznó. A «részeg disznó» elnevezés valóságos sértés az igazi számára. Az ilyen jellemzések azonban aránylag ritkán fordulnak elő.

Témáinak éppen nem új voltát előadása módszerével emeli ki a régi, a szokott, az ismert körből. E tekintetben el lehet mondani, hogy a tanító-mese műfaját valósággal megfiatalította. A tárgy valóban nem lehet sok esetben új, de igen a felfogás, a tanulság és főleg a kidolgozás. Ezen a téren a minden időben fellépő meseírók körében örök nevet szerzett magának. Az ironikus hangulaton kívül bizonyos epigrammatikus csattanó jellemzi e mesék nagy részét. A friss, fordulatos, célhoz siető előadás, az elmondásban a szavakkal való takarékoság, az eleven párbeszéd gyakran drámai feszültsége, bizonyos józan és leküzdhetetlen okoskodással kapcsolatos igazságmegállapítás vagy ennek csak határozatlan, de nem cáfolható jelzése — e meséket teljesen kiemelik az ismertek köréből és újnak, értékeseknek és művészi jelentőségűeknek tüntetik fel. A huszadik század kiművelt értelme, magas erkölcsi felfogása, művészi alakítókézsége jelentkezik e mesék megalkotásában. Módszere ezért nem más, mint egy mesékben bővelkedő, embertársainak használni akaró, a maga erkölcsi felfogásától feszültségben élő és éppen e miatt ettől megszabadulni óhajtó íróművész könnyed írástermelése. E könnyedség azonban korántsem jelent könnyűséget, más szóval tartalmatlanságot, annál kevésbé régi példák utánzását. Ki ne ismerné Aesopus meséjét *A hollóról és a rókáról?* A hízelgés legtöbbször célhoz ér (a körülöreglődzöttek kiejtik szájukból a sajtot) : jutalomban részesül az érdemtelen magasztaló. Idáig a görög meseíró. Bartókynem hiában él kétezer évvel később (ez idő alatt a hízelgők értelme tovább fejlődött, csak a korlátoltak hiúsága maradt a régi). A róka — mint az új, tőle továbbfejlesztett mesében olvassuk — nemcsak a sajtot, hanem a hollót is meg akarja szerezni és ez sikerül neki. Megeteti vele a sajtot és lecsalja őt a fáról egy titok elárulásának ígéretével. A holló lépre megy és a róka a titok elárulása után elkapja fejét és a sajtot a madárral együtt falja fel. . . . A mesének eme kiegészítése hiány nélkül való, tökéletes, teljes, befejezett

egésszé teszi az új mesét és élénken megvilágítja a mesemondó módszerét. Ez és más meséi is ily új, szokatlan, de művészi vonások miatt hosszú életre alkotottak és a többi meseíró termékeihez hasonlóan nem fognak megsemmisülni, mert az örök embert állandó jellemző tulajdonságaival ábrázolják.

E mesék életét a témák szerfölött nagy változatossága is biztosítja. A felebaráti szereteten kezdve, az írók és költők munkálkodásán át, az utódok hálátlanságáig igen sok emberi tulajdonság és gyöngeség nyer feldolgozást. E témákat rendszerbe foglalni céltalan törekvés lenne. Az alkalom szülte őket és egy finom érzékenységű írói lélek nemcsak észrevette, hanem azonnal megfelelő mesekeretbe foglalta az eléje táruló számtalan ferdeséget, hibát, hitvány-ságot és csak aránytalanul kisebb mértékben a felemelőt, a magasztosat, az emberhez méltót. Természetes, hogy a hibák inkább szembeötlenek, a vétkek jobban kihívják a megszüntetés szándékát, a fonákságok a kigúnyolást, mint az erények a dicséretet, a nagy tettek a magasztalást, a derék cselekedetek az elismerést. Tehát az első csoportba tartozó lelki tulajdonságok adnak alkalmat Bartókynak, hogy képzelete működésbe kezdjen, mesét szőjjön és történetét tanító-javító céllal szavakkal fejezze ki. Nyilvánvaló, hogy hosszabb időn át gyülemlett fel e mesék anyaga az író lelkében; midőn azután elfoglaltsága megengedte, a témák az értelmi és erkölcsi ellenőrzés teljes igénybevévése mellett a legnagyobb változatossággal kerültek megjelenítő tolla alá. Bizonyára tudott volna egyéb erkölcsi fonákságokat vagy emberi gyöngeségeket hasonló mesék keretébe foglalni, de ezt csak azokkal tette, amelyek reá hatást gyakoroltak. Így a meséknek bizonyos élményszerű jellegük van; kevesebbek, mint lehetnének, de olyanok, hogy a maguk nemében elsőrangúak.

Ha a mesék témáit tovább vizsgáljuk, azt találjuk, hogy alkotójuk korának gyermeke. De nem olyan értelemben, mint pl. Fáy András. Így az általános emberin kívül semmi más cél nem lebeg Bartóky előtt és semmi irányt sem akar szolgálni. A maga munkálkodásának idejét jellemző vonásokon kívül legfeljebb azt lehet megállapítani, hogy tisztviselő, hivatalnok ember volt és mint ilyennek nyílt alkalma számos megfigyelésre. Ez azonban nem jelent szűkkörűséget. A mesékben szereplő fonákságok és gyöngeségek sem csupán egy-egy foglalkozási ág művelőinek tulajdonságai, hanem minden emberéi. A fabula nem is utal rá, hol-merre gyűjtötte meséihez az anyagot, de az bizonyos, hogy intelligens, művelt, hibáktól magát mentesnek tudni szerető emberkörből merítette. Ez lényegében nem jelent sokat, de jellemző nemcsak az íróra, hanem a mesékre is. Gyakran mesesik, hogy a magasabb társadalmi osztályba tartozó emberek ma is olyanok, mint Aesopus vagy Fáy korában; az értelem haladásával nem tart lépést az erkölcs finomodása, a lélek fejlődése. A régi viszonyaik között élő állatok mutatnak példát a sok téren messzire jutott embernek, hogy lelke alapján műveletlen, érzései alacsonyrendűek, törekvése gyakran méltatlan hozzá.

Ezek az állatok természetesen nem önmaguktól és önmagukban olyanok, amilyenek gyanánt szerepelnek, hanem az író akaratából. Ő választja őket meséinek hordozóiuil, gyakran előadóiul, hogy ezzel is figyelmeztesse az embert: az állatok nála különbek tudnak lenni! És valóban, ha végigtekintünk a vad-

és szelidállatok hosszú során, ha megfigyeljük madarainak és bogarainak gazdag változatosságát és megfontoljuk, milyen meséket ad elő éppen ennek vagy annak az állatnak szerepeltetésével, rájövünk, hogy a legtudatosabb kiválasztás nyilvánul meg ezeknek írói céljaira való felhasználásában. Az oroszlánnak éppúgy megvannak az emberek előtt bizonyos jellemző tulajdonságai, mint a sasnak, vagy a pillangónak. De már egészen különleges fonák-ságokat ábrázol a disznó, a sármány, a szúnyog. Azonban akár amazok és a hozzájuk hasonló ismeretesek, akár emezek, az eddig kevésbbé szerepeltek tüntetnek fel egy-egy tanítást a mese keretében, mindig az a finom, kiművelt értelem és nemes erkölcsi felfogás irányítja őket, amely szerepeltetőjük sajátja. Működésük, szavaik csupán a formát illeti, de nem a lényegét : ők közvetlenebbül cselekedhetnek és könnyebben mondhatnak el bizonyos dolgokat, mintha emberek lennének.

A világ legtokéletesebb és felülmulhatatlan tanító példázatai a Szentírásban találhatók. Ezekben azonban mindig emberek szerepelnek s emberekkel megtörténhető eseményeket, történeteket adnak elő és mindig tanítás, okulás céljából. Az emberiség más oktatói, akik kigondolt történetekkel óhajtottak segíteni embertársaikon, a költők valamennyien az állatok vagy növények világához fordultak. Ebben nem kis tanulság rejlik. Az emberek bármennyire tudják, hogy az állatokkal kapcsolatban róluk van szó, ezt sokkal inkább tudják elviselni, mintha ők maguk mutatkoznának lelkük pőre valóságában. De ennek megvan az a következménye, hogy az állatmesék hatása sohasem lehet olyan általános, mint a Szentírás példázataié. Ezek közvetlenül szólnak az emberhez, a tanítómesék közvetve. A napfény természetesebben hat a szabadban, mint az ablaküvegen át. Ha nem akarják a tanítómeséírók vagy nem merik az örök igazságokat közvetlenül, embereken feltüntetve hirdetni, bűnhődésük az, hogy nem érnek el kellő hatást. De talán céljuk sem teljes mértékben a tanítás, hanem megoszlik az a meséléssel. Képzletük anyagot talált, ennek keretét alkotnak, történet formájába öltöztetik és csak a tárgy természete miatt adják elő tanítómesé alakjában. Bartókynál minden jel arra vall, hogy amennyire tanítani akarta olvasóit, ugyanannyira mesélni kívánt nekik : nézzétek, ilyenek is az emberek, ha nem helyeslitek, ti legyetek mások !

Ilyesmire utal Bartókynak egy másik kötete : a *Forgácsok*. E cím alá lehetne írni : Anekdoták. Olyan egészen rövid lélekzetű történetek ezek, amelyeket az író itt-ott megfigyelt, érdekesnek talált, okulásra alkalmasnak ítelt és tömören írásba foglalt. Nagy rokonságot mutatnak ezek a tanítómesékkel : ugyanannak a léleknek megfigyelései az előadott esetek, aki a tanítómesékkel kívánja szolgálni felebaráti szeretetét és írói becsvágyát. A téma meglátása, a történet szövése, a ki nem mondott, de hangosan kicsendülő tanulság : az író lelki világának nemes megnyilatkozása. A megfigyelés sokoldalúsága, változatossága és gyakran időszerű volta arra a Bartókra mutat, aki egy életen át nézett, érdeklődött, anyagot gyűjtött, hogy azután mindezt könnyedén, kedvesen, jótakaróan tárja az olvasók elé. Címüknek megfelelően nem nagyigényűek e történetek, de élénk fényt vetnek az íróra, a korra, a társadalmi viszonyokra. Sok mindenről van szó e rövid írás-

művekben : megfigyelés és jellemzés, egyszerű történet és gúnyos eszméletetés, a kor visszaéléseinek enyhe korholása és a mulasztás, stréberség ki-figurázása, mind abban a különleges, enyhén derűs és sohasem bántó fényű megvilágításban, mely Bartóky minden írását jellemzi. Ilyen forgácsok : A tarokban a partnert szidni lelki öröm. (*Kártya és karriér.*) Egykor cigány volt annyi a fogházban, mint most a bankár. (*Tűz a kertben.*) A hivatalba későn járó tisztviselők közül főnökök lesznek és most ők sürgetik a pontosságot. (*A hivatalos órák.*) E történetek némelyikét valóban nem kis művészettel annyira el tudja mélyíteni az író, hogy az éppen nem jelentékeny eset szinte általános erkölcsi jelentőséget nyer és így hatása fölötté lélekbevágó. (*Kerékpáros történet.*) Valamennyi «forgács» érdekes, mert témáján túl bizonyos megvesztegetően könnyed, mégsem felszínes hangulat uralkodik bennük és az olvasót tüstént kedvezően hangolja maga iránt. Kedves apróságok mellett azonban lélekbehatolók is : az író nemcsak megörökítette az egyes eseteket, hanem úgy tette ezt, hogy fel tudja idézni az olvasókban a költői előadás elengedhetetlen lényegét : a hangulatot.

Emez apró, forgácsszerű történetek mind az író közvetlen környezetéből vették eredetüket, amint a tanítómesék is. Ez utóbbiakat mégis külön *magyar fabuláknak* nevezi a könyv címében Bartóky. Ezzel bizonyára azt akarja hangsúlyozni, hogy bár meséi általános érdekűek, örök emberiek és helyhez s időhöz kevésbé kötöttek, ő a magyar föld adottságait figyelte meg, magyar emberek gyöngeségeit leste el, magyarokat akar elsősorban nemcsak ábrázolni, hanem figyelmeztetni, gondolkodásra készíteni, megjavítani. A magyar jelző hangsúlyozni kívánja a magyar szerző fajszeretetét, hazájának szolgálni-óhajtását, a magyarság tökéletesebbé tételét. A hibák és hiányok, az eltévelyedések és fonákságok nem faji vagy nemzeti, hanem általános emberi jellemző-vonások. Mikor ezt a kört megszükiti és magyar fabulákat ír, magyar lelke sajog fajáért, magyar értelme kívánja szolgálni nemzete jövőjét, magyar szíve dobban meg a magyarság tökéletesebbé válásának szolgálatában. A mesék azonban így is tágabb körűek ; minden nép, nemzet és ember lelki mélységébe belevilágítanak és tárják fel, nemcsak a magyarét és e miatt általános emberi jelentőségűek, akár Aesopus vagy Lafontaine ilyenféle alkotásai.

Értékük és örök életre való hivatottságuk éppen ebben rejlik. Nem szűk kört érdekelnek, nemcsak egy nemzet fiai érhetnek belőlük és vonatkozathatják másokra vagy magukra, hanem minden nemzet tagja. Az értelmes emberhez szólnak és mese alakjában mindenki tanítására alkalmasak. Hogy azután az olvasók hajlandók-e okulni, javulni, tökéletesedni, az más lapra tartozik. A mesék tárgyuknál fogva figyelmetkeltők, előadásuk miatt képzetre hatók, rövid és szemléletes kivitelükkel pedig elmébe hatolók. Az akarat megindítása már az olvasótól függ : hajlandó-e a tanítómesében rejlő igazságok felől vizsgálatot indítani a maga cselekedeteit illetőleg és ha ezt megtette, megvan-e benne az esetleges gyöngeségek, hibák, fonákságok megjavításának szándéka ? Ez már kívül áll a mesék esztétikai és etikai mérlegelésén, de az bizonyos, hogy ezeknek a követelményeit csaknem mindegyik teljesíti. A belső és külső értékek kellemes találkozása még fokozza a leg-

magasabb igények teljesülését, a tartalom és forma hiánytalan harmóniája pedig szerfölött nagy mértékben segíti elő a mesék lényegében rejlő tanítói célt. Apró szikrák a mesék, amelyek nemesak világítanak, hanem ha érzékeny felületre hullanak, érezhető fájdalmat is okoznak.

Felvetődhetik a kérdés, milyen világnézet és milyen életfilozófia nyilvánul meg a fabulákban? Aki olvassa őket, rövidesen rájön, hogy a mi korunk nemes elveitől vezetett és fenkölt eszméitől áthatott egyéniség alkotása valamennyi. Nem hivalkodás hozta őket létre és nem alacsonyán járó önző gondolkodás, hanem az ember megbecsülésétől áthatott elme és nemes céloktól vezetett költői tehetség. A világnézet és életfilozófia e tanítómesékkel kapcsolatban nem más, mint Bartóky szemléletmódjának jelentkezése és tanításának alapja. Amaz mindig a legnagyobb emberi értékek irányában nyilvánul meg, ez pedig az ember legmagasztosabb célját szolgálja. Hozzá nem elvontan és homályosan, hanem konkrétan, szemléletes példák sorozatán feltüntetve. Ennek a világnézetnek alapja az ember jobbulásába, haladásába vetett hit életfilozófiájának csúcsa pedig a tökéletes, a hibától mentes, a gyöngeségektől saját erejéből megszabadult ember. Nem általános és meghatározatlan valami ez a két fogalom Bartókyval kapcsolatban, hanem élő és ható valóság. Világnézete szilárd alap, életfilozófiája minden igaz érték megbecsülése. E kettő a legnagyobb összhangban jut kifejezésre a tanítómesékben.

E fabulákban csírában már ott van a későbbi egész Bartóky témáival, világnézetével, hangulatával, előadásmódjával. Az érvényesülést kívánó művészi alkotó lélek e kis művekben minden előzmény és tapogatózás nélkül értékeset és maradandót alkotott. A szerző meséit az iskolai olvasókönyvekben ott találják a tanulók és így minden intelligens ember előtt ismeretes lesz a neve. Ennek később más alkotásokkal is növelte hírét, de a kiindulás a *Magyar Fabulák* voltak, a magyar s általában az ember életének meséibe foglalt apró, tündöklő villanásai. Ha Bartókynek nem is lelke legmélyéből fakadó alkotásai ezek a mesék — elbeszélései inkább onnan származnak — elméjének és szívének nagyértékű töredékei. A hibákon felül és kívül álló idős ember nemes szándéktól vezetett útmutatásai ezek a fabulák és figyelmeztetnek, hogy a magyar embereknek milyeneknek nem illik, nem szabad lenniük. Lényegükben nem erőszakoskodók és előadásukban nem szétfolyók, hanem művészi invenció és kifejlett mesélő készség eredményei oly nyelvvel párosultan, hogy már ennek újszerű, rövid, csattanó jelentkezési módja is hosszú életet ígér nekik. Amíg lesz magyar és küzd és örül majd ember, Bartóky meséi útbaigazítással szolgálnak, milyen módon élhet emberhez méltó, nemes, szép életet.

Bartóky műveinek sorában a tanítómesék csupán a nyitányt alkotják. Amint ebben benne van egy-egy hatalmas zenemű minden vezető szólama és jellemző menete, úgy jelzik előre az apró fabulák az elbeszélő művész később létrejött alkotásainak körét, tartalmát, színezetét, lényegét. Kevés író van, akinek kezdő műve annyira egészen magában foglalná a később keletkezett alkotásokat, mint Bartóky e fabulás könyve. Mindig és mindenben megmarad annak az erkölcsi alapon álló mesélőnek, akinek a szórakoztatás és gyönyörködtetés mellett csaknem öntudatlan célja a tanítás, a nevelés, a

jobbá tevés. Amint megvan a mesékben éles látása, finom ítélőképessége, irónikus humora, könnyed, finom előadása és vonzó közvetlensége, úgy megtaláljuk ezeket a jellemző vonásokat elbeszéléseinek gazdag sorozatában is. Hasonlóan megmarad a kis terjedelem kedvelése mellett. Csupán elbeszéléseket ír és nem próbálkozik nagyobb lélekzetet igénylő műfajok alkotásával. Esményi törekvés ihlette fabulás könyvének megírására, ugyanígy szolgál ideálokat későbbben készített műveiben. És amint azokban magyar fabulákat akart létrehozni, elbeszéléseiben is magyar lélek magyar történeteit foglalta írásba magyarok számára. A nagylelkű ember hasonlóan nagy magyar minden írásművében és fenkölt elme. Művei éppen ezért nem vonzzák majd a sekélyes lelkeket, annál inkább az igaz értékek iránt érdeklődőket. Komoly emberek, való értékek kedvelői, művészi alkotások megértői veszik szívesen kezükbe nemcsak a fabulákat, hanem az elbeszélések köteteit is és az élvezet mellett nagy okulással olvashatják és épülhetnek.

CSONKAMAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB CSARABOSA.

Sokan hallottunk, vagy olvastunk már a németországi híres *Lüneburger-Heide-ről*, láthattunk festményen vagy színnyomatban részleteket erről a hangulatos, nyírfás tájról, amelynek fő díszét a lilapiros virágú törpecserje, a csarab (*Calluna vulgaris*, Heidekraut) adja hatalmas színfoltokban.

A *Calluna* nálunk is otthonos növény. A Kárpátokban és az ország nyugati részén fordul elő¹ nedves, máskor egészen száraz, kvarchomokos, terméketlen talajon.

Csonkamagyarország területén Sopron, Vas- és Zalamegyében fordul elő tömegesebben. Vas megyében nevezetes a jeli csarabos.

Néhai Ambrózy—Migazzi István gróf, a híres malonyai örökzöld park tulajdonosa és létesítője, amikor életének ez a fő műve cseh megszállás alá került, oda többé nem tette be lábát és vas megyei ősi családi birtokának közelében kívánt még egy botanikus kertet létesíteni, amely méreteiben felülmulja malonyai parkját. Erre a célra vette meg jeli birtokát. Ez Kám község határában fekszik 500 kat. holdnyi területen. A kertnek érdekességét éppen *callunetuma* adja, amelyről mindig nagy lelkesedéssel beszélt a gróf. Jelit ismertette is a Botanikai-Közleményekben,² ahol a többek között ezeket mondja: «a *callunetum*, amely a Németország északnyugati részére oly jellegzetes «Heide», amely ott a kultúra folytán pusztulóban van, Magyarországon tudtommal sehol sincs meg oly arányokban és oly tökéletes kifejlődésben mint Jeliben, ahol előrsi elszigeteltségével és szokatlan környezetével hatásos növény-földrajzi érdekesség számba megy».

Nemsokára utána, a gróf melegsívű barátja Gayer Gyula dr. ismertette a jeli csarabost «Lüneburgi-Heide Magyarországon» cím alatt.³

Dunántúlon Mágocsy—Dietz Sándor találta meg «a kisörsi, kékkúti és salföldi hegyeken bőven».⁴

Borbás Vince híres balatoni flóraművében⁵ Keszthely és Sümeg vidékéről említi. Mindkét előfordulást az irodalom nyomán közli. Sümeg környéken Szép Rezső gyűjtötte «a városi erdőben».⁶ Borbást is érdekelte ez az előfordulás és Szép Rezső levélbeli értesítése szerint «nem oly közönséges, mint a kőszegi

¹ Jávorka I.: Magyar Flóra 803 l.

² Növényrezervációk és parkok Középeurópában és Magyarországon. Bot. Közl. 1922. XX. 128. l.

³ TTK. Pótf. 1922. 57. l.

⁴ Adatok a Balaton környékének flórájához. Bot. Közl. 1914. 127. l.

⁵ A Balaton flórája. 380. l.

⁶ Sümegvárosi reáliskola értesítője. (1889--90. 20. l.

hegyeken, de néhol elég gyakori, pl. keletre az uzsai kocsitúttól, mely Sümegről Istvánd és Lesencze—Tomaj felé vezet, a Sarvallyban.¹ Szép Rezső adata nyomán került az irodalomba a Callunának bakonyi előfordulása, magában a Nagy—Bakonyban azonban eddig seholsen találták.

A Nyugati-Bakonyalján, a devecseri Esterházy uradalom sárosfői erdejének több pontján gyűjtöttem csarabot. Itt azonban csak kisebb foltokban van meg, legnagyobb termőhelyén, a régi nyirádi út mellett levő tisztáson körülbelül egy holdnyi területen nyílik, nedves, kavicsos, kvarchomokos talajon, csak a széleken szárazabb, ahol mar a hajszálvékony nápic (*Aira capillaris*), rezgőfű (*Briza media*), genyöte (*Asphodelus albus*), ágas hölye (*Anthericum ramosum*) is megél.

Ezt a hangulatos, szép, a vadak által is igen keresett helyet cserfák (*Quercus cerris*) szegélyezik, a tisztáson borókák (*Juniperus communis*) és a callunetumokra jellemző nyírfák (*Betula pendula*) élnek és a Callunán kívül a következő növények borítják:

Fehér tippán (*Agrostis alba*), pelyhes selyem-perje (*Holcus lanatus*), gyepes sédbúza (*Deschampsia coespitosa*), kékperje (*Molinia maior*), réti sás (*Carex distans*), békaszittyó (*Iuncus effusus*), kétlevelű sarkvirág (*Platanthera bifolia*), pázsitos csillaghúr (*Stellaria graminea*), vérontófű (*Potentilla erecta*), magas, sváb rekettye (*Genista elata, germanica*), fehérszörű zanót (*Cytisus leucotrichus*), citróm kocsord (*Pencedanum oreoselinum*), közönséges lizinka (*Lysimachia vulgaris*), orvosi tisztessű (*Stachis officinalis*), természetes kakukfű (*Thymus auctus*), csombor, vizi menta (*Mentha pulegium, aqalica*), csikorka (*Gratiola officinalis*), tejoltó galaj (*Galium verum*), magyar varfű (*Knautia drymeia*), vállas csengetyűke (*Campanula cervicaria*), parlagi bolhafű (*Pulicaria vulgaris*), magyar búzavirág (*Centaurea pannonica*).

Ezekon kívül erdei rózsza (*Rosa arvensis*) és itt-ott egy májusfa (*Prunus padus*) csemetécske is látható.

A sárosfői Calluna előfordulások valóban csak előőrsei az erdővel szomszédos, a veszprémi püspökség birtokához tartozó sümegi erdők callunetumainak. Ezekről az erdészekről hallottam s a múlt év augusztus 18-án elmentem és meg is néztem azokat. Nem csalódtam, a kép amelyet láttam, a színzuhatag, amely ott fogadott, életemnek legszebb botanikai élménye.

A sümeg-tapolcai országúttól nyugatra, pár kilométerre az úttól az Urbéri erdőben mintegy 1000 holdnyi területen (hozzávetőleg az erdészek becslése szerint) fordul elő a Calluna. Tisztások, domboldalak messze piroslanak a gyönyörű törpecserje virágától. Nem tudja az ember hol időzzön tovább, az egyik kép szebb, mint a másik. Nem hiányzik a callunetumok hangulatához tartozó egy-két nyírfa (*Betula pendula*) sehol. A felszín morfológia változatossága csak növeli a hatást.

A püspöki uradalom Urbéri erdejében két érdekesebb tájat tanulmányoztam: a «Kölesföldek»-et és a Tomborcsertetőt és oldalt.

A Kölesföldek pár holdnyi KNY irányban húzódó s ez irányban kissé emelkedő homokos, kavicsos, terméketlen, fátlan, erdősíthetetlen terület.

¹ Borbás i. m. 256. l.

Néhol ugyan egy-egy fekete vagy erdei fenyő csemetécske tengeti életét, de felesleges és kárbavesztett itt minden erdősítési kísérlet, mert ahol a csarab tömegesen előfordul, ott még az említett két csekély talaj- és klímaigénnyel bíró két fenyő-fajta sem nő meg. A területnek érdekességét a széleken mindenütt tömegesen s közben is itt-ott kisebb-nagyobb foltokban nyíló Calluna adja.

A következő növényeket jegyeztem még itt fel: élesmosófű (*Chrysopogon gryllus*), csillag pázsit (*Cynodon dactylon*), barázdált csenkesz (*Festuca sulcata*), hegyi sás (*Carex montana*), ágas hölye (*Anthericum ramosum*), sárga, hegyi hagyma (*Allium flavum, montanum*), madársóska (*Rumex acetosella*), közönséges torzon (*Polygonum arvense*), madár keserűfű (*Polygonum aviculare*), egynyári szikárka (*Scleranthus annuus*), aszúszegefű (*Tunica prolifera*), magyar szegfű (*Dianthus Pontederde*), tavaszi hérics (*Adonis vernalis*), borsos varjúháj (*Sedum acre*), csattogó eper (*Fragaria collina*), ezüstös, homoki pimpó (*Potentilla argentea, arenaria*), mezei lóhere (*Trifolium arvense*), szarvaskerep (*Lotus corniculatus*), farkos fűtej (*Euphorbia cyparissias*), közönséges, karcsú orbáncfű (*Hypericum perforatum, elegans*), hasznos földi tömjén (*Pimpinella saxifraga*), egynyári gurgolya (*Seseli annuum*), citromkocsord (*Peucedanum oreoselinum*), százforintos földpe (*Centaureum umbellatum*), kígyószisz (*Echium vulgare*), sarlós gamandor (*Teucrium chamaedrys*), tisztessű (*Stachis recta*), keskenylevelű, molyúzó ökörfarkkóró (*Verbascum thapsiforme, blattaria*), rekettyelelevelű gyujtoványfű (*Linaria gonistifolia*), macskafarkú veronica (*Veronica spicata*), közönséges szemvidító (*Euphrasia ericetorum*), homoki útifű (*Plantago indica*), szürke müge (*Asperula glauca*), beszedt galaj (*Galium divaricatum*), vajszínű ördög szem (*Scabiosa ochroleuca*), kereklevelű csengetyűke (*Campanula rotundifolia*), csékcskillag (*Iasione montana*), betyárkóró (*Erigeron canadense*), német, mezei penészvirág (*Filago germanica, arvensis*), vékonylevelű aggófű (*Senecio crucifolius*), közönséges bábakalács (*Carlina vulgaris*), bókoló bogáncs (*Carduus nutans*), közönséges búzavirág (*Centaurea micranthos*), pelyvahordó (*Hippochaeris radicata*), őszi, közönséges oroszlánfog (*Leontodon autumnalis, hispidus*), nyúlparéj (*Chondrilla iuncea*), réti zörgőfű (*Crepis biennis*), ezüstös, magas, ernyős hölgymál (*Hieracium pilosella, Bauhini, umbellatum ssp. linariifolium*).

Tomporcsertető (207 m) a Kölesföldek mellett emelkedik, anyagát mészkő alkotja. A tetőn molyhos tölgy (*Quercus lanuginosa*), nyírfa (*Betula pendula*), a fás növény, az oldalon pedig ezeken kívül berkenyét (*Sorbus pseudolatifolia* Boros) találunk.

Gyönyörű, összefüggő nagy foltokban nyílik a tetőn is mindenütt a Calluna. Szép harmóniába vegyül a hegyi hagyma (*Allium montanum*) és a kereklevelű harangvirág (*Campanula rotundifolia*) piros, lila virága.

A tetőn még a következő növényeket láttam: élesmosófű (*Chrysopogon gryllus*) hegyi sás (*Carex montana*), nápic (*Aira capillaris*), enyvecske (*Viscaria vulgaris*), fodrosszirmú sziléne (*Silene otutes*), pusztai fűtej (*Euphorbia Segueriana*), sárga fűfű (*Sempervivum hirtum*), hegyi penészvirág (*Filago montana*), Fritsch-búzavirág (*Centaurea Fritschii*). A bokros széleken olasz hölgymál (*Hieracium sabaudum*) nyílik. Az északi érnékos oldalon, mindjárt a széleken a fekete áfonya (*Vaccinium myrtillus*) is előfordul. Úgy-

látszik itt éri el a keleti határát. A Nagy-Bakonyban ez is hiányzik. Leveleit a szarvas nagyon szereti, alig lehet ép példányt találni, amelynek hajtásait le ne rágták volna.

A déli, mészkősziklás oldal is változatos. Itt a seprőzanót (*Sarothamnus scoparius*) sötétzöld bokrai között nyílik a csarab.

Néhol a kvarchomokos, kavicsos talaj egész folyóállapotban van, cipőben járhatatlan. A vaddisznóknak kitűnő fekvőhelyet nyújt s úgy látszik a nyomokból, hogy igen szeretik ezeket a helyeket. Ezeken a részeken azonban más növény nem is él, mint a pillás perjeszittyó (*Luzula pilosa*) és a bolyhos szeder (*Rubus tomentosus*).

A következő növényeket jegyeztem még fel a déli részeken: síma komócsin (*Phleum phlorides*), szarvashagyma (*Allium carinatum*), sziklai fűtej (*Euphorbia saxatilis*), magyarföldi gurgolya (*Seseli leucospermum*), dombi gombvirág (*Globularia Willkommii*), molyvirág (*Helichrysum arenarium*), apróvirágú búzavirág (*Centaurea micranthos*), bogernyős hölgy-mál (*Hieracium cymosum*).

Ezeket a részeket jártam be, felejthetetlen élmény volt, szívesen elgyönyörködnék a sümegi csarabokon minden virgázás idején.

Szép Rezső az Urbéri erdő folytatását képező Városi erdőből közli a Callunát, Jávorka Sándor dr. a Billegi erdőben is látta nyilani nagy tömegekben.

Kétség nem fér ahhoz, hogy ezek a Nyugati-Bakony aljához tartozó területen levő callunetumok Csonkamagyarország legnagyobb és legszebb csarabosát képezik. Erre a tapasztalatra jut bárki, aki virágzás idején ezeket a helyeket bejárja.

Ha a Calluna értéktelen törpecserje is s ha az elcsarabosodás veszedelme ellen küzdeni is kell, mindig kedves tájalkotó növény marad. Ambrózy-Migazzi István gróf «szerelmese» volt — mint ő mondotta — a Callunának. Halála előtt egy évvel megmutatta erdőőrjének a helyet a jeli callunetumban, ahova temessék. Valóban ott is pihen, hatalmas fehér márványkereszt jelöli sírját, a síremléken egy Ilex levelet fon be a grófi címer s e körül két szó olvasható: *Semper vireo*. Így kívánta ezt a malonyai örökzöld park éles iudiciummal bírni, de romantikus lelkű alkotója.

Kár, hogy Ambrózy-Migazzi gróf nem láthatta a jeli csarabost területben messze felülmúló, Sümeg vidékén levő callunetumokat, amelyek a sárosfői nagy genyőtés (*Asphodelus albus*) telepekkel együtt mindig vonzó növényföldrajzi érdekesség maradnak, amelyeket minden botanikusnak érdemes megtekinteni.

DR. MISKOLCZY ISTVÁN.

1881—1937.

1937 december 4-én, mint az utóbbi években már annyiszor, ismét nagy és messzesötétlő sokaság állotta körül a magyar piarista rend kerepesi-úti új sírboltját. A sokaságban feltűnően nagy számmal láttunk előkelő állásokat betöltő közéleti férfiakat, európai hírű tudósokat, de még nagyobb számmal riadtszemű kis- és nagydiákokat s a társadalom legkülönbözőbb osztályaiból rekrutálódott szülőket. Az arcokon ülő mély meghatottság és a szemeket elfátyolozó részvét mutatta, hogy a megjeleneteket nem a társadalmi szokás, hanem a mély-séges emberi együttérzés és rokonszenv vezérelte ki a holtak birodalmába. Akinek szeme volt a látásra, azonnal észrevette, hogy itt nem a szavak, hanem a szívek gyászolnak; gyászolták egy jó ember, egy kedves tanár és egy hűséges jóbarát korai rálépését arra az útra, melyről nincsen többé visszatérés.

Mert Miskolczy István valóban jó ember volt: talpig becsületes, egyeslelkű és szókimondó; az igazságnak az életben és a tudományban egyaránt rettenhetetlen bajnoka. Álutakat nem ismert, a kétszínűséget szívből útálta. Kissé zárkózott egyénisége és az utóbbi évek rengeteg szenvedésében keserűsre fordult kedélye bizonyos fokig fátyolt vont ugyan közéje és a külső világ közé, de akinek megadatott mélyebben lelkébe tekintenie, az tudta, hogy a fátyol mögött meleg, emberséges szív dobog, mely áhítja a szeretetet és érzékenyen reagál az emberi szenvedés minden fajtájára.

De Miskolczy István azonfelül, hogy jó ember volt, jó tanár is volt. Közel hét lusztrumon át járta a magyar szerzetestanár talán nem mindig rózsákkal szegélyezett, de a szeretet, odaadás és önfeláldozás apró, színes virágaival annál gazdagabban felhintett útját. Ebből a hosszú időből teljes harminc esztendőt a budapesti piarista gimnázium katedróján töltött. Az utóbbi időben már ő volt az intézet tanári karának ha nem is legöregebb, mindenesetre legrégibb itt működő tagja. Hosszú szolgálata alatt a nemzedékek egész sorát bocsátotta szárnyra, s ma már akárhány tanítványa társadalmi, irodalmi és művészeti életünk előkelőségei között foglal helyet.

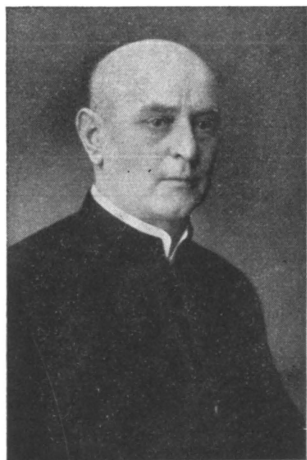
Mint tanár mindig szentnek tekintette az iskolát és mindig komolyan vette hivatását : komolyan nemcsak abban az értelemben, hogy lelkiismeretesen készült előadásaira és még sokoldalú tudományos elfoglaltsága közepett is tudott időt szakítani pedagógiai kérdések tanulmányozására, hanem abban az értelemben is, hogy az iskolán kívül és túl is szíven viselte tanítványainak sorsát. Az iskolában mintha kieserltek volna ; a komoly és zárkózott tudós kicsiny lett a kicsinyek közt s alkalomadtán szívesen elmókázott velük. A nagyoknak viszont kivételt nem ismerő következetességével, megvesztegethetetlen igazságszeretetével és fölényes tudásával imponált. Tehát kicsinyeknek, nagyoknak egyaránt azt adta, ami egyéniségének legnagyobb értéke volt : szeretetét, őszinteségét és színezés nélküli nyíltságát. Ezért volt, hogy tanítványai már az első hetekben felismerték, hogy ridegnek látszó fellépése és modora mély kedélyt és őszinte jóakaratot takar és akik egyszer megszerették, egész életükre tisztelői és nagyrabecsülői közé szegődtek.

A jó ember és a jó tanár vonásait sok tekintetben kiegészítették és még markánsabbá tették a kiváló tudós egyre határozottabb körvonalakban kibontakozó vonásai. Mert Miskolczy István mint kutató és mint feldolgozó történetíró is kiváló helyet vívott ki magának tudományos irodalmunkban. Ez annál nagyobb érdeme, mert jórészben önképzés útján küzdötte fel magát a magyar középkor egyik legjobb ismerőjévé. Különösen a magyar lovagkor, az Anjouk fényes korszaka állott közel szívéhez. Történetírói módszerének alappillérei az alaposág és eredetiség voltak. Igazi kutató történetíró volt s adatait jórészben maga tárta fel az eredeti források foliánsaiból. Fáradságos munkával feljárta Róma, Nápoly és Firenze levéltárait és az ott gyűjtött adatok ezreinek segítségével sok tekintetben helyesbítette, illetve életteljesebbé tette az Anjou-kor egyes fejezeteire vonatkozó tudásunkat. Különösen sokat és nagy szeretettel foglalkozott a szerencsétlen András herceg tragédiájával, előzményeivel és lavina módjára meginduló következményeivel. De sok új szemponttal világított rá anjouházi uralkodóink magyarországi reformjainak távolabbi gyökereire is. Ilyen tárgyú előadásai és cikkei sűrű egymásutánban jelentek meg a különböző magyar és olasz folyóiratok hasábjain. Megállapításait a tudós körök általában elismeréssel fogadták és tekintélyként hivatkoztak rájuk. Az irigy sors azonban nem engedte meg neki, hogy tanulmányainak végére jusson. Alig fejezte be összefoglaló művének első fejezetét s a halál kiütötte kezéből a tollat.

Halála nem jött váratlanul és mégis a szívünk gyökeréig megrendített bennünket, mert világosan éreztük, hogy sokat és nagyot veszítettünk benne. Veszített a magyar történettudomány, melynek fáradhatatlan munkása volt, veszített a piarista rend, melynek évtizedeken át hűséges tagja és büszkesége volt, veszített a budapesti gimnázium, melynek egy egész emberöltön át lelkes tanára volt, de talán még többet veszítettek barátai, kikhez becsületes hűséggel ragaszkodott. Ők talán mindenki másnál több joggal alkalmazhatják magukra a sokszor idézett horatiusi mondást : «Multis ille bonis flebilior occidit, nulli flebilior, quam tibi».

PERÉNYI JÓZSEF.

1871—1938.

1938 február 15-én a budapesti piarista kollégium egyik egyszerű, de értékes könyvekkel telerakott szobájában örök álmra hajtotta fáradt fejét Perényi József, iskolánk egykori kiváló tanulója, majd 16 éven át érdemes tanára, az irodalomtörténet tudós munkása. Növendékeink inkább csak a hivatásos és buzgó tanárt láthatták benne, aki gazdag és sokoldalú tudása mellett a tanítás szolgálatába szegődött eleven és fordultatos szellemét, de kevésbé ismerhették a tudóst, azért röviden vázolni óhajtjuk irodalmi pályafutását.

Perényi József 1871 augusztus 25-én született Budapesten. Nagyatyja Morvaországból költözött be Pestre, atyja, Perina József, jómódú képfestőmester, már nem tudott csehül, csak németül és egy keveset magyarul. Anyja pesti német polgárleány volt. Házuk a régi Aldunason állott, a mostani Vámház mögött, a Molnárok tava közelében, nagy telken, sok épülettel. Fiukat a belvárosi elemi iskolába küldték. Itt tanult meg magyarul és pedig oly tökéletesen, hogy az idegen anyanyelvnek semmi nyoma sem maradt meg kiejtésében. 1882-ben iratkozott be iskolánkba, ahol az első hat osztályt végezte, innét lépett be 1888 augusztus 27-én a piarista rend váci noviciátusába. 1889—1891-ben a kecskeméti studiumban jeles érettségivel fejezte be gimnáziumi tanulmányait. Itt rendkívüli hatást gyakorolt rá a tudós Erdélyi Károly, a magyar és német filológia kiváló tanára. Tőle kapott ajándékkul egy olcsó Petőfi-kiadást, melybe később e sorokat jegyezte be: «Ezt a könyvet dr. Erdélyi Károlytól kaptam Kecskeméten, 1889-ben. Azóta őrzöm kegyeletes emlékképpen. Erdélyi tanított Petőfi költészetének ismeretére, ő vezetett be abba a bűvös légkörbe, amelyből többé ki nem kerülhettem. Erdélyi után Meltzl Hugónak köszönök legtöbbit. Petőfi szellemét ő értette meg velem legtökéletesebben.»

A nyitrai teológiai tanfolyam alatt (1891—1893) is buzgón irodalmi tanulmányokkal, a kolozsvári egyetemen pedig (1893—1895) főként Meltzl Hugó. Halász Ignác és Bálint Gábor előadásait hallgatta. 1894—95-ben mint

II. éves egyetemi hallgató a kolozsvári gimnáziumban is tanított gyakorló tanári minőségben. 1895 július 7-én áldozópappá szentelték és a sátoraljaújhelyi gimnáziumhoz osztották be. Itt első nagyobb dolgozata tárgyául Katona Dénesnek, az 1874-ben Sátoraljaújhelyben elhunyt piarista költőnek és botanikusnak életírását választotta,¹ majd Apaffi Mihály erdélyi fejedelem török diákjának, Rozsnyai Dávidnak alapvető életrajzát bocsátotta közre.² A zemplénmegyei Szemere-családdal megismerkedvén, hozzájutott a költő Szemere Miklós (1812—1891) irataihoz és feldolgozta életrajzát,³ a becses irodalmi hagyatékot pedig később még két közleményben tette hozzáférhetővé.⁴

Nagykanizsán (1897—1902), majd második sátoraljaújhelyi tanárkodása alatt (1902—1907), azután Veszprémben (1907—1915) és Kolozsvárott (1915—1921) egyre növekvő buzgósággal folytatja széleskörű filológiai munkásságát.⁵ Br. Hornig Károly veszprémi püspök kívánságára írta meg az egyházmegye két jeles költőpapjának, Kemenes Ferencnek és Jánosi Gusztávnak életrajzát. Jánosit, Tennyson, Tasso és Milton fordítóját, jól ismerte és gyönyörű emléket állított neki és meleg szeretettel s nagy művészettel festette meg szellemi képét.

Endrődy Jánosnak, a Magyar Nemzeti Játékszín első történetírójának életével foglalkozván, tőle nyert indítékot az iskolai dráma, majd a világi színjáték történetének kutatására és munkásságának utolsó időszakát csaknem kizárólag ennek szentelte. Idevonatkozó dolgozatai, melyek a folyóiratokban jelentek meg, egész kis könyvtárat tesznek ki. Bayer József munkáját akarta folytatni 1867-től napjainkig, de műve, valamint Szigeti József életrajza és kimerítő méltatása csak vázlatban maradt reánk. Közben, mint vérbeli kutató, egyéb tárgyakat is feldolgozott.⁶

Az összeomlás után még három évig tanított Kolozsvárott. A Ferenc

¹ Katona Dénes élete és munkássága. Sátoraljaújhely, 1896.

² Rozsnyai Dávid. Sátoraljaújhely, 1896.

³ Szemerei Szemere Miklós életrajza. Sátoraljaújhely, 1897.

⁴ Szemere Miklós irodalmi hagyatékából (Szemere Miklós levélváltása Tompa Mihállyal). Nagykanizsa, 1902. — Szemere Bertalan levelei Szemere Miklóshoz és György-höz. 1837—1856. Veszprém, 1908.

⁵ Az Oberon nyelvezete. Nagykanizsa, 1898. — Endrődy János életrajza. U. o. 1899. — Mephisto és Lucifer. U. o. 1900. — Irodalomtörténetírásunk első munkásai. (Adatgyűjtők.) U. o. 1902. — Magyar irodalomtörténeti repertórium. U. o. 1902. — Dugonics András színművei. Sátoraljaújhely, 1903. — Német olvasó- és nyelvtani gyakorlókönyv (Hevesi Mórral együtt). Bp. 1903. — U. o. II. r. Bp. 1905. — Rendszeres német nyelvtan. Bp. 1905. — Szász Béla élete és költészete. Kolozsvár, 1903. — Magyar irodalomtörténeti chronologia. Sátoraljaújhely, 1903. — Magyar zene. U. o. 1903. — Endrődy János eudaemonisticus bölcselete. Bp. 1904. — Hám Sándor: Költemények. Sátoraljaújhely, 1903. (Kiad. életrajzzal.) — Dugonics András «Tudakosság»-a. U. o. 1904. — Boruth Elemér (1833—1886). U. o. 1905. — Kemenes Ferenc (1829—1905). Veszprém, 1909. — Horváth Cyrill drámái. U. o. 1910. — Dugonics András «Trinumus»-a. U. o. 1911. — Veszprém városának nyájas leírása. U. o. 1912. (Benyák Bernát piarista verses munkájának kiad.) — Jánosi Gusztáv (1841—1911. † U. o. 1912.

⁶ Szigeti József. Bp. 1916. — Csepreghy Ferenc. U. o. 1918. — Aranka György Erdélyi Magyar Nyelvművelő Társaság-a. U. o. 1916 és 1918. (Részletesebb feldolgozás.) — A «Boldogasszony anyánk» kora és szerzője. 1929. — Benyák Bernát Joas. Bp. 1931. (Kiad. és bev.) — Pécsi Mária elbeszélő művei. Bp. 1933. — Két népies bohózat a XVIII. századból. Vác, 1936. (Hagyományos Imre piarista két iskolai vígjátéka. Kiad. és bev.)

József tudományegyetem megszűnte után eleinte a Református Tanárképzőintézetben, majd a Felekezetközi Magyar Tanárképzőben a német nyelvészetet és irodalmat is előadta. 1921-ben helyezték Budapestre, ahol egyre fogyatkozó testierőben, de változatlan szellemi elevénységgel és páratlan kötelességtudással végezte iskolai munkáját. A kitüntetést sohasem kereste, de nem térhetett ki a tudományos társaságok megtisztelő bizalma elől: rendes tagja volt a Szent István Akadémiának, az Erdélyi Irodalmi Társaságnak, tiszteleti tagja a Balatoni Társaságnak, választmányi tagja a Magyar Irodalomtörténeti Társaságnak. Abban telt a legnagyobb öröme, ha a hozzáforduló kutatóknak és tanárjelölteknek segítségére lehetett és könyvtára gazdag kincseivel és szakszerűen készített és mindvégig gyarapított repertóriumaival támogathatta őket.

Negyvenhárom évi tanítás után sem akart tétlenül élni és 1937-ben a rendi levéltár vezetését vette át. Nagy kedvvel és buzgósággal fogott hozzá munkájához és néhány hónap alatt a levéltár anyagából két piarista iskola-dramát dolgozott fel és rendezett sajtó alá.¹

A szép életre a szép halál tette fel a koronát. A legnemesebb munkában, a tanításban és a tudomány önzetlen szolgálatában töltött el több mint négy évtizedet. Páratlan hozzáértéssel élvezte az élet valódi szépségeit, a művészet, a zene és az irodalom kimeríthetetlen gyönyöreit és a nemzedékek hosszú sorát avatott kézzel vezette be azok ismeretébe. A jól végzett munka boldogító tudatában, a sorvasztó kór által elgyengített testben is erős lélekkel. Istenben vetett törhetetlen bizalommal s derűs nyugalommal várta az elmúlás pillanatát, hogy kedves könyvei közül elköltözhessek a Kerepesi temető csendes sírboltjába.

¹ Verner József (1752—1811): Matatiásnak jeles téteménye. Iskolai vigjáték. Előadatott Szegeden, 1775-ben. — Bolla Márton (1751—1831): Ariston. Iskolai vigjáték. Előadatott Nyitrán. — Ugyancsak hagyatékában maradt reánk teljesen feldolgozva gr. Bethlen Imre színdarabja: «A szép Abellina, avagy a Bölts Öreg. Egy érzékeny Játék öt felvonásban, és a német Románból egészen vagyon és változásokkal kidolgozva.» Gr. Bethlen Imre a Karl Gottlob Cramer (1758—1817) német író «Die schöne Abellina» c. regénye után készült színdarabját Aranka György Erdélyi Magyar Nyelvművelő Társaságának ajánlotta fel kiadásra.

A PIARISTA ISKOLA SZELLEME.

I.

Jób Imre gépészmérnök beszéde a Váci Piarista Diákszövetség Pesovár Ambrus emlékünnepevényén.

Méltóságos és Főtisztelendő Rendfőnök Úr!
Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Amikor ma egy éve egy kedves kis dunántúli falu felett fekvő temetőben szívünk szomorú dobbanására egy koporsóra hulló fagyott rögök zaja volt a búcsúzó visszhang, s elvonult lelki szemeim előtt annak a 27 évnek sok komoly és vidám, szomorú és derűs emléke, annak a 27 évnek, amíg ismerhettem a mi kedves emlékü ünnepeltünket, szegény, korán elhunyt Pesovár Ambrus tanárunkat, barátunkat, az Irás szavai jutottak eszembe: *«ha szeretetem nincs, semmi se vagyok»*.

Közel egy emberöltőn át ismertem őt, s láttam őt magam előtt a katedrán, mint tanárt és osztályfőnököt: megismerhettem őt, mint a serdülő ifjú komoly tanácsadóját: találkozhattam vele a fehér asztal víg poharazásai között: beszélhettem vele, mint atyai jóbaráttal s mindig, mindenkor érezhettem meleg, komoly szeretetét. Mélyen tisztelt Uraim, akik itt összegyűltünk boldog emlékének áldozni, mind ismertük őt, s őt ismerni valóban annyit jelentett, mint őt szeretni. De mégis méltóztassanak nekem külön megengedni, hogy ebbe az ünnepelésbe a régi és hálás tanítvány, a régi és tisztelő barát szubjektív érzéseit belevihessem és mindenekelőtt köszönetet mondjak a Váci Piarista Diákszövetség vezetőségének, hogy ezzel a kitüntető megbiztatással, hogy az itt összegyűlt illusztris társaság előtt az én szerény személyem emlékezzék meg a Szövetség elhunyt alelnökéről, szeretett Pesovár Ambrusunkról, alkalmat adott, hogy a személyes ragaszkodás és hála érzéseit is kifejezhessem.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim, a mi áldott emlékü szeretett halottnak egész fiatal korában Vácott egy egészen kisdiaáknak egy jutalomkönyvet adott. Nem a világtörténelem egyik nagy alakjáról szólt e könyv: nem egy még oly lelkesítő, de véres háború volt ebben leírva: nem egy kalandos felfedező út izgalmait olvashattam benne: sem a természettudomány örökön titkosnak megmaradó birodalmába nem vezetett. Nem. Ennek a könyvnek a címe a világ legnagyobb kincsét jelölte meg, a legnagyobb értékét, Isten legcsodálatosabb hangszerét, a világnak ma legjobban hiányzó részét. A könyv címe *«A Szív»* volt. A kisdiaáknak szimboluma lett e cím s a könyv és valahányszor a szeretett tanárra gondolt, a szeretet fenséges szimboluma — az emberi szív — lebegett lelki szemei előtt.

Egy ember önmagában is számtalan anyag keveréke s a domináló matériát sokszor befolyásolják a kiegészítő elemek. A lélek, a szellem az, ami összhangot hoz ebbe a sokféleségbe. S mennyire sok húrú hangszer egy testület, egy tanári testület. Csodálatos szimfóniává válik mégis a munkájuk: az Isten adta emberkéek emberré nevelése. A mi sorsunk szerencsés módon olyan együttes kezébe tette szellemünk és lelkünk kifermálását, melyet egy erős, gyakorlott karmester keze fogott össze: *a piarista rend szelleme*. Ez a humanisztikus tanító szellem azonban mindenkor megtalálta a módját annak, hogy a divinum mellett tanítási módszere s maguk a tanárok révén a humanum számtalan hangját, színét juttassa kifejezésre a tanítványok előtt. A mi tanári testületünkben sokféle egyéniség vezette kézen a tanulókat s megismerhettük a szigorú, a kényes, a precíz, a szellemes, a tudós, a spirituális tanárt. Mindhez őszinte tisztelet és hála fűz bennünket. S ha keressük kedves halottunk helyét ebben az együttesben, akkor a *szeretetteljes elnéző tanárt* találjuk meg. Azt, aki kitűnő pedagógiai érzéssel a gyengék támasza, az erősek biztatója tudott lenni. Volt működésében egy olyan apriori alap, amiről az ember megláthatta, hogy őt az Isten jókedvében teremtette pedagógusnak. Modorának kellemes nyugodtsága, idegeinek teljes kiegyensúlyozott volta, tanításának egyenletessége rendkívül jó hatással volt az osztály minden tagjára. Igen helyesen nem értékelte túl sohasem az osztály értékmérő tábláján a tisztajeleseket. Szerette őket, de tudta, hogy nem ezekért van a piarista iskola, hanem a nagy derék tömegekért, akik ha középszerű bizonyítvánnyal a kezükben, de lelkük legmélyén a piarista tanítások olyan értékeivel kerülnek ki az életbe, amelyekkel a saját boldogulásuk és a haza üdve mindenkor biztosítva van. Ez a nemesen vett pedagógiai demokratikus érzés jellemezte egyéb pedagógiai megnyilatkozásában is: egész embernek vette az előtte szorongó legkisebb nebulót is. Mindenkor megtartotta emberi méltóságában és önértetét soha nem csökkentette, hanem mindig fokozni igyekezett. A nevelésben, a tanításban eredményt nem a fenyítéssel, hanem a diák jobb érzéseire, önértetére való utalással ért el.

De ha mint tanár a diákokkal szemben elnéző is tudott lenni, önmagával szemben nem: a kötelesség volt nála az első. *Tanári munkáját* igen nagy lelkiismeretességgel végezte. De sohase hajtotta túl ezt sem. Nem akart diákjaiból saját dicsőségére rekorddiákokat nevelni. Tanításának alapvető elve volt: multum, sed non multa. Alapossághoz, rendhez akarta szoktatni a fiatalokat. Minden a maga idejében, a maga programadta idejében jusson el az ifjú fejekbe. Kissé talán tempósan, de nem elhírtelenkedve.

A *magyar* és a *német* volt a szaktárgya. Németajkú vidékről, Herendről, ebből a kedves kis dombokövezte dunántúli községből került Veszprémbe, a piarista gimnáziumba. A rend mindent átható lelkuete a korán komoly fiúban felkeltette a hivatás érzését és ő magára öltötte a rend nemesen egyszerű ruháját. Miután megszerezte a tanári oklevelet, 2 évig Szegeden, majd 16 évig Vácott s azután 11 évig Budapesten tanított. Tanári működésének elismerésül 1936 elején a kormánytól a középiskolai igazgatói címet kapta, amit ő nagy szerénységében alig is használt.

Tantárgyait mindenkor nagy elmélyedéssel és felkészültséggel tanította.

A magyar nyelv és irodalom tanításánál óvatosan került mindent, ami tantárgyának egyik részletét a másik kárára hangsúlyozta volna ki. Előadásain a stilsztika éppen olyan fontos volt, mint az irodalomtörténet; érezhettük, hogy Tinódi Lantos Sebestyén szerepe nem kisebb Madáchénál. Így kaptunk egységes képet nyelvünk és nemzetünk irodalmi értékeiről. Az olvasmányok kiválasztásánál óriási körültekintést tanusított: teljes keresztmetszetet akart adni, nem egyes részek mikroszkópiái képét.

A német nyelv tanításánál nem kergetett hiú ábrándokat. Tudta, hogy az előírt tananyag egy klasszikus és nem egy mindennapi német nyelv és irodalom megismerésére való. Itt különösen a rendszerességre és az alaposágra szoktatta a tanítványait. A nyelv törvényeit ismertette meg velünk úgy, hogy arra később, az életbe kikerülve, biztosan ímithettünk.

Külön ki kell emelnem, hogy rendkívül nagy figyelmet szentelt az írásbeli dolgozatok, az ú. n. gyakorlatok külső alakjának. Akkor ez előttünk kissé érthetetlen volt. Ma már látjuk, hogy egy nyelvtanításnak és egy embernevelésnek egyaránt fontos eszköze volt ez. A nyelvtanulásnál a szabályok pontosságát jelképezte, az embernevelésnél pedig szinte az állampolgári kötelességek képét vetítette előre.

Alkotmányos pedagógiai érzületét igen érdekes és példaadó módon juttatta érvényre akkor, amikor Vácott hosszabb ideig volt az Önképzőkör vezető tanára. Az ifjúsági önképzőkört vezetni kényes feladat. A magukat titánoknak érző ifjú óriások vezetése úgy, hogy az önképzőkör célja, az önképzés tényleg eléressék, nagy tapintatot és kiváló pedagógiai érzéket követel. Pesovár Ambrusban ez a képesség teljes mértékben megvolt: diplomatikus finomsággal engedte meg a gyeplőt ott, ahol kellett s finom politikai érzékkel húzta meg, ha arra szükség volt. Láthatatlan sugarakkal kormányzott: látszólag csak szemlélője volt az ifjúság munkájának, valójában azonban ő volt a vezető.

Pedagógiai munkájában volt egy kitűnő segédeszköze, ami a magánéletben őt oly kedvelté tette: *a tiszta, derült humora*. Istenáldotta természete volt e tekintetben is. Előadásait, a komoly órák szárazságát mély, belülről jött, de mindig könnyedén előadott vagy elmondott humoros megjegyzései tették fűszeressé.

Bizonyos klasszikus humor volt az ő humora. A dolgok lényegéből fakadt a megjegyzés zamata s a dolgok lényegére utalt a kevés szavú mondat. — *Ride, si sapis* — mondta a latin s valóban nagy bölcsesség kellett ahhoz a derűhöz, amit nála tapasztaltunk.

S ez a víg alapkedély nemcsak az iskolában, hanem a magánéletben, a társaságban is jellemezte őt. Mint ő maga fejtette meg az Írás egyik mondatát, valóban úgy is érezte. «*Hilarem monachum diligit Deus*» — szokta volt mondani. «A jókedvű szerzetest kedveli az Isten», — azt, akinek lelki derűje a hegyi beszéd boldogságának titkaiból fakad.

És ha már a monachus szóhoz elértünk, legyen szabad nekem, laikusnak is egy-két szót az ő áhítatos szerzetesi mivoltáról szólnom. A legsodálatosabb virágát ápolta ő a szerzetesi erényeknek, *a szerénységet*. Majdnem 30 év alatt generációkat nevelt fel, családapákká váltak tanítványai, akik

szerte az országban áldják az ő nevét és ő soha nem érezte másnak munkáját, mint Isten szent szolgálatának. Ez a szerénység lelki konstrukciójának egyik legfontosabb alkatrésze. Messze a szerzetesi köteles szegénységen túlmenő erény volt ez nála. Valóban «hódolt az érdemnek s nem tudta, nem érzé magáét». Ennek az erénynek valaki másba való plántálása csak egy módon történhet: a példaadás által. Ő ezt a leghelyesebb módszert választotta. Pedig nem volt könnyű neki: határozott, kemény, férfias jellemet, büszke öntudatot adott neki az Úr és ő mindezt alárendelte a szerzetesi egyszerű, de mennyei lélek parancsoló szavának.

Ehhez a lelki attitűd-höz csatlakozott egy másik kiváló erénye: az *áldozatkészség*. Másoknak és mások helyett dolgozni, mások válláról átvenni a terhet, másoknak saját munkája révén szabad időt, gondtalanságot adni s mindezt szólanul, szerényen, szinte mentegetődzve megtenni, — ez jelentette nála az áldozatkészséget.

Jó szíve mindenütt segített, ahol tudott, de különösen rendkívüli ragaszkodás, szeretet fűzte jó szüleikhez és rokonaihoz. Szeretete tevékeny volt: megtakarított pénzével segítette, támogatta őket. Ezt is úgy gyakorolta, mint többi jótéteményét: erről soha, vagy csak nagyritkán beszélt, mert erénye volt a jóságos tett és a csendes szerénység.

Isten dicsőségét az előírt és kötelező szolgálatokon kívül gyönyörű *hangjának* drága kincsével tömjénezte. Akik Vácról ismerjük őt, tudjuk, hogy mit jelentett egy-egy énekes nagymise, egy-egy nagyböjti lamentáció, amit ő énekelt. Hogy szállott a kedves barokk templomból a magasságos Istenhez a legszebb zene: az emberi hang, szegény boldogemlékű néhai Pesovár Ambrus hangja!

Szerzetesi tanári mivoltában nemcsak a szorosan vett tanári pályán működött, hanem éppen ebben a házban fejtett ki élénk tevékenységet mint *igazgatóhelyettes*, mint a gimnáziumi iroda vezetője. Nagy lelkiismeretességgel, komoly szakismerettel és óriási munkabírással végezte a nem könnyű feladatot. Mindenről tudott, mindennel törődött s egy új oldalát mutatta be képességeinek a mindig szerény s nem szóval, hanem tettekkel élő ember.

Ez a lelki alkat eredményezte azután, hogy *mindenki szerette, mindenki becsülte*. Volt valami a lényében, megnyilatkozásaiban, ami a legjóságosabb szívet juttatta az ember eszébe. Ellensége nem akadt sehol. Nem azért, mert nem volt határozott, kiforrott egyéniség. Sőt! Alig ismertem valaha is embert, akinek annyira férfias és határozott jelleme lett volna, mint öneki. Éppen ezért Emerson egy mondata jut eszembe, aki szerint «a jellemnek megvan a maga mágneses ereje». Ez volt az a vonzóerő, amely ellenállhatatlanul vonzott hozzá mindenkit: tanítványt, barátot, feljebbvalót egyaránt.

Bár soha senkinek nem hízelt, mégis elmondhatjuk róla, hogy a világból sok magasállású férfit és a kegyestanítórend legnagyobb és legkiválóbb szellemeit meleg barátság fűzte hozzá. Embertársaira, ismerőseire, tanítványaira tett hatását mi sem mutatja jobban, mint az az *igazi kegyelet*, amely halála óta minden irányból megnyilvánul. Nem volt országos hatalom, nem volt magas állásban, «hírét nem trombitálták messze tartományok» s mégis temetésére nemcsak a faluja apraja-nagyja s a közeli községek lakossága

vonult ki, hanem messze vidékről zarándokoltak el tisztelői. Alig hantolták be a sírját, már megindult az akció, hogy a Váci Piarista Diákszövetség tisztelete és kegyelete jeléül megfestesse arcképét. Most itt van előttünk újra jóságos arca, látjuk újra a kedves vonásokat, a biztató tekintetet, a mindig derűs száját. Ez a kép bárhol függjön is, mindenkor a jóság szimbólumaként fog ragyogni s ezek a kedves vonások az emberi szív maradandó értékeit fogják jelképezni.

Sok, nagyon sok oldalról ismerhettük őt, de egész teljességében *élete utolsó szakában* láttam őt meg. Hosszasan betegeskedett. Egy influenzából származó rosszakarató tüszős mandullagyulladás támadta meg szívét. Betegségének igen komoly szakasza kb. 15 hónapig tartott. Ez alatt az idő alatt kétszer vette fel a haldoklók szentségét. De ha még olyan nagyon beteg is volt, annak, aki felment hozzá s látta ágya szélén, szinte az élet és a halál határmesgyéjén ülni, soha nem panaszkodott. Egy-két szó, sóhaj jelezte csak az álom nélkül eltöltött hosszú éjszakák, a szenvedéssel teli napok szomorú vigasztalanságát. Amikor így találtam őt nem egyszer, eszembe jutott a magyar nyelv egy nagyerejű kifejezése: *meglátogatta őt az Isten*. Valóban meglátogatta őt az Úr s ő úgy fogadta, hogy az Úr otthont talált nála.

Ott maradt nála s ő a sujtó kéz után megismerte az Úr simogató, bátorító kezét. Megfogta s ez a Kéz támogatója, vezetője lett. A nagybeteg csodálatos lelkiélményként élt át egy átszellemült vallási renaissance-ot, amely szerzeteseknek is csak ritkán adatik meg.

Ebben a lelki békében tért vissza az ősi szülői házhoz Herendre, ahol öreg szülei és testvérei, rokonai körében eltöltött néhány hét után, 1937 január 10-én, szinte fiatalon — mert csak 53 éves volt —, Isten különös rendelkezésképpen éppen az ő jóságos szíve ölte meg őt.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Olykor feltűnik az égen egy rohanó csillag, fényes csóvájú üstökös. A népek ámulva és — sokszor nem ok nélkül — rettegve szemlélik. A rohanó csillag csodát jelent, de szédítő pályáján világok romlása kíséri és a nép csodálattal vegyes borzongással tekint fel rá. Az emberek, a nemzetek életében is fel-felvillan, keresztülszáguld egy-egy fényesuszályú üstökös, egy-egy nagy ember, akinek pályája csodálatot kelt talán, de ritkán szerető megnyugvást. De a magas égről is eltűnnek a rohanó üstökösök s ott maradnak a szelídfényű örök csillagok. A világegyetem ezekre és ezekből van építve. Az emberek rohanó üstökösei is eltűnnek és a nyugodt, derült fényű-lelkű, szelíd-boldog emberek alkotják a világ alapját. És amikor mi a mi drága emlékü Pesovár Ambrusunkra gondolunk, ezt a szelíd, örök derűt sugárzó csillagot látjuk, amely egyforma, soha nem változó ragyogással áll az Úr számolyánál.

S ha lenézel onnan csillagablakodból, jó Pesovár Ambrus bácsink, láss meg minket s fordulj imával a hilaris monachus-t kedvelő jó Istenhez s kérdd áldását ránk, hogy diákszövetségünk gyarapodjék, a piarista rend erősödjék, mi magyar hazánk újra boldog legyen s a Te tisztelőidnek, tanítványaidnak, barátaidnak lelkébe szálljon egy sugár a derült csillag ragyogásából: az igazi lelki békéből.

II.

Dr. Entz Géza egyet. tanár beszéde az érettségizett tanulókhöz.

A gimnázium igazgatójától azt a megtisztelő megbízatást kaptam, hogy mint az intézet egykori növendéke és egyik most végzett ifjú apja. Hozzátok pár szót intézsek.

Nem tehetem, hogy ezt megelőzően valamennyiünk nevében ne fejezzem ki hálás érzelmeinket. Hálával gondolunk mindnyájan az e gimnáziumban töltött évekre. Ez intézet magas erkölcsi felfogása, kitűnő tanári kara mindnyájunkat őszinte hálás és tiszteletteljes köszönetre készítet. E testület nemcsak tanított, de szeretetteljes melegséggel nevelt is. Ha Ti, kedves fiúk, az emberiség hasznos tagjai, a haza derék polgárai lesztek, ezt e nevelésnek köszönhetitek. Gondoljatok ezért mindig hálásan ez iskola tanári karának önzetlen buzgóságára, mely bennetek hozza meg gyümölcsseit. Hivatásukat fennköltén teljesítették és pedig úgy, hogy abból nektek hasznotok lesz, a hazára pedig általatok áldás száll.

Kedves fiúk! Fialtal barátaim! Mikor soraitokon végignézek, visszagondolok arra, mikor én állottam e válaszúton. Ellentétes érzelmek hatnak át. Hozzátok ma szólni gondteljes feladat, mert gyászbaborult hazánk ege. Ti, a gondatlan gyermekek után kedvvel és reménnyel léptek az életbe. Bennünk az elmúlt ifjúság képei elevednek fel látva azt, hogy milyen bizakodva és bátran néztek Ti jövőtök elé. Mi visszatekintünk a multra, Ti a jövőre gondoltok. És ez jól van így, mert életeteket a jobb jövőnek kell szentelnetek. Ez iskola tudással felfegyverzett Titeket. Mert ezentúl küzdenetek kell. Minden nemzet élete küzdelem, a magyará tragikus, mióta csak sorsát ismerjük: a legnemesebbek küzdelme a létért. Több mint egy évezrede folyik ez a harc. A Ti éltetek is ebben fog eltelni. Felkészültetek a harcra, mert megtanultatok dolgozni, tudjátok, hogy nagy kincs az ész — ez Isten adománya —, de legnagyobb ereje a férfiúnak jelleme. Ennek alapját is itt vetettétek meg, a hit, erényes önművelés és önfegyelmzés alakjában. Tehetségtek adomány, de jellemetek kialakítása kezetekben van. Jellemes, erős férfiakká kell válnotok, mert e földet csak jellemben is erős férfiak tarthatják meg. Ti is folytatni fogjátok a nemzet mártirsorsát. A Tietek is ez lesz. Csak az méltó arra, hogy magyarnak neveztessek, aki ez életet vállalja, aki előtt tisztán áll nemzetünk hivatása: megmenteni a magasztos célért küzdő ideális gondolkodást, melynek alapja a hit, küzdőeszköze az erkölcsös jellem. Hiteteket megadta az Egyház, de jellemeteket magatoknak kell kialakítani. Életetek vezéricsillaga legyen Széchenyi: «Sohasem panaszkodni, a hibát mindig önmagunkban keresni és a kötelességet akkor is teljesíteni, ha körülöttünk azt senki sem teljesítené». Ha ezt megteszitek, úgy éltetek áldás lesz a hazára, melynek jobb jövőjét csak saját erőtöktől, öntevékenységtöktől várhatjátok. Ábrándok után ne induljatok, de az ideálért küzdve dolgozzatok nemzetünk jobb jövőjéért.

Istenben híve, az igazság győzelmében bízva induljatok el nehéz utatokra.

III.

Háhl Dezső dr. műegyetemi tanár beszéde 1938. június 12-én 50 éves érettségi találkozó alkalmával.

Az érettségi találkozók kedves szokása szerint megjelentünk mi is, 1888-ban érettségizettek, hogy tiszteljük a piarista gimnázium vezetősége előtt és ismét kifejezésre juttassuk hálánkat azért a sok hasznos útravalóért, amellyel 50 év előtt az iskola az élet nagy útjára bocsájtott.

Fél évszázad nagy idő. Aki ezt az évfordulót eléri, az már átlépett az emberi életkor harmadik nagy szakaszába, az aggastyán-korba. Negyvenkettőnk közül íme csak mi jöhettünk erre a találkozóra, melyet értékének megjelölésére, az aranylakodalom és aranymise példájára, aranytalálkozónak neveznek.

Elfogódva jelentünk meg itt, egy hosszú élet küzdelme után, és meghatva gondolunk arra a nagy napra, amikor vidám gondnélküliségben, reményekkel eltelve, bátran előre nézve indultunk neki, a régi piarista-ház városháztéri kapuján kilépve, a rózsaszínbén tündöklő életnek.

És ma, 50 év után, melynek második fele megpróbáltatásokkal van tele, hiába nézünk előre, mert nincsen már messze az út vége.

Egy bölcs mondás azt mondja: «az öregkor szomorúsága nem az, hogy nincsenek örömei, hanem az, hogy nincsenek reményei».

A főtisztelendő rendtagok előtt megszokott dolog már az ilyen meghatott jubiláló társaságot fogadni, mert ez előttük évről-évre csoportonként megismétlődik, alán már az unalomig, hiszen a régebbi évfolyamokból már csak nagyrészt ismeretlen öregurak jelennek meg előttük.

Mert örökké igaz marad Homeros gyönyörű pár sora, melyet Glaukos szájába ad: *“Οι περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν, φύλλα τὰ μὲν ἀνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δὲ δόλη τηλε θόωσα φέει, ἔσχατος δ' ἐπιγίγνεται ὦρη, ὦρη ἀνδρῶν γενεή, ἢ δ' ἀπολήγει.»*

Az öregek lassanként eltűnnek, de jönnek újabb, lelkes, derék, szorgalmas, szép, fiatal fiúk, hogy átvegyék az öregek elhagyott helyét.

Azok is, kiktől ezeket a bölcseségeket tanultuk, már mind elköltöztek egy jobb hazába és most, hogy emlékezésünkkel idézzük őket, bizonyára letekintenek reánk és megérik szívünk hálás dobogását.

Jó tanáraink közül gondolatainkban, emlékeinkben élénken előttünk állanak a galambszívű Trautwein János igazgató és Lévay Imre igazgató, később rendfőnök, jóságos, nemes alakjai, a kiváló pedagógus Roch Gyula, a jólelkű Kovács János, a tudós, élénk Rappensberger Vilmos, a költő és irodalmár Kiss Sándor, a pedáns dr. Tóth György, a természet rajongója Bertalan Alajos, a költő Pintér Kálmán, a «Kis Feltüntető»-ben állandóan szereplő kitűnő Vámos Károly, a jeles fizikus és matematikus Schmidt Ágoston, a későbbi rendfőnök Szölgyény János, a lelkes és jóságos, áldott szívű Bartos József és mindeneelőtt 4 éven át osztályfőnökünknek, Maywald Józsefnek hatalmas alakja, szigorú, erős egyénisége.

Nekik köszönhetjük, ha az életben boldogultunk, hiszen a szerzetesi iskolák nemcsak tanítanak, hanem nevelnek, már pedig nagy Széchenyink mondotta: «Mindeneelőtt az a nevelés, melyet serdülő korunkban nyertünk,

veti meg alapját az öreg napjainkban reánk váró boldogságnak és megelégedésnek».

Mert : «az ember átalján véve, kivált, ha célszerű nevelés nem adott természetének jobb irányt, bizony, mennyire bírja, a dolgot erősen kerülő lény!».

Jeles piarista tanáraink adták meg nekünk azt az alapot, amelynek anyaga a hit, a becsület, a hazaszeretet, a kötelességérzés és a tudás, amelyre felépíthettük életünk egész épületét, úgyhogy ma elmondhatjuk Szent Pál apostollal : «Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi.».

A legkiválóbb piarista elmék egyike, a kiváló egyházi szónok, Schütz Antal, mondotta Zubriczky Aladár barátunkról mondott gyönyörű emlékezésében : «élte utolsó szaka azt kiáltja felénk : az iskolának anyának kell lennie ! A férfi kemény küzdelmek, sikertelenségek, értetlenségek és számítások hideg zivataros világából joggal vissza-vissza kívánczozik édesanyjához, hol a régi értés, melegség, biztatás fogadja».

Ezért jönnek vissza a volt tanítványok a kedves régi iskolába, melyben, ha az épület már nem is a régi, de a piarista szellem, mely azt átlengi, ugyanaz maradt.

A szerzetesi iskolai, így ezeknek a piarista iskolai érettségi találkozóknak, még különös értéket ad a templom.

Széchenyi mondta : «a hit olyan part, melyre végre az is elérkezik, aki annak hazájában soha nem is lakott».

A mai szentmisén végigjártam buzgó elmélkedésben éltem hosszú útját. Hálát adtam az Egek Urának azért a végtelen sok kegyelemért, melyben ezalatt részesített és imádkoztam enyéimért és azokért, akik ebben a nagy utazásban segítettek.

Megköszöntem a jóságos Istennek, hogy megadta nekem azt a nagy örömet, hogy drága édesanyámat az évfordulón az iskolaanya előtt üdvözölhessem és megadta azt a kegyet, hogy ezt a szívből jövő fohászomat abban a templomban mondhattam el, melynek minden részletét oly szent érzelmekkel hálás tanítványi hűséggel és szeretettel dolgoztam ki.

Kértem és kérem mindnyájunk nevében a Mindenhatót, hogy ebben a bizonytalan, vérzivataros időben, mikor köröskörül piroslik az ég alja, legyen ez a ház a piarista szellemnek erős vára és árassza áldását a piarista rendre, melynek tisztelt tagjait nemes hivatásukban és foglalkozásukban az Úristen sokáig éltesse !

Kérjük Méltóságos Főigazgató urat, hogy a, sajnos, beteg rendfőnök úr öméltósága és a főtisztelendő rendkormány előtt hálánkat és ragaszkodásunkat tolmácsolni kegyeskedjék !

I. ISKOLÁNK MULTJA.

Pest városa a másfél százados török szolgaság és a Rákóczi-szabadságharc szenvedései után új életre ébredve, 1717-ben iskolájának vezetését a kegyestanítórendre bízta és 10.000 forintnyi alapítvánnyal megvetette iskolánk alapját. A két első piarista tanító 1717. november 7-én kezdte meg a tanítást 155 tanulóval, a syntaxisták és principisták osztályával. A következő évben a poétikai és retorikai osztály is megnyílt. 1743-ban az intézet egyik nagyműveltségű tanárának, br. Cörver Eleknek, kezdeményezésére magánjellegű bölcsészeti tanfolyamot is nyitottak, amely 1752-ben nyilvános jelleget nyert és magánosok adományain kívül Pest városa 5000 forintos alapítványából (1759) tartatott fenn. E bölcsészeti tanfolyam 1784-ben szűnt meg, amikor az egyetemnek Pestre való áthelyezése következtében fölöslegessé vált. 1752—1784 között 2287 tanuló látogatta. A bölcsészeti iskola úttörő munkát végzett a modernebb irányú, Leibnitz, Wolf és Newton szellemében művelt filozófia meghonosításával, a matematika, fizika és földrajz tanításával. 1777-ben Benyák Bernát magyar nyelven kezdte előadni a filozófiát, Szablik István pedig a fizika tanításában jeleskedett; ő bocsátotta föl hazánkban az első léggömböt a pesti piaristaház udvaráról 1783 augusztus 15-én.

A gimnáziumi tanítás kezdetben a jezsuita-rendszer keretében folyt, de csakhamar kialakult a piarista iskola sajátos nevelői és tanulmányi rendje, amelyben különös gondot fordítottak a reális tárgyak és a magyar nyelv tanítására. Ez utóbbit hathatósan támogatták a magyar nyelvű iskolai színelőadások, melyek 1718-ban kezdődtek meg.

A gimnázium az első Ratio educationis (1777) után ötosztályúvá (három grammatikai és két humanióraosztály), a második Ratio (1806) után pedig hatosztályúvá (négy grammatikai és két humanióraosztály) változott. Az intézet tanárai állhatatosan küzdöttek II. József németesítő törekvései ellen és a magyar nyelv s szellem az 1848 előtti latin iskolában a nemzeti felbuzdulás korszakában egyre erősebben érvényesült. Ezt bizonyítják a följelentések, melyek 1800—1830 között arról panaszkodnak, hogy a latin helyett magyarul tanítanak; erről tanuskodnak az 1830 után időnkint megjelent kiadványok, melyekben a kiválóbb tanulók szépirodalmi zsenjei láttak napvilágot.

A szabadságharc után a gimnázium főgimnáziummá alakult át. 1850-ben nyílt meg a 7. osztály, 1851-ben tartották meg az első érettségi vizsgát 143 tanulóval. Az iskola az önkényuralom alatt is megőrizte magyar

szellemét, mert a tanügyi kormányzat germanizáló rendelkezései a tanárok terszerű ellenállása miatt kudarcot vallottak és a tanítás egy-két tárgy kivételével a tilalom ellenére is magyarul folyt.

Az 1883. évi XXX. t.-c. értelmében iskolánk mint az állam közvetlen vezetése alatt álló főgimnázium folytatta nevelő-oktató munkáját. Az 1924. évi XI. t.-c. a középiskola három típusát állapította meg. Ezek: a gimnázium, reálgimnázium és reáliskola. Intézetünk gimnázium maradt, amelyben az 1932.33. iskolai évtől kezdve a görög mellett kezdetét vette a francia nyelv fakultatív tanítása.

A városi tanács az 1717-ben megnyílt iskolát ideiglenesen egy, a mostani Eskü-út és a Galamb-utca sarkán álló házban helyezte el, majd 1718 őszén áttelepítette a most is fennálló egykori jezsuita rezidenciába (mai Görög-udvar, Galamb-utca 4), melyet a piaristák részére vásárolt meg. Innét 1762-ben költöztek át a piaristarend által megszerzett gróf Esterházy-féle telekre, mely a Petőfi-tér, Piarista-utca (a régi Kötő-utca) és a Galamb-utca között fekszik. Iskolánk 1917 február 14-én költözött át új, palotaszerű helyiségébe. Ez a kegyestanítórend és a kormány áldozatkészségéből épült föl: az építkezés céljaira az intézet egykori érdemes igazgatója, Trautwein János, 200.000 koronát meghaladó összeget, az iskola egykori hálás tanítványa, Hidaskürti Nagy Sándor református vallású földbirtokos 100.000 koronát adományozott.

Iskolánk eddigi főigazgatói: farádi Vörös Antal (1776—1785), báró Prónay Gábor főispán (1785—1790), gróf Szapáry József főispán (1793—1822), Orgler József kanonok (1824—1829), Adamkovics Mihály kanonok (1831—1845), Fogarassy Mihály kanonok (1846—1849). Az önkényuralom idején főfelügyelők voltak: Kovács Pál helytartótanácsi tisztviselő (1851—1853), Haas Mihály prépost (1853—1858), Halder Konrád kir. tanácsos (1858—1867). A főigazgatóságok visszaállítása után iskolánk főigazgatói voltak: Fesztli Károly kanonok (1862—1866), Róder Alajos kanonok (1866—1867), Lutter Nándor kegyestanítórendi áldózópap (1867—1891), Erődi-Harrach Béla (1892—1919), Pintér Jenő (1919—).

Iskolánk eddigi igazgatói: 1717. Demka Sándor, 1720. Szokolóczy Vencel (egyházjogász), 1722. Bieliczky Ágoston, 1724. Holesinszky Ferenc, 1725. Haul Venantius, 1728. Gaiger Márton, 1730. Demka Gáspár, 1733. Mosl Miksa, 1736. Pogadl Flórián, 1737. Krenn Péter, 1743. Demka Sándor, 1746. Bajtay Antal (később II. József tanítója, majd erdélyi püspök és báró), 1749. Schultz Ernő, 1752. Conradi Norbert (jeles latin költő és szónok), 1754. Vankovics Tivadar (filozófus), 1756. Valero Jakab, 1757. Petrasko Sándor, 1760. br. Cörver János (filozófus), 1762. Kónya Kristóf, 1763. br. Cörver János, 1764. Vavrik Ödön, 1766. Rátay Eged, 1769. br. Schaffrath Lipót (latin szónok és költő), 1770. Volako Marcel, 1772. br. Schaffrath Lipót, 1807. Aigl Glicér, 1830. Grosser János (tankönyvíró), 1831. Róth Mihály (egyházi szónok), 1841. Tamássy József (latin költő), 1844. Nagy Péter (latin költő), 1847. Jalloits András (latin költő), 1849. Horváth Cirill (később a budapesti egyetemen a bölesészet tanára, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagja), 1858. Lutter Nándor (matematikus, később

tanterületi kir. főigazgató, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja), 1861. Szepesi Imre (kiváló filológus, később egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja), Somhegyi Ferenc (történetíró, később egyetemi tanár, majd rendfőnök, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja), 1866. Baranyai Zsigmond (tankönyvíró), 1867. Trautwein János (tankönyvíró, az Oltáregyesület alapítója), 1887. Lévy Imre (bölcseleti író, a Budapesti Katolikus Kör alapítója, később rendfőnök), 1891. Janky Károly, 1902. Kováts Antal (irodalomtörténetíró), 1908. Bartos József, 1919. Vörös Cirill, 1920. Lóky Béla, 1925. Kisparti János, 1935. Balanyi György.

Az iskola elhunyt tanárai közül a tudomány és irodalom terén különösen kitűntek: Dezsericzy Ince (történetíró), br. Cörver Elek és János (filozófusok), Bajtay Antal, gr. Königsacker József (matematikus, az első Magyarországon megjelent könyvveléi tankönyv szerzője), Benyák Bernát (filozófus), Horányi Elek (irodalomtörténetíró), Simai Kristóf (színműíró), Koppi Károly (történetíró, később egyetemi tanár), Endrődy János (filozófus), Szablik István (fizikus), Klohammer Ferenc (latin költő), Horváth Ignác és Villiger József (Vörösmarty Mihály tanárai), Eschner Konstantin, Szigly Gábor, Schirhuber Móric (természettudományi író, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja), Sümegi Pál (tankönyvíró), Hanák János (természettudományi író, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja), Ujváry János, Hindy Mihály (filológus, tankönyvíró), Purgstaller József (filozófus, később egyetemi tanár, rendfőnök, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja), Barts Ferenc (tankönyvíró, később a gyulafehérvári káptalan nagyprépostja), Sárvári Béla (tankönyvíró), Kalmár Endre (költő), Petlanovics Alajos, Polák Ede (fizikus), Cseh Ferenc (filozófus), Nagy Márton (Petőfi Sándor tanára, pedagógus, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja), Horváth Pius (tankönyvíró), Schmidt Ágost (fizikus), Pachinger Alajos (természettudományi író), Vajda Gyula (történetíró), Pintér Kálmán (irodalomtörténetíró, a Vörösmarty-kultusz lelkes munkása), Vámos Károly (irodalomtörténetíró), Nagy Alajos (pedagógus), Pap János (természettudományi író), Kiss Sándor (irodalomtörténetíró, költő, Terentius fordítója), Drajkó Béla (filológus), Maywald József (filológus), Ormándy Miklós (természettudományi író), Prónai Antal (irodalomtörténetíró), Acsay Antal (pedagógus), Titz Antal (theológus, tankönyvíró).

Immár 218 éves iskolánk **elhúnyt tanítványai** közül az **egyházi pályán** kitűntek: br. Bajtay Antal erdélyi püspök, gr. Batthyány Ignác erdélyi püspök, Kőszeghy László csanádi püspök, Haynald Lajos bíboros, kalocsai érsek. Lonovich József csanádi püspök, Schopper György rozsnyói püspök, Bogisich Mihály c. püspök, zenetörténeti író.

Irók: br. Orczy Lőrinc és fiai, József és László; Bacsányi János, Versegly Ferenc, Sándor István, Katona József, Vörösmarty Mihály (és fia, Vörösmarty Béla), Bajza József, Petőfi Sándor (és fia, Petőfi Zoltán), Vajda János, Lenau Miklós, Toldy Ferenc. gr. Majláth János, gr. Haller László (Fénelon Telemache-jának fordítója). gr. Dessewffy József, Kovasóczy Mihály, Szentmiklóssy Alajos, Tasner Antal, Szabó Richárd, Szigeti József,

Sujánszky Antal, Remellay Gusztáv, Török János, Gorove István, Kuliffay Ede, Madách Imre (és fia, Madách Aladár), Dalmady Győző, Győry Vilmos, Kertbeny Károly, Bérczy Károly, Berczik Árpád, Tóth Béla, Maszlaghy Ferenc, Ábrányi Emil és Kornél, Rákosi Viktor, Beőthy László.

Művészek: Lotz Károly, Jankó János, Telepy Károly, Zichy Mihály, Marastoni József (festők); Bignio Lajos, Bertha Sándor. Sztojanovics Sándor (zeneszerzők).

Tudományos írók: Haliczky Antal (régész), Rupp János (orvostanár). Stáhly György (az ország szemorvosa), ennek fia, Ignác (országos főorvos) és unokája, György (orvostanár), Dégen Gusztáv (jogász), Schmidt György (orvostanár), Toldy Ferenc (irodalomtörténetíró), Fejér György, Mátrai Gábor, Jerney János és Jankovich Miklós (történetírók), Vezérle Ignác (teológus), Hajnik Károly és Imre (jogászok), Lechner Lajos (mérnök), az Andrassy-út tervezője, Margó Tivadar (zoológus), Pónori Thewrewk Aurél (anthropológus), P. Thewrewk Emil (filológus), P. Thewrewk Árpád (filológus), Schwartz Gyula (történetíró), Finály Henrik (filológus), Entz Géza (zoológus), Konek Sándor (jogász), Kalchbrenner Károly (botanikus), Pauler Gyula (történetíró), Navratil Imre (orvostanár), Landau Gusztáv (mérnök), Salzbauer János (egyházjogász), Kilényi Hugó (jogász), Madarassy László (jogász), Schulek Vilmos (műépítész), Hampel József (régész), Felletár Emil (országos fővegyszerész), Mayr Aurél (nyelvész), Baumgarten Izidor (jogász), br. Eötvös Loránd (a legnagyobb magyar fizikus), Pasteiner Gyula (műtörténetíró), Mutschenbacher Béla (orvos), Mutschenbacher Viktor (jogász), Réczey Imre (orvostanár), br. Láng Lajos (jogász), Kerékgyártó Béla (történetíró) és Loránd (orvos), Nendvich Gusztáv (műépítész), Szivák Imre (jogász), Jóna András (orvos, archeológus, a nyíregyházi múzeum alapítója), Jendrassik Jenő (orvostanár), Bodnár Zsigmond (irodalomtörténetíró), Gerlóczy Gyula (jogász), Fésűs György (jogász), Lechner Károly (orvostanár), Pertik Ottó (orvostanár), Petzwall Ottó (matematikus), Klamarik János (pedagógus), Péterfy Jenő (esztétikus), Lörenthey Imre (paleontológus), Holzwarth Jenő (orvostanár), Zubriczky Aladár (teológus), Székely Ágoston (orvos), Aujeszky Aladár (bakteorológus), Borszéky Károly (orvos), Reibner Márton (klasszikus filológus).

Közéleti szereplésük miatt nevezeteseik: hg. Grassalkovich Antal, Martinovics Ignác, Laczkovics János, Űrményi József, gr. Cziráky János, gr. Széchenyi István, gr. Károlyi István, Lajos és György, Majláth György (országbíró), Deák Antal, Szentkirályi Móric, Almásy Pál, Földváry Gábor, gr. Ráday Gedeon, gr. Keglevich István és Gábor, gr. Forgách Antal, Mérey Sándor, Marczibányi Lőrinc, Somssich Pongrác, Csányi László (a szabadságharc vértanuja), Klauzál Gábor, Bittó István, br. Wenckheim Béla, Ordódy Pál, br. Orczy Béla, gr. Khuen-Héderváry Károly, Justh Gyula, Csávolszky Lajos, Matlekovics Sándor, Návay Lajos és Nikolényi Dezső (a proletárdiktatúra áldozatai), Bartha Richárd, Bárczy Dezső, Samassa Adolf, Tóth Lajos, Zoltán Béla, Popovics Sándor.

Katonák: br. Simonyi József (a híres huszáróbestér), Mészáros Lázár (hadügyminiszter), Perczel Mór, Török Ignác (az aradi vértanu),

Földváry Károly (a vörössipkások parancsnoka). Forinyák Gyula (altábornagy).

Tanítványaink közül a világháborúban 105-en haltak **hősi halált**.

Fővárosi polgármesterek: Boráros János, Rottenbiller Lipót, Szentkirályi Mór, Gerlóczy Károly, Kammermayer Károly, Halmos János, Márkus József, Sipőcz Jenő.

Iskolánk a most lefolyt tanévben fennállásának 221. évét töltötte be.

II. ISKOLÁNK AZ 1937/38. ISKOLAI ÉVBEN.

1. **Az iskolai munka menete.** Alakuló értekezletünket 1937 augusztus 30-án tartottuk ; szeptember 1-én és 2-án voltak a javító-, különbözeti- és magánvizsgálatok. A tanulókat június 26-án és 27-én, továbbá szeptember 2-án vettük fel. Az iskolai évet a szeptember 3-án tartott ünnepélyes Veni Sancte-val kezdtük meg : ugyanezen napon végeztük el az osztályrendezést és a törvényt magyarázást. A rendes tanítást szeptember 4-én kezdtük meg és a hivatalos szünetek, továbbá a május 21-től június 4-ig tartó eucharisztikus kongresszusi szünet kivételével június 11-ig folytattuk. Az összefoglalásokat a VIII. osztályban május 10—14-ig, az I—VII. osztályokban pedig június 13—18-ig tartottuk meg. Magánvizsgálatok két ízben voltak : szeptember és május—június hónapokban. Az iskolai évet június 22-én fejeztük be ünnepélyes Te Deum-mal.

2. **Változások a tanári testületben.** A kegyestanítórend főnöke tanári karunk tagjai közül dr. Perényi Józsefet előrehaladott korára és megrendült egészségi állapotára való tekintettel felmentette a tanítás alól, dr. Ferenczi Zoltánt a váci rendház és gimnázium vezetésével, dr. Bátori Józsefet a debreceni reálgimnázium igazgatásával s végül Barta Istvánt a nagykanizsai rendház vezetésével bízta meg.

Perényi József összesen 16 évet töltött iskolánkban. Nyugalombavonulásával egy hosszú, színes, eseményekben és eredményekben egyaránt gazdag tanári pálya zárult le : szinte azt mondhatnók, egy fejezet a közelmúlt történetéből. Ez a pálya már külső kereteivel imponál és tiszteletre gerjeszt. Mert szeretett kartársunk még jóval a századforduló előtt állott a tanügy szolgálatába s attól fogva, bár különböző állomásokon, de mindig egyenlő lelkesedéssel szolgálta a piarista pedagógia céljait. Főbb állomáshelyei Kolozsvár, Sátoraljaújhely, Nagykanizsa, Veszprém és Budapest voltak. Munkáját mindig odaadással végezte. Igazi tanári temperamentum volt, aki nemcsak tudással, hanem a valódi értéket azonnal felismerő látással és a művészet nagy alkotásait élvezni tudó készséggel is iparkodott felvértezni diákjait. E cél elérésére gazdag és sokoldalú szaktudása mellett a tanítás szolgálatába szegődött eleven és fordulatossal szellemét és kifogyhatatlan humorát is. És nem hiába. A keze alól kikerült nemzedékek hosszú sora bizonyosságot tehet róla, mennyi ösztönzést, szellemi és művészi erejök próbára tevésére készítő ösztönzést merítettek előadásaiból és a vele való közvetlen érintkezésből.

Szeretett kartársunk azonban nem sokáig élvezte a jól megérdemelt pihenést, mert kevéssel azután, hogy az iskolától megvált, súlyos betegség

támadta meg szervezelét. A gyilkos kör gyorsan elhatalmasodott s néhány hónap alatt teljesen felőrölte a fáradt test erőit. Boldogult rendtársunk sztoikus bölcshez vagy inkább jó keresztényhez illő türelemmel viselte a betegség kínzó fájdalmait és szinte az utolsó pillanatig megőrizte elpusztíthatatlan humorát. Barátait és látogató rendtársait még halálos ágyán is jóízű anekdoták elmondásával szórakoztatta. A mellett azonban egy szent komolyságával készült a nagy útra. A halál 1938 február 15-én váltotta meg szenvedéseitől. Temetése február 17-én ment végbe tisztelői és tanítványai százainak és százainak meghatott részvéte mellett. Távozásával az iskolán kívül a magyar piarista rendet is súlyos csapás érte, mivel a boldogultban egyik legmunkásabb és kifelé is legismertebb és legtiszteltebb tagját veszítette el. R. i. p.

Dr. Ferenczi Zoltán valamivel kevesebb időt, 11 esztendőt töltött iskolánkban, de ez az idő üntig elegendő volt hozzá, hogy kedves és megnyerő modorával, szolgálatkészségével és jó kedélyével megszerettesse magát. De nemcsak mint kolléga, hanem mint tanár is szeretetreméltó és lebilincselő egyéniség volt és kitűnően értett hozzá, hogy szaktárgyait, a mennyiségtant és fizikát azokkal is megkedveltesse, akiknek egyébként kevés érzékük volt hozzájuk. Szívesen és teljes megértéssel foglalkozott diákjaival s kedvükért olyan feladatokra is vállalkozott, melyek könnyűeknek igazán nem voltak nevezhetők. Elég e tekintetben cserkészvezetői minőségben tett nagy cserkészútjaira hivatkoznunk. Ezért annál nagyobb elismerés illeti, mivel alapjában elméleti embernek indult, az elméleti matematika és fizika legelvontabb kérdéseivel foglalkozott és szíve titkos vágya szerint tudós pályára készült. Utoljára azonban mégis győzött benne a tanár és a piarista: leszállott az elméleti tudomány elefántcsonttoronyából, gyermek lett a gyermekek közt, pazar kézzel osztogatta köztük lelke kincseit s mikor a rend vezetősége úgy kívánta, készséges lélekkel indult új állomáshelyére. Szívből kívánjuk neki, hogy új állásában ugyanolyan tárgyi és személyi sikerek kísérjék működését, mint aminőknek emlékét nálunk hagyta.

Dr. Bátori József szellemi fejlődését és pedagógiai tevékenységét tekintve egészen a budapesti piarista gimnázium sajátja. Mint kis- és nagydiák, itt szívtá magába a tudomány indításait, itt kapta hivatását és itt lépett a tanári katedrára. Kiváló mestere, Sík Sándor oldalán itt ismerte meg az irodalomtörténettanítás finomabb és szemléltetőbb módszereit, az irodalmi közlés művészibb formáit és, ami ennél is fontosabb, itt lett szerelmese a cserkészletnek. Mert Bátoriban a tanárnál is fontosabb volt a cserkész. Amit ilyen minőségben ittműködése 14 esztendeje alatt véghez vitt, az a legteljesebb elismerést érdemli. Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy egész lelkét, minden erejét, egyéniségének minden szuggesztív képességét belevitte cserkészmunkájába és szüntelenül azon fáradt, hogy a cserkészszemélyt minden kis és nagy diákjában hiánytalanul felragyogtassa. Hogy intézetünk cserkészcsapata az utóbbi években kül- és belföldi viszonylatban annyi fényes sikert ért el, az nem kis mértékben Bátoriban személyes érdeme volt. Távozása tehát súlyos vesztesége iskolánknak: elvesztettük benne a kitűnő magyar tanárt és a minden áldozatra kész cserkészvezetőt. De vigasztal bennünket az a tudat, hogy amit mi elvesztettünk, az végelemzésben egy másik piarista iskolának értékállományát gyarapította.

Barta István tanári karunk legfiatalabb tagjai közé tartozott s Budapesten mindössze 3 évet töltött. De rá is alkalmazhatjuk a Szentírás szavát: kevés idő alatt sokat élt. Mint kolléga, maga volt a meglestesült készség és szeretetreméltóság, mint tanár a kifogyhatatlan jóakarát és segíteni akarás. Nem csoda tehát, hogy a kartársak és a diákok részéről csak szeretettel találkozott. A különös megbecsülés jelét kell látnunk abban is, hogy a rendi elüljáróság fiatal kora ellenére habozás nélkül rá merte bízni egyik, helyzeténél és sajátos körülményeinél fogva nem könnyű kollégiumának vezetését.

Az eltávozott kartársak helyébe a rendi vezetőség a következő rendi tanárokat rendelte: dr. Rédl Rezsőt Veszprémből, Miháلكó Bélát Tatáról, Szita Imrét Vácraól és Steixner Istvánt a budapesti rendi tanárképző intézetből.

3. Rendi gyakorlati tanárképzés. A gyakorlati tanárképzést rendi jelöltejinkkel teljesen az 1929. évi állami Szabályzat és Utasítás szerint végeztük. Pedagógiai vezető a gimnázium igazgatója volt, vezető tanároku pedig Agárdy Gyula, Bozi Ferenc, Faludi Béla, Miháلكó Béla, Ohmacht Nándor, Para Imre, Szita Imre, Vézner Károly és Wagner Lajos tanárokat nevezte ki a rendfőnök. A tanárképző tagjai voltak:

Simon Sándor, szaktárgyai a görög és latin nyelv, beosztva görögből a VI. A—B., latinból a VI. A. osztályba.

Takács Dezső, szaktárgyai a történelem és földrajz, beosztva történelemből az V. A., földrajzból a II. B. osztályba.

Dr. Gerencsér István, szaktárgya a hittudomány, beosztva hittanból a VIII. B. osztályba.

Gál István, szaktárgyai a történelem és latin nyelv, beosztva történelemből az V. A., latinból a IV. A. osztályba.

Magyar László, szaktárgyai a latin és német nyelv, beosztva latinból a IV. A., németből a IV. A. osztályba.

Murányi Károly, szaktárgyai a mennyiségtan és természettan, beosztva mennyiségtanból az V. B., természettanból a VIII. B. osztályba.

Hegyi Ferenc, szaktárgyai a magyar és német nyelv, beosztva magyarból a VII. B., németből a IV. A. osztályba.

4. Tanári értekezletek. Értekezleteinket az előírt módon és időben tartottuk meg. Az első félévi módszeres értekezleten az igazgató a világnézeti nevelés fontosságáról és eszközeiről, a másodikon pedig Menczer József a modern irodalmi tanítás irodalmi segédeszközeiről adott elő.

1937 december 1-én rendkívüli értekezlettel hódoltunk boldogult dr. Miskolczy István kartársunk emlékének.

Ugyancsak rendkívüli értekezletet tartottunk 1938 január 16-án abból az alkalomból, hogy a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr elismerését nyilvánította iskolánk nagylelkű jótéevőjének, Balázs Endre nyug. tanítóképzőintézeti tanárnak. A szép és bensőséges ünnepélyen, melyen a kat. és a kir. főigazgatóság és a tanítóképzőintézeti tanárok országos szövetsége, úgyszintén a Budapesti Piarista Diákszövetség is képviseltette magát, először az igazgató méltatta a bőkezű alapítványtevő érdemeit, azután dr. Sebes Ferenc rendfőnök, Degré Miklós diákszövetségi elnök és Padányi Frank Antal

fejleszték ki elismerésüket. Az értekezlet az ünnepelt könnyekig meghatott köszönő szavaival ért véget.

5. Valláserkölesi nevelés. Iskolai munkánkat szerzetesi mivoltunk mellett elsősorban az 1934. évi XI. t.-c. irányította, mely minden elődjénél nagyobb nyomatékkal sürgeti, hogy a középiskola valóban nevelő iskola legyen. Ez más szóval azt jelenti, hogy az iskolának nem szabad megelégednie a tanuló értelmének egyoldalú fejlesztésével, hanem lelkének nevelésére s akaratának nemesítésére is nagy gondot kell fordítania. A régi liberális felfogással szemben tehát egész egyéniségét nevelnie kell. Ezt a nevelői feladatot nyomatékozza többek közt az osztályfőnöki óra is, melyet mindössze pár évvel ezelőtt rendszeresítettek a középiskolában. Az eredeti elgondolással szemben azonban, mely valamennyi osztályban rendszeresíteni akarta az osztályfőnöki órát, bölcsen megelégedtek az I. és II. osztályba való bevezetéssel. Azért mondjuk bölcsnek ezt a mérséketet, mert az osztályfőnöki óráknak egész vonalon való rendszeresítése könnyen azt a látszatot kelthette volna, hogy egyedül az osztályfőnök van hivatva a tanulók nevelésére; másfelől pedig azzal a veszedelemmel járhatott volna, hogy mechanizálta és egyszerű tantárggyá süllyesztette volna a nevelést. Holott meggyőződésünk szerint a nevelésnek állandónak és folyamatosnak kell lennie; tehát csak úgy valószínűsíthető meg, ha gondosan távoltartjuk tőle a tantárgy jellegét s nem kötjük sem egyes tanárok munkájához, sem pedig egyes tárgyak tanításához. Spiritus ubi vult, spirat. Minden órán és minden osztályban lépten-nyomon felmerülhetnek tárgyak és alkalmak, melyek szinte sürgetően követelik a nevelő mozzanatok kiemelése szempontjából való kiaknázásukat. Ezért tartjuk nagyfontosságúnak a sem órához, sem tárgyhoz nem rögzített tíz-húszperces osztályfőnöki megbeszéléseket, melyek mindig az osztály életéből adódó konkrét esethez fűződnek és spontán jellegükkel sokszor jobban megfogják a tanulók lelkét, mint a tanrendbe beillesztett és megszabott tanmenethez igazodó osztályfőnöki órák.

A középiskolai nevelő munka egészen sajátos jellegű. Nem egyszerűen szoktatás a jóra; nem pusztán a szabályok és rendelkezések megtartásán való örökös; nem is csupán tanácsadás, jutalmazás és büntetés. Ezek mind előkerülhetnek benne, de sem magukban, sem összességükben nem teszik a középiskolai nevelést. A középiskolai nevelés sokkal több náluk: a lélek magasabb szempontú művelése értékállóknak bizonyult kultúrjavak elsajátíttatásával és azzal a finom, szinte észrevétlen lelki ráhatással, mely minden pedagógiai tevékenységnek koronája. A középiskola egyaránt nevel oktatással, szoktatással és példaadással. A szerzetes iskola azonban nem állhat meg itten: neki magasabbrendű céljai is vannak. Nevezetesen minden rendelkezésre álló eszközzel iparkodnia kell belenevelni növendékét a természetfölötti világ rendjébe. Amint természetesnek tartjuk, hogy levegő nélkül nem tudunk élni, azonképpen természetesnek kell tartanunk, hogy egész lényünkkel és létünkkel bele vagyunk ágyazva Istenbe. Az apostol szava szerint: «Őbenne élünk, mozgunk és vagyunk.» Azon kell tehát lennünk, hogy tanítványainkkal megérezzük a középkor transcendens felfogásának igazságát és szépségét. A nélkül, hogy a jelenvaló világtól elfordítanók szemüket, keltsünk lelkükben

mélységes, egész életre szóló hazavágyást abba a másik világba, melynek a mostani csak előcsarnoka, pítvara. Éreztessük meg veük, hogy Isten nélkül nincs emberhez méltó életcél, nincs igazi boldogság és megelégedés. De ugyanakkor éreztessük meg velük azt is, hogy Isten nélkül nincs magasabbrendű erkölcs sem, mert az erkölcsi élet tulnyomólag a vallás talajából szívja élető erőit. Kant kategórikus imperativusa nagyon szép bölceleti elgondolás, de a szenvedélyek tombolásában és a csábítások ostromában hitvány kártyavár. Akinek nincs határozott Isten-hite, annak nincs biztos erkölcsi alapja sem. Természetes, hogy ezeket az egész életre szóló igazságokat nem elég csak a hittanórákon hangoztatni, hanem a profán tárgyak ilyen irányban kínálkozó alkalmait is meg kell ragadnunk. Hiszen a szerzetes iskola a maga egyveretűségével ezer és ezer módot kínál erre.

A vallásos érzés elmélyítése és konkretizálása céljából a magánajtatóság sürgetése mellett állandóan nagy gondot fordítottunk a kollektív vallásos nevelés eszközeire is. Főbb mozzanatai ezek voltak : Ősszel a fűtési időszak beálltáig és tavasszal április második felétől kezdve mindennap közös szentmisét hallgattak tanulóink, a tanév többi részében pedig önként mentek a kápolnába s hallgattak szentmisét vagy mondtak el legalább egy Üdvözlégy Máriát. A magábamélyedés elősegítésére hetenkint két napon egész csendben, orgonaszó és ének nélkül vettünk részt a szentmisén. A Boldogságos Szűz iránti tisztelet erősítésére az októberi és májusi szentmiséken együttesen imádkoztuk a szentolvasót. Vasár- és ünnepnapokon rendszerint külön hallgatott szentmisét és szentbeszédet az alsó és felsőosztályos ifjúság. Kötelező módon együttesen négyszer gyóntak és áldoztak tanulóink. Igen szép számmal akadtak azonban, akik vasárnap és ünnepnap, sőt akárhányan hétköznap is önként járultak az Úr szent testének vételéhez. Ebben a tekintetben öröndetes haladás észlelhető.

Különösen jó alkalom volt ebben az évben a kollektív vallásos érzés ápolására és erősítésére a Budapesten tartott eucharisztikus világkongresszus. Iskolánk jókorán, már az iskolai év kezdetén bekapcsolódott a kongresszus előkészítésére hivatott nagy lelki renaissanceba. November 18-án, 19-én és 20-án eucharisztikus triduumot tartottunk és külön beszédekben világítottunk rá az Oltáriszentség páratlan jelentőségére az emberiség, az egyén és a piarista diák szempontjából : de más alkalmakkor is újra meg újra visszatértünk az Eucharisztia gondolkörére s buzdítottuk tanulóinkat, hogy minél nagyobb számmal vegyenek részt az egyes templomokban tartott triduumokon és kilencedeken. Ezenfelül minden diákmisén havonként felváltva elmondottuk az Adoro te devote és Lauda Sion Salvatorem kezdetű himnuszokat s rajta voltunk, hogy tanulóink egyénenként és osztályonként saját tevékenységükkel is bekapcsolódjanak a lelki előkészülésbe. Ebbeli buzdításunk egyik érdekes eredménye, hogy az egyik osztály (VIII. B.) művészi kivitelű köpenyt készített a főoltár áldoztató kelyhére.

Ennek a sokoldalú és gondos előkészítésnek az volt az eredménye, hogy amikor elérkezett a kongresszus ideje, ifjúságunk lelkesedéssel és teljes fegyelmezettséggel kapcsolódott be az ünnepekbe. Ezek közül kétségkívül a közös ifjúsági áldozás volt a legfelemelőbb és legfelejtethetlenebb élmény.

Bár a kivonulás, a szentmise és az áldozás, a több mint százezer embert számláló tömeg felvonulása és elhelyezkedése miatt órákat vett igénybe, mindenki szívesen meghozta a maga egyéni áldozatát és a legnagyobb odaadással alkalmazkodott a vett utasításokhoz. De a közös kivonulásokon kívül szép számmal akadtak tanítványaink, akik magánbuzgóságából a kongresszus egyéb megnyilvánulásaihoz is kivették részüket. Különösen nagy számmal voltak jelen a férfiak éjjeli szentségimádásán és áldozásán. Bizvást elmondhatjuk tehát, hogy a kongresszus, mint az egész magyar katolicizmusnak, azonosképpen a mi ifjúságunknak is egész életre szóló élménye és öntudatra eszméltetője marad.

Ifjúságunk lelki gondozásában ebben az évben is nagy segítségünkre voltak dr. Tomek Vince házfőnök, Zimányi Gyula kalazantiumi igazgató és Mátrai János központi pénztáros urak. Áldozatos munkájukat ezen a helyen is őszintén köszönjük.

A katolikus tudatosság s egyben a vallásos és rendi iskolai szellem erősítésére szolgáltak ezek az alkalmak :

Október 24-én missziós vasárnapot tartottunk. Beszéltek dr. Éder-Szászy László és Szita Imre.

Október 31-én Krisztus király ünnepén az igazgató méltatta a nap jelentőségét.

November 5-én ünnepet ültünk Szent Imre hercegnek, a magyar ifjúság liliosos védőszentjének tiszteletére. Az ünnepi beszédet Miháلكó Béla mondotta.

November 21-én, az eucharisztikus triduum befejezéséeként megüztük Szent Atyánk pártfogásának ünnepét. A nap jelentőségét Zimányi Gyula kalazantiumi igazgató méltatta.

A húsvéti lelkigyakorlatokat március 31-én, április 1-én és 2-án tartottuk meg. Vezetők voltak : Miháلكó Béla és dr. Pogor Ödön.

Május 1-én Angelo Rotta nuncius úr Őnagyméltósága 162 növendékünket részesítette a bérmlás szentségében.

A vallásos érzés mellett nagy gondot fordítottunk arra is, hogy tanítványaink lelkében minél jobban elmélyítsük a szociális érzést. Ezért a szentbeszédekben és az osztályfőnöki megbeszéléseken újra meg újra lelkükre kötöttük az egymás iránt tartozó kölcsönös megbecsülést, egymás kölcsönös segítségét s a mások ügyes-bajos dolgai iránt való szerető és megértő érdeklődést. Különösen nagy nyomatékkal hangsúlyoztuk előttük a közért való önzetlen munkálkodást és a szegényeken, elesetteken való készséges segítség parancsoló szükségességét.

6. Kegyeletes megemlékezések. A kegyeletes lelkület szítására különösbbe ezek az alkalmak szolgáltak :

Október 4-én dr. Sebes Ferenc rendfőnök úr névünnepén szentmisét hallgatott az ifjúság.

Október 16-án megemlékeztünk a finn-ugor rokonságról.

November 2-án ünnepélyes gyászmlse után megkoszorúztuk hős diákjaink emlékművét és tisztelgő elvonulást rendeztünk előtte. Ugyanezen a napon felkerestük iskolánk elhunyt tanárainak és nagy tanítványának,

Vörösmarty Mihálynak sírját s ott imádsággal és virággal áldoztunk emléküknök.

November 3-án az elhunyt tanárokért tartott gyászmisén vett részt az ifjúság.

November 10-én illő kegyelettel idéztük fel a limanovai hős huszárök emlékét.

Január 12-én ifjúsági zenekarunk közreműködött azon a kegyes ünnepeylen, melyet a Váci Piarista Diákszövetség iskolánk egykori közszeretben álló tanára, Pesovár Ambrus arcképének leleplezésére tartott. A boldogult hálás tanítványának, Jób Imre mérnöknek remekbe szabott felavató beszédét Értesítünk más helyén közöljük.

Március 2-án a kegyestanítórend néhai nagy jótevőjéért, Ferenc királyért mondott gyászmisén vettünk részt.

Május 29-én szeretettel emlékeztünk meg hősi halottainkról. Az ünnepi beszédet az igazgató mondotta.

7. Hazafias nevelés, ünnepélyek. A nemzeti érzés és gondolkodás kialakítására és mindarra, amit hazafias szellemű nevelésen értünk, százados hagyományainknak megfelelően mindig nagy gondot fordítottunk. A nélkül, hogy másök jogos vagy jogtalan érzékenységét sértettük volna, állandóan hangoztattuk nemzetünk jogos igényeit s tanulóinkban igyekeztünk ébren tartani a nagy nemzeti kötelességek tudatát. E célra elsősorban az ú. n. nemzeti tárgyakat : a magyar nyelvet és irodalmat, a magyar történelmet és földrajzot használtuk fel, de a többi tárgy keretében felmerült alkalmakat sem mulasztottuk el kiaknázni. Rajta voltunk, hogy tanítványaink megismerjék a hazán kívül élő magyarság életét és törekvéseit is. Ezenkívül módot nyújtottunk nekik arra is, hogy mindazt, amit a külföldi magyarokról folyóiratokban, ifjúsági lapokban olvastak, az osztályfőnöki órákon az osztályban is elmondhassák. Figyelemmel kísértettük velük a magyar értékeknek (művészet, tudomány, irodalom, zene) a külföldön való elismertetését. A modern nyelvek és a világtörténelem tanításában összehasonlításokat tettünk a hazai és külföldi intézmények közt.

A nemzeti szellem ápolására szolgáltak a következő megemlékezések és ünnepélyek is :

Október 6-án nemzeti vértanuink emlékét idéztük fel. Beszédet mondott Miháلكó Béla.

December 6-án, a Kormányzó úr Ófőméltósága nevenapján szentmisén vettünk részt.

Március 15-én hazafias ünnepélyt rendeztünk a következő műsorral :

1. Erkel : Hunyadi László-nyitány. Előadja a zenekar.
2. Kiss Dezső : Szent István királyhoz. Szavalja : Eckhart Ede I. A. oszt. tanuló.
3. Bárdos Lajos népdalkórusaiból :
 Jaj, de sokat áztam-fáztam . . .
 Esik eső . . .
 Horthy Miklós táborában . . .
 Előadja az énekkar.

4. Ünnepi beszéd. Mondja : Balanyi György dr. igazgató.
5. Kerner : Szabadságharci dalok. Előadja a zenekar.
6. Kozáky-Fülöp : Munkadal. Egyszólamú ének, zongorakísérettel. Előadja az énekkar.
7. Rényi : Magyar induló. Előadja a zenekar.
Június 12-én tartottuk évváró ünnepünket ezzel a műsorral :
1. Liszt Ferenc : II. magyar rapszódia. Előadja a zenekar.
2. Sík Sándor: Az acélember. Szavalja: Horváth Tivadar VIII. B. o. tanuló.
3. Az idén végzett növendékek nevében beszédet mond : Gervay Miklós, az Önképzőkör ifjúsági elnöke.
4. Kerényi György : A virágok vetélkedése. Előadja az énekkar.
5. Dohnányi Ernő : Parafrázis. Zongorán előadja : Szoltsányi György VI. A. oszt. tanuló.
6. A Diákszövetség nevében beszédet mond : dr. Entz Géza egyet. tanár.
7. Két népszerű nyugati kánon :

a) Ó jertek, énekeljünk . . .

b) A nap leszáll . . .

Kerényi György cserkészkánonja :

c) Nyáron virágozik a rózsa. (Vegyeskarban.)

8. Beszédet mond és az ifjúsági körök nyerteseinek a jutalmakat kiosztja Balanyi György, az intézet igazgatója.
9. Magyar induló. Előadja a zenekar.
Június 18-án, a Kormányzó úr Őfőméltósága hetvenedik születésnapján szentmisén vett részt az ifjúság.

8. **Oktatás.** Az oktatás munkáját a módszeres utasítások szellemében és a tantervi rendelkezéseknek megfelelően végezték. Eredményét azonban sok tekintetben károsan befolyásolta az az állandó hullámlás és bizonytalanság, mely a forradalmak kora óta olyan szembetűnően rányomta bélyegét a magyar középiskola életére. Az 1934. XI. t.-c., sajnos, korántsem bizonyult olyan szilárdnak, mint eredetileg reméltük. Hiszen életbeléptetése óta már eddig több olyan módosítás történt rajta, mely eredeti elgondolásával és célkitűzéseivel alig vagy sehogy sem egyeztethető össze. Azután az 1935. VI. törvénycikkkel életbeléptetett új felügyeleti rendszer sem olyan, hogy feltétlen megnyugvást kelthetne, mert túlzásba vitt ellenőrzésével és könnyen bürokratizmusra csábító intézkedéseivel könnyen kerékkötője lehet a tanári munkakedvnek és akadályozhatja az eredetibb tanáregyenlőségek kibontakozását. Nem kevésbé súlyos probléma a szelekció kérdése, melyet az egységes középiskolára való áttérés még sürgősebbé tett. Hiszen az egységes középiskolat ma a tehetségtelen, helyesebben szólva, a gimnáziumi tanulmányok folytatására alkalmatlan tanulóknak olyan áradata önti el, hogy alapos szelekció nélkül komolyan aggódni kell a magyar középiskola színvonaláért. Ehhez azonban nem elegendő az iskola következetes szigorúsága, sem a tanári lelkiismeret megvesztegethetetlen tárgyilagossága, hanem egyrészt az államhatalom megfelelő intézkedéseire, másfelől az egész magyar közfelfogás gyökeres megváltozására

van szükség. Mert hiábavaló az iskola minden erőfeszítése, míg a diploma mindenhatóságába és a közhivatal egyedül üdvözítő erejébe vetett hit meg nem török s a szabad pályák és a gyakorlati foglalkozások utáni kereslet magasabbra nem emelkedik. A magyar közvéleménynek végre valahára rá kell eszmélnie, hogy a gimnázium alapjában elitiskola, mely a vezetésre hivatott rétegek kitermelésére van szánva. Ilyen irányú gyökeres lelki átalakulás nélkül a legújabbban megszervezett gyakorlati irányú középiskolai típusok is csak írott malasztok maradnak. Amíg a szülő megbélyegzésnek érzi, ha a középiskola megállapítja fiáról, hogy gimnáziumi tanulmányok folytatására alkalmatlan s míg a társadalom rendén valónak találja, hogy a kérés, közbenjárás vagy akár fenyegetés formájában nyomást lehessen gyakorolni a tanári lelkiismeretre egy-egy arra igazán nem érdemes tanuló érdekében, addig hiábavaló minden, még oly bölcs törvény és céljátévesztett minden még oly életre hivatott intézmény. A közfelfogás mélyreható megváltozása nélkül állandóan kísért a veszedelem, hogy a gimnáziumot a gyakorlatiasság és az életre való nevelés hamis ürügyén pusztá ügyességek és az iskolán kívül is könnyen elsajátítható elegyes ismeretek színhelyévé fokozzák le. Ez pedig homlokegyenest ellenkezik a gimnázium fogalmával és elitiskola jellegével.

A gimnáziumnak éppen elitiskola jellegéből következik, hogy egy pillanatra sem érheti be a pusztá adatközléssel, hanem egyben a lelkiséget is fejleszteni törekszik. Ezt a célját azonban csak akkor éri el, ha nem tapad a felszínhez, hanem alapos és mélyreható munkát végez. Évekig tartó kemény és megfeszített munkában kell a tanulónak veritékeznie, ha lelki világának kiépítése és jellemének kiformálása terén maradandó eredményt akar elérni. Ebben a munkában akárhány embert megtéveszt az a felületes társadalmi felfogás, mely szinte önfeledten tapsol az aránylag rövid előkészület után elért könnyű diadalnak. A középiskola nem lehet diplomagyár s a felvételi díj és a tandíj lefizetése egymagában senkit sem jogosíthat fel az automatikus továbbhaladásra.

Ezeknek az elveknek megfelelően állandóan rajta voltunk, hogy komoly és rendszeres munka végzésére szorítsuk tanulóinkat s munkájuk ideiglenes vagy végleges értékének megállapításánál az egyes tárgyakból nyert érdemjegyek mellett mindig tekintettel voltunk erkölcsi magatartásukra és szorgalmukra is. Amennyire lehetett, iparkodtunk eleget tenni a kiválogatás kötelezettségének is. Akinél a kellő tehetség vagy a komoly igyekezet hiányát tapasztaltuk, azt iparkodtunk még évközben eltanácsolni vagy tehetségének jobban megfelelő más iskolában átutalni. Ezzel az állandó szelektálással sikerült elérnünk, hogy a tehetségtelen tanulók már az alsó osztályokban kihullanak s így a felső osztályokban aránylag nagyobb fennakadás nélkül folyhat az adatközlés és az erkölcsi irányítás munkája.

Az idei oktatómunkák eredményét a következőszámok jelzik: a felvett 773 nyilvános tanuló közül az év végén bizonyítványt kapott 748 (96.8%) Ezek közül jeles rendű: 163 (21.79%), jórendű: 262 (35.03%), elégségesrendű: 272 (36.36%), egy tárgyból elégtelen: 34 (4.55%), több tárgyból elégtelen: 17 (2.27%).

9. **Fizikai gyakorlatok.** A gyakorlatokat ebben az évben Szita Imre és Agárdy Gyula tanárok vezették. Résztvett a VII. A.-ból : 35, VII. B.-ből : 31

tanuló folytatólagos tizes csoportokba osztva, a VIII. A.-ból 10, VIII. B.-ből 10 tanuló. Itt említjük meg, hogy tanulóink közül többen szorgalmasan foglalkoztak a Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok-ban közölt feladatok megoldásával. A legszorgalmasabbak: dr. Than Károly VIII. A., Kézdi Ferenc VII. A. és Faludy János V. A. oszt. tanulók, akiknek fényképe is megjelent az utolsó számban.

10. Filmoktatás. A modern szemléltetésnek egyik nélkülözhetetlen eszköze a pergő képszalag. Felhasználása iskolai tanításunk menetében a tanév folyamán fokozottan nyert alkalmazást. A tájak típusait és a rajta folyó életet szemléltető film előnyeit, elsősorban a hazai föld és a magyar nép életkörülményeinek megismertetésére használtuk fel. Általában az életkörülmények, főként pedig a hazai életviszonyok szemlélete, nemcsak az értelmi ismeretet gazdagítja, hanem a szemlélőben felemelő, lehangelő, vagy más tartalmú érzelmi állapotot is kelt és így a tanuló lelkében a nemzeti érzés gyarapodását is jelentősen előmozdítja. Erre az idő lehetőségének határain belül ezért gyekesztünk is minden feldolgozott filmtémát és minden alkalmat felhasználni. Akár részleteiben, akár a maga sajátos társulásában és együttességében látjuk is a filmen a nagy természetet, alkotó tényezőiben megnyilatkozó életszerűség mindig újszerűvé, ingerlően érdekessé és figyelmetkellővé teszi a bemutatott képsort, amely a tiszta fogalmak kialakításához és a biológia tartalmának megszerzéséhez, a természetrajzi órákon szinte egyedüli eszköz. Hasonlóképpen nem mulasztottuk el a fizika tanítási menetébe illeszthető azon nagyszerű filmek vetítését sem, amelyeknek pergetése előnyösen egészíti ki a kísérleti bemutatásokat. Nagyon is besűrítve ezek volnának azon lényeges indítékok, amelyek a V. K. M. Oktatófilm Kirendeltség pergőképeit az iskolai tanítás menetében ma már szükségszerűvé teszik. Itt kell megemlíteni azt is, hogy a V. K. M. Oktatófilm Kirendeltségnek a tanév folyamán bevezetett futárszolgálat a filmigénylést és a pergőképek használatát gyors és pontos kezbesítésével nagyban előmozdította. A tanév folyamán iskolánkban bemutatásra került 95 tekerces-film, összesen 11.483 m hosszúságban.

11. Tanulmányi kirándulások. A tanév folyamán rendezett ifjúsági kirándulások az ismerethővitést és az üdülést szolgálták.

Tátrai tanulmányút. Intézetünk 22 tanulója Kanszky Márton dr. vezetésével, Balogh Ferenc, Bozi Ferenc tanárok és Hanneg István főkörmányzó kíséretében május 15—19. napjain tanulmányúton vett részt: Budapest—Vác—Ipolság—Selmechánya—Sziács—Besztercebánya—Stureci hágó—Rózsahegy—Liptószentmiklós—Poprád—szepességi városok: Késmárk, Lőcse—Dunajec áttörése—tátrai üdülőtelepek—Dobsina—Rozsnyó—Krasznahorka—Bánréve—Putnok—Eger—Budapest útvonalon.

Május 15-én, vasárnap indultunk. A sok esős nap után, ha kissé hűvös is volt a reggel, verőfénye mégis biztatott. A szentmise és a búcsuzkodás hangulata még mindnyájunk lelkiületét fogva tartotta, midőn alig félórás vágatás után Vácot elhagyva, a Buki-sziget feletti Diós-hegy szerpentinjéről nagyszerű visszapillantással válunk el a Duna medencéjétől. Még egy rövid óra kell csak s azután az ország kapuján át kilépünk csonka hazánkból. Ipolságtól kezdve a 150 lőerős Gräf-Stiftt idegen hatalom alatt száguld

velünk a Selmec-patak egyre szűkebb völgyén fölfelé. Felénk rohanó vize mindinkább görgeteges és zuhatagos, csobogása áthallik a motor búgásán is ; messzi tájak hóborította hegycsúcsairól viszi a tavasz ébredésének hírét a Dunához. Völgyét szegélyező hegyek lankáin az örökzöld ruhájú túlevelűek «vigyázz»-állása teszi számunkra még ünnepélyesebbé a vasárnapi hangulatot. Némán és mégis beszédesen tekintenek felénk, mint azok, akiknek szeme elolvasta a kocsni eredetét, vagy meghallotta magyar szavunkat. Tíz órakerkeztünk Selmecbányára. Az új magyar nevezdek által nem ismert város és vidéke a vasárnapi csendben és a tavaszi verőfényben tüneményeszerű hatással mutatkozott be. A vár múzeumában pedig minden darab a magyar mult reális értékeit tárta szemünk elé : a várudvar zugába állított csonka honvédszobortól kezdve a megszűnt magyar hivatalok címtáblájáig ! Éreztük, hogy itt minden kép, eszköz, minden-minden tárgy történelmi jelentőségű : a multat megmásítani akaró jelenben is a város egykori magyar lelkületének sokatmondó hirdetője. A Mária Terézia korabeli tetszetős építkezéshez kellemesen illett a Leányvár oldalán nyíló almafák halványrózsaszínű szirma, valamint a híres Kálváriahegy fenyőtől sötét kúpja. Az egykori piarista-ház mellett vitt tovább utunk. Falán Erdősi Imre, a branyiszkói hős emlékének fekete márványtáblájáról a betűk frissen fénylő aranyának csillogása biztatóan intett felénk. Meredek hegyek között érkeztünk a Háig-hágón át a zólyomi határ erdős-völgyes vidékére. A duzzadó, zöld rétek szőnyegén, mint kiszórt várjáték, napozott Zólyom városa, sűrű várfalával és piros tetőivel. Odébb, az erdőkoszorúzza hegyoldalon pedig Szliács új és hatalmas fürdőépülete fehérlett felénk. Itt is sok érdekeset tapasztaltunk. Az elegáns szálló előtt vegyes közönség ült az asztaloknál és nézte a táncbemutatót. Midőn a hangszóró az utolsó számot bemondta, mint varázstetésre megeléknkült az árnyas park, az eddig nyugodtan sétálók mind a kávéház terraszához tódultak, ahol piros csizmában, ráncos, fehér szoknyában és aranyzsinóros piros mellénykében járta magyar nóta-reminiscenciákra valaki a bemondott «szlovák csárdást». Délután folyamán érkeztünk meg az Északnyugati Felvidék legnagyobb bányavárosába, a Garam szorulatánál fekvő Besztercebányára. Megkapó és karakteres, szép és tiszta főterének, egykori fellegrvárának, hosszú hástyafalainak hatása. Középkori jellegű épületei a magyar mult kultúrájának nagyságát hirdetik, míg a Garam partján emelkedő sok, impozáns pirostetjű palotát az új hatalom teremtette.

Május 16-án reggel keltünk át a Nagy Fáttra : Ploska és az Alacsony Táttra : Prasiva-csoportja közt levő Stureci hágón. Tetején nagyszerű kilátással búcsúztunk a Garam felső völgyétől és kíváncsian tekintettünk alá a Revuca völgyébe, ahol nem kis meglepetés volt számunkra a fából épült Revuca és Oszada magyar nemes eredetű lakóinak gyönyörű népviselete. Rózsahegy érintésével a Vág völgyén át jutottunk el háromnapos szállásunkra, Poprádra. Innen néztük meg a szepességi városok közül Késmárk érdekességeit és csodáltuk meg Lőese szépségét, nagyszerű épületeit, főleg a páratlan értékű, műtárgyakban gazdag Szent Jakab-templomot. De nem hagytuk ki a Zápolya-családnak Csütörtökhelyen emelt «Boldogasszony»-kettőskápolnáját sem.

A harmadik napon, május 17-én Késmárkon. Szepesbélán keresztül és a Szepesi Magurán át a Keleti-tengerbe ömlő és a Visztula vízköréhez tartozó Dunajec áttöréséhez rándultunk ki. Feledhetetlen az a hatás, amelyet a Pieninek ezerméteres csúcsai közé bevágódott Dunajec a Korona-hegytől a lengyel határig, a meredek sziklafalak között, lépten-nyomon változó és páratlan szépségű részleteivel a tutajozóra gyakorol. A Pieninek lankás lejtőin még márciusi tavasz volt, árpát vagy zabot vetettek; az erdő alján sötétkék gentiánák, citromsárga primulák nyíltak és bőségesen illatozott az ibolya. Hatásaiban egészen más volt az a kép, amelyet a Magas Tátra keleti része, Barlangliget, főként pedig Tátralomnic és környéke nyújtott a Lomnici csúcsra vezető függőpálya felhasználásával.

A negyedik napot, május 18-át teljesen a Magas Tátra nyugati felének szántuk. A Tarajkára vezető hegyipályát kikapasztalva eljutottunk a tarpataki vízesésekhez, a Zergeszállóhoz, majd a délután folyamán a Pop-rádi tóhoz és a Csorba-tóhoz. Vastag, napfénytől csillogó, olvadó hó és jég — valóságos februári hóolvadási jelenség — tárult elénk, a napsütötte talajon azonban már Croccusok lila tömege és zimankós, jégdarás idő fűszerezte azt a panorámát, amelyet a Csorbató törmelékes pereme a Vág völgye felé nyújtott.

Az utolsó napon, május 19-én hazafelé indultunk. A Popova-hágón át eljutottunk Dobsinára, hogy a jégbarlang nagyszerűségében gyönyörködhesünk és a Sztracennai-völgy változatos fordulóit megszemléljük. Innen gyors iramban kerültünk le Dobsinán keresztül Rozsnyóra, majd Krasznahorkára, ahonnan csaknem a határig virágba borult almafák sorfala közt robogtunk tovább.

Az Északnyugati Felvidékről tanult elsőosztályos földrajzi és néprajzi tananyag lényeges része volt e kirándulás folyamán a demonstráció tárgya. A plasztika, a vízrajz, az éghajlat együttes miliójében az emberi élet körülményei szinte revelációszerűen kerültek utazásunk folyamán szemünk elé. Belőlük megérezhettük csonka hazánk és az elhódított területek között fennálló és egymást kiegészítő gazdasági értékkülönbségeket. De megérezhettük egyúttal azt is, hogy a magyar állam védelme alól kikerülve, mit jelent olyan földön járni, amely a mienk volt! Ezt árulta el első nap az átkelés utáni csendes, kissé nyomott, szemlélődő hangulat, de ezt juttatta kifejezésre hazatéréskor Bánrévén a magyar vámnál felharsanó «éljen» is!

Az I. A. o. tanulói május 11-én Kecskemétre és Bugac-pusztára rendeztek kirándulást Miháلكó Béla és Jochs József tanárok vezetésével.

Az I. B. o. tanulói május 14-én Jochs József és Simon Sándor dr. gyak. tanárjelölt kíséretében Visegrádra rándultak.

A II. A. o. tanulói május 4—5-én Menczer József és Kanszky Márton dr. kíséretében autobusz-kiránduláson vettek részt Mezőkövesd—Görömbölyta-polca—Miskolc—Lillafüred—Sirok—Eger—Budapest útvonalon.

A II. B. o. tanulói május 12-én Teller József dr. és Steixner István tanárok kalauzolásával autobuszon Székesfehérvárra és Veszprémbe rándultak.

A III. A. o. tanulói május 19-én Dragos Károly, Menczer József, Stefanszky Szilárd tanárokkal a dobogókői kilátást élvezték.

A III. B. és IV. B. o. tanulói május 7-én Bozi Ferenc és Balogh Ferenc tanárok vezetésével délelőtt Székesfehérvár történelmi nevezetességeit és a repülőteret, délután pedig Balatonalmádi érintésével Veszprém városát tekintették meg.

A IV. A. o. tanulói május 17—18-án Vézner Károly, Szamek József dr. theologiai tanár, Gál István és Magyar István tanárjelöltek felügyeletével autobuszon Budapest—Miskolc—Lillafüred—Eger—Budapest körutat tették meg. Június 18-án az osztályfőnök kíséretével a Diákszövetség svábhgyi sporttelepét látogatta meg.

Az V. A., B. o. tanulói az igazgató úr, Bozi Ferenc, Kanszky Márton dr., Szita Imre tanárok vezetésével autobuszkirándulást rendeztek május 11-én Kecskemét-Bugacpusztára.

Az V. B. o. tanulóit szeptember 9-én Kiss József, Kozáky István dr., Bozi Ferenc tanárok a Magyar Nemzeti Nyomtatványkiállításra vezették el.

A VI. A. o. tanulói autobuszkirándulást rendeztek május 16-án Dobogókőre, Menczer József vezetésével.

A VI. B. o. tanulói május 2-án a Nemzetközi Árumintavásárt tekintették meg Hardi István és Teller József dr. vezetésével. Május 14-én Kunságpusztára rándultak ki, ahol élénk érdeklődéssel figyelték meg az alföldi életet. Vezetőtanárok: Hardi István és Teller József dr.

A VII. A., B. o. tanulói március 26-án a Nemzetközi Automobilkiállítást nézték meg Szita Imre, Hardi István, Miháلكó Béla tanárok, Magyar László és Murányi Károly gyak. tanárjelöltek kíséretében. Április 9-én pedig a Fővárosi Vegyvizsgáló Intézetet látogatta meg Szita Imre, Friedreich Endre tanárok, Murányi Károly gyak. tanárjelölt vezetésével.

A VII. A. o. tanulóit szeptember 9-én Kiss József, Kozáky István dr., Bozi Ferenc tanárok a Magyar Nemzeti Nyomtatványkiállításra vezették el, szeptember 13-án Kiss József és Tajthy Kálmán dr. a Fővárosi Képtárba. Május 17-én Esztergom—Visegrádra rendeztek kirándulást, vezetőtanáraik Kiss József és Teller József dr. voltak.

A VII. A. o. tanulói március 28-án megtekintették a mezőgazdasági kiállítást és állatvásárt, vezetőjük: Balogh Ferenc, Kanszky Márton dr.

A VII. B. o. tanulói május 10-én a bánhidai eröműtelepet és Tata városát keresték fel Szita Imre, Bozi Ferenc tanárok és Murányi Károly gyak. tanárjelölt kíséretében.

A VIII. A., B. o. tanulói Kanszky Márton dr., Agárdy Gyula és Faludi Béla tanárok felügyeletével január 26-án és január 31-én Budapest Székesfővárosi Kémiai és Élelmiszervizsgáló Intézetét keresték fel. Itt az intézet igazgatója, dr. Hunkár Béla és dr. Tomek János fővegység urak kitüntető figyelemmel fogadták intézetünk tanulóit és gondoskodtak arról, hogy a nagyjelentőségű üzem minden részletében folyó közérdekű munkáról helyes képet kapjanak.

12. Hivatalos látogatások. A katolikus középiskolák új igazgatási és felügyeleti rendjének megfelelően dr. Jászai Rezső katolikus középiskolai és rendi főigazgató, tanügyi főtanácsos 1938 február 7. és 11. közt hivatalos látogatást végzett iskolánkban. Ezen idő alatt minden osztályban és min-

den tanárnál megfordult s tüzetesen megvizsgálta az iskolai igazgatás ügymenetét is. Tapasztalatairól a február 11-én tartott főigazgatói értekezleten számolt be minden kis részletre kiterjedő alaposan.

Hasonló alapos látogatást végzett dr. Pintér Jenő budapesti tankerületi főigazgató megbízásából Kerékgyártó Árpád tanügyi főtanácsos, iskolánk egykori tanítványa. Látogatása április 23. és 30. közt folyt le és az április 30-án tartott kimerítő főigazgatói értekezlettel ért véget.

Az új középiskolai igazgatásról szóló 1935:VI. t.-c. értelmében az egyes tantárgyak ellenőrzésére kiküldött tanulmányi felügyelők is többször meglátogatták iskolánkat. Nevezetesen többször megfordult nálunk Édes Jenő állami középiskolai igazgató (latin), dr. Horváth Endre (görög), dr. Pétergál Henrik (német) és Kmetykó János (testnevelés) szakfelügyelő urak. A látogatók minden alkalommal meglepedésüknek adtak kifejezést a látottak fölött.

13. A szülői házzal való kapcsolat. Az iskola nevelő munkája csak abban az esetben lehet eredményes, ha a szülői háznak ugyanolyan eszményiségtől áthatott munkája támogatja és nyomatékozza. Ennek az együttműködésnek biztosítására és hatályosabbá tételére elsősorban a fogadóórák szolgáltak. Örömmel kell megállapítanunk, hogy fogadóóráink egész éven át nagy látogatottságnak örvendettek. Egyes tanároknál és egyes időszakokban annyira megtörtént a látogatók száma, hogy a jól bevált jegyrendszer ellenére sem tudott mindenki a rendelkezésre álló óra keretében az illető tanár elé jutni s így akárhányszor megtörtént, hogy a fogadások a következő órába is átnyúltak. Még nagyobb torlódás elkerülésére az idén is fenntartottuk azt a rendet, hogy a sok osztályban tanító tanárok kéthetenként felváltva más és más osztályba járó tanulók szüleit fogadták. Így iparkodtunk biztosítani, hogy a fogadóórák a félévi, illetve évvégi bizonyítvány iránti érdeklődésen túl a tanulók jellemének s erkölcsi és szellemi fejlődésének megbeszélésére is módot nyújtsanak.

A fogadóórák mellett másik fontos eszköz az iskola és a szülői ház kapcsolatának élénkítésére és bensőségesebbé tételére az ú. n. szülői értekezletek tartása. Iskolánk igyekezett ezt a lehetőséget is jól kiaknázni. Az elmúlt iskolai év folyamán összesen négy szülői értekezletet tartottunk: október 10-én, január 23-án, március 6-án és 13-án. Az értekezleteken mindig valamilyen konkrét kérdést vetettünk fel (pl. A helyes tanulás módja, A tanulók pályaválasztása, Vallásos nevelés a családban) s nagyobb nyomaték kedvéért mindig bizonyos osztályú tanulók szüleinre korlátoztuk. Gyakorlati hatásra való törekvésünkkel sikerült is elérnünk, hogy összejöveteleink iránt mindig nagy érdeklődés mutatkozott: az érdekelt szülők szinte hiánytalanul megjelentek rajtuk és tanulni vágyó lélekkel hallgatták végig az előadásokat.

14. Egészségi állapot. A tanári testület szempontjából mindjárt kezdetben szerencsétlenül indult az esztendő. Miskolczy István kartársunk, aki az előző iskolai év végén súlyos influenzán esett át s egész nyáron át lappangó lázakkal küzdött, két napi tanítás után kénytelen volt hosszabb ideig tartó klinikai vizsgálatnak alávetni magát. A vizsgálat hetekig elhúzódott és

azzal a szomorú megállapítással végződött, hogy a gyilkos kór súlyosan megfertőzte szegény kartársunk vérét. Az orvosok tanácstalanul állottak a bajjal szemben s az állandóan emelkedő lázakat nem tudták elmulasztani. Nem használt a hosszabb ideig tartó szanatóriumi kezelés sem. Utána betegünk még jobban legyengülve tért vissza. Mivel folyton ismétlődő lázához súlyos tüdőgyulladás is járult, kezelőorvosa ismét a klinikára szállíttatta. Itt több mint egy hétig tartó haláltusa kezdődött. A tüdőgyulladás mindkét tüdőre átterjedt s időnkint negyven fokon felülre szöktette a beteg lázát. Rendtársunk elnyűtt szervezete csodálatos módon kibírta ezt a szörnyű teherpróbát ; mire azonban a válság elmúlt, szíve annyira meggyengült, hogy váratlanul felmondta a szolgálatot. A halál december 1-én váltotta meg szenvedésétől. Temetése december 4-én ment végbe sokszáz tanítványának és tisztelőjének jelenlétében. A koporsónál dr. Lukinich Imre és az iskola igazgatója méltatták tudományos és emberi érdemeit. Korán eltávozott kedves társunk emlékét mindig híven és szeretettel fogjuk őrizni. R. i. p.

E szomorú eseten kívül még egy körülmény befolyásolta kellemetlenül a tanári kar egészségi állapotát : dr. Kozáky István súlyosan fertőző mandulagyulladás miatt még az első félév vége előtt kénytelen volt kiállani az iskolából. Mivel az orvosi vizsgálat a gyógyulást csak több hónap múlva helyezte kilátásba, kénytelenek voltunk szakszerű helyettesítéséről gondoskodni. Így harmadik tárgyfelosztást és órarendet kellett készítenünk s a második félévben már aszerint kezdeni meg a tanítást.

E két súlyos esettől eltekintve a tanári kar egészségi állapota teljesen kifogástalannak volt mondható. Még könnyebb meghűlések is — csak szórányosan fordultak elő s ezért helyettesítésre csak ritkán volt szükség.

Nagy egészében kielégítő volt az ifjúság egészségi állapota is. A téli és koratavaszi hónapokban meglehetősen nagy számmal fordultak ugyan elő ragályos megbetegedések (kanyaró), de olyan mértéket egyik osztályban sem öltöttek, hogy miattuk az előadást szüneteltetni kellett volna. Egyébként ifjúságunk iskolai egészségére igen nagy gondot fordítottunk. Dr. Uhl Gyula iskolaorvos mindkét félévben megvizsgálta az egyes osztályokat és megállapította, hogy a tanulók testi fejlettsége általában jó, ápoltsága kifogástalan. A szemvizsgálat kapcsán sem trachomát, sem trachomára gyanús kötőhártyamegbetegedést nem talált ; fülbetegséget csak kivételesen észlelt. A fogakat, főleg a felsőosztályosoknál jólápoltnak találta ; a tüdő-, mellkas- és szív- vizsgálatnál — természetesen a tornamentesek kivételével — semmi kóros elváltozást nem észlelt. Hogy ezen aránylag kedvező egészségi helyzet ellenére a mulasztott órák száma, különösen az alsóosztályosoknál mégis meglepően nagy, annak oka nem annyira a valóságos megbetegedések nagy számában, mint inkább a szülők általában megokolt, de néha talán túlzott óvatosságában keresendő.

A testnevelési órákat téli időben a tornacsarnokban, ősszel és tavasszal pedig, amennyire az időjárás megengedte, az udvaron tartottuk. Tanulóink kedvvel művelték a sport különböző nemeit, amint erről a sportkör adatai beszámolnak. A szünetek előtt fél- és egésznapos kirándulások rendezésével a tanári kar több tagja működött közre az iskolai testnevelés céljainak minél

teljesebb mértékben történő megvalósításában. Ez a cél pedig nem lehet más, mint a testi egészség ápolása, a testi erő és ügyesség fokozatos fejlesztése és a betegségekkel szemben való ellenállóképesség növelése. A bajnokságok és rekordok mindenáron való hajhászása kívül esik a testnevelés fogalmán és csak akadályozza igazi céljának elérésében.

Szomorú példája ennek az ifjúság egyetlen halottjának, Terták György VI. A. osztályú tanulónak esete, aki meggondolatlanul felfüggesztéssel akarta erősíteni nyakizmait. Mivel azonban kellő hozzáértés és elővigyázat nélkül csinálta, valósággal felakasztotta magát. Szerencsétlen halála annál megdöbbentőbben hatott, mivel az első pillanatban olyan látszata volt a dolognak, mintha a szerencsétlen fiú szándékosan felakasztotta volna magát. Csak a későbbi szorgalmas kutatás derítette ki a megrendítő szerencsétlenség hátterét. A jobb sorsra érdemes és örökké vidám fiú emlékét szeretettel őrizzük.

15. Jutalmazások. A) *Alapítványok.* A Balázs Endre-féle 50.000 pengős alapítvány egész évi (1937 jan. 1—1938 jan. 1.) kamataiból (1483'24 P) 200—200 P-t Bálint Nagy Zoltán VIII. A., Bauer Antal VII. A., Füleki Géza VII. A., Szentpéteri Ádám VII. A., Heik Béla V. B., Szabó József V. B. és Hanzmann Lipót III. A. oszt. tanulónak, a fennmaradó 83.24 P-t pedig egyszeri segélyként Steiner Ervin IV. B. oszt. tanulónak ítélte oda a tanári kar.

A szántói Körösy Pál László jutalomalapítvány 6'02 P kamatát Fridrich Alajos VI. A. oszt. tanuló kapta.

A néhai dr. hámosi Biró Pálné, született Weiss Mária-jutalomalapítvány 153.02 P kamatát Babarcsi László VIII. B. oszt. tanuló nyerte el.

A Bartos József nevére tett gr. Károlyi Imre-alapítvány 59.22 P kamatát Erdélyi István IV. B. oszt. tanulónak ítélte a tanári kar.

A Szölgyémy János nevére tett Éber Antal-alapítvány 201 P kamata Evva Ferenc VIII. A. oszt. tanulónak jutott.

A néhai Zerkowitz Oszkár emlékére tett alapítvány 64'37 P kamatát Balla Béla VI. A. oszt. tanulónak juttatta a tanári kar.

A Dragos Károly-alapítvány 27.50 P kamatát Kormoss István VIII. B. oszt. tanuló kapta.

A Zimmermann György-alapítvány 150 P-re kiegészített kamatát Lakatos Imre VII. B. oszt. tanuló nyerte el.

A Lóky Béla-alapítvány 27.46 P kamatát Szentfülöpi Ernő VIII. A. oszt. tanulónak ítélte oda a tanári kar.

A Mátrai János-jutalomalapítvány 60'50 P kamatát Matusz Károly II. B. oszt. tanuló kapta.

Az 1933. évi VIII. B. oszt. tanulók Pesovár Ambrus emlékére adott 50 P adományát Gervay Miklós VIII. B. oszt. tanuló nyerte.

Mészáros László VI. B. oszt. tanuló 200 P-s Horthy Miklós-ösztöndíjat kapott.

B) *Jutalmak.* A Budapesti Piarista Diákszövetség könyvjutalmát Entz Béla és Kormoss István érettségizett tanulók kapták, mint akik nyolc éven át példás magaviseletet és jeles előmenetelt tanusítottak.

Pénzjutalomban részesültek következő derék tanulóink: Méri Béla

VIII. A., Knebel Alfréd VI. B., Fejér László VI. A., Rajki István V. B., Kovács László V. A., Andreska Antal IV. B., Paulay Lajos IV. A., Dózsa Lajos III. B. oszt. tanulók 40—40, Csaba Károly III. A., Vass György II. B., Sibalszky Zoltán II. A., Huszár Nándor I. B. és Weber István I. A. oszt. tanuló pedig 30—30 P-t kaptak.

Egy-egy töltőtollat kaptak: Vénusz Tibor V. B., Keller Pál II. A. és Tóth László I. B. oszt. tanulók.

A pénzbeli jutalmazásokhoz hozzájárultak: dr. Elek István, Fellegi Ödön, Fenyő Dezső, Siró György urak, Virágh Gyuláné úrnő, N. N. úrnő, a Pesti Első Hazai Takarékpénztár Egyesület és a negyvenéves találkozóik, míg a töltőtollakat Csernyey Károly úr bocsájtotta az intézet rendelkezésére. Nagylelkű adományaikért fogadják ezúton is az intézet hálás köszönetét.

III. ISKOLAI HATÓSÁGOK.

Gimnáziumunk fenntartója: a Magyar Kegyestanítórend. A Magyar Kegyestanítórend főnöke: **Sebes Ferenc dr.**, az országgyűlés felsőházának tagja, a Kat. Tanügyi Tanács középiskolai osztályának elnöke. Az intézet a Katolikus Középiskolai Főhatóság igazgatása alatt áll, melynek elnöke: **Serédi Jusztfián** bíboros-hercegprímás, esztergomi érsek.

Az intézet főigazgatója: **Jászai Rezső dr.**, tanügyi főtanácsos, katolikus középiskolai és kegyesrendi főigazgató.

Hitoktatási érseki főbiztos: **Krywald Ottó** pápai prelátus.

A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter: **gróf Teleki Pál dr.**, aki iskolánk, mint autonóm kat. középiskola felett az állami felügyeleti jogot a budapesti tankerületi kir. főigazgató útján gyakorolja.

A budapesti tankerület királyi főigazgatója: **Pintér Jenő dr.**, egyetemi nyilvános rendes tanár, a debreceni gróf Tisza István Tudományegyetem díszdoktora, a Magyar Tudományos Akadémia, Szent István Akadémia, Kisfaludy-Társaság és Petőfi-Társaság tagja.

IV. A TANÁRI TESTÜLET MŰKÖDÉSI KÖRE.

a) Igazgató:

Balányi György dr., kegyestanítórendi áldozópap. Szaktárgyai: történelem és földrajz. Tanította a történelmet a VI. A., VI. B., VIII. A., VIII. B. oszt.-ban, heti 12 órában. Tanári éveinek száma: 28, ennél az intézetnél 22.

b) A tanári testület nyugalmazott tagja:

Holló Károly világi rendes tanár. Szolgálati éveinek száma: 35.

c) Iskolaorvos:

Uhl Gyula dr.

d) A rendes órarend keretén kívül tanító vallás tanárok:

Bikár Radivoj, tanította a gör. kel. vallású tanulókat.

Losonczy Lajos, tanította a ref. vallású tanulókat.

Mórocz Sándor, tanította az ev. vallású tanulókat.

Rosenfeld Jenő dr., tanította az izr. vallású tanulókat.

Ruttkay Miklós dr., tanította a gör. kat. vallású tanulókat.

c) A rendkívüli tárgyak tanárai :

Bisztriczky Tibor, okl. hegedűművész és okl. zenetanár, tanította a hegedűt.

Faludi Béla, rendes tanár, tanította febr. 1-től a műéneket.

Huber István, rendes tanár, tanította a rendkívüli rajzot és vezette a művészeti rajzgyakorlatokat.

Kiss József, rendes tanár, tanította a gyorsírást.

Kozáky István dr., rendes tanár, zeneakadémiai végzettségű zeneszerző és karnagy, tanította jan. 31-ig a műéneket.

Merva Vilmos, helyettes tanár, tanította a francia társalgást.

Pogor Ödön dr., rendes tanár, tanította a zenét.

Stefánszky Szilárd, rendes testnevelési tanár, tanította a vívást.

Tajthy Kálmán dr., rendes testnevelési tanár, tanította a vívást.

l) Altisztek :

Németh Imre és Rab Pál.

V. A TANÁROK HITÉLETI, IRODALMI ÉS TÁRSADALMI MŰKÖDÉSE.

Balanyi György dr., a gimnázium és a rendi tanárképző igazgatója, a rendi gyakorló tanárjelöltek pedagógiai vezetője, rendfőnöki tanácsos, a kegyestanítórend történekiroja, tanügyi főtanácsos, egyetemi c. rk. tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező, a Szent István Akadémia rendes és igazgató választmányi tagja, II. osztályának titkára, a kecskeméti Katona József Társaság tiszteleti, a szegei Dugonics Társaság rendes tagja, a Történelmi Társulat, a Katolikus Középiskolai Tanáregyesület és a Budapesti Piarista Diákszövetség választmányi, a Váci Piarista Diákszövetség tiszteleti tagja, az Actio Catholica kulturális szakosztályának tanácsosa és a Katolikus Közoktatásügyi Tanács ülnöke. Megírta Pirrotti Szent Pompilius (Budapest, 1938) és Szent István király életét. (Magyar Szemle Kincsestára, 141.) Cikkeket és tanulmányokat írt a Regnumba, a Szent István-Emlékkönyvbe, Századokba, Magyar Középiskolába, Nagyasszonyunkba és a Révai-cég kiadásában megjelenő Magyar Művelődéstörténetbe. Előadott a Szent István Akadémiában, a debreceni Acto Catholicában, az Egyesült Ker. Nemzeti Liga II. kerületi osztályában, a váci Urániában, a zuglói Credo-egyesületben, a Katolikus Leányok Országos Szövetségében, a szociális nővérek előadássorozatán, a Budapesti Piarista Diákszövetség február havi vacsoráján, Madách-émlékbeszédet mondott a Váci Piarista Diákszövetség május 15-i közgyűlésén.

Agárdi László, rendes tanár, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság választmányi, a Kat. Középiskolai Tanáregyesület igazgatósági tagja. Felolvasott a Magyar Irodalomtörténeti Társaságban Bartóky József, a miseíró címmel.

Bisztriczky Tibor, rendkívüli tanár, okl. hegedűművész, áll. kép. okl. hegedűtanár. Több hangversenyt adott német városokban és rádiók-

A tanári testület rendes tagjai:

Sorszám	A tanár neve	Rendi vagy világi	Képesítése	Alkalmazásának minősége	Szolgálati évek		Mely tárgyakat, mely osztályokban és heti hány órában tanított	Heti óraszám	Jegyzet
					összesen	tanári az intézményi			
1	Agárdi László	Rendi	Magyar Latin	Rendes tanár	32	4	Magyar I. B. 5, IV. B. 3, V. B. 3 ¹ Latin I. B. 5 Történelem III. A. 3	19	Az ifj. könyvtár óre
2	Agárdy Gyula	Rendi	Természettan Mennyiségtan	Rendes tanár	20	7	Mennyiségtan V. A. 3, VIII. A. 2, VIII. B. 2 Természettan VIII. A. 4, VIII. B. 4 Ének I. A. 1, I. B. 1.	17	A VIII. B. oszt. főnöke, a fizikai szertár óre, a fizikai gyakorl. vezetője
3	Balogh Ferenc	Rendi	Természettan Mennyiségtan	Rendes tanár	6	4	Mennyiségtan IV. A. 3, IV. B. 3, VI. A. 3, VI. B. 3 Vallástan IV. B. 2	14	A IV. B. oszt. főnöke, igazgatóhelyettes, tandíjkezelő
4	Bozi Ferenc	Rendi	Latin Történelem	Rendes tanár	8	3	Magyar III. B. 3 Latin III. B. 4 Történelem III. B. 3, V. A. 3, V. B. 3, VII. A. 3, VII. B. 3	22	A III. B. oszt. főnöke, a tanári könyvtár és a történelmi szertár óre, esztergályparanosnok, hítszónok
5	Dragos Károly	Rendi	Latin Görög	Rendes tanár	26	19	Magyar III. A. 3 Latin III. A. 4, VIII. B. 5 Görög V. A., B. 5.	17	A III. A. oszt. főnöke.
6	Éder-Szászy László dr.	Rendi	Hittudomány	Rendes hittanár	16	13	Vallástan I—VIII. A. 2—2	16	A vallásos egyes. vezetője, hítszónok
7	Faludi Béla	Rendi	Latin Német	Rendes tanár	8	2	Latin VIII. A. 5 Német III. A., B. 4—4 ³ , IV. A. 4, IV. B. 4 ³ , V. B. 3 ⁴ , VIII. A. 2, VIII. B. 2 ¹	20	A VIII. A. oszt. főnöke, jegyző, hítszónok, az énekkar vezetője
8	Friedreich Endre dr.	Rendi	Latin Görög	Rendes tanár	39	30	Latin VII. B. 5 Görög VII. A., B. 5 Történelem IV. B. 2	12	
9	Hardi István	Rendi	Latin Francia	Rendes tanár	2	2	Latin VI. B. 5 Francia VI. A., B. 6, VII. A., B. 5	16	A VI. B. oszt. főnöke, hítszónok, jegyző
10	Hatvani Ede	Rendi	Természettan Mennyiségtan	Rendes tanár	38	29	Mennyiségtan II. B. 4, III. A. 3, III. B. 3	10	
11	Huber István	Világi	Rajz	Rendes tanár	19	19	Rajz I. A., B. 3—3, II—IV. A., B. 2—2 Rendkív. rajz V—VIII. A., B. 2	20	A rajzszertár óre, a művészeti rajzalkotások vezetője
12	Jochs József	Rendi	Természettan Mennyiségtan	Rendes tanár	13	5	Mennyiségtan I. A. 4, I. B. 4, II. A. 4 Természettan III. A. 2, III. B. 2 Osztályfőnöki óra I. B. 1	17	Az I. B. oszt. főnöke, esztergályparanosnok, hítszónok
13	Kamszky Márton dr.	Rendi	Természetrajz Földrajz	Rendes tanár	23	7	Természetrajz II. A. 2, V. A. 2, V. B. 2 Földr. III. A. 2, III. B. 2, VII. A. 1, VII. B. 1 Égészségtan III. A. 1, III. B. 1, VII. A. 2, VII. B. 2.	18	Az V. B. oszt. főnöke, ¹ A földrajzi szertár óre
14	Kiss József	Rendi	Magyar Latin	Rendes tanár	14	13	Magyar VII. A. 3 Latin VII. A. 5 Gyorsírás IV. A. 2, IV. B. 2, V. A. 2, V. B. 2	16	A VII. A. ó. főnöke, a Maywald J. gyorsírókór vezetője
15	Kozáky István dr.	Rendi	Magyar Német	Rendes tanár	13	9	Magyar V. B. 3 Német IV. B. 4, V. A. 3, V. B. 3, VII. B. 2, VIII. B. 2	17	² Az V. B. oszt. főnöke, az énekkar vezetője

16	Menczer József	Rendi	Magyar Latin	Rendes tanár	14	8	Magyar II. A. 5, VI. A. 3, VIII. B. 3 Latin II. A. 5 Osztályfőnöki óra II. A. 1	17	Az II. A. oszt. főnöke, az ifj. könyvtár őre
17	Merva Vilmos	Világi	Latin Francia	Helyettes tan.	3	2	Latin IV. B. 5, V. B. 5 Francia VIII. A. B. 5 Szépirás II. A. 1, II. B. 1	17	A francia társalgás vezetője
18	Miháلكó Béla	Rendi	Magyar Latin	Rendes tanár	18	1	Magyar I. A. 5 VII. B. 3, VIII. A. 3 Latin I. A. 5 Osztályfőnöki óra I. A. 1	17	Az I. A. oszt. főnöke, cserkészrajparanesnok, hitszónok
19	Ohmacht Nándor	Rendi	Hittudomány	Rendes hittanár	23	8	Vallástan I. B. 2, V. B. 2, VI. B. 2, VII. B. 2 ¹ , VIII. B. 2	10	Hitszónok
20	Para Imre dr.	Rendi	Term.-rajz Földrajz	Rendes tanár	32	14	Természetrajz IV. A. 4, VI. A. 3, VI. B. 3 Földrajz II. A. 3, II. B. 3, IV. A. 1, IV. B. 1	18	A természetrajzi szertár őre
21	Pogor Ödön dr.	Rendi	Magyar Latin	Rendes tanár	28	10	Magyar V. A. 3 VI. B. 3 Latin V. A. 5 Vallástan VII. B. 2 ² Német V. A. 3 ¹ Ének II. A. 2, II. B. 2	18	Az V. A. oszt. főnöke, a Vörösmarty Ónkör és a zenekar vezetője, hitszónok
22	Rédl Rezső dr.	Rendi	Term.-rajz Földrajz	Rendes tanár	18	1	Természetrajz II. B. 2, IV. B. 4 Földrajz I. A. 5, I. B. 5	16	—
23	Stefánszky Szilárd	Világi	Testnevelés	Rendes testnev. tan.	18	18	Torna II. B. 4, III. B. 4, IV. B. 2, V. B. 2, VI. B. 2, VII. B. 3, VIII. B. 2	19	A Sportkör vezetője, a tornaszertár őre
24	Steixner István	Rendi	Latin Francia	Rendes tanár	1	1	Francia V. A., B. 5 Vallástan II. B. 2 Német ¹ III. A. 4, III. B. 4	15	Cserkészrajparanesnok, hitszónok
25	Szilágyi Géza	Világi	Testnevelés	Óraadó testnev. tan.	3	2	Torna I. A. 4, I. B. 4, VIII. A. 1, VIII. B. 1	10	A Sportkör vezetője
26	Szita Imre	Rendi	Természettan Mennyiségtan	Rendes tanár	4	1	Mennyiségtan V. B. 3, VII. A. 3, VII. B. 3 Természettan VII. A. 4, VII. B. 4	17	A VII. B. oszt. főnöke, a fizikai gyakorlatok vezetője, hitszónok
27	Tajthy Kálmán dr.	Világi	Testnevelés	Rendes testnev. tanár	9	9	Torna II. A. 4, III. A. 4, IV. A. 2, V. A. 2, VI. A. 2, VII. A. 3, VIII. A. 2	19	A Sportkör vezetője
28	Teller József dr.	Rendi	Latin Német	Rendes tanár	12	5	Magyar II. B. 5 Latin II. B. 5 Német VI. A. 3, VI. B. 3, VII. A. 2, VII. B. 2 ¹ Osztályfőnöki óra II. B. 1	21	A II. B. oszt. főnöke, a Segítő Egyesület vezetője
29	Vézner Károly	Rendi	Latin Görög	Rendes tanár	24	12	Magyar IV. A. 3 Latin IV. A. 5 Görög VIII. A., B. 5 Történelem IV. A. 2 Vallástan III. B. 2	17	A IV. A. oszt. főnöke
30	Wagner Lajos	Rendi	Latin Görög	Rendes tanár	32	12	Latin VI. A. 5 Görög VI. A., B. 6 Filozófia VIII. A. 2, VIII. B. 2	15	Az VI. A. oszt. főnöke, a filológiai szertár őre

¹ 1938. évi február hó 1-től. ² 1938. évi január hó 31-ig.

Sorszám	A tanár neve	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A
1	Balanyi György dr.							
2	Agárdi László		magy 5 lat 5			tört 3		
3	Agárdy Gyula	ének 1	ének 1					
4	Balogh Ferenc							mat 3
5	Bozi Ferenc						magy 3, lat 4 tört 3	
6	Dragos Károly					magy 3 lat 4		
7	Éder-Szászy László dr.	vall 2		vall 2		vall 2		vall 2
8	Faludi Béla							ném 4
9	Friedreich Endre dr.							
10	Hardi István							
11	Hatvani Ede				mat 4	mat 3	mat 3	
12	Huber István	rajz 3	rajz 3	rajz 2	rajz 2	rajz 2	rajz 2	rajz 2
13	Jochs József	mat 4	mat 4 ofonóki 1	mat 4		fiz 2	fiz 2	
14	Kanszky Márton dr.			termr 2		földr 2 egészség 1	földr 2 egészség 1	
15	Kiss József							gyorsir 2
16	Menezser József			magy 5, lat 5 ofonóki 1				
17	Merva Vilmos			szépirás 1	szépirás 1			
18	Mihálkó Béla	magy 3, lat 5 ofonóki 1						
19	Ohmacht Nándor		vall 2					
20	Para Imre dr.			földr 3	földr 3			termr 4 földr 1
21	Pogor Ödön dr.			ének 2	ének 2			
22	Rédl Rezső dr.	földr 5	földr 5		termr 2			
23	Stefánszky Szilárd				torna 4		torna 4	
24	Steixner István				vall 2	ném 4	ném 4	
25	Szilágyi Géza	torna 4	torna 4					
26	Szita Imre							
27	Tajthy Kálmán dr.			torna 4		torna 4		torna 2
28	Teller József dr.				magy 5, lat 5 ofonóki 1			
29	Vézner Károly						vall 2	magy 3, lat 5 tört 2
30	Wagner Lajos							

felosztás.

IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	örök száma
			tört 3	tört 3			tört 3	tört 3	12
magy 3		magy 3							19
	mat 3						mat 2 fiz 4	mat 2 fiz 4	17
mat 3 vall 2			mat 3	mat 3					14
	tört 3	tört 3			tört 3	tört 3			22
	görög 5							lat 5	17
	vall 2		vall 2		vall 2		vall 2	lat 5 ném 2	16
ném 4		ném 3						ném 2	20
tört 2						lat 5 görög 5			12
			lat 5 francia 6		görög 5 francia 5				16
									10
rajz 2	r e n d k i v ü l i r a j z 2								20
									17
	termr 2	term 2			foldrajz 1 egészség 2*	foldrajz 1 egészség 2*	egész- ség 2**	egész- ség 2**	18
gyorsír 2	gyorsír 2	gyorsír 2			magy 3 lat 5				16
			magy 3					magy 3	17
lat 5		lat 5					francia 5		17
						magy 3	magy 3		17
		vall 2		vall 2		vall 2		vall 2	10
földr 1			termr 3	termr 3					18
	magy 3, lat 5 ném 3			magy 3					18
term 4									16
torna 2		torna 2		torna 2		torna 3		torna 2	19
	francia 5								15
							torna 1	torna 1	10
		mat 3			mat 3 fiz 4	mat 3 fiz 4			17
	torna 2		torna 2		torna 3		torna 2		19
			ném 3	ném 3	ném 2	ném 2			21
							görög 5		17
			lat 5	görög 6			filoz 2	filoz 2	15

* Február 1-től.

** Január 31-ig.

ban. 1937 december hóban nagyszerű önálló hangversenyt tartott Budapesten. Hangversenyeiről a sajtó mindig a legnagyobb elismeréssel írt.

Bozi Ferenc. rendes tanár lelkigyakorlatot vezetett, több helyen és több alkalommal végzett az iskolán kívül lelkipásztori munkát.

Dragos Károly, a budapesti m. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem közgazdaságtudományi karán a lengyel nyelv előadója.

Éder-Szászy László dr., rendes hittanár, a Kat. Hittanárok és Hitoktatók Egyesületének választmányi tagja, az Unio Cleri pro missionibus pápi misszós egyesület Esztergom főegyházmegyei tanácsának tanácsos tagja, jegyzője és ellenőre, az Actio Catholica hitbuzgalmi és erkölcsvédelmi szakosztályának tanácstagja, ugyanezen szakosztály konvertitákat előkészítő és továbbképző központjának ügyvezető titkára és a központ belvárosi körzetének vezetője, a Középiskolai Fiúkongregációk Központi Tanácsának tanácsosa, az Eucharisztikus Világkongresszus előkészítő bizottsága Hitbuzgalmi Szakosztályának titkára és jegyzője. Alkalmi beszédeket, hitbuzgalmi előadásokat tartott; vezette a szegedi piarista rendház nagyheti lelkigyakorlatait; több fővárosi iskola hittanvizsgálatán elnökölt; több helyen és több alkalommal végzett az iskolán kívül lelkipásztori munkát.

Faludi Béla, rendes tanár, cikket írt a Piarista Öregdiák-ba, több ízben gyóntatott.

Friedreich Endre dr., rendes tanár, görög nyelvi tanulmányi felügyelő, a Szent István Akadémiának és a Magyar Paedagógiai Társaságnak rendes, a Kat. Középiskolai Tanáregyesületnek és Budapesti Piarista Diákszövetségnek választmányi tagja.

Huber István. rendes tanár, festőművész, emléklapos c. százados, a Magyar Képzőművészek Egyesületének tagja. Kiállított a Képzőművészeti Társulat 1938. évi téli tárlatán. A világháborúban mint tartalékos tiszt a következő kitüntetésekert nyerte: a III. oszt. hadiékítményes katonai érdemkeresztet, az ezüst és bronz Signum Laudist, mindhármát a kardokkal, a Károly-csapatkeresztet és a sebesülési érmet három sávval.

Jochs József, rendes tanár, a Magyar Cserkészszövetség Orsz. Intézőbizottságának, Gazdasági Főbizottságának és Magyar—Lengyel Bizottságának tagja, az I. Cserkészkerület Intéző Bizottságának tagja. Cikket írt a Vezetők Lapjába. A belvárosi cserkészkerület őrsvetetői tanfolyamán előadásokat tartott.

Kanszky Márton dr., rendes tanár, az Oktatófilmek Országos Bíráló Bizottságának tagja, a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Oktatófilm Kirendeltségének pedagógiai szakértője, a Magyar Földrajzi Társaság és a Szegedi Egyetem Barátai Egyesülete természettudományi szakosztályának választmányi tagja; a Szegedi Alföldkutató Bizottság földrajzi szakosztályának rendes tagja, az intézeti cserkészcsapat szervezőtestületének tagja. A VKM Oktatófilm Kirendeltség számára készített hivatalosan filmscenárium-bírálatokat és szillabusokat, a Katolikus Tanügyi Tanács részére pedig több könyvbírálatot. Közleményei: «A néprajzi tanítás és a film» (Oktatófilm Kirendeltség Közleményei 1938 4—5. szám); «Dr. Kurt Zierold látogatása»

(U. o. 1937. 12. szám); «A pesti árvíz 1838-ban» (Ifjúság és Élet 1938. 15. szám). Kritikai könyvismertetései a Katolikus Szemle, a Pedagógiai Szeminárium, a Földrajzi Közlemények és a Földgömb című folyóiratban jelentek meg. Előadást tartott a Magyar Földrajzi Társaság Didaktikai szakosztályában: «A néprajz tanítása» címmel. A Katolikus Legényegyletben Szabóky Adolf munkásságát és érdemeit méltatta.

Kiss József, rendes tanár, az Országos M. Kir. Gazdasági Szaktanár-vizsgáló Bizottság és a Budapesti Gyorsírás-, Szépirás- és Gépírástanítókat Vizsgáló Állami Bizottság tagja a gyorsírási szakon, a Magyar Gyorsírók és a Gyorsírás Barátai Budai Egyesületének társelnöke, a Kispesti Gyorsírók Egyesületének örökös tiszteletbeli tagja, a Magyar Gyorsírók Országos Szövetsége elméleti és történeti szakosztályának delegált tagja, a Deutsche Stenografenschaft levelező tagja, a Magyar Gyorsíró Szemle főszerkesztője és a Magyar gyorsírószámsorról a Deutsche Kurzschriftbe, cikket és könyvismertetést írt a Magyar Gyorsíró Szemlébe. Előadást tartott a Magyar Gyorsírók és a Gyorsírás Barátai Budai Egyesületének Klebelsberg-émlékülésén gróf Klebelsberg Kúnó mint kultúrpolitikus címmel. Beszédet mondott a Kispesti Gyorsírók Egyesületének közgyűlésén. Az eucharisztikus szentévvvel kapcsolatban több helyen és több alkalommal végzett az iskolán kívül lelkipásztori munkát.

Mihálikó Béla, rendes tanár, eucharisztikus nyolcnapos ájtatosságot tartott a felső-krisztinavárosi templomban, triduumot az Új Szent János-kórházban, többféle lelkipásztori munkát végzett. Előadást tartott a Váci Piarista Diákszövetségben. Cikket írt a Piarista Öregdiákba. A Cserkészszövetség Országos Intézőbizottságának tagja, a belvárosi cserkészkerület segéd-tiszti és őrvezető tanfolyamán előadásokat tartott.

Ohmacht Nándor, rendes hittanár, a Budapest Piarista Diákszövetségnek és a Váci Piarista Diákszövetségnek választmányi tagja. Több helyen és több alkalommal végzett az iskolán kívül lelkipásztori munkát.

Para Imre dr., rendes tanár, a Budapesti Tanári Kör természettudományi osztályának választmányi tagja. A Foed. Emericana Urbana korporációjának lelkésze, légmentes parancsnok. Az Orsz. Közművelődési Szövetség rendezésében 10 előadást tartott a természettudományi köréből. Az angol-kisasszonyok templomában vasárnap- és ünnepnapokon az egész tanév folyamán a 10 órai szentmisét mondta.

Pogor Ödön dr., rendes tanár, a veszprémi püspöki szentszék tanácsosa, A Ward Mária Szövetség és a Tatai Piarista Öregdiákok alelnöke. Szentbeszédet mondott a Vitézi Szék tagjainak Máriaremetén, ünnepi beszédet a volt 38. cs. és kir. (Mollináry) ezrednapján. Konferencia beszédeket mondott a Katolikus Tanárnők és Tanítónők Egyesületében, a rákosszentmihályi és a középferencvárosi Credo-egyesületekben. Májusi szentbeszédet mondott a városmajori plébániatemplomban. Szentgyakorlatokat tartott a polgári iskolai tanároknak, az angol-kisasszonyok növendékei szüleinek, a Kun-utcai kórház betegeinek, missziót a budai Szent Anna plébániatemplom híveinek. Az Eucharisztikus Világkongresszus alkalmából gyóntatott és áldoztatott.

Rédl Rezső dr., rendes tanár, lelkigyakorlatot vezetett, több ízben prédikált.

Steixner István, rendes tanár, a Champagnat magyar-francia elemi iskola lelkésze. Több alkalommal végzett ezenkívül is lelkipásztori munkát.

Tajthy Kálmán dr., rendes testnevelési tanár, a Testnevelési Tanárok Orsz. Egyesületének választmányi tagja, a Hungária Hockey Club elnöke.

Vézner Károly, rendes tanár, a budapesti m. kir. tanárképzőintézet megbízásából a latin nyelv és irodalom tanításának a módszertanát adta elő.

Wagner Lajos, rendes tanár, a Kat. Tanügyi Tanács III. képzői szakosztályának tanácsosa, az Isteni Üdvözítő Nővérei tanítóképző intézetének igazgatója, a Kat. Középiszolák Igazgatói és Tanári Fegyelmi Tanácsának tagja, a Váci Piarista Diákszövetség alelnöke.

VI. TANÍTÁS ANYAGA.

Az oktatás munkáját a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr 1926. évi 38.804. V. sz. és 1935. évi 3000. eln. számú rendeletével életbe léptetett Tanterv és a vonatkozó módosító rendeletek értelmében végeztük. Az V., VI., VII. és VIII. osztályos tanulók választhattak a görög nyelv és a francia nyelv között.

VII. TANKÖNYVEK.

Imakönyv a katolikus tanulók részére minden osztályban *Schütz-Sik*: Imádságos könyv.

I. osztály. *Róm. kat. nagyobb katekizmus.* — *Alszeghy-Sik*: Magyar nyelvtan. — *Bartha-Tordai*: Magyar olvasókönyv. — *Reibner*: Latin nyelvtan. — *Jirka*: Latin olvasókönyv. — *Karl-Vargha*: Földrajz. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz. — *Suták-Vörös-Hatvani*: Mennyiségtan.

II. osztály. *Pokorny*: Az Ószövetség története. — *Alszeghy-Sik*: Magyar nyelvtan. — *Bartha-Tordai*: Magyar olvasókönyv. — *Reibner*: Latin nyelvtan. — *Jirka*: Latin olvasókönyv. — *Karl-Vargha*: Földrajz. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz. — *Karl-Méhes*: Kis természetrajz. — *Suták-Vörös-Hatvani*: Mennyiségtan.

III. osztály. *Pokorny*: Az Újszövetség története. — *Alszeghy-Sik*: Rendszeres magyar nyelvtan. — *Tordai-Magasi*: Magyar olvasókönyv. — *Reibner*: Latin nyelvtan. — *Jirka*: Latin olvasókönyv. — *Bitter-Puhr*: Német nyelvkönyv. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. III—V. — *Jászai-Balanyi*: Magyarország története. — *Barthos-Kurucz*: Magyar tört. atlasz. — *Karl-Vargha*: Földrajz. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz. — *Nagy J.*: Kis természettan. — *Suták-Vörös-Hatvani*: Mennyiségtan. — *Melly-Párdányi*: Egészségtan. — *Bíró*: Műalkotások könyve.

IV. osztály. *Pokorny*: Róm. kat. szertartástan. — *Bartha-Tordai*: Stiliztika. — *Arany-Lehr*: Toldi. — *Reibner*: Latin nyelvtan. — *Reibner*: Res Romanae. — *Bitter*: Német nyelvkönyv. — *Osztie-Sándor*: Német stílus-

gyakorlatok. III—V. — *Marczell-Szolomájer-Miskolczi*: Világtört. — *Barthos-Kurucz*: Tört. atlasz. Ókor. — *Karl-Vargha*: Földrajz. — *Cholnoky*: Földrajzi iskolai atlasz. — *Toborffly Z.*: Ásványtan és kémia. — *Suták-Hatvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Kiss*: Egységes gyorsírás. — *Biró*: Műalkotások könyve.

V. osztály. *Schütz*: Kat. Hittan. — *Bartha-Tordai*: Retorika. — *Vézner*: Lírai szemelv. — *Reibner*: Szemelv. Livius XXI--XXII. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Maywald-Jirka*: Görög olv. — *Bitter-Teveli*: Német nyelvkönyv. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. III—V. — *Birkás*: Francia nyelvkönyv. — *Marczell-Szolomájer-Miskolczi*: Világtört. — *Barthos-Kurucz*: Tört. atlasz. II. — *Karl-Méhes*: Növénytan. — *Suták-Hatvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Kiss*: Egységes gyorsírás.

VI. osztály. *Schütz*: Kat. erkölcstan. — *Bartha-Tordai*: Poetika. — *Reibner*: Cicero válogatott besz. — *Reibner*: Szemelv. Sallustiusból. — *Kerényi*: Szemelv. Vergilius Aen. I--V. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Maywald-Jirka*: Görög olv. — *Marót-Wagner*: Homeros Odysseiája. — *Bitter-Teveli*: Német nyelvk. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. VI—VIII. — *Birkás*: Francia nyelvkönyv. — *Marczell-Szolomájer-Miskolczi*: Világtört. — *Barthos-Kurucz*: Történelmi atlasz. — *Karl-Méhes*: Állattan. — *Suták-Hatvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Lóky*: Négyjegyű logaritmuskönyv.

VII. osztály. *Schütz*: Kat. egyháztörténet. — *Prónai-Sik-Alszeghy*: Magyar irodalomtörténet és olvasókönyv. — *Szinnyei*: A magyar nyelv. — *Reibner*: Cicero de signis. — *Reibner*: Szem. Plinius leveleiből. — *Kerényi*: Szem. Vergilius Aeneis. VI—XII. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Marót-Wagner*: Homeros Iliasa. — *Gerecs-Mészáros*: Görög lírai szemelvények. — *Sophokles*. — *Bitter-Teveli*: Német irod. tört. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. VI—VIII. — *Heinrich*: Schiller: Wilh. Tell. — *Marczell-Szolomájer-Miskolczi*: Világtört. — *Barthos-Kurucz*: Tört. atlasz. — *Karl*: Földrajz. — *Nagy(Fehér-Szekeres)*: Kísér. fizika. — *Suták-Hatvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Lóky*: Négyjegyű logaritmuskönyv. — *Melly-Párdányi*: Egészségtan.

VIII. osztály. *Schütz*: Keresztény kat. hitvédelem. — *Prónai-Sik-Alszeghy*: Magyar irod. tört. és olvasókönyv. — *Vézner*: Szem. Horatius műveiből. — *Reibner*: Szem. Tacitus Annaleséből. — *Wagner-Horváth*: Római régiségek. — *Maywald*: Görög nyelvtan. — *Kerényi*: Plaron és Aristoteles. — *Bitter-Teveli*: Német irod. tört. — *Osztie-Sándor*: Német stílusgyakorlatok. VI—VIII. — *Balanyi-Jászai*: Magyarország története. — *Barthos-Kurucz*: Magyar tört. atlasz. — *Nagy(Fehér-Szekeres)*: Fizika. — *Suták-Hatvani-Lóky*: Mennyiségtan. — *Lóky*: Négyjegyű logaritmus. — *Kornis*: A pszichológia és logika elemei. — *Melly-Párdányi*: Egészségtan.

VIII. SZERTÁRAK ÉS KÖNYVTÁRAK.

1. **Klasszika-filológiai szertár.** Gyarapodás vétel útján: egy könyvtárszekrény 209·60 P értékben.

2. **A történelmi szertár** gyarapodása vétel útján: 1 filmtekercs (10— P), Szent István király.

3. **A földrajzi szertár** 7 db iskolai fali térképpel gyarapodott, összesen 156 pengő értékben.

4. **Természettani szertár.** Leimbach-féle oscillátor, mikrofón, reduktor, csillámlámpa, gumicsövek, polctartók, termofor, Whitworth csavarmetsző-készlet, fűrógép, villamospálca, nagy párhuzamos satú, gyalú, fűrészek, fogók, fűrők, reszelők és több kisebb szerszám beszerzésére, valamint a már meglévő és még használható szerszámok javítására összesen 312·23 P-t, taneszközök javítására 260·10 P-t, használati anyagokra, a berendezés kisebb javításaira az év folyamán 100·73 P-t költöttünk. Összesen 673·06 P.

5. **A természetrajzi szertár** a kísérletekhez szükséges vegyszereken kívül a tanév folyamán beszerzett 4 db rovar-biológiai készítményt (a kert, a mező, az erdő és a vizek rovarbiológiája), 200— P értékben. A szertár állományát Elek Péter VII. B. o. t. (1 db kanalas gém), és Kaplony István IV. B. o. t. (kövületgyűjtemény az ajkai kőszénbányából) gyarapították.

6. **Matematikai-geometriai gyűjtemény.** Gyarapodás nem történt.

7. **A rajzszertár** gyarapodása vétel útján: alakrajzhoz szükséges nagyméretű spanyolfal 50— P értékben.

8. **Az énekszertár** gyarapodása vétel útján Kozáky: Eucharisztikus himnusz, kánonok 22·75 P értékben. Énekeskönyvek bekötésére 74·60 P-t fordítottunk.

9. **A zeneszertár gyarapodása:** Erkel: Hunyadi László nyitány, Hunyadi László induló. Gounod: Faust egyveleg, Beethoven: Gyászinduló. Chopin: Gyászinduló. Adam: Der König von Ivetot. Faulvetter: Féljen a haza, induló. Mozart: Szerenád. Azonkívül kiegészítettük régi gyűjteményünket, hogy mindenki otthon is gyakorolhasson. A zenekari kották beszerzésére 140 pengőt fordítottunk.

10. **A tornaszertár** gyarapodása vétel útján: 4 db öltöző-pad, 1 db mennyezetlámpa a tornateremben, tornaszerek javítása, jéghekkijátékosok felszerelése: összesen 560— P értékben. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztérium intézetünk második tornaterme részére 1600— P értékben a következő felszerelési tárgyakat utalta ki: 2 db ugrószekrényt, 4 db ugrózsámolyt, 2 pár ugrómércét, 8 db mászórudat, 1 db parter-és 2 db bõrugrószőnyeget, 8 db medicin-és 4 db hajszalabdát, 1 db talajkorlátot, 1 készlet kosárlabda-állványt. Kijavítottak: 2 db ugrószekrényt, 8 db tornapadot, 2 db kosárlabda-állványt, 4 db ugrózsámolyt és 2 db mászókötelet.

11. **A tanári könyvtár** gyarapodása: a) vétel útján 104 mű 132 kötetben 907·30 P értékben; b) ajándékozás útján 82 mű 93 kötetben 340·60 P értékben; összesen 186 mű 225 kötetben, illetve füzetben 1247·90 P értékben. A hazai és külföldi folyóiratok száma: 51. Előfizetésre 338·86 P-t fordítottunk. Könyvet ajándékoztak: A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, a

Magyar Tudományos Akadémia, Budapest Székesfőváros, Budapest Székesfőváros Statisztikai Hivatala, a Pázmány Péter Tudományegyetem, Balanyi György, Iván János, Szabó Zoltán, Varró István.

12. Az ifjúsági könyvtár gyarapodása : a) vétel útján 196 mű 198 kötetben 598·28 P értékben ; b) ajándékozás útján 3 mű 9 pengő értékben. Könyvek bekötésére 193 pengőt fordítottunk.

IX. IFJÚSÁGI EGYESÜLETEK MŰKÖDÉSE.

1. **Vallásos egyesületek.** Vezetőtanár : dr. Éder-Szászy László. Az ifjúsági missziós egyesület tagjai az idén is dicséretreméltó buzgósággal, elismerésreméltó szorgalommal és kitartással teljesítették kötelességüket. A tagok nemcsak imádságaik, szentáldozásaik missziós célra való felajánlásával és alamizsnájukkal siettek azoknak segítségére, akik még «a halál és a sötétség árnyékában ülnek», hanem a gyűjtés által a missziós gondolatnak lelkes apostolaivá szegődve, a missziós gondolatot szüleik és ismerőseik körében is terjesztették és így azokat is belevonták a hittedjesztés magasztos munkájába. A lelkek Pásztora, az isteni Misszionárius bőséges áldása koronázza munkájukat azzal, hogy imádságaik, alamizsnáik nyomán a lelkek minél nagyobb számával szaporodjék az Isten országa !

A missziók iránti érdeklődést a megbeszéléseken kívül állandóan ébrentartották a missziós lapok : a Katolikus Missziók-at 80, a Kis Hittedjesztőt 112 példányban járattuk ; azonkívül különféle missziós kiadványok beszerzésével is támogattuk a missziókat. Így és a gyűjtés révén közel 800 P-vel járultunk hozzá a missziók anyagi támogatásához. A gyűjtött staniollemezt, bélyeget, parafadugót, szivarvéget, narancshéjat a Népleányok intézménye révén juttattuk rendeltetési helyére.

Egyesületünk segélyezéséhez hozzájárultak adományaikkal : Bauer Antalmé, N. N. brné, dr. T. F.-né, Brandis Pálné, Horánszky Irma úrnők ; a tagok közül pedig különösen a következők tündek ki buzgóságukkal : Asztalos Gyula, Róde László és Szóke Gyula VIII. B., Balanyi Tibor, Gschwindt György, Kalamaznik Nándor és Szentfűlöpi Ernő VIII. A., Honffy Tivadár, Kovács Pál és Rékey Tibor VII. B., Aulich Antal, Bauer Antal és Borosa Károly VII. A., Csillag Ferenc, Párkányi Ottó, Pethő László és Töttössy Miklós VI. B., Balla Béla, Kálazy Bódog, Kuhl András, Morlin Ervin és Rajz József VI. A., Donszky György, Magasrévy János és Vértessy Miklós V. B., Baross Miklós, Erney Tibor és Hunkár Dénes V. A., Andreska Antal, Bálint József, Eisele György, Erdélyi István, Schinszky Kálmán és Szendrényi Tibor IV. B., Boros Béni, Greszl Rezső, br. Kornfeld Tamás és Zajky Zoltán IV. A., Bingert Iván, Blazsek Andor, Fejér József, Koch Sándor, Mészner Sebestyén és Serényi János III. B., Balla László, Csaba Károly, Németh Zoltán, Schaffler Ferenc, Totth Gedeon, Varga Miklós és Vithalm József III. A., Fekete György, Podruzsik Béla, Rajágh László, Szilágyi Lajos és Vass György II. B., Farkas Bálint, Jókay-Szilágyi Sándor, Kalotay Ottó, Keller Pál, Mambriny Ödön, Morlin János, Pleyer Walter, Rottmann Elemér és Takács Ágoston II. A., Farkas Gyula, Mészáros Pál, Pap Zoltán,

Rodic Imre és Vináry Ervin I. B. és Bulányi Ágoston, Devecseri Géza, Dole-schall István, Eckhart Ede, Haggennmacher Róbert, Knorr András, Nagy József és Wellisch Dénes I. A. osztályú tanulók. — A missziós egyesület céljaira 100 kötet Tiszta férfiúságot kaptunk Tóth Tihamér Öngyméltó-ságától.

Mindenki, aki akár imájába, akár filléreivel, akár az adományok szor-gos gyűjtésével résztvett a missziós munkában, szent hitünk terjedését moz-dította elő és ezzel mindennél nagyobb kincsét gyűjtött magának a Mennyei Atyánál. Nem a mi köszönetünk, hanem az Úr Jézus áldása az ő jutalma!

2. **Vörösmarty-önképzőkör.** Vezetőtanár: dr. Pogor Ödön. Tagjai — az idén 170-en — a négy felső osztályból kerülnek ki. Tisztikara: Gervay Miklós VIII. B. o. t. ifjúsági elnök, Pilinszky János VII. B. o. t. és Telegdy György VII. A. o. t. jegyzők, Földi Mihály VIII. B. o. t. könyvtáros és Bálint Nagy Zoltán VIII. A. o. t. pénztáros. 12 rendes gyűlésünkön kívül három díszgyűlést is tartottunk: a megnyitó gyűlést, nyilvános irodalmi estünket és díszgyűlés keretében fogadtuk a váci piarista gimnázium önképző-körének a vendégszereplését. 47 előadott műsorszámunk közt volt 19 fel-olvasás, 11 szavalat és 11 zeneszám; szavalókórus háromszor szerepelt, szin-darab négyszer, vítaelőadás egyszer. Legsikerültebb műsorszámaink voltak: Gergelyffy Sándor VIII. B. o. t.: Dosztojevszkij, Imrédy János VIII. B. o. t.: «Egy nyári utazás emlékei» és «A zene története Beethovenig». Triznya József VIII. B. o. t. «Egy kaland az olvasás országában». Kuhl András VI. A. o. t. «Az új Törökország». Horváth Tivadar VIII. B. o. t. és Pilinszky János VII. B. o. t. szavatai; a VIII. B. nyolctagú szavalókórusának a szerep-lése; Balla Béla VI. A. o. t. és Boross Ervin VI. A. o. t. zeneszáma és Szolt-sányi György VI. A. o. t. zongoraszámai.

Az önképzőkör bírálati rendszerének megreformálása végett alakult meg a rendes szóbeli bírálókon kívül az írásbeli bírálók testülete és az önképző-köri levelesláda intézménye, mely mindvégig hasznos és érdekes újításnak bizonyult. Az írásbeli bírálatok sorából kiemelkedtek Triznya József VIII. B. o. t. szellemes és igazán intelligens írásai. Értékes munkájáért jutalmat érde-mel. Dícséretben részesül Bonkáló Tamás VI. B. o. t.

Általános népszerűségnek örvendett az önképzőkörnek tavasszal meg-indult falilapja, a «Piarista Notesz». Ez hol az önképzőkör kulisszatitkaival, hol az intézeti élet aktualitásaival szórakoztatta közönségét. Főszerkesztője Imrédy János VIII. B. o. t. volt; munkatársai Hajós Gergely VIII. B. o. t. és Schütz János VII. B. o. t., akik lelkes munkájukért jutalmat érde-melnek.

November 27-én rendezte az önképzőkör sikeres Ady-estjét a közön-séggel zsúfolásig megtelt díszteremben. A műsornak minden egyes száma pontos előkészítéstről tett tanúságot s a tehetségek egész sorát láttuk a sima rendezésben legördülő műsor keretében felvonulni. A műsor a következő volt:

1. Beethoven: F-dur románc.

Az önképzőköri zenekar kíséretével előadja: Ágotai Kálmán VIII. B. o. t.

2. Ady Endre : Imádság háború után.
Kosztolányi Dezső : Költő a XX-ik században.
Babits Mihály : Húsvét előtt.
Szavalja : Földi Mihály VIII. B. o. t.
3. Ady Endre : Temetés a tengeren.
Babits Mihály : Miatyánk 1914.
Kosztolányi Dezső : Litánia.
Előadja : a VIII. B. szavalókórusa.
4. Ady Endre.
Irta és elmondja : Gervay Miklós VIII. B. o. t.
5. Ady Endre : A Sion-hegy alatt.
Ady Endre : A Gare de l'Esten.
Ady Endre : Az ős kaján.
Szavalja : Horváth Tivadar VIII. B. o. t.
Szünet.

II. rész.

1. Ibsen : John Borkman Gabriel II. felvonásából.
Előadják : Horváth Tivadar VIII. B. o. t. és Pilinszky János VII. B. o. t.
2. Macskássy Hugó : Hepe-hupás vén Szilágyban.
Sírni, sírni, sírni. (Ady Endre két verse.)
Éneklí az önképzőkör énekegyüttese.
3. Ady Endre : Hazamegyek a falumba.
Ady Endre : A fehér lótuszok.
Ady Endre : A sátán kevélye.
Szavalja : Pilinszky János VII. B. o. t.
4. Ady Endre : Emlékezés egy nyár-éjszakára.
Kosztolányi Dezső : A rossz élet.
Orosz ismeretlen : Anno 1812.
Előadja : a VIII. B. szavalókórusa.

A március elsején rendezett zenekari esten két farsangi számmal vett részt önképzőkörünk. Baross Miklós V. A. o. t. és Szabó Ede V. A. o. t. Rostand «Cyrano de Bergerac»-jából adtak elő, a VIII. B. osztály pedig az iskola zenészeinek a közreműködésével egy «Farsangi hangulat» című zenés, rimes játékot rendezett.

Az év folyamán és az önképzőkörben négy éve kifejtett szorgalmas és eredményes szavaló munkásságáért jutalomban részesül Horváth Tivadar VIII. B. o. t. Ugyancsak szavalásáért kap jutalmat Pilinszky János VII. B. o. t. és Földi Mihály VIII. B. o. t.

Körünk ezévben 14 tárgykörből 32 pályázatot hirdetett. A beérkezett pályamunkák bírálata a következő :

1. Vallástan. a) Prohászka, az Oltáriszentség misztikusa. Jutalmat érdemel Csillag Tamás V. B. o. t. Dolgozata szorgalmas olvasás és gyűjtő-

getés gyümölcse. A szerző Prohászka írásait és a róla szóló irodalmat egyaránt ismeri.

b) Az Oltáriszentség a piarista diák életében. Vénusz Tibor V. B. o. t. izléses kiállítású pályázata gondos és önálló vizsgáladás eredménye. Jutalomra érdemes. Ducza Bálint VIII. B. o. t. és Glancz János V. B. o. t. dicséretet kapnak.

2. Magyar irodalom. *a)* Szent István király mai irodalmunkban. — A beérkezett pályázat szerzője — Füleki Géza VII. A. o. t. — ha nem is törekszik teljességre, írása mégis helyes szempontok szerint, lendületes előadásban foglalkozik tárgyával. Jutalmat érdemel.

b) Alsósok irodalmi pályázata. Napló a diákéletből. Füleli-Szántó Endre IV. A. o. t. munkája bájosan egyszerű és hiven vetíti elénk egy kis diák egész lelkivilágát. Jutalomra érdemes. Dicséretet érdemel Varga Emil IV. B. o. t.

3. Latin nyelv. *a)* Ünnepi beszéd a századforduló alkalmából Szent István szobra előtt. — Szentgyörgyi András VIII. B. o. t. lendületes, tartalmas beszédet adott be. Ritmikus, világos mondatai fejlett latin stílusérzékéről tesznek tanuságot. Jutalmat érdemel. Biczó Tamás VII. A. o. t. dolgozata fejlődésre képes stílusztát árul el: ő, valamint Titsch Károly VII. B. o. t. dicséretben részesülnek.

b) Az Eucharisztikus himnusz műfordítása. Egyformán ügyesen dolgoztak Hajós Gergely VIII. B. o. t. és Hajós József VII. A. o. t. Prozódiai hibáik dacára, mindkét dolgozat sok szép sort tud felmutatni. Jutalmat érdemelnek.

4. Görög nyelv. Aranyszájú Szent János elmékedése az Oltáriszentségről. — Az egyetlen beérkezett dolgozat, Földi Mihály VIII. B. o. tanulóé az eredeti szövegnek legkisebb árnyalatát, sajátos, nemes egyszerűségét is megőrzi. Kifogástalan munka, valóságos műfordítás. Jutalmat érdemel.

5. Német nyelv. *a)* Deutsche Gäste in Budapest. Br. Fejérváry Zsolt VIII. B. o. t. ügyes dolgozatáért dicséretben részesül.

b) Szent István «Intelmeinek» fordítása németre. — Vénusz Tibor V. B. o. t. pályázata értékes, becsületes munka, jutalmat érdemel. Szintén sikerült munkájukért dicséretet kapnak: Hajós Gergely VIII. B. o. t., Kovács Ervin Tibor V. A. o. t. és Nagy Tibor V. B. o. t.

6. Francia nyelv. *a)* Expliquez à un Français ce que l'Occident doit à saint Etienne. — Szurday Egon VIII. A. o. t. széles távlatba tudja állítani Szent István nyugatot védő, nagy történeti szerepét. Jutalomra érdemes. Br. Fejérváry Zsolt VIII. B. o. t. munkája dicséretet érdemel.

b) Une partie de la légende de saint Etienne prise dans le Legendarium de Tormay Cecil. — Morlin Ervin VI. A. o. t. dolgozata nagy gondosságról és alapos francia tudásról tanuskodik. Stílusérzéke is fejlett. Jutalmat érdemel. A másik két pályázó: Hajós Gergely VIII. B. o. t. és Szőke Gyula VIII. B. o. t. dicséretet érdemelnek.

7. Magyar történelem. *a)* Szent István király Egyház- és államszervező tevékenysége. Balla Béla VI. A. o. t. széleskörű olvasottság alapján fogott munkája kidolgozásához. Írását anyagbőség, higgadt tárgyias előadás jellemzi. Jutalomra méltó. Dicséretet kap Takács Vilmos VI. A. o. t.

b) Ismertessük a magyarság mai helyzetét külföldi barátunkkal. — Varga Emil IV. B. o. t. pályázata melegszívű írás. Tárgyáról kerek, áttekinthető képet nyújt. Jutalmat érdemel.

8. Világtörténelem: *a)* A középkor nagy, nemzetnevelő királyai. Evva Ferenc VIII. A. o. t. pályázata tartalmi és formai tekintetben egyaránt kielégítő. Jó szempontjai, világos előadása és gondos kiállítása egyaránt megérdemlik a dicséretet és a jutalmat. Kisebbségi igényű munka Szelecsényi Tibor VI. A. o. tanulóé, azonban a jutalmat ő is megérdemli. Elsősorban ügyes szerkesztőkészsége és előadása miatt.

b) Japán imperialisztikus törekvéseinek politikai és gazdasági okai. Kuhl András VI. A. o. t. élénk rokonszenvvel viseltetik Japán iránt s ez a rokonszenv elevenességet, gördülékenységet ad stílusának. Anyagát ügyesen gyűjti és rendezi. Jutalmat érdemel.

c) A felvilágosodás filozófiája az államhatalomról és annak terjedelméről. Evva Ferenc VIII. A. o. t. munkája világos elrendezésben tárgyalja a kor gondolkodóit és tudásának megfelelően kritikát igyekszik gyakorolni. Jutalmat érdemel.

9. Kémia. A kémia a hadviselés szolgálatában. A beérkezett munkák közül messzire kimagaslik Balogh György VIII. o. t. hatalmas munkája. A szerző a 307 oldalas tanulmány keretében vérbeli kémikusok méltó munkát végzett. Dicsérettel koszorúzott jutalmat érdemel. Dicséretet kap Vancsó Gyula VII. A. o. t.

10. Mennyiségtan. A harmadfokú egyenletek. Evva Ferenc VIII. A. o. t. az egyedüli pályázó, értelmes, jól áttekinthető munkát adott be. Jutalmat érdemel.

11. Fizika. A közegáramlás elemi törvényei és gyakorlati jelentőségük. Mindkét pályázó, Kézdi Ferenc VII. A. o. t. és Macskássy Hugó VII. B. o. t. világos, áttekinthető, gondal készült munkát adott be. Jutalmat érdemelnek.

12. Földrajz. A pirenéusi félsziget. Biczó Tamás VII. A. o. t. munkája olvasottságot, gondosságot árul el. Jutalmat érdemel. Szintén jutalomra méltó a másik pályázó, Rényi Oszkár VII. B. o. t. szorgalmas, hozzáértő írása.

13. Művészet. Könyvfödél. (Felirat és kép.) Biczó Tamás VII. A. o. t. munkája elgondolásban és kivitelben egyformán kitűnő. Különös dicséretet és jutalmat érdemel. Divald István V. B. o. t. pályázata még kezdőmunka, de fejlődésre képes s ezért jutalmat érdemel.

14. Zene. *a)* A zongora és nagymesterei. Ágotai Kálmán VIII. B. o. t. pályázata könnyed és érthető stílusban adja elő mondanivalóját: szorgalma és átfogó készsége jutalmat érdemel.

b) Szent István-ének és Eucharisztikus Himnusz megzenesítése. Macskássy Hugó VII. B. o. t. pályázata minden tekintetben komoly figyelmet érdemel. Stílusérzéke, invenciózus dallamvezetése nem csekély mesterségbeli tudást árulnak el. Jutalmat érdemel.

3. **Segítő Egyesület.** Vezető tanára: dr. Teller József. Az egyesület ez évi tisztikara a következő volt: Szentfűlöpi Ernő VIII. A. o. t. elnök, Karsai László VII. A. o. t. alelnök, Ertl Mihály VIII. A. o. t. pénztáros, Lakatos

Imre VII. B. o. t. titkár, Molnár Kálmán VII. A. o. t. ellenőr, Szentgyörgyi András VIII. B. o. t. főkönyvtáros, Macskássy Hugó VII. B. o. t., Kuhl András VI. A. o. t. és Heik Béla V. B. o. t. könyvtárosok, Faludy János V. A. o. t. jegyző. A tagok száma :

Az egyesület működése többirányban haladt.

a) Tevékenységének főtere a tankönyvsegélyezés volt. Az újabb könyvvásárlással gyarapított készletből 118 szegénysorsú tanulót láttunk el tankönyvekkel (1018 drb) részben vagy egészen.

b) Több tanulót pénzbeli támogatásban részesítettünk.

c) A jobbmódúak ajándékából néhány tanulónak már viselt, de még jó állapotban levő öltönyt, fejneműt, felöltőt, télikabátot és cipőt adtunk ajándékkul.

d) Az egyesület iparkodott az intézet tanulóinak minél nagyobb számát munkakörébe vonni, hogy ezáltal egyrészt főfeladatát, a segélyezést is hatékonyabban teljesíthesse, másrészt tagjainak szociális érzékét minél jobban kifejleszthesse. Ezért ebben az iskolaévben is megrendezte a szokásos karácsonyi kézügyességi kiállítást. A kiállításon 111 tanuló szerepelt 420 kiállított tárggyal. Kiállításunk iránt, melyet december 25-én előkelő vendégek jelenlétében nyitottunk meg, a szülők és iskolánk barátai részéről nagy érdeklődés nyilvánult meg. A kiállított tárgyakat Balogh Ferenc és Huber István tanárokból álló bizottság bírálta meg. A bírálatok alapján a következő tanulók részesültek jutalomban :

I. Festés és rajz. Aranyérmet kapott Biczó Tamás VII. A. o. t. Meller Péter V. B. o. t. Hittrich János II. B. o. tanuló. Ezüstérmet kapott Triznya Mátyás VI. B. o. t. Molnár Péter III. B. o. t. Sándor László IV. B. o. tanuló. Dícséretet kapott Gyertyámosy János II. B. o. t. Szabó Miklós II. A. o. t. Chabada László III. B. o. t. Hoffmann Rudolf III. B. o. t., Grigorievity György VI. A. o. tanuló.

II. Szobrászat. Aranyérmet kapott Szentgyörgyi András VIII. B. o. t. Ezüstérmet kapott Chabada László III. B. o. t. Dícséretet kapott Koch Sándor III. B. o. t.

III. Fényképezés. Aranyérmet kapott Hoepfner Sándor VI. A., o. t., Nagy Tibor és Tolnay Pál V. B. o. tanuló. Ezüstérmet kapott Zilahy Aladár VI. A. o. t., Baross Miklós és Heppert György V. A. o. t., Rusznyák Géza IV. B. o. t., Adler Rácz József III. B. o. tanuló. Dícséretet kapott Fejérváry Zsolt VIII. B. o. t., Halmy László VI. B. o. t., Vassányi Béla V. A. o. t., Tállyai Miklós IV. B. o. t., Csákány Rudolf III. B. o. t., Székely Géza IV. A. o. t., Pongrácz András II. B. o. tanuló.

IV. Iparművészet, játék. Ezüstérmet kapott Eisele György IV. B., Vassányi Béla V. A. o. tanuló. Dícséretet kapott Jáger Tamás III. B., Adler Rácz József III. B., Baross Miklós V. A., Takács István III. A., Biczó Tamás VII. A., Szabolcs Árpád VI. A., Vietorisz Tamás III. B., Bingert Iván III. B., Mészáros Sándor II. A., Hunyár Csaba I. A. o. tanuló.

V. Fizikai eszközök, rádió. Ezüstérmet kapott Imrédy János VIII. B., Nádor Gyula VIII. B. o. tanuló.

VI. Gyűjtemények. Aranyérmet kapott Fellegi Ödön V. A., Tóth

Tamás III. B., o. tanuló. Ezüstérmét kapott Fejérváry Zsolt VIII. B., Asztalos Gyula VIII. B., Unger Mihály III. B. o. tanuló. Dícséretet kapott Tóth László I. B., Wellisch Dénes I. A. o. tanuló.

f) Az egyesület jötevői: Paulovits Sándor dr. (20 P), N. N. (20 P), Morlin Ervinné úrnő 1 vég fehéreneműanyagot, Weisz-cipőszalon 12 pár cipőt adományozott, özv. Rutterschmidt Károlyné úrnő naponként 1 kenyeret, az Orsz. Tejszövetkezeti Központ naponként 1 $\frac{3}{4}$ l. tejet adományozott. Elismerésre méltó szokása ifjúságunk egy részének, hogy régebbi könyveit az egyesület rendelkezésére bocsátja. Így válik lehetővé, hogy minél több rászoruló részeseithetünk tankönyvsegélyezésben. Fogadják a nemeslelkű adakozók segélyezett tanulóink és az Intézet hálás köszönetét.

4. **Cserkészzet.** A csapatszervező testület elnöke dr. Balanyi György igazgató. A szervező testület tagjai Kanszky Márton dr. a tanári kar. és Degré Miklós dr., a budapesti kir. ítélőtábla ny. elnöke, a szülők részéről. A csapat tb. parancsnokai Sík Sándor dr. és Bátori József dr. A csapat és rajainak vezetésében működtek az év folyamán: Jochs József, Miháلكó Béla, Szamek József dr., Faludi Béla, Bozi Ferenc, Steixner István, Andreánszky Jenő, Balassa László, Gazdik Gyula, Hajós Géza, Janits Iván, Kaczián Egon, Réti Géza, Saláta Kálmán, Straub Gyula, Suján Pál, Szaszovszky István és vitéz Tóth Urbán László. Őrsvezetők: Bachmann Róbert VIII. A. o. t., Imrédi János, Kintli Andor VIII. B. o. t.-k, Fügedi Tamás, Halabuk László, Rötth András VII. B. o. t.-k, Csontos László, Haggemacher Jenő, Kálazy Bódog, Rajz József, Vidacs László VI. A. o. t.-k, Mártha Endre, Mészáros László VI. B. o. t.-k, Erney Tibor, Hunkár Dénes V. A. o. t.-k, Cholnoky Tamás, Nagy Tibor, Tasner Pál V. B. o. t.-k, Fabiny Tibor, Szórádi Tibor IV. A. o. t.-k, Csik László, Fazakas Miklós, Veress Gábor IV. B. o. t.-k.

A múlt évben csapatunk egy új rajjal gyarapodott, a Kalazantinumnak, a Kegyes Tanítórend hittudományi és tanárképző intézetének tisztképző rajával. A raj tagjai Szamek József dr. intézeti prefektus, cserkészcsapat tiszt vezetőjével készültek a cserkészvezetői munkára és a f. évben életkoruknak megfelelően valamennyien pr. id. vezetői, ill. segédvezetői vizsgát tettek.

A csapat létszáma: 170 cserkészfiú, 18 vezető, 25 tanárjelölt, a tisztképző raj tagjai és a M. Cs. Sz. központi munkájában résztvevő 10 vezető, összesen 223. (A Diákszövetségnek 2. ö. B. K. D. néven külön csapata van.)

a) Általános munka. Csapatunk az idén is arra törekedett, hogy az átlag kéthetenként rendezett kirándulások és hetenként tartott raj- és őrsgyűlések keretében a belső munkát, a fiúk nevelését mozdítsa elő.

b) Táborok. Az évközi munka betetőzése a cserkésztábor. Itt váltja valóra a fiú, amiről az év folyamán tanult. Itt nyílik alkalma arra, hogy ügyessége, önállósága kifejlődjék. Itt nyílik alkalma arra, hogy egészében élje a cserkésztörvényt s komoly harcot kezdjen kisebb-nagyobb hibáival szemben, melyeknek felismerésére a mindennapos önvizsgálatban, leküzdésére a tábori elmélkedésekben, a vezetőjével folytatott beszélgetésekben s legfőképpen magának az egész tábornak a tiszta természetet a természet-főlöttivel egybekapcsoló szellemében nyer segítséget.

Csapatunk az elmúlt nyáron is az egyes évfolyamoknak megfelelően külön rajtáborokat rendezett.

A két legfiatalabb raj a Magyar Kegyestanitőrend dörgicsei birtokán, a Balaton közelében táborozott. A Rozgonyi-raj Budapestről gyalogosan ment Zsámbékon s a Gerecse hegységen át Tatára, majd a Vértes hegységen s Móra, Csesznekén át a Cuha völgyébe. Innen vonaton folytatta útját — meglátogatva a dörgicsei tábort — Győrbe, ahonnan ladikokon evezett vissza Budapestre. A Degré Lajos-raj a Balatont evezte körül mozgótáborában.

Az elmúlt nyár legnagyobb cserkészeseeménye volt a vogelenzangi világ-jamboree. Csapatunkra hárult az a feladat, hogy 24 résztvevőjével, valamint az esztergomi és budapesti bencés csapatok 4—4 cserkészével a magyar tábor vízi-raját alkotva, a magyar vízcserkészetet képviselje. Éltük a jamboree érdekes életét, résztvettünk a magyar csapat bemutatásain, külön kirándulásokon meglátogattuk a nagy németalföldi kikötőket, az amsterdami gyarmati s a rotterdami hajózási múzeumot. A németalföldi cserkészek által rendezett versenyen kajakosaink megnyerték a verseny első díját.

Ugyancsak meglátogatta a jamboree-tábort a Sztrilich Tamás-raj hat cserkésze, akik dr. Ferenczi Zoltán és Janits Iván vezetésével kerékpáron tették meg az 1700 km-es utat Budapesttől Bécsen, Münchenen s a Rajna völgyén át a jamboree-táborig, majd tovább Rotterdamig, ahonnan felejthetetlen élményekkel gazdagodva utaztak vissza Budapestre.

Csapatunk legifjabb hajtása, a Kalazantinum tisztképző raja a Kegyes Tanítórend dörgicsei birtokán táborozott.

e) Évközi táborok. A karácsonyi szünetben dr. Bátori József és Steixner István vezetésével téli tábort rendeztünk Ausztriában. A húsvéti szünetben több rajunk rendezett kisebb mozgótábort.

d) Vallásos nevelés. Táborainkba közös szentáldozással s a Szentlélek Isten segítségülhívásával indulunk. Állótáboraink napirendjében van a mindennapi szentmise. A vallási élet rendes gyakorlatain kívül e cél szolgálatába állítottuk az év legnagyobb vallási eseményét, az Eucharisztikus Kongresszust, melynek megrendezésében mint a dunaparti vasúti állomás és a hajóállomás vendéggondozó kirendeltsége vettünk részt. Résztvettünk a hajókörmöneten és az eucharisztikus körmeneten.

e) Hazafias nevelés. A hazaszeretet egyik forrása a honismeret. Ezért rendezzük táborainkat évről-évre más-más vidéken. Az őszi folyamán egész csapatunk résztvett a budapesti cserkészkerület hadijátékán. A dec. 9-én rendezett első budapesti légvédelmi gyakorlat alkalmával készültség-, kordon- és beteghelyettesítő szolgálattal vettünk részt. A tengerészlelkümü leleplezésénél egy vízcserkész díszrajjal, a tüzéremlékmü leleplezésénél egy cserkész díszrajjal, a Kormányzó Úr Őfőméltósága jelenlétében megtartott szemlén egész csapatunkkal résztvettünk.

f) Szociális nevelés. Karácsonykor ez évben is megrendeztük az ú. n. jótett-portyázást, amikor egyes örsök karácsonyfával, ételmiszer-, játékszer- és ruhaneműajándékokkal szegénysorsú családokat látogattak meg. Egy vidéki cserkészcsapat szegénysorsú tagjai számára csapatunkon belül ruhaneműt gyűjtöttünk. A Magyar Cserkészszövetség új alapszabályaiban rend-

szerezített önkéntes tagdíjmegajánlásoknak olyan formáját vezettük be, mely a teljes önkéntesség biztosítása mellett mégis eredményesnek bizonyult. Jelentősége nem a cserkészmozgalom közös céljaira befolyt pénzüsszegben, hanem a közös célok érdekében áldozni tudó lelkiület nevelésében áll.

g) Műhelymunka. A teljesen átrendezett műhelyben folyó kisebb munkák mellett (kajakjavítás) megkezdtük az egyik otthon nehéz tölgyfabútorainak elkészítését.

h) Belső és külső ünnepélyek. Cserkészcsapatunk tagjai a fogadalmat csak egy évre teszik. Szeptemberben mindenkinek, aki cserkész akar maradni, írásban kell kérnie fogadalomújításra való bocsátását. Az ünnepélyes fogadalomújítást, melyet közös szentgyónás és szentáldozás előzött meg, a szeptemberi csapatkirándulás keretén belül tartottuk meg. December 6., 7., és 8-án rendeztük meg csapatünnepélyünket az intézet tornatermében. Különös érdekessége volt, hogy a csapat minden tagjának munkáját igénybe vette. Csupán a testvéri összedolgozás tette lehetővé az aránylag kis helyen 170-nél több szereplőnek gyors mozgását. Március 27-én, a jelöltek fogadalomtételével kapcsolatban ünnepeltük meg csapatunk megalakulásának 25. évfordulóját. 26-án este volt a régi cserkészek találkozója a Szent Gellért szálló márványtermében, ahol Balanyi György dr. igazgató az intézet nevében, Sík Sándor dr. pedig mint a csapat alapító parancsnoka üdvözölte a megjelenteket. 27-én hálaadó szentmisével kezdődött a jubileumi ünnepség. Szentbeszédet mondott Zimányi Gyula asszisztens, kalazantinumi igazgató. Ezt követte a cserkészjelöltek fogadalomtétele. Ünnepi beszédet mondott Sík Sándor dr. A szülők nevében Mészner Tivadar dr. kir. ítélőtáblai tanácselnök, az intézet nevében pedig Balanyi György dr. igazgató szólt az új cserkészekhez. Dr. Papp Antal, a Magyar Cserkészszövetség elnöke, csapatunk zászlajára tűzte a Szövetség díszes jubileumi emlékszalagját. Befejezésül csapatgyűlésre jöttek egybe a 25 év cserkészei Sztrilich Pál dr., a Magyar Cserkész szerkesztőjének vezetésével.

i) Nyári terveink. A két legfiatalabb raj a Sztrilich Tamás-raj és a Csapody-raj a Tisza mellett, a poroszlói uradalmi erdőben üti fel sátrait. A Vass Tibor-raj kerékpáros mozgótábor rendez a Bakony, Balaton s Szombathely vidékén át Dunaremetéig, ahonnan ladikjainkon jönnek vissza Budapestre. A Rozgonyi-raj örsi hajókon fog a Tiszán levezni. A Degré-raj hajón megy Belgrádig, ahonnan kajakokon eveznek le Vidinig. Meglátogatják a bolgár fővárost, többnapos utat tesznek gyalogosan a Balkán-hegységben, vonattal bejárják Bulgária természeti és történelmi érdekességű helyeit. A várnai tengerparti táborozás után hajón, majd vonaton utaznak vissza.

Hála a szülők és más jóakarók támogatásának, az előző évben is jelentékeny összegekkel tudtuk az arra érdemes szegénysorsú cserkészek táborozását lehetővé tenni. Külön is meg kell emlékeznünk intézetünknek, Kornfeld Móric br. és Zimmermann Lajos dr. uraknak nagylelkű adományáról, mert csupán ezekkel volt lehetséges, hogy megfelelő számban vehettek részt cserkészeink a világ-jamboreen. Hálás köszönetet mondunk a táborhely átengedéséért és sok támogatásért a Magyar Kegyesitanítórendnek, mozgótáborozó rajaink szíves megvendégléséért pedig Haggemacher Oszkár vezérigazgató

úrnak, Kálazy Sándor máv. tanácsos úrnak és Körösy László hírlaptudósító úrnak és Ledniczky János M. N. Bank revizor úrnak.

5. **Maywald József Gyorsírókör.** Vezetőtanára Kiss József. A gyorsírókör rendes tagjainak száma 91, a pártoló tagoké pedig 52 volt. A beszédíró gyorsírók az iskolai év folyamán három tanfolyamon fejleszthették tovább a kötelező tanítás keretében szerzett gyorsírási ismereteiket. A heti 1 órás gyakorló tanfolyamra 6, a heti 2—2 órás haladó és kezdő tanfolyamra pedig 9, illetőleg 14 tanuló jelentkezett. Ezek közül az év folyamán különböző okok (betegség, tanulmányi előmenetel, órarendváltás stb.) miatt kimaradt 6 tanuló.

A gyorsírókör tagjai az 1937/38. iskolai évre a következő tisztikart választották meg: Balogh György VIII. A. o. t. ifjúsági elnök, Füleki Géza VII. A. o. t. főjegyző, Szentirmai János VII. A. o. t. jegyző, Lassú Imre VII. A. o. t. pénztáros és Szelecsényi Tibor VI. A. o. t. könyvtáros. A háznagyi teendők végzésére Molnár Kálmán VII. A. o. t. kapott megbízást.

Október 28-án a gyorsírókör népes küldöttséggel kereste fel Maywald Józsefnek a Kerepesi-úti temetőben lévő sírját. Itt Füleki Géza VII. A. o. t. szép emlékbeszédben hódolt a praeceptor stenographiae emlékének, a küldöttség pedig koszorúval fejezte ki a kör el nem múltó hálóját és kegyeletét.

A gyorsírókör az év folyamán az alakuló, megnyitó és a zárógyűlésen kívül egy ünnepi gyűlést, négy rendes felolvasó és egy rendkívüli gyűlést tartott, továbbá a különböző csoportok részére 3 szabatosírási pályázatot, 1 párosversenyt (a 200 szótagos fokon), 3 rövidítési, 1 olvasási és 6 írásversenyt, percenként 60 és 200 szótag között 15 stenogrammversenyt, végül percenként 60 és 300 szótag között 22 gyorsasági versenyt rendezett. Gyorsíróink nagy része e háziversenyeken igen nagy kedvvel és lelkesedéssel vett részt. A versenydolgozatok száma a múlt esztendei 1016-os rekorderedményt messze túlszárnyalva, az év végére 1193-ra emelkedett.

A versenydolgozatoknak nemcsak a száma emelkedett, hanem a minőségük is haladást mutat az előző évekhez képest. Ezt a tényt a következő két adat bizonyítja a legbeszédesebben. A gyorsírókör az év folyamán összesen 15 esetben adott a Nemzeti Színház vagy az Opera előadásaira szóló színházjegyjutalmat a különböző fokokon nyilvántartott intézeti gyorsírórekordok megjavításáért az előző esztendei 9 hasonló jutalommal szemben. Ezenkívül az intézeti hibátlanági jelvényt több gyorsírónk szerezte meg, mint az előző négy esztendőben együttvéve. Az 1937/38. iskolai évben az intézeti hibátlanági ezüstözött jelvényt Noviszedlák Károly VIII. B. és Lassú Imre VII. A. o. t. szerezte meg, az intézeti hibátlanági bronzjelvényt pedig Aulich Antal VII. A., Balla Béla és Szelecsényi Tibor VI. A., Fellegi Ödön, Kovács László és Tamás László V. A. és Polzer Egon V. B. o. t. érdemelte ki. Egyébként a háziversenyek legszorgalmasabb és legeredményesebb versenyzői a fentebbieken kívül a következők voltak: Balogh György és Cserhalmi Antal VIII. A., Füleki Géza és Szentirmai János VII. A., Szabó József VI. B., Faludy János és Kaiser Károly V. A., Tolnay Pál és Bayer István V. B. és Varga Emil, Steiner Ervin, Fodor László és Erdélyi István IV. B. o. t. A felsoroltakon kívül legalább egy-egy versenyen közel száz gyorsírónk szerepelt még sikerrel. Jutal-

mazásukra a gyorsírókör a már említett színházjegyeken és hibátlansági jelvényeken kívül 9 érmet, 22 oklevelet, 129 könyvet, 236 gyorsírófüzetet és 221 gyorsíróceruzát osztott ki.

A gyorsírószövetség úgynevezett karácsonyi versenyén Füleki Géza VII. A. o. t. elérte a 350 szótagos fokot. Sikerral szerepelt még a 250 szótagos fokon Balogh György és Cserhalmi Antal VIII. A., a 200 szótagos fokon pedig Lassú Imre és Molnár Kálmán VII. A., Szelecsényi Tibor VI. A. és Tolnay Pál V. B. o. t. Gyorsíróink szorgalmasan készültek a szövetség tavaszi versenyeire is, hogy az 1937. évben a fiúközépiskolák csoportjában elért előkelő második helyet az idén is megtarthassák. Az országos gyorsíróverseny idejére azonban különböző súlyos megbetegedések (mellhártyagyulladás, tüdőgyulladás, kanyaró stb.) többszörösen megtizedelték beszédíró gárdánkat. Ezért a versenyen még annyi gyorsírót sem indíhattunk, mint ahányan a múlt évben már sikeresen szerepeltek a magasfokú versenyeken. Ez a körülmény leverőleg hatott az erősen megcsappant gárdára, ezért intézetünk a tavalyi kitűnő eredményél lényegesen gyöngébben, de azért még mindig szépen szerepelt. Így Füleki Géza VII. A. o. t. a 300 szótagos fokon, Cserhalmi Antal VIII. A. és Noviszedlák Károly VIII. B. o. t. a 250 szótagos fokon, Balla Béla és Szelecsényi Tibor VI. A. o. t. pedig a 200 szótagos fokon adott be sikerült dolgozatot. Minthogy a gyorsírószövetségnek pedagógiai szempontból helytelenül megállapított és a nagyobb tanulólétszámú fiúközépiskolák szempontjából egyáltalában nem méltányos versenyszabályzata lehetetlenné teszi, hogy a kerületi gyorsíróversenyen a fiúközépiskolák a többi iskolatípussal egyenlő feltételek mellett vehessék fel a versenyt, teljesen céltalannak látszott, hogy intézetünk meghozza azt a súlyos anyagi áldozatot, amelyet a gyorsírószövetség versenyein való részvétel jelent. Fokozta a nehézséget az is, hogy gyorsíróinknak mintegy kétharmad része az idén vette fel a bérmlás szentségét, és a bérmlást megelőző közös szentgyónás ideje egybeesett a kerületi verseny időpontjával. E két okból kifolyólag intézetünk visszalépett a csoportversenytől s csupán öt tanulónk indult el egyéni versenyzőként a 150 szótagos fokon. Közülük négy alsó osztályos tanuló Tolnay Pál tavalyi szép sikerét szerette volna megismételni. (Tolnay Pál ugyanis az 1937. évi tavaszi versenyeken, mint arról az értesítő lezárása után értesültünk, az ország legjobb alsóosztályos gyorsírójának címéért folyó versenyben III. díjat nyert.) Alsós gyorsíróink azonban a rossz diktálás miatt nem érvényesíthették tudásukat. Ötödik versenyzőnk azonban (Balla Béla VI. A. o. t.) nagyszerű munkájáért szövetségi hibátlansági ezüstözött jelvényt és könyvjutalmat kapott.

Több tanítványunk szép sikerrel szerepelt a különböző szaklapok pályázatain is. A legnagyobb sikert Füleki Géza VII. A. o. t. érte el a Gyorsírói Keresztrejtvény nagydíjának megnyerésével.

Az intézet gyorsíró-vándordíjai közül a Kisparti János-vándordíjat és a Sík Sándor-vándordíjat az intézet legjobb gyorsíróosztálya, a VII. A. osztály, ebben az évben is megvédte. Az intézet második legjobb gyorsíróosztálya részére kítűzött Markovits Iván-vándordíjat az első félévben a VI. A. osztály védte tavalyi eredményei alapján. Félévkor azonban a VIII. A., évvégén pedig az V. A. osztály szerezte meg e vándordíj védelmét A második félévben a

vándordíjat védő két osztályon kívül az V. B., a VI. A., a VIII. A. és a IV. B. osztály gyorsírói szerepeltek még szép sikerrel.

Az intézeti egyéni díjakért folyó versenyek a következő eredménnyel zárultak :

Az intézet 1937/38. évi gyorsíróbajnokságában 1. Füleki Géza VII. A. o. t. 2. Noviszedlák Károly VIII. B. o. t. 3. Cserhalmi Antal VIII. A. o. t. 4. Szelecsényi Tibor VI. A. o. t. 5. Balla Béla VI. A. o. t.

Az intézet 1937/38. évi legjobb haladó gyorsírójának címéért folyó versenyben 1. Tolnay Pál V. B. o. t. 2. Kovács László V. A. o. t. 3. Tamás László V. A. o. t. 4. Faludy János V. A. o. t. 5. Kaiser Károly V. A. o. t. 6. Bayer István V. B. o. t.

Az intézet 1937/38. évi legjobb alsóosztályú gyorsírójának címéért folyó versenyben 1. Fodor László IV. B. o. t. 2. Varga Emil IV. B. o. t. 3. Steiner Ervin IV. B. o. t. 4. Ikrényi Imre IV. A. o. t. 5. Erdélyi István IV. B. o. t. 6. Füleli-Szántó Endre IV. A. o. t.

A versenyköltségekhez Balanyi György dr. rendfőnöki tanácsos, igazgató úr 20 pengővel járult hozzá, Zimányi Gyula rendfőnöki tanácsos, kalazantinumi igazgató úr a Jóbarát legújabb évfolyamát, Éder-Szászy László dr. és Bozi Ferenc tanár urak könyvjutalmakat bocsátottak a gyorsírókör rendelkezésére, Nemes Zoltán dr., országgyűlési gyorsírói o.-tanácsos úr pedig gyakorlószöveggyűjteményünket frissítette fel és pótolta az idén is a multból ismert lekötelező szívességgel. A nemeslelkű adakozók fogadják e helyről is a gyorsírókör hálás köszönetét.

Könyvtári beszerzésre, folyóiratok járatására és köttetésére az elmúlt iskolai év folyamán 94.57 P-t fordított a gyorsírókör. A gyorsíróköri szakkönyvtár állománya 1938 májusában 561 kötet.

6. Az énekkar. Az első félévben dr. Kozáky István tanár vezetése alatt egyházi, a második félévben Faludi Béla tanár vezetése alatt jobbra világi kórusok tanulásával foglalkozott. Az előbbieket a vasárnapi feltizórai szentmisék, az utóbbiakat a farsangvégi, a március 15-iki és az évszázad ünnepély műsorát gazdagították. Az egyházi kórusok közül a négy-öt gregórián himnusz mellett említésre méltók Josquin des Prés : Ave vera virginitas, Gumpelzhaimer : Cantate Domino, Bárdos : Ó áldott szent Istenem, Dicsőség legyen, Ó gyönyörű szép, A keresztfához megyek, Ékes napra virradtunk, Ó szentséges ; Halmos : Requiem, Ecce sacerdos, Minden földek ; Kozáky : Virtus Jesu c. kórusai ; a világiak közül pedig azok, a Bárdos-, Kerényi-, Kozáky- és Nádasdy-kórusok, melyek az ünnepélyek műsorában cím szerint is megtalálhatók.

Az énekkar munkája az első félévben mindenestre nyugodtabb és sikerebb volt, mint az ünnepélyekkel, kongresszusi különprogrammal és kongresszusi szünettel megnehezített második félév. Ilyenformán ritkán volt alkalom arra, hogy a vasárnapi egyházi énekeket a szombati összejövetel átvegyük. Közben az énekkar tagjainak közel egyharmada kicserélődött.

A kongresszusi énekkar gyakorlása folyamán Balogh Ferenc tanár fáradozásának eredményeképpen sok diákmisénken szépen hangzó, valóban közös népéneklés fejezte ki és emelte az istentisztelet áhítatát. Ifjúságunk

belátta, hogy ez a közös éneklés elsőrendű katolikus és magyar ügy. Remélhető, hogy a jövőben egyre kevesebben fognak akadni, akik áhítatra magyarázott nehézségből a közös ének alatt, sőt a közös imádság alatt is tovább forgatnak az imádságoskönyvben. Mihelyt ez a közös ének ifjúságunk közös kincse és öröme lesz, az énekkar mentesülni fog az idegesítő, hajszolt tanulástól és több ideje fog maradni az egyházi kórusművészet klasszikusaira - - és főleg a gregoriánra. Adja Isten, hogy mentül kevesebb éven belül ez a rovat már egy gregorián-mise közös énekléséről is beszámollhasson.

Az énekkarban szorgalmukért éremjutalmat érdemeltek : Kalamaznik Nándor és Kundlak Iván VIII. A., Asztalos Gyula és Róde László VIII. B. o. tanulók. Ezüstérmeket kaptak : Andreska Gábor és Berger Oszvald II. B., Kovács Ottó III. A., Csákány Rudolf III. B. és Fodor Béla IV. A. o. tanulók.

7. Zenekar. A 30 tagból álló zenekarnak dr. Pogor Ödön volt a vezetője. Az iskolai év folyamán a következő művekkel szerepelt : Erkel : Hunyadi László nyitány. Erkel : Hunyadi László induló. Gounod : Faust-egyveleg. Liszt : II. magyar rapszódia. Beethoven : Gyászzinduló. Chopin : Gyászzinduló. Raimann : Magyar induló. Rákóczi-induló. Faulwetter : Éljen a haza ! Induló. Strauss János : Kék Duna-kerengő. Azonkívül magyar nótákat tanult be. A zenekarban való példás és lelkes munkásságukért aranyérmeket kaptak : Balla Béla, Boros Ervin, Ernőházi Miklós, Szoltsányi György VI. A., Bonkáló Tamás VI. B., Macskássy Hugó VII. B., Soltész Lajos VIII. A. o., Ágotai Kálmán, Gráf Károly, Imrédy János, Petricskó Miklós VIII. B. o. tanulók.

8. Sportkör. A budapesti kegyestanítórendi gimnázium sportköre KISOK északi csoport I. sz. Vezetőtanárai : Stefánszky Szilárd rendes testnevelési tanár, lakik : XI., Sopron-út 40., Tajthy Kálmán dr. rendes testnevelési tanár, lakik : IV., Kaas Ivor-utca 4. és Szilágyi Géza óraadó testnevelési tanár, lakik : I., Győri-út 13.

Az intézet nyilvános tanulóinak létszáma : 748, a testgyakorlás alól felmentettek száma összesen : 55. A sportkörben működő tagok száma korosztályonként : I. korosztály 10—11 évesek 22, II. korosztály 12—14 évesek 66, III. korosztály 14—16 évesek 60, IV. korosztály 16 éven felüliek 62. Összesen : 210 tanuló. A működő szakosztályok : vívás, torna, atlétika, játék, gyeplabda és jégkorcsolya, sí, evezés, úszás, vízipóló, céllövészet, kézi- és kosárlabdajáték, tenisz, ping-pong és sakk. A korosztályok sportköri foglalkoztatásának heti óraszám : 14. Az intézet tornatermének padozata 350 m² területű, játékra használható és ugrópályával felszerelt udvara közel 1000 m² nagy. Atlétikai célokra és labdajátékokra a BEAC- és KISOK-pályát, úszásra a Császárfürdő uszodáját használja, alsó- és felsőosztályosok kézi- és kosárlabdamerkőzéseit az intézet udvarán bonyolítja le.

A sportkör ifjúsági vezetői a folyó tanévben a következők voltak : Elnök : Hajós Gergely VIII. B., alelnök : Cholnoky Imre VIII. A., jegyző : Terták György VI. A., pénztáros : Bánsági György VII. B., vívás : br. Fejérváry Zsolt VIII. B., atlétika : Nagy Emil VIII. A. és Nagy János VII. B., jégkorcsolya : Hajós József VII. A., úszás : Destek Miklós VIII. B., sí : Elek Péter VII. B., kézilabda : Ertl Mihály VIII. A., Tenisz : Herzum Edgár

VIII. B., korcsolya : Terták György VI. A., evezés : Hegedüs Zoltán VII. B., ping-pong : Nádor Gyula VIII. B., sakk : Ujlaky János VI. A.

Sportköri jelentésünk előtt egy szomorú, mindannyiunkat megrendítő halálesetről kell megemlékeznünk : Terták György volt VI. A. oszt. tanulónk, sportköriünk titkára, korcsolya-szakosztályunk vezetője, nagyreményű gyorskorcsolyaversenyzőnk otthonában edzés közben szerencsétlenül járt. Nagy célokat tűzött maga elé s hogy ezt elérhesse, talán túllépte a sportban is kötelező megfontoltság, elővigyázatosság és mértéktartás határát s így gyász lett abból, ami máskülönbben öröm és eredmény lehetett volna. Halála igazi veszteség s egyben szinte figyelmeztető példa nekünk arra nézve, hogy a sportrajongóknak sem lehet átlépniök bizonyos határt, mert árthatnak vele önmaguknak és a sport hírnevének is — minden buzgalmuk és jószándékuk ellenére. Emlékét kegyelettel őrizzük.

Vívás. Az elmúlt iskolaévben is szorgalmasan dolgoztak a fiúk. A téli időszakban sok barátságos mérkőzést vívtak más iskola vívóival. Többször küzdöttek az Ág. ev. gimnázium növendékeivel, a Ciszterciek, a Kir. katolikus és a Zrínyi-gimnázium csapatával. Decemberben rendeztük a házi törvívóversenyt. A verseny eredménye : I. Telegdy György VII. A. o. t., II. Schanda Pál VI. A. o. t., III. br. Fejérváry Zsolt VIII. B. o. t. Februárban az alsóosztályúak trversenyén : I. Mátray György IV. A. o. t., II. Benárd László V. B. o. t., III. Baross Miklós V. A. o. t. A KISOK kerületi bajnokságon törccsapatunk erős küzdelem után második helyre kerül. A szépen szerepelt csapat tagjai : Cholnoky Imre VIII. A. o. t., br. Fejérváry Zsolt VIII. B. o. t., Telegdy György VII. A. o. t. és Tasnádi László VI. B. o. t. voltak. Az egyéni törvívásban 72 induló volt. A nyolcadik és kilencedik helyen végzett : Cholnoky Imre VIII. A. o. t. és br. Fejérváry Zsolt VIII. B. o. t. A kard egyéni versenyben Gorjup Ágoston VII. B. o. t. a harmadik helyre küzdötte fel magát, ugyancsak ő a miskolci országos versenyen a nyolcadik lett. Ez évben ismét iskolánk rendezte meg a KISOK vigasz vívóversenyeket. A törösök versenyében Telegdy György VII. A. o. t. második, a kardversenyben pedig Rakovszky György VIII. A. o. t. a hetedik helyre került.

Atlétika : Szeptember hó 27-én rendeztük meg házi atlétikai versenyünket. Részletes eredményei a következők : 100 m síkfutás V—VI. oszt. részére : I. Glancz János V. B. o. t. 13.1 mp., II. Janny Géza V. B. o. t. 13.5 mp., III. Kovács Ervin V. A. o. t. 200 m síkfutás : I. Glancz János V. B. o. t., 27.2 mp., II. Szentpéteri Miklós V. A. o. t. 27.5 mp., III. Hegedüs István V. A. o. t. 400 m. síkfutás : I. Szentpéteri Miklós V. A. o. t., II. Tasnádi László VI. B. o. t., III. Pethő László VI. B. o. t. Távolugrás : I. Mészáros László VI. B. o. t. 533 cm. II. Janny Géza V. B. o. t. 455 cm. III. Kovács Ervin V. A. o. t. 442 cm. Magasugrás : I. Mészáros László VI. B. o. t. 150 cm. II. Mártha Endre VI. B. o. t. 135 cm. III. Hegedüs István V. A. o. t. 129 cm. Diszkoszahjítás : I. Hegedüs István V. A. o. t. 15.70 m. II. Szélba Miklós V. A. o. t. 15 m. VII—VIII. o. tanulók részére : 100 m. síkfutás : I. Steffens Oszkár VII. A. o. t., 11.9 mp. II. Nagy Emil VIII. A. o. t., 12 mp. III. Nagy János VII. B. o. t. 12.1 mp. 200 m. síkfutás : I. Nagy Emil VIII. A. o. t. 23.8 mp. II. Steffens Oszkár VII. A. o. t. 400 m. síkfutás : I. Nagy Emil

VIII. A. o. t. 58·1 mp. II. Steffens Oszkár VII. A. o. t. 60 mp. III. Serly Béla VIII. A. o. t. Súlylökés : I. Bálint Nagy Zoltán VIII. A. o. t. 9·87 m. II. Nagy Emil VIII. A. o. t. 9·63 m. III. Nagy János VII. B. o. t. 9·47 m. Gerelyvetés : I. Nagy János VII. B. o. t. 41·4 m. II. Steffens Oszkár VIII. A. o. t. Diszkoszvetés : I. Nagy János VII. B. o. t. 28·75 m. II. Serly Béla VIII. A. o. t. 25·82 m. III. Rigó Mihály VII. A. o. t. Magasugrás : I. Hajós Gergely VIII. B. o. t. 140 cm. II. Steffes Oszkár VII. A. o. t. III. Lassu Imre VII. A. o. t. Távolugrás : I. Steffens Oszkár VII. A. o. t. 5·29 m. II. Hajós Gergely VIII. B. o. t. 5·28 m. III. Nagy János VII. B. o. t. és Kintli Andor VIII. B. o. t. 4×100 m. staféta : I. VIII. A. o. együttese (Bálint Nagy Zoltán, Serly Béla, Ertl Mihály, Nagy Emil). II. VIII. B., III. VII. A.

Alsó osztályúak versenye : II. nt Nagy Zoltán, síkfutás : I. Hortobágyi János II. B. o. t. 8 mp. II. Szabó István II. B. o. t. III. Kalkó László II. B. o. t. Magasugrás : I. Hortobágyi János II. B. o. t. 1·15 m. II. Kalkó László II. B. o. t. 1·15 m. III. Lukács Antal II. B. o. t. 1·10 m. Távolugrás : I. Kalkó László II. B. o. t. II. Hortobágyi János II. B. o. t. 3·90 m. III. Szabó István II. B. o. t. 3·80 m. Gránát dobásban : I. Hortobágyi János II. B. o. t. 24·10 m. II. Barlanghy Iván II. B. o. t. 22·10 m. III. Rezsőffy Ferenc II. A. o. t. 8×50 m. Stafétafutásban : I. II. B. osztály.

II. II. A. o.

III. osztályosok versenye : 80 m. síkfutás : I. Praznovszky Gerard III. B. o. t. 9·1 mp. II. Józsa Tivadar III. A. o. t. III. Király Kálmán III. A. o. t. Magasugrás : I. Homonnay Tamás III. A. o. t. 1·40 m. II. Trummer Istvá : III. A. o. t. 1·20 m. III. Lassu Endre III. A. o. t. 1·20 m. Távolugrás I. Homonnay Tamás III. A. o. t. 4·49 m. II. Bencsó Tamás III. B. o. t. 4·10 m. III. Józsa Tivadar III. A. o. t. 3·95 m. Súlydobás : I. Homonnay Tivadar III. A. o. t. 7·15. m. II. Marton László III. B. o. t. 6·31 m. III. Bencsó Tamás III. B. o. t. 6·07 m. 8×50 m. staféta : I. III. B. osztály (Praznovszky G., Marton L., Bencsó T., Lukács Z., Major T., Tóth G., Károlyi Zs. és Király G.). IV. osztályosok versenye : 80 m. síkfutás : I. Tasnádi (Lésinger) Ferenc IV. B. o. t. II. Hank Tibor IV. A. o. t. III. Krisztel István IV. B. o. t. Magasugrás : I. Tasnádi Ferenc IV. B. o. t. 1·35 m. II. Mátray György IV. A. o. t. 1·30 m. III. Krisztel István IV. B. o. t. 1·25 m. Távolugrás : I. Krisztel István IV. B. o. t. 4·58 m. II. Mátray György IV. A. o. t. 4·30 m. III. Ikrényi Imre IV. A. o. t. Súlydobás : I. Tasnádi Ferenc IV. B. o. t. 7·90 m. II. Krisztel István IV. B. o. t. 7·80 m. III. Mátray György IV. A. o. t. 7·38 m. 8×50 m. stafétában : I. IV. B. osztály csapata (Kotra, Steiner, Barnabás, Péry, Tallér, Fundák. Krisztel és Tasnádi) II. IV. A. o.

Jég-hokki. Az idei KISOK jég-hokki-bajnokságban iskolánk csapata legnagyobbbrészt kezdő és gyakorlatlan játékosokkal küzdött igen erős mezőnyben. Így igen szép eredménynek mondható az elért negyedik hely, és az a szép 2:0-ás győzelem, melyet a sokkal gyakorlottabb Ág. ev. gimnázium ellen ért. A csapat tagjai : Hajós Gergely VIII. B., Hajós József VII. A., Nagy János VII. B., Perczi Imre VI. A., Halmy Sándor VI. B., Szentiványi Miklós V. B és Wein Gedeon V. B. o. t. tanulók.

Sí. Az iskolai síversenyt január 12-én tartottuk. Kedvező hóviszonyok

mellett 50 induló állt rajthoz. A versenyt Imrédy János VIII. B. o. tanuló nyerte 1·41 mp. alatt. II. Herzum Edgár VIII. B. o. t. 1 p. 44 mp. III. Juhász Endre V. B. o. t. 1 p. 56 mp. idővel.

Koresolya. Az intézetünk által rendezett KISOK országos gyorskorcsolyázó bajnokságban a tragikusan elhunyt Terták György VI. A. o. t. indult. Az 500 méteres versenyen második, az 1500 méteren pedig harmadik lett. Az összesített versenyen harmadik helyet ért el. Ezenkívül megnyerte a BKE által rendezett országos másodosztályú versenyeken az 500 és 1000 méteres versenyeket. A KISOK-versenyek többi számai közül az első korosztály versenyén az első három helyen piarista diák győzött. A győzők sorrendje : Keller Pál II. A. o. t., Fekete György II. B. o. t., Keil Péter II. A. o. t.

Kézilabda. Az iskolabajnokságban a különböző korosztályokban 29 csapat vett részt. A magas szám mutatja, hogy ez a versenyjáték milyen népszerű iskolánkban. Csakis ezzel magyarázható az a nagy előretörésünk, hogy játszótérrel nem rendelkező belvárosi iskola a KISOK-bajnokságban második helyezést ért el s csak néhány ponton múltott, hogy ez évben a bajnokságot nem nyerte meg. Két játékosunk : Ertl Mihály VIII. A. o. t. és Nagy János VII. B. o. t. a KISOK válogatott csapatban is szerepelt. A csapat többi tagjai : Bálint Nagy Zoltán, Nagy Emil, Serly Béla VIII. B. o. t., Imrédy János, Kemenes Ferenc, Kintli Andor VIII. B. o. t., Hajós József, Szentpétery Ádám VII. A. o. t., Gresznaryk József, Gorjup Ágoston VII. B. o. t., Schanda Pál VI. A. o. t. és Mártha Endre VI. B. o. t. Az osztályok közötti mérkőzések eredményei : II. osztályosok versenyét a II. B. o. nyerte. A III., IV., V. osztályt az A., a VI., VII-et a B. és a VIII-at ismét az A. osztály nyerte.

Tennisz. Iskolai házibajnokságunk eredménye : Felső osztály : I. Herzum Edgár VIII. B. o. t., II. Szőke Gyula VIII. B. o. t., III. Balogh István VII. B. o. t., III. Vacsó Béla V. A. o. t. Párosverseny győztesei : Szőke—Herzum-pár VIII. B. o. Alsó osztály : I. Zajky Zoltán IV. A. o. t. II. Móricz István IV. A. o. t., III. br. Kornfeld Tamás IV. A. o. t., IV. Ledniczky János IV. A. o. t. Párosversenyben : Zajky—Móricz-pár győzött IV. A. o.

Úszás. Az alsósok versenyét október hó 22-én a fedett Császár-fürdő uszodájában tartottuk meg. 25 m. gyorsúszás I—II. osztályosoknak : I. Tasnády Szüts András II. A. o. t. 22·8 mp. II. Csik Attila II. B. o. t. III. Neszt Géza II. B. o. t. 25 m. mellúszás : I. Tasnády Szüts András II. A. o. t. 25·3 mp. II. Kollár László II. B. o. t. III. Neszt Géza II. B. o. t. 25 m. hátúszás : I. Tasnády Szüts András II. B. o. t. 25·3 mp. II. Pongrácz András II. B. o. t. 4 × 25 m. gyors-staféta I. II. A. o. II. B. o. 3×50 m. vegyes staféta : I. II. B. o. II. II. A. o.

III—IV. osztályosok versenyé : 25 m. gyorsúszás : I. Bencsó Tamás III. B. o. t. 16 mp. II. Mátray György IV. A. o. t. 20·2 mp. III. Destek Tamás III. B. o. t. 20·8 mp. 25 m. mellúszás : I. Jónás Ernő IV. A. o. t. 21·2 mp. II. Vietórisz Tamás III. B. o. t. 23·1 mp. III. Csik László IV. B. o. t. 23·2 mp. 25 m. hátúszás : I. Destek Tamás III. B. o. t. 21 mp. II. Borsódy György IV. A. o. t. 24·3 mp. III. Fodor László IV. B. o. t. 26·4 mp. 4 × 25 m. gyors-staféta : I. III. B. o. (Bencsó, Kovács Á., Destek) 1 p 18·2 mp. II. IV. B. o. 1 p 26·2 mp. A felsősök úszóversenyét szeptember hó 9-én tartottuk. VII—VIII.

oszt. 50 m. gyorsúszás : I. Telegdy György VII. A. o. t. 33-8 mp. II. Destek Miklós VIII. B. o. t. 34 mp. III. Horváth Tivadar VIII. B. o. t. 50 m. mellúszás : I. Kovács Sebestyén László VII. A. o. t. 45-4 mp. II. Schmidt János VIII. B. o. t. 42-4 mp. III. Lukács Pál VII. B. o. t. 50 m. hátúszás : I. Destek Miklós VIII. B. o. t. 41-8 mp. II. Balogh István VII. B. o. t. 47 mp. III. Homonnay Farkas VII. A. o. t. 100 m. gyorsúszás : I. Hajós Gergely VIII. B. o. t. 1-34 mp. II. Horváth Tivadar VIII. B. o. t. 100 m. mellúszás : I. Kovács Sebestyén László VII. A. o. t. II. Schmidt László VIII. B. o. t. 4×50 m. gyors-staféta : I. VIII. B. o. (Hajós, Schmidt, Destek, Horváth). 3×50 m. vegyes-staféta : I. VIII. B. o. (Destek, Schmidt, Horváth). V—VI. osztályosok versenye : 50 m. gyorsúszás : I. Nagy László VI. B. o. t. II. Ágoston Róbert VI. A. o. t. III. Réti Gábor VI. A. o. t. 50 m. mellúszás : I. Ágoston Róbert VI. A. o. t. II. Durkó István VI. B. o. t. III. Réti Gábor VI. A. o. t. 50 m. hátúszás : I. Ágoston Róbert VI. A. o. t. II. Nagy László VI. B. o. t. III. Trunkó István V. A. o. t. 4×50 m. gyors-staféta : I. VI. A. o. (Réti, Fejér, Horvátovits, Ágoston). 3×50 m. vegyes-staféta : I. VI. A. o. (Ágoston, Réti, Fejér).

Asztali-tenisz. Kedvvel játszották diákjaink, különösen a téli hónapokban. Az alsó osztályú tanulók játéka meglepően jó volt. Az alsós egyéni bajnokságban 31-en indultak. I. Moricz István IV. A. o. t. II. Fekete György II. B. o. t. III. Zajky Zoltán IV. A. o. t. Fíatal koruk ellenére igen jól játszottak és ezért különjutalomban részesültek : Oláh György I. A. o. t., Fekete György II. B. o. t. és Schüler Frigyes III. A. o. t. Csapatbajnokságban : I. Moricz—Zajky-pár IV. A. II. Ledniczky—Domony-pár IV. A.

A felsős bajnokságban nagy küzdelmet vívtak a versenyzők az évközben rendbehozott asztalokon. A csapatbajnokságban : I. Nádor—Szőke-pár VIII. B. II. Balogh—Rényi-pár VII. B. III. VIII. A. csapata. Az egyéni bajnokságban : I. Balogh István VII. B. o. t. II. Szőke Gyula VIII. B. o. t. III. Nagy János VII. B. o. t.

Sakkör. Sakkversenyünk eredménye : I. Ujlaky János VI. A. o. t. II. Horvatovich Ottó VI. A. o. t. III. Walter Gyula VIII. A. o. t.

A sportkörben végzett eredményes munkájukért az intézet igazgatója éremjutalomban részesítette : Ertl Mihályt VIII. A. o. t., Fejérváry Zsolt br. VIII. B. o. t. és Hajós Gergely VIII. B. o. tanulót.

A sportkör részére adakoztak : Sárközi József V. B. o. t. 1 db fejtéd, Fittler Dezső III. A. o. t. 1 db kézilabda, 1 db hokki-korongot, 1 pár ping-pong ütőt és 1 db könyvet a légvédelemről. Hornung János III. B. o. t. 1 pár korcsolyát, Berger Oszvald II. B. o. t. 1 pár korcsolyát, Tofler János II. B. o. t. 1 pár korcsolyát.

X. ÉRDEMSOROZAT.

A számok magyarázata. *Előmenetel:* 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen. *Magaviselet:* 1 = példás, 2 = jó, 3 = szabályszerű, 4 = kevésbé szabályszerű.

I. A) osztály.

Osztályfőnök: Miháلكó Béla.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantargyak							
		Hittan	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Memorizálás	Rajz	Testgyakorlás	Ének
Aczél Tamás ev.	1	1	2	1	1	2	1	2	2
Antal József	1	1	2	1	3	2	1	1	1
Balázs Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Bánfalvi Béla	1	1	1	1	2	2	1	2	1
5 Barotai György	2	1	2	1	3	3	3	3	1
Binder Vilmos	1	1	6	1	3	2	2	1	1
Breuer Miklós izr.	1	1	2	1	2	2	2	2	1
Bulányi Ágoston	1	1	2	1	2	2	2	1	2
Csobánczi Rajmund	2	1	3	1	3	3	3	3	2
10 Devecseri Géza	1	2	3	2	3	3	3	2	3
Doleschall István	1	1	3	2	3	1	2	1	1
Eckhart Ede	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Exler Iván	2	1	3	2	3	3	3	2	4
Gajary Tibor	1	1	2	1	2	2	2	2	1
15 Grász Miklós	1	1	2	2	3	3	2	3	1
Grosz István izr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Gyujtó Pál	2	2	3	3	3	4	3	1	3
Haggenmacher Róbert	1	1	1	1	2	2	2	2	1
Harsányi Kálmán	1	1	2	1	1	1	2	2	3
20 Heppert Ferenc	1	1	2	2	3	3	2	3	3
Hódy János	2	3	2	2	3	2	2	3	3
Hunyár Csaba	1	1	2	1	1	2	1	2	1
Iványi László	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Jákó Miklós	1	2	3	1	4	3	3	1	2
25 Kemenes László	1	1	2	1	3	3	2	1	3
Kiss Géza	2	2	3	3	4	3	3	1	3
Knorr András	1	1	2	2	3	3	2	1	2
Lányi Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Liszt Nándor	1	1	1	1	2	2	2	1	1
30 Martini Tamás	1	1	3	1	3	2	2	2	2
Mérész László	2	2	3	1	3	3	3	2	3
Mészáros Rudolf	1	1	2	1	3	2	1	1	2
Móricz Tamás ref.	2	2	3	3	4	4	3	1	4
Nagy József	1	1	2	2	3	2	1	1	1
35 Oláh György	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pungor Iván	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Rezik Béla	1	1	3	2	3	3	2	1	3
Róka Ferenc	1	1	2	1	3	2	2	2	1
Rothman István	1	1	1	1	1	1	1	2	1
40 Ruzsák Antal	2	2	3	2	4	3	3	fm	4
Schandl Marián	1	1	3	2	4	3	3	3	2
Schwachtje Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Skodik Norbert	1	2	2	3	2	3	3	1	2
Somogyi György ev.	2	1	3	3	3	2	2	1	2
45 Stanek Róbert	1	1	1	1	2	2	2	3	2
Steingaszner Pál	1	1	1	1	2	2	1	2	2
Szabó Iván	2	2	3	3	3	3	1	2	1

A tanuló neve	Tantárgyak								
	Magyarság	Hittan	Magyar nyelv		Latin nyelv	Memorizálás	Rajz	Testgyakorlás	
			Földrajz	Érdem				Érdem	Érdem
Jankovich László	2	1	1	1	2	1	1	1	3
Kárpáti Miklós	1	1	2	2	3	2	2	fm	3
Kerényi Dénes	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Knébél Jenő	1	1	1	1	1	1	1	1	2
30 Kovács Gyula	1	2	2	1	3	3	2	1	1
László Gábor	2	2	3	2	3	3	2	3	1
Madarassy Gábor	1	1	3	2	3	3	2	fm	3
Mattyasovszky Tamás	1	1	1	1	1	2	3	3	1
Meskó Endre ism.	1	1	2	1	3	2	2	1	1
35 Mészáros Pál	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Moconoky László	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Molnár Ottó	1	1	2	1	3	2	2	1	1
Nyulászy János	1	1	2	1	3	2	2	2	2
Pap Zoltán	1	1	2	1	2	2	2	3	3
10 Regele Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Rodic Imre	1	1	1	1	1	2	2	1	1
Rosnyai András ref.	1	1	1	1	1	2	1	1	3
Röthler György	1	1	1	1	1	1	2	fm	1
Sárközy György	1	1	2	3	2	3	3	3	2
15 Schuler Dezső	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Simonvi Ervin	1	1	2	1	3	2	1	3	2
Somsich Lőrinc	1	2	2	2	2	3	3	1	3
Stachó Tamás	1	1	3	2	3	3	3	1	2
Steiner Károly	1	1	1	1	1	1	1	3	1
30 Szabados Zoltán	1	2	2	1	3	2	1	1	1
Szalay Marzsó Aladár	1	1	2	1	3	2	2	3	1
Takács László ref.	1	1	3	2	3	3	2	1	2
Tóth László	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Ungváry Jenő	1	1	2	1	2	2	1	1	1
55 Verebély András	1	1	2	1	1	2	2	2	1
Véber Viktor	1	1	2	1	2	2	1	2	1
Vináry Ervin	2	1	3	1	3	2	3	1	2
Wenner János	1	2	2	1	3	2	2	1	2
Zombory Ervin	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Összesen : 59.

II. A) osztály.

Osztályfőnök: Menczer József.

A tanuló neve	T a n t a r g y a k										
	Magaviselet	Hitlan	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természettud.	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Szépirod.	Ének
Angyal Károly	2	1	1	2	2	1	2	2	2	1	1
Baksay Miklós	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Bauer Rudolf	1	1	2	2	3	1	2	2	2	2	2
Benesch György	1	1	2	2	2	2	3	2	2	1	1
5 Berkes György	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	1
Blaske Károly	1	2	3	3	4	2	3	2	1	2	2
Bödecs Aladár	1	1	1	1	2	1	2	2	2	2	1
Csukássy Lóránt	2	2	3	3	3	2	3	1	2	2	1
Detre Gyula gör. kat.	2	1	3	2	3	1	3	1	fm	3	2
10 Dibusz Miklós	1	1	2	2	3	1	2	3	fm	2	2
Eckhart István	1	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1
Farkas Bálint	1	1	3	3	3	3	3	2	1	2	1
Fekete Balázs	2	1	2	2	3	1	2	2	1	2	1
Gere Tibor	1	1	2	2	3	2	2	2	fm	1	2
13 Havnal Alajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Haltenberger Mihály	2	1	3	3	3	1	3	3	fm	3	2
Jancsár Péter	1	1	2	2	2	1	1	1	2	1	1
Jókay-Szilágyi Sándor	1	1	2	2	2	1	2	3	2	2	2
Kalotay Ottó	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
20 Kármán Tibor	1	1	1	1	1	1	3	2	2	2	1
Keil Péter	1	1	2	3	3	2	2	2	2	2	1
Keller Pál	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kőrösmezey László	1	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1
Kürthy Péter	1	1	1	2	1	1	2	2	3	1	1
25 Langer Tamás	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Ledniczky Ottó	1	1	2	2	3	2	3	2	2	2	2
Lenz János	1	1	2	3	3	2	3	2	2	2	2
Mambriny Ödön	1	1	1	2	2	1	2	1	fm	1	1
Mencsik István	2	2	3	2	3	2	3	2	1	3	2
30 Mészáros Sándor	1	1	2	2	3	1	2	1	2	1	2
Morlin János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Nagy Gyula	1	1	1	2	1	1	1	2	2	2	1
Nemesdy Ervin	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Pásztory Péter	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2
35 Pleyer Walter	2	2	3	4	4	3	3	2	3	2	2
Progl József	1	1	3	2	3	3	3	1	1	3	2
Rezsőfi Ferenc	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1
Rohács Ervin	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Rottmann Elemér	1	1	1	2	2	1	2	1	1	1	1
40 Schletter István	1	1	2	2	3	1	2	1	2	2	1
Sibalszky Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Stirling György	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1
Szabó Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1	1
Szeben Tamás ref.	1	1	2	2	2	1	2	2	1	2	1
45 Szentpály Ernő	1	1	2	1	2	1	2	2	2	2	1
gr. Széchenyi Géza	2	1	2	2	3	1	3	2	2	3	2
Szira Béla	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1	1
Takács Ágoston	2	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2
Tasnády-Szűts András ref.	1	1	3	3	3	2	3	3	2	2	2
50 Tirczka Tamás	1	1	2	2	3	1	3	2	2	1	2
Tolnai Béla ref.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2
Várdai Ferenc	1	1	1	2	1	1	2	1	2	1	1

Kégyes tanítórend értesítője.

A tanuló neve	Tantárgyak										
	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Földrajz	Latin nyelv	Természettan	Mennyiség	Rajz	Festgyakorlás	Szépirod.	Ének
Náday István	2	2	3	3	3	2	3	2	1	3	1
Podruzsik Béla	1	1	1	3	2	1	2	2	2	2	2
Pongrácz András	2	1	3	4	4	3	3	2	2	3	2
35 Rajágh László	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1
Rohonczy Győző	1	1	1	2	2	1	2	1	2	2	1
Ruckenbauer Ferenc	1	1	2	2	3	1	2	1	2	1	1
Saiz Iván	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
Schultheisz Ferenc	1	1	1	1	2	1	2	2	fm	2	1
40 Schumann János	1	1	2	2	2	1	3	1	2	1	1
Stauróczky György	1	1	1	3	3	1	1	1	1	2	1
Szabó István	1	1	2	2	3	2	2	1	1	2	1
Szilágyi Lajos	1	1	2	2	3	1	3	2	2	1	2
Szójka Frigyes	1	1	1	2	2	1	2	2	2	1	1
45 Téglás János	1	1	2	2	3	1	3	2	2	2	2
Toffler János	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2
Unger Emil	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1
Vass György	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vidor János	1	1	2	2	2	1	3	2	2	2	2
50 Zakariás László	2	1	2	2	3	1	2	1	1	2	2

Kimaradtak: Feldl József, Neszt Géza, Pálházi Gábor.

Összesen : 53.

III. A) osztály.

Osztályfőnök : Dragos Károly.

A tanuló neve	Tantárgyak											
	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Földrajz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Mennyiség	Rajz	Festgyakorlás	Egészségtan
Balla László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Csaba Károly	1	1	1	1	1	2	1	1	2	fm	1	1
Cseh Tibor	1	1	2	3	2	2	2	2	3	2	2	2
Dánfy János	1	1	2	1	1	3	2	2	3	2	fm	1
5 Dombai László	1	1	2	1	1	3	2	2	2	2	1	1
Farkas Barnabás	1	1	3	2	3	3	2	2	3	2	1	2
Gaigne Jenő	1	1	2	2	1	2	2	1	3	2	2	1
Gráf Kálmán	1	1	1	1	2	2	1	2	3	2	2	2
Haffner Gábor	1	1	1	1	1	2	2	1	3	1	fm	2
10 Hanzmann Lipót	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Hoffmann Ferenc	1	1	3	2	3	3	2	3	3	2	2	3
Homonnay Tamás	1	1	2	1	2	2	1	2	3	2	1	2
Hübner Lóránt	2	2	3	3	1	3	2	2	3	2	2	1
Ivics György	2	1	3	3	4	4	3	2	4	2	2	3
15 Józsa Tivadar	2	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3
Kemény Dezső	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Király Kálmán	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1	1	1
Kohl Ferenc	1	1	2	3	3	3	3	2	4	2	2	2

A tanuló neve	Magaviselet	T a n t a r g y a k										
		Hitlan	Magyar nyelv	Történelem	Földrajz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Menyiségien	Rajz	Tesigyakorlás	Fizségeien
Kovács Ottó	1	1	2	2	2	3	3	2	3	2	1	1
20 Kubin József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Lassú Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Marjai Győző	1	1	2	1	1	3	2	1	3	2	2	1
Mathuny László	2	1	3	3	3	3	3	2	4	2	2	3
Mázsár Gyula	1	1	2	3	1	3	1	2	3	1	1	1
25 Milcenich Kázmér	1	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	2
Minár Gábor	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1	1
Moess Tibor ev.	1	1	3	3	1	3	1	1	3	2	1	1
Mutschenbacher István	1	1	3	2	1	3	3	2	3	1	2	1
Pataki Miklós	1	1	3	1	1	3	2	2	3	1	1	1
30 Rajki Ottó	1	1	1	2	1	2	2	1	1	1	2	1
Reiter Ferenc	2	2	3	3	2	3	3	1	3	3	1	2
Rév Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Rózsa György	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Schaffler Ferenc	2	1	3	2	2	3	2	2	3	2	fm	2
35 Schultz Imre	1	1	3	3	3	3	2	2	3	1	2	2
Schüler Frigyes	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	1	1
Schüller Gyula	1	1	2	1	1	2	1	2	2	2	2	1
Schweitzer Ede	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	1
Staudhammer Károly	1	1	1	3	1	1	1	2	2	1	1	1
40 Stoll Géza	2	1	3	2	2	3	1	2	3	3	2	1
Szabó Ferenc	1	1	3	3	3	3	4	3	3	2	1	3
Szende-Montágh József	1	1	3	3	3	3	1	3	3	3	1	3
Takács István	1	1	3	2	3	3	3	3	3	2	fm	3
Totth Gedeon	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
45 Trummer István	1	1	3	3	3	3	2	2	3	2	1	2
Trybek László	1	1	2	1	1	2	2	2	2	1	fm	1
Varga Miklós	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1
Vámosi Károly	1	1	3	3	4	4	4	3	4	1	2	3
Veres Péter	1	1	3	2	3	3	2	2	3	2	1	2
50 Vitthalm József	1	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	1
Wéber Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Zagyvai Benedek	1	1	2	2	3	3	3	2	3	2	fm	2
<i>Magántanulók:</i>												
Bakach-Besseney Ferenc br.	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—
Németh Zoltán	—	1	1	1	1	1	2	2	1	1	—	—
Zichy Aladár gr.	—	1	1	1	1	1	2	2	2	1	—	2
<i>Kimaradtak: Bán Kálmán, Fittler Dezső.</i>											<i>Összesen : 57.</i>	

III. B) osztály.

Osztályfőnök : Bozi Ferenc.

A tanuló neve	Magavisele'	T a n t á r g y a k										
		Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Földrajz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Meenyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Fügészségian
Adler Rácz József	1	1	2	2	2	2	1	1	2	2	1	1
Battay László	1	1	3	3	1	3	3	3	3	3	2	1
Bencsó Tamás	2	2	2	2	2	3	2	2	4	2	1	2
Berei László	2	2	3	3	1	4	4	2	3	2	1	2
5 Bingert Iván	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Blazsek Andor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Bodnár Andor	1	1	2	2	1	2	2	2	3	2	1	1
Chabada László	1	1	2	2	1	2	2	1	3	1	2	1
Csákány Rudolf	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
10 Destek Tamás	2	2	2	2	2	2	1	2	4	1	2	3
Dirsztay Béla br., izr.	1	1	2	2	1	2	1	1	2	2	1	1
Dolák Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	fm	1
Dózsa Lajos	1	1	2	2	2	2	2	1	3	1	2	1
Fejér József	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3	1	1
15 Gál Gyula	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Göbl Albin	1	1	2	2	1	2	1	1	2	2	2	1
Herzog János	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Hoffmann Rezső	2	1	2	3	3	3	3	2	3	2	3	3
Hornung János	1	1	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2
20 Jakopovits Ottó	1	1	2	2	2	2	2	1	3	2	2	2
Jäger Tamás ism.	1	1	3	3	2	3	2	2	3	2	2	1
Juhászi Ferenc	1	1	2	2	1	2	3	2	3	3	1	1
Kerekes Endre	1	1	2	2	2	2	2	1	2	1	2	2
Király Géza	1	1	2	3	3	3	3	2	3	2	2	3
25 Koch Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kovács Ákos	2	1	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3
Kovács György	2	2	2	2	2	3	2	2	3	2	2	3
Kratky Tamás	1	1	1	1	2	1	1	1	3	2	fm	1
Krebs István	1	1	2	2	1	3	2	2	2	2	fm	1
30 Kun Ferenc	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	2
Laky Vilmos ism.	2	1	3	3	3	3	2	3	3	1	1	3
László György	1	2	2	2	2	3	2	3	3	1	1	2
Lukács Zoltán	2	2	3	3	4	3	3	2	4	1	1	3
Major Tamás	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2
35 Marton László ism.	1	2	2	2	2	3	2	2	1	2	1	2
Mészner Sebestyén	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1
Mocskonyi Brunó	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Molnár Ószkár	1	2	3	3	3	3	3	3	3	1	2	2
Molnár Péter	1	1	2	2	1	2	2	2	3	1	2	1
40 Östör Lóránt	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1
Perlaky Károly	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	1
Pfundt György	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2	1	1
Praznovszky Gerard	1	2	3	3	3	3	3	2	3	3	1	3
Róbert Emil	1	1	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2
45 Schödl Tamás	1	1	3	3	1	3	1	1	3	2	1	1
Seidl György	2	1	3	3	2	4	3	3	4	2	2	2
Serényi János gr.	1	1	2	3	1	3	2	2	2	3	1	1
Szántó Ferenc izr.	1	2	1	2	2	2	2	3	2	2	1	1
Sziráky Károly	2	2	3	3	3	4	3	2	3	2	2	2
50 Tamás István	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
Tóth Géza	1	1	3	3	2	3	3	3	3	1	1	2
Tóth István	1	1	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1

A tanuló neve	T a n t á r g y a k											
	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Történelem	Földrajz	Latin nyelv	Német nyelv	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Testgyakorlás	Egészségtan
Tóth Tamás	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Tökés Frigyes	1	1	3	3	3	3	3	2	3	2	2	2
⁵⁵ Unger Mihály	1	1	2	1	1	2	1	1	1	1	2	1
Urbán Ádám br.	1	1	3	3	3	3	2	1	3	2	2	3
Victorisz Tamás ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>Kimaradt: Károlyi Zsigmond.</i>												
Összesen : 58.												

IV. A) osztály.

Osztályfőnök: Vézner Károly.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k											
	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Gyorsítás	Testgyakorlás
Andreánszky Károly	2	1	3	3	3	2	2	2	3	2	4	2
Balogh Péter	1	1	2	2	1	2	1	1	2	2	1	1
Boros Béni	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Borsody György	1	1	2	2	3	2	1	2	2	1	2	2
⁵ Bródy Tibor	1	2	2	3	3	1	2	2	3	2	3	3
Bunda Rezső	1	1	3	3	3	1	1	1	2	1	2	2
Csákányi Győző	2	2	2	3	3	2	2	3	3	3	3	3
Dezseöffy Aurél	1	1	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
Domony György ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
¹⁰ Ernőházi Vilmos	1	2	2	2	2	2	2	1	3	3	3	2
Fabiny Tibor ev.	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
Farkas Tamás	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2
Felvidéki János	1	1	2	3	3	2	3	3	2	2	2	1
Fodor Béla	1	2	2	2	2	1	2	2	3	1	2	2
¹⁵ Frank Miklós	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	3	2
Fülei-Szántó Endre	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Girardi József	1	1	3	3	3	2	2	3	3	3	4	2
Graham János ev.	1	1	2	2	2	1	1	2	3	2	3	fm
Greszl Rezső	1	1	2	2	2	1	2	2	2	1	1	1
²⁰ Hank Tibor ev.	1	1	2	2	1	1	2	2	2	1	2	1
Hám Jenő	1	1	3	3	3	2	3	3	3	2	3	2
Ikrényi Imre	1	1	2	2	2	2	2	1	3	2	1	1
Jónás Ernő	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
Józsa István	1	1	3	3	3	1	2	2	3	3	3	2
²⁵ Kármán Iván	1	1	3	3	3	2	1	2	3	2	4	fm
Kronfeld Tamás br.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Kovács József gör. kat.	1	1	3	3	3	2	2	2	2	2	3	1
Kump Egon	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1
Ledniczky János	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
³⁰ Mach Eduárd	1	1	2	2	2	1	1	1	3	1	3	2
Mátray György	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	2	1
Molnár György	1	1	2	2	1	1	2	1	2	2	1	3
Móricz István ref.	2	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak										
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Gyorsírás	Testgyakorlás
Nágel Miklós izr.	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	2
35 Návay Géza	1	1	3	3	3	2	1	2	3	2	3	1
Paulay Lajos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Petrikovits István	1	1	2	3	3	1	1	1	3	2	4	2
Ribiczey Gyula	1	1	2	2	2	1	2	2	3	2	3	fm
Rötth Gábor	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
40 Schletter Ödön	1	1	3	3	3	2	1	2	3	2	4	2
Ser János	1	2	3	3	3	2	2	2	3	1	3	1
Somos Róbert	1	1	2	2	3	1	2	1	2	1	1	2
Stefánszky György	2	1	2	2	2	2	2	2	3	2	1	1
Szabó Tamás	1	2	2	2	2	1	2	2	3	1	1	2
45 Székely Géza	1	2	2	3	2	1	1	2	3	2	2	2
Szinell Iván	1	1	2	3	2	2	1	1	3	2	2	fm
Szórádi Tibor	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2
Vajna Győző	1	1	2	2	1	1	2	2	3	2	2	2
Várady László ref.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2	1
50 Zajky Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Závodszy László	1	2	3	3	3	3	2	2	3	3	4	fm
<i>Magántanulók:</i>												
Dabasi Halász Gedeon ref. ...	-	1	3	3	3	3	3	3	2	2	-	-
Sennyey László gr.	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-
Tekei Jenő gr. ism.	-	1	3	3	2	2	2	2	3	1	-	-
<i>Kimaradt: Mihálffy Vilmos.</i>												
<i>Összesen: 55.</i>												

IV. B) osztály.

Osztályfőnök: Balogh Ferenc.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak										
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Gyorsírás	Testgyakorlás
Andreska Antal	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2	2
Anger Antal	1	2	3	3	3	2	2	3	3	3	4	2
Barnabás Sándor	2	1	3	3	3	3	2	2	3	2	3	2
Bálint József	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	1	fm
5 Buzsáky Géza	1	1	2	2	3	2	2	2	2	2	3	1
Csik László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Damkó Károly	1	1	3	3	3	2	2	2	3	1	2	2
Eisele György	1	2	2	3	3	2	2	1	3	2	3	2
Endrődy Oszkár	1	2	3	3	3	2	2	3	3	2	2	1
10 Erdélyi István	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Fallenbüchl Zoltán	1	1	3	3	1	1	2	3	3	3	3	2
Fazakas Miklós	2	2	2	3	2	1	2	1	2	1	3	1
Fodor László	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Fundák Lajos	1	1	2	3	3	2	1	2	3	2	2	1
15 Hangay György	1	1	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2

A tanuló neve	T a n t á r g y a k											
	Magaviselet	Isttan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Rajz	Gyorsítás	Testgyakorlás
Haselbeck János	1	1	2	3	2	1	2	2	3	2	3	2
Hámory Zoltán	1	1	2	2	2	1	2	1	1	1	1	2
Hieronymi Gábor	1	2	3	3	2	2	2	3	2	1	3	1
Kaplony István ref.	1	1	3	2	2	2	1	1	3	3	3	2
20 Kerezszy Jenő	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2	1
Kiss Zoltán	1	1	2	2	3	2	1	1	2	1	3	2
Kotra Artúr	2	1	2	4	3	2	2	3	2	2	2	2
Krisztel István	1	1	3	3	3	2	2	3	3	1	3	1
Lussa Vince	1	1	2	3	3	1	2	2	3	2	2	1
25 Mocskónyi Ervin	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	1
Neuhóf Susky László	1	1	2	3	2	2	1	1	3	2	2	2
Oláh Péter	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2
Péry Vilmos	2	1	2	2	1	2	1	1	2	1	2	1
Riemer László	1	1	3	3	3	2	2	2	3	1	3	2
30 Sándor László	1	1	1	3	2	1	1	1	2	1	3	1
Lukachich-Matlekovich												
Schack Béla	1	1	2	2	3	1	2	1	2	1	2	2
Schinszky Kálmán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Schwerzel József	1	2	3	3	3	3	2	2	3	1	4	fm
Seprényi András	1	1	3	3	3	1	2	2	3	1	3	2
35 Seprényi Imre	1	1	3	3	3	1	2	2	3	1	3	2
Steiner Ervin	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	2
Suján Zoltán	1	2	2	3	3	2	2	3	3	2	3	2
Szabó Jácint	1	1	2	3	3	1	2	2	2	2	3	1
Szendrényi Tibor	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2	1	2
40 Szokol Hubert	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2
Szokol József	1	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2	2
Tallér Pál	1	2	2	4	3	2	2	2	3	1	4	1
Tasnádi Ferenc	2	2	3	3	3	3	2	3	3	2	3	1
Tállyai Miklós	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
45 Varga Emil	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	fm
Veres Gábor	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1	2	1
Wohlfahrt György	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>Magántanulók:</i>												
Baradlai György	—	1	3	2	3	1	1	1	2	1	—	—
Hunyor Tamás	—	1	1	2	1	1	1	1	1	1	—	—
50 Liphay Antal br.	—	1	3	3	2	2	2	1	3	1	—	—
Rusznayák Géza	—	1	2	2	1	1	1	1	2	1	—	—
Schulek Béla	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	—
Tarcsay Pál	—	1	1	2	2	1	2	1	2	1	—	—
Váry József ev.	—	1	2	2	2	1	3	1	2	1	—	—

Összesen : 54.

V. A) osztály.

Osztályfőnök: Pogor Ödön dr.

A tanuló neve	Tantárgyak											
	Magviselés	Hitton	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettudj	Mennyiségün	Gyorsírás	Testgyakorlás
Andreánszky Jenő	1	1	3	3	—	3	3	3	3	3	4	2
Antal Imre izr.	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	3
Baross Miklós	1	1	1	1	—	1	1	1	2	3	3	1
Bösze György	1	2	2	3	—	3	3	2	2	3	3	2
5 Cserneyi Lóránt	1	1	2	2	—	2	2	1	1	3	3	2
Dániel László	1	1	2	3	—	2	3	3	3	3	4	2
Dávid Zoltán	1	1	2	2	—	2	2	1	3	3	2	2
Erney Tibor	1	1	2	2	—	1	1	2	1	3	2	1
Faisztl Ernő	1	2	3	3	—	3	2	3	3	2	3	2
10 Faludy János	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1
Fellegi Ödön	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1
Glacz Ottmár	1	1	1	2	—	1	2	1	2	2	2	1
Havas Róbert	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1
Hegedüs István	1	1	3	3	—	3	3	2	3	3	3	1
15 Heppert György	1	1	2	2	—	2	2	1	2	2	2	2
Holpert Artur	1	1	2	2	—	2	2	1	2	2	2	2
Hunkár Dénes	1	1	2	2	—	2	1	2	1	2	3	1
Kaiser Károly	1	1	1	1	—	1	1	2	2	1	1	1
Kéri Lajos	1	1	3	3	—	2	3	3	3	3	4	1
20 Kovács Ervin	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1
Kovács László	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1
Lengyel Attila	1	2	2	3	—	3	3	3	3	3	2	fm
Makay Ervin	2	1	2	2	—	3	2	2	2	3	3	3
Maszyik Olivér ev.	1	2	3	3	—	3	3	3	3	3	4	3
25 Márkus György	1	2	3	3	—	3	3	3	1	3	4	3
Mészáros György	1	1	2	2	—	2	2	2	1	2	2	2
Nagy László	2	2	3	4	—	4	3	2	1	4	4	2
Németh Imre	1	1	2	2	—	2	2	2	2	3	3	2
Schmidt Róbert	1	2	3	3	—	2	3	2	2	3	3	2
30 Schütz Béla	1	2	3	3	—	2	3	2	3	1	2	1
Siposs Aladár	2	1	3	3	—	3	3	3	3	3	4	3
Süda László	2	2	3	3	—	2	3	3	2	4	3	2
Stein Lóránt izr.	2	2	3	3	—	3	3	2	3	3	1	3
Sulner László izr.	2	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2	3
35 Szabó Ede	1	1	1	2	—	2	2	1	1	1	2	3
Szabó László	1	1	2	3	—	3	3	2	3	3	3	2
Szász Tamás	1	2	2	3	—	4	3	3	3	3	3	3
Szekér István	1	1	2	3	—	3	1	2	2	3	3	1
Szentpétery Miklós	2	2	2	3	—	2	2	3	3	2	3	2
40 Szélba Miklós	2	2	3	3	—	2	3	2	3	3	1	2
Sziklavári János	1	1	1	2	2	—	2	1	1	1	3	1
Tamás László	1	1	2	2	—	2	2	1	1	2	1	2
Titsch Sándor	1	1	2	3	—	2	3	2	3	3	3	2
Trunkó István	1	1	2	3	—	2	1	2	2	2	3	1
45 Vancsó Béla	1	2	2	3	—	2	3	3	3	4	3	1
Vassányi Béla	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2	1
Wahl Péter	1	1	2	3	—	1	1	3	3	3	4	1
Weber József	1	2	3	3	—	4	3	3	3	3	4	2
Magántanulók:												
Guhrauer Erik ev.	—	1	2	2	—	3	1	3	3	2	—	—
Sivó János	—	1	1	1	1	—	1	1	1	1	—	—
Szentirmai Ferenc*	—	1	3	3	—	3	3	2	2	3	—	—

Kimaradtak: Bozsán Endre, Dedinszky László.

Összesen: 53.

* A tanév elején tett magánvizsgálatot.

V. B) osztály.

Osztályfőnök: Kanschky Márton dr.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k											
	Magaviselet	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Gyorsírás	Testgyakorlás
Bayer István	1	1	2	2	-	1	2	1	1	2	1	1
Benárd László	2	1	3	3	-	2	3	3	2	2	2	1
Cholnoky Tamás	1	1	2	2	-	1	2	2	2	2	2	1
Csillag Tamás	1	1	1	2	2	-	3	1	1	2	2	fm
5 Divald István	1	1	2	2	2	-	3	2	1	2	3	2
Donszky György	1	1	2	2	-	2	2	2	2	3	3	2
Faith Ferenc	1	1	3	3	-	2	3	3	2	3	3	2
Gallwitz György	2	1	3	3	-	1	3	3	2	3	3	2
Gál Ferenc	1	1	2	3	-	1	2	2	2	2	2	3
10 Glancz János	1	1	2	1	-	1	2	2	1	2	1	1
Goda Rudolf	1	1	3	4	-	3	3	2	1	3	4	fm
Grabovszky Kamill	1	1	2	3	-	1	1	2	1	3	3	1
Haraszi György gör.-kat.	1	1	3	3	-	2	3	2	2	3	2	1
Hejk Béla	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1
15 Hirsch Ottó	1	1	1	1	-	1	1	1	1	2	2	3
Janits Károly	1	1	1	1	-	1	2	1	1	2	2	2
Janny Géza	1	1	2	3	-	2	3	2	2	3	3	1
Juhász Endre	1	1	2	2	1	-	2	1	1	2	2	1
Kritzer Antal	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1
20 Laszlovszky József	1	1	1	1	-	1	2	1	1	1	2	2
Magasrévy János	1	1	1	1	2	-	1	1	1	1	1	1
Martinovich István	1	1	2	2	-	2	2	2	1	2	3	fm
Mátyás Ferenc	1	1	2	3	-	3	3	2	3	2	2	1
Meller Péter	1	1	1	2	2	-	1	1	1	2	2	fm
25 Musza István	1	1	2	3	-	1	2	2	2	2	3	2
Nagy Albert	1	1	2	2	-	2	2	2	1	3	2	1
Nagy Tibor ref.	1	1	1	2	-	1	1	1	1	2	2	1
Polzer Egon	1	1	2	2	-	1	2	2	2	3	1	1
Rajki István	1	1	2	2	2	-	3	2	2	2	3	2
30 Rétháti László	1	1	2	3	-	2	3	2	1	2	3	1
Sárközi József	2	2	3	4	-	4	3	2	3	3	4	2
Scheller Géza	2	2	3	3	-	1	2	3	3	3	2	2
Sebess Jenő	1	1	3	3	-	2	2	3	3	2	3	2
Steiner Mihály	1	1	2	3	-	2	3	2	2	2	3	2
35 Szabó József	1	1	1	2	2	-	1	1	1	3	2	2
Szabó Mihály	1	2	2	2	2	-	3	2	2	2	3	2
Szalay László	1	1	2	3	-	1	2	2	1	1	2	2
Szábel Rudolf	1	1	1	1	-	1	1	2	1	1	2	1
Szentiványi Miklós	1	1	1	2	-	1	2	2	1	2	3	1
40 Tasner Pál	1	1	2	2	-	1	3	2	1	1	3	1
Tolnay Pál	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1
Vajda László	1	1	1	1	-	1	2	1	1	1	1	1
Vénusz Tibor	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1
Vértessy Miklós	1	1	2	3	-	2	3	2	2	3	3	2
45 Wein Gedeon	2	2	3	4	-	3	2	3	3	3	4	1
Wrchowszky Pál	2	2	3	3	-	3	3	3	3	3	4	2

Összesen : 46.

VI. A) osztály.

Osztályfőnök : Wagner Lajos.

A tanuló neve	Magaviselet	Tantárgyak									
		Hitán	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Testgyakorlás
Ágoston Róbert	1	1	2	3	—	1	3	2	1	3	1
Balla Béla	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1
Boros Ervin	1	2	2	3	—	3	3	3	2	3	2
Csontos László	1	1	2	2	—	2	2	2	1	2	1
5 Darvai Tibor	1	1	2	2	—	3	3	2	1	3	fm
Ernőházi Miklós	1	2	3	3	—	3	3	2	1	3	2
Éhik Gyula	1	1	1	2	—	2	3	2	1	2	2
Fejér László	1	1	1	1	—	2	2	1	1	2	1
Friedrich Alajos	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2
10 Grigorievity György gör. kel.	1	1	1	2	—	2	2	2	1	3	fm
Haggenmacher Jenő ref.	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2
Hanrich Zoltán	1	1	2	2	—	2	3	2	1	3	2
Hoepfner Sándor ev.	1	2	2	3	—	3	1	2	2	3	1
Horvátovits Ottó	2	2	2	3	—	3	2	2	2	3	2
15 Hoercher Frigyes	1	2	2	2	—	2	3	2	1	3	fm
Hübner Ede	1	1	2	2	—	2	2	1	1	1	1
Jesch Aladár	1	1	1	1	1	—	1	2	1	1	1
Kálazy Bódog	1	1	2	1	—	1	2	1	1	2	1
Kelemen Tamás	2	1	2	3	3	—	1	3	2	3	3
20 Kiszler László	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1
Kuhl András	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1
Luchesi Fekete Ottó	1	2	2	2	—	2	2	2	1	2	1
Mihályi Zoltán	1	1	2	3	—	3	3	3	2	3	2
Morlin Ervin	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1
25 Mössmer József	1	1	2	1	—	2	1	2	1	2	2
Müller Ferenc	1	1	3	2	—	2	2	2	2	3	fm
Perczi Imre	2	2	3	3	—	3	2	3	2	3	2
Porgányi Péter	1	1	1	2	1	—	1	1	1	1	1
Rajz József	1	1	1	1	—	1	1	2	1	1	1
30 Réti Gábor	1	1	3	2	—	3	3	3	2	3	1
Rózsa László	1	1	3	3	—	1	2	2	2	3	3
Schanda Pál	1	2	1	2	—	1	2	2	1	2	1
Solt Jenő	1	1	2	2	—	2	3	2	2	3	2
Szabolts Árpád	1	1	2	3	—	2	3	2	1	3	fm
35 Szabó János	1	1	1	1	1	—	1	1	1	2	fm
Szabó Károly	1	2	3	3	3	—	3	2	1	2	fm
Szelecsényi Tibor	2	1	1	1	—	1	1	1	1	2	1
Székely Péter	1	2	3	4	—	4	4	3	2	4	2
Szolzányi György	1	2	2	2	—	3	3	3	2	3	2
40 Takács Vilmos	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2
br. Thán Iván	1	1	2	1	—	2	2	2	1	3	fm
Tormay Gábor	1	2	3	4	—	3	3	2	2	4	fm
Ujlaky János	1	2	2	3	—	3	3	2	2	2	2
Vidaes László	2	2	1	2	—	2	1	1	1	1	1
45 Zilahy Aladár	1	2	3	3	—	3	3	3	1	3	2

Meghalt: Terták György.

Kimaradt: Vámosi Dezső.

Összesen : 47.

VI. B) osztály.

Osztályfőnök: Hardi István.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k										
	Magviselés	Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettud.	Mennyiségtan	Testgyakorlás
Bátory Győző	1	1	1	1	—	1	2	2	1	2	2
Berencz János	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2
Bonkáló Tamás gör. kat.	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2
Csillag Ferenc	1	1	1	2	1	—	2	1	1	2	2
5 Détshy Mihály izr.	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	3
Dunka György gör. kat.	1	1	2	3	3	—	3	2	2	3	1
Durkó Etele	1	1	1	3	—	2	3	2	2	2	1
Faczinék Lóránd	1	1	3	2	—	2	3	3	2	3	1
Gerencsér János	1	1	2	2	—	1	3	1	2	2	2
10 Gubányi László	1	1	2	2	—	2	2	2	2	3	2
Halmy Sándor	1	1	3	2	—	3	3	2	1	2	2
Hárskúti József	1	1	1	2	—	1	3	2	1	3	2
Horváth Sándor	1	1	2	2	—	1	3	2	2	2	2
Kálmán Dániel	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1
15 Kiszély Gyula	2	1	3	3	—	3	4	3	3	3	2
Knebel Alfréd	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2
Kuncze Lajos	1	1	2	2	—	2	3	2	1	2	2
Lang János	1	1	2	1	2	—	2	1	1	1	2
Lengyel Sándor izr.	1	1	2	2	3	—	3	3	1	3	2
20 Mártha Endre	1	1	2	3	—	3	3	2	2	2	1
Mészáros László	1	1	2	1	—	1	2	2	1	1	1
Molnár Antal	2	2	4	3	—	4	3	3	2	4	2
Nagel Aurél izr.	1	1	1	1	—	1	1	1	2	2	2
Nagy László	1	1	2	3	—	2	4	3	2	3	1
25 Nádaskay Richard	2	1	2	3	—	3	4	3	3	3	2
Pamuk László	1	1	2	3	3	—	3	2	3	3	1
Párkányi Ottó	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1
Pethő László	2	3	2	3	—	3	3	3	2	3	1
Petricskó Mihály gör. kat.	2	1	2	3	—	3	3	2	2	3	2
30 Pintér Kálmán	1	2	3	3	—	3	4	3	2	3	2
Ruszák József	1	2	2	2	—	2	2	2	2	2	1
Szabó József	1	1	2	2	3	—	3	2	3	3	2
Száráz Egon	1	1	2	2	—	2	3	2	2	3	2
Szekendy Béla ism.	1	2	2	3	—	3	3	3	3	3	1
35 Szilvási István	1	1	2	3	2	—	3	3	2	2	1
Tallér Imre	1	1	2	2	—	3	2	2	2	2	2
Tasnádi László	1	1	2	1	—	2	1	1	1	1	1
Tátrallyay Péter	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2
Töttössy Aladár	1	1	1	1	—	1	3	1	1	2	2
40 Triznya Máttyás	2	1	3	3	—	3	3	3	3	3	2
Ullmann György br.	2	1	3	3	—	3	2	2	2	3	2
Veyl Tibor	1	1	2	2	—	1	2	2	2	2	2
Závodszy Károly	2	2	3	3	—	3	3	3	2	4	2

Kimaradtak: Holl Béla, Roediger-Schluga Albert.

Összesen : 45.

VII. A) osztály.

Osztályfőnök : Kiss József.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k												
	Magaviselet												
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Memorizáció	Testgyakorlás	Értekelés
Aulich Antal	1	1	1	2	1	-	1	1	1	1	1	1	1
Bauer Antal	1	1	1	2	1	-	1	1	1	1	1	1	1
Biczó Tamás ref.	1	1	1	2	-	-	2	1	1	1	2	2	1
Borosa Károly	1	1	2	2	-	-	2	2	2	1	2	2	1
5 Fluck László	1	1	2	3	-	-	2	2	2	1	2	2	1
Füleki Géza	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Füzesséry István	2	1	3	3	3	-	2	2	1	3	3	1	1
Girardi Tibor	1	2	3	3	-	-	1	3	2	1	2	3	1
Hajós József ref.	2	1	3	4	-	-	2	3	2	2	3	3	1
10 Homonnay Farkas	1	2	3	3	-	-	1	3	3	2	3	3	2
Kabdebó Kálmán	1	1	3	3	-	-	2	2	3	2	3	3	2
Karsai László	1	1	1	2	-	-	1	2	1	1	1	1	1
Kézdi Ferenc	1	1	2	2	-	-	2	3	2	1	1	1	1
Kovács-Sebestény László ref.	1	1	3	3	-	-	1	2	3	1	2	3	1
15 Lassú Imre	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	1	1	1
Molnár Kálmán	1	1	2	2	-	-	1	2	1	1	2	2	1
vitész Nagy István	1	1	3	3	-	-	2	3	2	1	3	2	1
Nusser Béla	1	1	1	1	-	-	1	1	1	1	1	1	1
Patek Ferenc	1	1	2	1	1	-	2	1	1	1	1	1	1
20 Pálmai József	1	1	1	2	-	-	1	1	2	1	1	2	1
Rajcsányi Konrád	2	2	3	3	-	-	2	3	2	1	2	2	1
vitész Rigó Mihály	1	1	2	3	1	-	3	1	2	3	2	2	2
Schlosser Elemér	1	1	2	2	2	-	2	2	1	2	2	2	1
Somogyi Endre	2	1	3	3	-	-	2	2	2	2	3	3	2
25 Steffens Oszkár	1	1	2	2	-	-	1	3	2	2	2	1	1
Sulla Imre	2	1	4	4	-	-	1	2	2	1	2	3	1
Szabó György	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1
Szentirmai János	1	1	2	2	2	-	2	1	1	2	2	2	1
Szentpéteri Ádám	1	1	2	2	-	-	1	2	1	1	1	1	1
30 Telegdy György ref.	1	2	3	3	-	-	2	3	2	1	2	3	1
Torontáli Géza	2	1	3	3	2	-	2	2	1	2	2	1	1
Úrbán Pál	1	1	2	2	-	-	1	2	1	1	1	1	1
Vancsó Gyula	1	2	3	2	-	-	2	3	3	3	3	1	2
Vida Zoltán	2	1	4	4	2	-	3	1	1	3	3	2	1
35 Wellisch András	1	1	2	1	-	-	1	1	1	1	1	2	1
Zömbik Miklós	1	1	2	3	-	-	1	3	1	1	2	3	1
<i>Magántanuló:</i>													
Meer Artúr	-	1	2	2	2	-	1	1	1	1	2	-	-

Kimaradtak: Fiantok Ottó ism., Tóth Árpád.

Összesen : 39.

VII. B) osztály.

Osztályfőnök : Szita Imre.

A tanuló neve	Magviselés	T a n t á r g y a k											
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Földrajz	Természettan	Mennyiségtan	Testgyakorlás	Félszéklet
		Balázs László	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2
Balogh István	2	2	3	3	—	3	3	2	2	3	3	2	1
Bánsági György	2	2	2	2	—	2	3	1	1	2	3	2	2
gr. Bissingen-Nippenburg Rudolf	1	2	3	2	—	2	1	3	3	3	3	2	2
5 Bősze József	1	1	2	2	2	—	3	2	1	2	2	2	1
vitész Cséby József	2	1	2	3	—	2	3	1	1	3	3	2	1
Elek Péter ref.	1	2	3	2	—	3	2	1	1	3	3	2	1
Fügedi Tamás	1	2	3	2	2	—	1	2	1	2	2	1	2
Gászner Tibor	1	2	2	2	—	2	3	1	1	3	2	2	1
10 Gorjup Agoston	1	1	2	3	—	3	4	2	2	3	3	1	2
Gresznáryk Gábor	2	2	3	3	—	3	4	3	3	3	3	1	3
Halabuk László	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
Hegedüs Zoltán	1	2	2	2	—	2	3	2	2	2	1	1	2
Honffy Tivadar	1	1	2	2	—	2	2	1	1	2	3	2	1
15 Jaczkó Iván ev.	2	—	2	3	—	3	3	2	2	3	3	3	2
Keresztes Gábor	1	1	1	2	—	3	2	1	2	3	2	3	2
Kovács Pál	1	1	3	3	—	2	2	2	1	2	3	3	2
Kőrösy László	1	1	1	1	1	—	2	1	1	1	1	1	1
Kvassay-Sajó Endre	1	1	2	2	—	2	3	2	1	2	3	2	1
20 Lakatos Imre	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
Ledniczky Gyula	1	1	2	2	—	2	2	1	1	2	2	1	1
Lukács Pál	1	1	1	1	—	1	2	1	1	2	2	2	1
Macskásy Hugó	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
Marton Imre	1	1	1	2	—	2	3	2	2	2	2	2	2
25 Nagy János	2	1	2	2	—	3	3	2	1	3	2	1	1
Pilinszky János	1	1	1	2	—	3	3	2	1	3	3	2	1
Rékey Tibor	2	1	1	1	1	—	1	1	1	2	1	2	1
Rényi Oszkár	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1
Röth András	1	1	2	2	—	1	2	1	1	2	1	2	1
30 Schütz János	2	1	2	3	2	—	3	2	2	3	2	2	1
Stirling György	2	2	3	3	—	3	3	2	1	3	3	2	2
Sugár Sándor	2	2	4	2	—	2	3	2	1	2	3	2	1
Telegdy István ref.	1	2	3	3	—	2	3	3	1	3	3	2	2
Titsch Károly	1	2	3	1	—	2	3	2	3	1	1	2	2
35 Turmann Gábor	2	1	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	1
<i>Magántanulók:</i>													
Baán László	—	3	3	3	3	—	3	3	2	3	3	—	—
br. Liphay Frigyes	—	1	2	2	—	1	1	1	1	3	2	—	—
<i>Kimaradt: Halász Ervin.</i>													
Összesen : 38.													

VII. A. OSZTÁLY.

VIII. A) osztály.

Osztályfőnök: Faludi Béla.

A tanuló neve	Magaviselet	T a n t á r g y a k													
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Filozófia	Testgyakorlás	Egészségtan		
Bachmann Róbert	1	1	2	2	—	2	3	2	2	2	2	2	2	1	1
Balogh György	1	1	1	1	—	—	1	1	2	1	2	2	2	1	1
Balonyi Tibor	1	1	2	2	—	—	1	1	2	1	2	2	2	1	1
Barborik László	1	1	1	3	2	—	2	2	3	3	3	2	1	1	1
⁵ Bálint Nagy Zoltán	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Báthory Oláh Imre	1	1	2	2	—	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
Buday Szabolcs	1	1	2	1	—	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2
Cholnoky Imre	1	1	3	2	—	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1
Cserhalmy Antal	1	1	2	1	—	1	1	2	3	2	2	2	2	fm	1
¹⁰ Entz Béla	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Ertl Mihály	1	1	3	3	—	3	3	2	3	3	3	2	2	1	1
Evva Ferenc	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	fm	1
Farkas Pál	1	1	1	2	—	2	2	2	3	3	2	1	2	1	2
Grób László	1	1	2	1	—	1	1	1	1	2	1	2	1	2	1
¹⁵ Gschwindt György	1	1	2	2	2	—	1	2	2	2	2	1	1	1	1
Imrédy Elemér	1	1	1	1	1	—	2	1	2	3	1	1	fm	1	1
Juhász Zoltán	1	1	2	2	—	1	1	2	2	3	1	1	1	1	1
Kalamaznik Nándor	1	1	1	2	3	—	2	2	2	2	1	2	2	2	2
Kozma Tamás	1	1	3	3	3	—	3	3	3	3	3	1	1	2	2
²⁰ Kundlak Iván	1	1	3	3	3	—	3	3	2	3	1	1	1	1	1
Mártha Sándor	1	1	3	3	—	3	3	3	3	3	2	1	1	2	2
Mencsik Ferenc	1	1	2	2	—	2	2	2	3	3	2	2	2	1	2
Meszlényi Jenő	1	1	2	2	—	2	3	3	2	3	2	2	2	2	1
Méri Béla	1	1	2	2	—	1	2	2	1	1	2	1	1	1	1
²⁵ Migléczy Ferenc	1	1	2	3	3	—	3	2	2	3	2	1	1	1	1
Nagy Emil	1	1	2	2	—	2	2	1	3	2	2	1	1	1	1
Pálffy László gr.	1	1	1	2	2	—	1	2	3	2	1	2	1	2	1
Rakovszky György	1	1	2	2	—	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
Serly Béla	1	1	2	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
³⁰ Soltész Lajos ref.	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2	1	fm	1	1	1
Szentfülöpi Ernő	1	1	1	2	2	—	2	1	2	3	1	1	1	1	1
Szoltányi Károly	1	1	2	3	—	2	3	2	2	3	1	2	2	1	1
Szurday Egon	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1
Than Károly br.	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
³⁵ Tollár Imre	1	1	3	3	—	3	3	3	3	2	1	2	2	2	2
Veyl Róbert	1	1	2	1	—	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2
Walter Gyula	1	1	1	1	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1

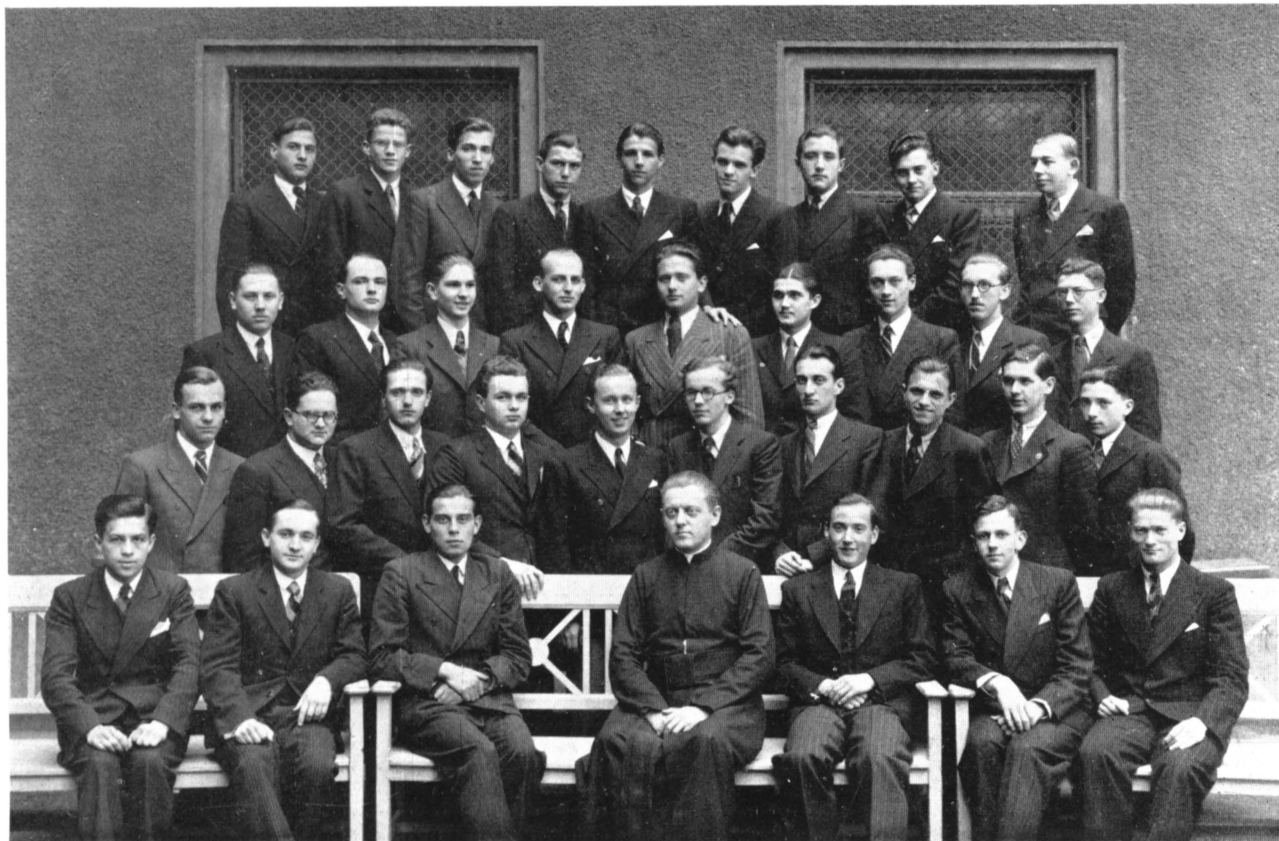
Kimaradt: Tótl János.

Összesen : 38.

VIII. B) osztály.

Osztályfőnök: Agárdy Gyula.

A tanuló neve	T a n t á r g y a k												
	Magánvizselet												
		Hittan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Görög nyelv	Francia nyelv	Német nyelv	Történelem	Természettan	Mennyiségtan	Filozófia	Testgyakorlás	Egészségtan
Asztalos Gyula	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1
Ágotai Kálmán	1	1	2	3	—	2	2	2	2	3	2	2	1
Babarczy László	1	1	2	2	1	—	2	1	2	3	2	2	1
Berényi Dániel	1	1	3	3	—	3	3	3	4	3	3	3	3
5 Breuer György izr.	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	2	1
Destek Miklós	1	1	3	3	—	3	2	2	1	2	3	2	1
Ducza Bálint	1	1	2	2	2	—	2	2	2	3	2	2	1
Ecsedy Tibor	1	1	2	2	—	2	2	2	2	2	2	1	1
Fejérváry Zsolt br.	1	1	2	2	—	1	1	1	2	2	1	1	1
10 Földi Mihály	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1
Gergelyffy Sándor	1	1	1	2	—	2	1	1	2	3	1	2	1
Gervay Miklós	1	1	1	1	1	—	1	1	2	2	1	2	1
Gráf Károly	1	1	3	3	3	—	2	2	3	4	3	2	1
Hajós Gergely ref.	1	1	2	2	—	2	1	2	2	2	1	1	1
15 Herzum Edgár	1	1	3	3	—	3	3	3	3	3	3	1	3
Hidasi Imre	1	1	3	3	—	3	3	3	3	3	3	2	3
Horváth Tivadar	1	1	1	3	—	2	1	1	3	3	1	2	2
Imrédy János	1	1	1	1	—	1	1	1	1	2	1	1	1
Kemenes Ferenc	1	1	3	3	3	—	3	2	3	2	2	1	1
20 Kintli Andor	1	1	2	3	—	2	2	2	3	3	2	1	1
Kormoss István	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1
Madarassy Oszkár	1	1	2	2	—	2	2	2	2	3	1	2	2
Magyar János	1	1	3	3	—	3	2	2	3	3	2	2	2
Nádor Gyula	1	1	2	3	2	—	3	2	3	2	2	2	1
25 Pálvölgyi István	1	1	2	2	2	—	2	2	2	2	2	2	2
Petricskó Miklós g. kat. .	1	1	2	3	2	—	2	2	2	1	2	2	1
Róde László	1	1	2	2	2	—	1	1	1	2	2	2	1
Schmidt János	1	1	2	2	—	2	2	2	2	3	2	2	2
Soós Imre	1	1	2	2	—	2	2	2	2	3	1	1	1
30 Szentgyörgyi András	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1
Szőke Gyula	1	1	2	2	—	1	1	1	2	1	1	2	1
Triznya József	1	1	2	3	—	2	2	2	2	3	2	1	2
Váradai János	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	fm	1	1
<i>Magántanulók:</i>													
Márkus Imre*	—	1	2	1	2	—	1	2	2	2	1	—	—
Noviszedlák Károly	—	2	3	3	3	—	2	2	3	2	2	—	—
<i>Kimaradtak:</i> Salver Zoltán, Vereb József, Wisinger András.													
* A tanév elején tett magánvizsgálatot.													
Összesen : 38.													

VIII. B. OSZTÁLY.

XI. RENDKÍVÜLI TÁRGYAK.

1. **Gyorsírást** tanultak a gyakorló beszédírók csoportjában jeles eredménnyel: Balogh György és Cserhalmi Antal VIII. A., Füleki Géza, Lassú Imre és Szentirmai János VII. A. o. t. Összesen jeles: 5. — A haladó beszédírók csoportjában jeles eredménnyel: Aulich Antal, Biczó Tamás, Molnár Kálmán, Pálmai József, Szabó György és Wellisch András VII. A. és Szelecsényi Tibor VI. A. o. t. Összesen jeles 7. — A kezdő beszédírók csoportjában jeles eredménnyel: Karsai László VII. A., Balla Béla, Friedrich Alajos, Grigorievity György, Kiszler László, Mössmer József, Müller Ferenc, Takács Vilmos és Vidacs László VI. A. és Szabó József VI. B. o. t. — Jó eredménnyel: Fejér László VI. A. o. t. Összesen jeles: 10, jó 1.

2. **Rendkívüli rajzot** tanultak jeles eredménnyel: Heppert György, Mészáros György V. A., Grigorievity György, Hoepfner Sándor, Réti Gábor, Zilahy Aladár VI. A.; Lang János, Petricskó Mihály VI. B.; Biczó Tamás, Rigó Mihály VII. A.; br. Fejérváry Zsolt VIII. B. o. tanulók. Összesen: 11.

3. **Művészi rajzgyakorlaton** résztvettek: Balázsy Sándor, Grosz István, Harsányi Kálmán, Hepperd Ferenc, Knorr András, Mészáros Rudolf, Rothman István, Lányi Miklós I. A.; Balhm György, Nyulászi János I. B.; Eckhart István, Kármán Tibor, Mambriny Ödön, Nagy Gyula, Tolnai Béla II. A.; Kovács Elemér, Mogán Miklós, Toffler János, Vidor János II. B.; Weber Sándor III. A.; br. Dirsztay Béla, Molnár Péter, Mocskónyi Brunó III. B.; Bródy Tibor, Farkas Tamás, Fülel-Szántó Endre, Greszl Rezső, Jónás Ernő, Kármán Iván IV. A.; Sándor László, Schwerzel József, Varga Emil IV. B. o. tanulók. Összesen: 32.

4. **Francia társalgásban** résztvettek jeles eredménnyel: Faith Ferenc, Gallwitz György V. B.; Antal Imre V. A.; Erdélyi István, Szokol Hubert, Szokol József IV. B. o. tanulók. Összesen: 6.

5. **Vívást** tanultak: III. A. oszt.: jeles eredménnyel: Farkas Barna, Kohl Ferenc, Lassu Endre, Minár Gábor, Moes Tibor, Rév Endre, Staudhammer Károly, Szende József, Veress Péter, Vitthalm József, Wéber Sándor. III. B. oszt.: Adler Rác József, Bencsó Tamás, br. Dirsztay Béla, Schödl Tamás, gr. Serényi János, Vietorisz Tamás. IV. A. oszt.: Boross Béni, Domony György, Mátray György, Móricz István, Rötth Gábor. IV. B. oszt.: Fodor László, Hieronymi Gábor, Mocskonyi Ervin, Sándor László, Tállyai Miklós, Veres Gábor. V. A. oszt.: Andreánszky Jenő, Baross Miklós, Erney Tibor, Faludy János, Fellegi Ödön, Glaciz Ottmár, Havas Róbert, Hunkár Dénes, Kovács Ervin, Szekér István, Trunkó István, Vancsó Béla, Vassányi Béla, Wahl Péter. V. B. oszt.: Bayer István, Benárd László, Cholnoky Tamás, Glancz János, Polzer Egon, Sárközi József, Szábel Rudolf, Tolnay Pál. VI. A. oszt.: Csontos László, Luchesi Fekete Ottó, Porgányi Péter, Schanda Pál, Szelecsényi Tibor. VI. B. oszt.: Durkó Elek, Faczinek Lóránd, Kálmán Dániel, Kuncze Lajos. VII. A. oszt.: Nusser Béla, Patek Ferenc, Rajcsányi Konrád, Sulla Imre. VIII. A. oszt.: Báthory Oláh Imre, Cholnoky Imre, Farkas Pál. VIII. B. oszt.: br. Fejérváry Zsolt, Szentgyörgyi András. Összesen: 68.

6. Az énekkar tagjai voltak jeles eredménnyel, 1. a szopránszólamban : Binder Vilmos, Liszt Nándor, Schwachtje Ferenc I. A. ; Farkas György, Gundel Imre, Kovács Gyula I. B. ; Kalkó László, Rezsőfi Ferenc, Szentpály Ernő II. A. ; Bajó Károly, Berszán Miklós, Eisele Ágoston, Gyertyámosy János, Szabó Miklós II. B., Sziráky Károly III. B. és Fodor Béla IV. A. o. tanulók. 2. Az altszólamban : Verebély András I. B., Keil Péter II. A., Andreska Gábor, Berger Oszvald, Fekete György, Kollár László, Marton György, Mogán Miklós, Náday István, Rohonczy György II. B., Cseh Tibor, Kovács Ottó, Staudthammer Károly III. A., Csákány Rudolf, Dózsa Lajos, Major Tamás, Molnár Péter III. B. o. tanulók. 3. A tenorszólamban : Tasnádi Ferenc IV. B., Grigorievity György, Hübner Ede, Kiszler László VI. A., Steffens Oszkár VII. A., Hegedüs Zoltán, Honffy Tivadar, Pilinszky János VII. B., Barborik László, Bálint-Nagy Zoltán, Kundlak Iván, Migléczi Ferenc, Tóth János, Walter Gyula VIII. A. és Asztalos Gyula VIII. B. o. tanulók. 4. A basszuszólamban : Baross Miklós V. A., Hanrich Zoltán, Jesch Aladár, Kelemen Tamás, Takács Vilmos, Zilahy Aladár VI. A., Karsai László VII. A., Lakatos Imre, Ledniczky Gyula, Nagy János VII. B., Entz Béla, Méri Béla, Kalamaznik Nándor, Serly Béla VIII. A., Gráf Károly, Magyar János és Róde László VIII. B. o. tanulók. Összesen : 65.

7. A zenekar tagjai voltak jeles eredménnyel : Eisele Ágoston, Pálházi Gábor II. B., Szórádi Tibor IV. A., Eisele György IV. B., Bősze György, Csernyei Lóránt, Lengyel Attila V. A., Scheller Géza, Szabó József V. B., Balla Béla, Boros Ervin, Ernőházi Miklós, Szoltsányi György VI. A., Détshy Mihály, Bonkáló Tamás, Lang János VI. B., Macskássy Hugó VII. B., Barborik László, Méri Béla, Migléczi Ferenc, Soltész Lajos VIII. A., Ágotai Kálmán, Horváth Tivadar, Imrédy János, Magyar János, Petricskó Miklós VIII. o. tanulók. Összesen : 26.

8. Hegedülni tanultak jeles eredménnyel : Kollár László II. B., Felvidéki János IV. A. — Jó eredménnyel : Keller Pál II. A., Stirling György II. A., Schaffler Ferenc III. A. — Elégséges eredménnyel : Langer Tamás II. A., Szokol József IV. B., Szokol Hubert IV. B., Fodor László IV. B., Kerezsy Jenő IV. B., Scheller Géza V. B., Nagy László V. B., Szabó György VII. A. o. tanulók. Összesen : 13.

XXII. ÉRETTSÉGI VIZSGÁLATOK.

A) csoport.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett 38, görög kiegészítővizsgálatra 10 tanuló.

1. Az írásbeli vizsgálat május 16., 17., 18., 19.-én volt. A) Magyar tétel : a) Drámairodalmunk kialakulásának küzdelmei ; b) Szent István egyénisége és műve. Jelesen dolgozott : 16, jól : 11, elégségesen : 11. B) Latin tétel : Corn. Tacitus : Ab excessu divi Augusti IV. 34—35. Jelesen dolgozott : 14, jól : 17, elégségesen : 7. C) Német tétel : Herakles a válóuton c. szöveg fordítása németre. Jelesen dolgozott : 16, jól : 12, elégségesen : 9, elégtelenül :

1. *D)* Görög tétel : Herodotos III. 20—21. (fordítás magyarra). Jelesen dolgozott : 2, jól : 5, elégségesen : 3.

2. A szóbeli vizsgálat június 1., 2., 3., 4. napjain folyt le Sebes Gyula állami gimn. igazgató elnöke alatt, dr. Méhes Gyula c. ig., egyetemi magántanár, kormányképviselő jelenlétében.

Kitüntetéssel érettek : Balogh György, Entz Béla, br. Than Károly Walter Gyula. Összesen : 4.

Jelesen érettek : Bálint Nagy Zoltán, Cserhalmi Antal, Evva Ferenc, Serly Béla, Soltész Lajos, Szurday Egon, Veyl Róbert. Összesen : 7.

Jól érettek : Bachmann János, Balonyi Tibor, Barborik László, Bárhory Olák Imre, Buday Szabolcs, Cholnoky Imre, Grób László, Gschwindt György, Imrédy Elemér, Juhász Zoltán, Kalamaznik Nándor, Meszlényi Jenő, Méri Béla, Nagy Emil, Pállfy László gr., Rakovszky György, Rill Antal, Szentfűlöpi Ernő. Összesen : 18.

Érettek : Ertl Mihály, Farkas Pál, Kozma Tamás, Kundlak Iván, Mártha Sándor, Mencsik Ferenc, Migléczy Ferenc, Szoltsányi Károly, Tollár Imre. Összesen : 9.

Görög szóbeli vizsgálatot tett 10 tanuló. Jeles : 5, jó : 5.

B) csoport.

Érettségi vizsgálatra jelentkezett 33, görög kiegészítő vizsgálatra 9 tanuló.

1. Az írásbeli vizsgálat május 16., 17., 18., 19-én volt. *A)* Magyar tétel : *a)* Magyar kérdések Vörösmarty, Petőfi és Ady költészetében, *b)* A rádium jelentősége a fizikában. Jelesen dolgozott : 14, jól : 10, elégségesen : 9. *B)* Latin tétel : Tacitus : Agr. 33—34. c. Jelesen dolgozott : 9, jól : 13, elégségesen : 11. *C)* Német tétel : Szent István király és a németység (fordítás németre). Jelesen dolgozott : 17, jól : 7, elégségesen : 9. *D)* Görög tétel : Her. III. 21—22. Jelesen dolgozott : 5, jól : 3, elégségesen : 1.

2. A szóbeli vizsgálat június 7., 8., 9., 10. napjain folyt le. Friml Aladár dr. ny. tanker. kir. főigazgató és Einály Gábor dr. ny. tanker. kir. főigazgató, kormányképviselő jelenlétében.

Kitüntetéssel érettek : Asztalos Gyula, Földi Mihály, Imrédy János, Kormoss István, Szentgyörgyi András, Váradai János. Összesen : 6.

Jelesen érettek : Breuer György, Gervay Miklós, Róde László, Szőke Gyula. Összesen : 4.

Jól érettek : Ágotai Kálmán, Babarcsi László, Destek Miklós, Ecsedy Tibor, br. Fejérváry Zsolt, Gergelyfy Sándor, Hajós Gergely, Horváth Tivadar, Pálvolgyi István, Petriczko Miklós, Schmidt János, Soós Imre, Triznya József. Összesen : 13.

Érettek : Ducza Bálint Herzum Edgár, vitéz Kemenes Ferenc, Kintli Andor, Madarassy Oszkár, Magyar János. Márkus Imre, Nádor Gyula, Noviszedlák Károly. Összesen : 9.

Egyből javít : Hidas Imre (természettan). Összesen : 1.

Görögből : jeles : 5, jó : 4.

XIII. ISKOLÁNK ÉS VOLT TANITVÁNYAINK.

Volt tanítványaink a Budapesti Piarista Diákszövetségben és az érettségi találkozók rendezésével tartják fenn a kapcsolatot az Alma Materrel.

a) A **Diákszövetség** tagjainak száma ma már fölötte jár az ezerhétszáznak. Ezek közül az ifjúsági csoportba (főiskolai hallgató) 521. A Diákszövetség fennállásának tizennegyedik évében tovább erősítette és ápolta tagjaiban az összetartozás érzését, az iskolához való ragaszkodást és minél szélesebb körben iparkodott terjeszteni a piarista iskola szellemét. Vallási tekintetben egyre fokozódó elmélyülést mutat a szövetség élete. A tagok igen jelentékeny része iskolai kápolnánkban tesz eleget vallási kötelezettségének és ezzel saját lelkiségének építésén kívül felemelő példát ad mostani tanítványainknak. Vasár- és ünnepnapokon nagy számmal jelennek meg diákmisszeink, például adóan járulnak a szentségekhez, vesznek részt az iskolánkivüli vallásos mozgalmakban. A múlt iskolai évben bevezetett féltizenegy órai ifjúsági szentmisét ebben az évben is fenntartottuk. A kezdeményezés iránt a szövetség öreg urai is nagy érdeklődést mutattak. A virágvasárnap előtti három napon dr. Fejes Tibor teológiai főiskolai tanár vezette a szövetség lelkigyakorlatait, melyeken öregek és fiatalok, apák és fiak igazán imponáló számban és megható lelki összeszedettséggel vettek részt. A virágvasárnapon végzett közös szentáldozás méltó módon egészítette ki a felemelő ájtatossági gyakorlatot. Derekasán kivette részét a szövetség az eucharisztikus kongresszus előkészítéséből és ájtatossági gyakorlataiból. Hozzá kell még tennünk, hogy az iskola vallásos, hazafias és kegyeletes megemlékezéseinek és ünnepélyeinek nemcsak az elnökség, hanem a tagok is nagy számmal szoktak megjelenni.

A havonként rendezett összejöveteleken előadást tartottak: Kerégyártó Árpád tanügyi főtanácsos a sajtóról, Bognár Elek színművész a szónoklás művészetéről, Bertóthy István fővárosi mérnök a német utépítésről, Balanyi György igazgató a világpolitikai helyzetről, dr. Ibrányi István törvényszéki joggyakornok a tegnapi és mai Olaszországról, dr. Rosta János székesfővárosi tanácsnok Budapest élelmezéséről s végül dr. Wünsch Frigyes Hangya szöv. vezérigazgató, kormányfőtanácsos a szövetkezeti mozgalomról. A decemberi hagyományos ünnepen Preszly Elemér m. kir. t. tanácsos, Pest vm. főispánja mondott mély hatású beszédet. A havonkénti népes összejöveteleken Sebes Ferenc rendfőnök, Balanyi György igazgató és a tanári testület számos tagja meg szokott jelenni a rend és az iskola képviselőiben.

A szövetség legnagyobb ünnepe az évi közgyűlés napja. Ebben az esztendőben március 20-án tartottuk meg. A hagyományos kegyelettel hallgatott szentmise után a közgyűlésen Degré Miklós elnöki megnyitó beszédében rövid és velős jellemzésben vonultatta fel a szövetség nevezetesebb halottjait. Utána dr. Schuler Dezső szföv. alpolgármester meleg és közvetlen hangú emlékbeszédében idézte fel a szövetség első elnökének, a felejtethetlen Sipőcz Jenő szföv. polgármesternek emlékét. A tartalmilag és formailag egyaránt kiváló beszéd mély hatást gyakorolt a hallgatóságra, melynek soraiban a boldogult polgármester édesanyja és rokonsága is helyet foglalt. A szövetség életéről dr. Szitár

Ferenc főtitkár számolt be és szemléltető adatokkal vonultatta fel a lelkes munka eredményeit, melynek főosztályosai rajta kívül Párdányi Emil ügyvezető-alelnök, dr. Zobor Artur könyvtáros és Mantler Rezső pénztáros voltak. A szövetség ebben az évben is nagy arányokban folytatta a főiskolai hallgatók segélyezését. 100-nál több egyetemi hallgatót látott el egyetemi tankönyvvel, illetve részesített tetemes pénzbeli támogatásban.

Az elnökség felkérésére az iskola záróünnepélyén ebben az évben dr. Entz Géza egyetemi ny. r. tanár szólott az érettségizett ifjakhoz. A rövidségében is sokat mondó beszédet Értésítőnk elején közöljük. Ugyancsak Entz professzor úr volt szíves kiosztani az ifjúsági csoport érdemes tagjainak megítélt jutalmakat is. A szövetség ugyanis többéves hagyományaihoz híven ebben az esztendőben is kitüntetésben részesítette azokat a derék fiatalokat, akik rendes tanulmányaik eredményes végzése mellett valami rendkívüli teljesítményt is tudnak felmutatni, olyant, ami dicsőségére válik az iskolának. Ez alkalommal három ilyen fiatalembert tüntettünk ki 100 pengős jutalommal: Détsky János és Makai János vegyész-mérnökhallgatókat, továbbá Piller László orvos-tanhallgatót.

A szövetség ezúttal is könyvjutalomban részesített két olyan VIII. osztályos tanulót, akik nyolc éven át mindig példás viseletűek voltak és jeles előmenetelt tanúsítottak. A jutalmazottak: Entz Béla és Kormoss István.

Az ifjúsági csoport ez évben ismét maga választotta tisztviselői kar vezetésével dolgozott. Az elnöki tisztelet Saláta Kálmán joghallgató töltötte be. A csoport összesen 521 tagot számlált. Ezek túlnyomó része a különböző főiskolák hallgatói közül került ki.

A csoport tagjai a gimnázium igazgatójának irányításával dolgoznak és nevelkednek tovább az iskola szellemében. Részükre dr. Sebes Ferenc rendfőnök úr az épületben külön helyiséget adott, melyet a Diákszövetség bútorozott be és látott el kézi könyvtárral. A csoport főcélja, hogy tagjait a főiskolai tanulmányok komoly végzésére sarkalja. Őket erkölcsileg támogassa és a piarista iskola szellemében együtt tartsa. Napirendjén elsősorban a munka szerepel. Helyiségeiben a nap bizonyos szakáiban csak tanulni szabad. E mellett szakosztályaiban különböző irányú önképzésre is nyílik alkalom. Ez évben a szakosztályok közül főleg a Szociális Szeminárium és Szolgálat tűnt ki komoly és értékes munkájával. A klubnapokon aktuális kérdéseket vitatott meg részben előadások, részben vitaesték formájában. Ugyancsak komoly munkát végzett a nemzetvédelmi programba beállított és ennek munkáját előkészítő Légoltalmi Szakosztály.

A szórakozás céljait szolgálták a csoport újonnan berendezett ping-pong-helyiségei, valamint a többi részben megrendezett teaesték.

A csoport kifelé hatásának régebben fontos eszközei voltak az irodalmi és zenei esték. Ebben az évben azonban másirányú érdeklődése miatt ilyenest csak egyet rendezett, április 3-án. A nagyszerű est szereplői Bognár Elek, Dániel Ernő, Kresz Géza, Kürthy György, Pethes Sándor és Wenczell Béla művészek, az iskola egykori tanítványai voltak.

A szövetség idősebb tagjai általában szeretettel és figyelemmel kísérték az ifjúsági csoport működését s anyagi és szellemi támogatásokkal nagy-

mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy fokozottabb mértékben meg tudta valósítani kilüszött céljait.

Igen szerencsésnek bizonyult az ifjúsági csoport irodalmi vállalkozása, a **Piarista Öregdiák** című havi lap megindítása. A lap elsősorban az ifjúsági csoport ügyeiről akarja tájékoztatni olvasóit, de emellett állandóan figyelemmel kísér minden piarista vonatkozású eseményt. Jelentősége abban áll, hogy egyfelől teret nyit az ifjúsági csoport tollforgató tagjainak tehetségük kibontakoztatására, másfelől újabb összekötő kapocsul szolgál a piarista iskola volt növendékei közt. Ezekre a fontos érdekekre való tekintettel a szövetség mindjárt megindulásakor melegen felkarolta a lap ügyét és anyagiilag is jelentékeny támogatással járult hozzá fenntartásához. A lap megindításában és színvonalon tartásában dr. Szende Tibor főszerkesztőnek és Bonkáló Ervin szerkesztőnek volt főrésze. Mellettük azonban a szerkesztőség többi tagjai és a munkatársak is derekasan kivették részüket a munkából.

B) Érettségi találkozók. Még az előző iskolai évben, de már Értesítőnk lezárása után tartották összejövetelüket az 1927. évi B) osztály növendékei. A június 20-i összejövetelen megjelentek: lovag Lapray Géza kir. segédmérnök, dr. Bisztray-Balku Tamás, a Magy. Nemzeti Bank tisztviselője, dr. Bíró János, a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű r.-t. cégvezetője, Eltér Kornél híradó-főhadnagy, dr. Ghimessy László, a m. kir. központi statisztikai hivatal tisztviselője, Kollai János Máv-mérnök, Jakabffy József magántisztviselő, Katona István mérnök, Keresztesi Gábor építési vállalkozó, Kismartony Lajos, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tisztviselője, dr. br. Liptay István, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank tisztviselője, Mándoki Ferenc gépészmérnök, dr. Ország Róbert, az Angol-Magyar Bank tisztviselője, dr. Prámer József szföv. árvaszéki segédfogalmazó, dr. Bedőházy Tibor postafogalmazó, dr. Rostás László, a Salamon és Manovill-bankház tisztviselője, Selényi Pál mérnök, Schindele József, a szföv. Elektromos Művek tisztviselője, dr. Solymár László törvényszéki joggyakornok, dr. Sömjén János ügyvéd, mexikói tb. alkonzul, Somogyi Kornél, a m. kir. Dohányjövődék mérnöke, dr. Spett Elek, a Nemzeti Bank tisztviselője, dr. Szentkirályi Elemér, a Nemzeti Bank tisztviselője, Tétry Imre honv. min. tisztviselő, Török Imre, a Központi Sajtóvállalat tisztviselője, Madarász Emil földbirtokos és Vastagh Pál mérnök.

Június 5-én a húséges 1893. évi tanfolyam tagjai tartották negyvenötéves találkozójukat. Megjelentek rajta: Antal Lajos ny. szolgabíró, Benesch Ferenc közkórházi főfelügyelő, Brázay Zoltán gyáros, kormányfőtanácsos, Buttykay Antal kiérdemesült ferences definitor generális, Fejérváry Tibor ny. MFTR-főfelügyelő, Fényesi Jenő, az Első Magyar Ált. Bizt. aligazgatója, dr. Gábler Lajos orvos, dr. Guszmann József egy. c. rk. tanár, egészségügyi főtanácsos, dr. Navratil Ákos egyetemi ny. r. tanár, dr. Pálos Hugó kir. főügyészhelyettes, dr. Párdányi Emil orvos, Pfeifer Nándor magánzó, Prückler Frigyes ny. szföv. főszámtanácsos, dr. Rónay Zoltán ny. min. tanácsos, Rudnyánszky György magánzó, dr. Samassa Aurél ny. h. államtitkár, Somsich Miklós földbirtokos, felsőházi tag, Szalay Ágost ny. MÁV-titkár, dr. Szitár

Ferenc kir. törvényszéki tanácselnök, Till Antal ny. szföv. tanácsnok, Vollerich Alfréd ny. ezredes, dr. Zobor Artúr ny. kir. ítélőtáblai bíró.

Ugyancsak június 5-én találkoztak a harminc évvel ezelőtt, 1908-ban érettségizett öregdiákok is. A gondosan előkészített találkozón résztvettek: dr. Auer Zoltán bankigazgató, dr. Bártfay Ernő rendőrfőtanácsos, Benel Gusztáv ny. vámfőtiszt, dr. Bíró Miklós ügyvéd, dr. Darvai Kornél clearing-hivatali osztályvezető, Edvi Illés Árpád gimn. tanár, Éder Elemér huszárezredes, Fehér Géza gimn. tanár, dr. Fritz Emil postatakarékpénztári titkár, Fuchsz Ferenc ny. takarékpénztári igazgató, dr. Halász Tibor min. tanácsos, Horváth Miklós földbirtokos, dr. Lengyel Attila gyógyszerész, dr. Magyary Lajos közigazgatási bíró, Makkay István huszárezredes, dr. Mészárovs György pénzügyi titkár, dr. Prahács Géza törvényszéki bíró, dr. Rátai György járásbíró, dr. Róczy Ferenc árvaszéki ülnök, dr. Rybácz Máv-titkár, Sámuel Ferenc érsekuradalmi ellenőr, dr. Szájbély Alajos min. osztálytanácsos, dr. Szemere Károlyszföv. fogalmazó, dr. Szentmiklóssy Aladár ny. rendőrfogalmazó, dr. Szitányi Vilmos földbirtokos, dr. br. Ullmann György bankigazgató, dr. Veyl Róbert Máv-főtanácsos, Walter Gyula ny. Máv-intéző, dr. Siró-Weiner György ujságíró, Gallauner Béla ny. őrnagy, Gecső Sándor szobrászművész és Kubinyi Bertalan gimn. tanár. Az öregdiákok megható szeretettel vették körül egykori szeretett osztályfőnöküket, Madarász Pált, aki magas kora ellenére eljött közéjük, misézett nekik és meleghangú beszédben köszöntötte őket.

Az öregek után, a negyvenöt és harmincéves- csoportok után eljöttek a fiatalok, a tíz évvel ezelőtt végzett A) csoport tagjai is. Megjelentek közülük: dr. Csapody I. Csaba múzeumi tisztviselő, Csordás István Máv-tisztviselő, Darányi Ferenc okl. közzgazda, Györkös Rezső m. kir. tűzérőhadnagy, ifj. Kappéter Géza okl. építésmérnök, az Eternit Művek mérnöke, dr. br. Korányi János, a Salgótarjáni R.-T. titkára, Kvassay-Sajó Zoltán m. kir. főhadnagy, László György m. kir. főhadnagy, dr. Meznerics Iván, a Nemzeti Bank tisztviselője, dr. Mortenson Andor külkereskedelmi hivatali tisztviselő, dr. Noszkó Szilárd belklinikai orvos, Piller Antal, a szföv. Vízművek mérnöke, Potzmann Mátyás sz. mérnök, vendéglős, dr. Schmieidl Dániel okl. közzgazda, dr. Sebestyén Péter tőzsdebírószági fogalmazó, Somhegyi Ferenc postamérnökgyakornok, Siegmeth Alfréd postamérnökgyakornok, dr. Szabó Zoltán, a m. kir. paprikakísérleti állomás vegyésze, dr. Szász Lajos főpolgármesteri titkár, Turner Tibor, a Phöbus Vill. R. T. tisztviselője, dr. Verebély Tibor, orvos, egyet. tanársegéd, dr. Virter Pál, a Magyar Földhitelintézet tisztviselője. A találkozón megjelent a csoport nyolc éven át volt osztályfőnöke, Kövesi Lajos és mennyiségtanára, Hatvani Ede is. A megjelentek háláját Meznerics Iván tolmácsolta a rend és az iskola iránt.

Végül ugyanezen a napon tartották huszonöt éves találkozásukat a nyitrai piarista gimnázium 1913-ban érettségizett tanulói is. Résztvettek rajta: Agárdy Gyula piarista tanár, dr. Brenner Miksa orvos (Galgóc), dr. Czeizel János közkórházi főorvos, Korányi Rezső őrnagy, Misner Sándor magántisztviselő, Ratimorszky Lukács őrnagy, Rolfesz Bernát, az Egyesült Magyar Párt nyitrai tagozatának elnöke (Nyitra), Szirányi (Schultz) Zoltán

MFTR-tisztviselő, Singer Miksa főmérnök, dr. Szokolóczy-Syllaba Béla egyetemi adjunktus, dr. Tóth László egyetemi ny. r. tanár, dr. Zobel Lipót orvos. Az osztály nevében dr. Szokolóczy-Syllaba Béla egyetemi adjunktus fejezte ki az öregdiákok soha el nem múló háláját a rend iránt, mely nyolc esztendőn át annyi szellemi és erkölcsi jóval halmozta el őket.

Június 12-nek legkiemelkedőbb eseménye az ötven évvel ezelőtt érettségizett öregdiákok találkozása volt. Az érdekes találkozón nem kevesebben, mint huszonegyen vettek részt: dr. lovag Dobrzyniecki Árpád fogorvos, Druckner Géza kormányfőtanácsos, gyáros, dr. Gyengő Kornél ny. törvényszéki tanácselnök, dr. Hampel Antal ny. h. államtitkár, dr. Hüttl Dezső műegyetemi tanár, felsőházi tag, Korbuly Imre ny. takarékpénztári igazgató, Krajcsovic János ny. ezredes, Krepelka Béla, dr. Metzler Jenő, a MOKTÁR vezérigazgatója, dr. Nádory Béla egészségügyi főtanácsos, ny. kórházi főorvos, dr. Pauer Károly ny. tisztiorvos, dr. Pórszász Károly ügyvéd, Rédly Károly ny. törvényszéki bíró, dr. Schwáb Nándor ügyvéd, Szabó Nándor ny. min. tanácsos, dr. Tauffer Emil egészségügyi főtanácsos, ny. kórház-igazgató, dr. Waldhauser Géza gyáros, dr. Waldhauser István ügyvéd, dr. Wenhardt János udvari tanácsos, egyetemi tanár és dr. Zubriczky József ny. min. tanácsos. A könnyekig meghatott öregdiákokat az intézet igazgatója az ifjúsági kápolnában külön beszéddel köszöntötte, majd utána a tanács-terembe vonult a társaság, ahol dr. Hüttl Dezső műegyetemi tanár mély érzéstől áthatott beszédben adott kifejezést a rend és iskola iránt érzett mély hálájának. A szép beszédet Értesítőnk más helyén közöljük.

Ugyancsak június 12-én gyűltek össze húszéves találkozóra az 1918-ban végzetek is egykori osztályfőnöküknek, Mátrai Jánosnak és tanárunknak, dr. Friedreich Endrének vezetésével. A rendkívül népes, majdnem teljesszámú összejövetelen megjelentek:

Ágh Zoltán, a Föv. Elektromos Művek tisztviselője, Albecker Ferenc, a Föv. Elektromos Művek mérnöke, Dr. Arany László gyermekorvos, Bacsa András szerkesztő, Barcza Rezső kereskedő, dr. Bencsik György banktisztviselő, br. Born Frigyes Gyula gépészmérnök, dr. Brezanóczy Sándor orvos, Bruck Sándor min. tisztviselő, Burghardt József gyáros, Exler Ferenc, az Alfa Separator R.-T. igazgatója, Éder-Szászy István banktisztviselő, Gömbös Lajos fogorvos, dr. Grill Géza orvos, Haidekker Miklós gyárigazgató, gr. Hunyadi Imre földbirtokos, dr. Csethe-Hudacsek Emil sebészorvos, dr. Sümegi Ferenc, Kikindai Gyula adótiszt, Kinszky Imre magántisztviselő, dr. Kiss Ferenc belgyógyász, dr. Klimkó Dezső egyet. m. tanár, kórházi főorvos, dr. Lotz Antal igazgató, törvényhat. biz. tag, Lukáts Pál Beszkárt főtanácsos, Melkó György a Föv. Vízművek tisztviselője, dr. Mészáros Imre banktisztviselő, Novotny Alajos, Oláh János, a Rendőrségi Sajtóiroda vezetője, dr. Prochnov Ferenc egyet. m. tanár, sebész, Rényi István László, Sacelláry József banktisztviselő, Schreiber F. Lajos magántisztviselő, Somsich Andor földbirtokos, dr. Spilenberg György, a közforgalmú Repülőtér főorvosa, dr. Strausz István orvos, Szabó Antal Jenő gépészmérnök, Szelecsényi István magántisztviselő, dr. Sztzilich Pál fogorvos, dr. Zlinszky János ügyvéd, dr. Zobits Antal körorvos.

A nagy számmal összesereglett öreg diákok nevében Spilenberg György fejezte ki. A rend iránt érzett hálájukat és nagyrebecsülésüket Mátrai János osztályfőnök és az intézet igazgatója előtt.

Június 15-én a negyven évvel ezelőtt vagyis 1898. érettségizett öregdiákok tartottak megható találkozót. Az összejövetelen az egykori osztály egytlen életben levő tanárának, dr. Suták József ny. egyetemi tanárnak vezetésével megjelentek : dr. Barta Aurél kir. táblabíró, dr. Benárd Ágoston ny. miniszter, országgyűlési képviselő, dr. Breyer István győri megyéspüspök, dr. Biró Pál, a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű R. T. elnöke, országgyűlési képviselő, Dragsits Gellért ny. min. tanácsos, Eller Károly szföv. kórházi gondnok, Gerő Sándor magánzó, dr. Fejér József egri gimn. igazgató, Hrebeczky József bankfőtisztviselő, dr. Császik Pál ny. rendőrkapitány dr. Istvánffy Sándor ny. táblabíró, ügyvéd, Jolsvay Lajos postatakarékpénztári főtanácsos, dr. Keller Kálmán szföv. ideg-főorvos, dr. Konja István ny. képviselőházi tanácsos, Lipp Ernő ékszerész, Paulay Pál szföv. tanácsjegyző, dr. Pfeiffer István székesfehérvári kórházi főorvos, dr. Siklóssy László ny. országgyűlési gyorsírodafőnök, író, Somorjay Sándor min. osztálytanácsos, dr. Skoff Tibor szföv. sebészfőorvos, dr. Duday (Spannberger) Alajos szföv. tanácsnok, iklódi Szabó Andor ny. államtitkár, Rezek Román író, dr. Szinnyi József szföv. belgyógyász főorvos, dr. Unger Béla ny. szföv. tanácsnok, Vágó Viktor m. kir. kultúr-mérnöki tanácsos, Tóth Aurél gyógyszerész, gr. Zichy István, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója, Sándor Károly iskolaigazgató, dr. Wenzel Tibor ny. min. tanácsos és Nagy Lajos belvárosi cukrász. A találkozó dr. Breyer István püspök miséjével kezdődött, majd utána a tanácsterembe gyűltek az öregdiákok és itt nevökben dr. Duday Alajos közvetlen és meleg szavakban tolmácsolta Suták professzor és az intézet igazgatója előtt soha el nem múló hálájukat a rend és az iskola iránt, mely emberré nevelte őket. Azután egy részök kiment a kerepesi temetőben levő régi és új piarista sírbolt-hoz és ott valóságos rózsakerdővel hintette be az egykori osztály immár Istenben boldogult tanárainak sírját.

Június 17-én, mint egy évvel ezelőtt, újra megjelent a kolozsvári 1883-as évfolyam immár ötvenöt éves találkozóra. Most is csak hárman mertek vállalkozni a találkozóval járó izgalmakra, illetve utazásra : dr. Fogarassy Viktor ny. tábornokorvos, Eperjessy Károly ny. rendőrkapitány és Magyaróssy Imre m. kir. közjegyző. A kevés számot azonban megpótolta a megjelentek hálájának és köszöntésének bensősége.

Június 18-án ismét nagyszabású találkozó színhelye volt iskolánk kápolnája és tanácsterme. Ez alkalommal az 1902., tehát harmincöt évvel ezelőtt érettségizett öregdiákok jöttek össze. A találkozóon megjelentek : Alberti János erdőtanácsos (Miskolc), Bogisich Imre szföv. tisztviselő, dr. Hruby Ede kórházi főorvos (Sopron), dr. br. Kaas Albert egyetemi r. tanár, nemeskéri Kiss Géza földbirtokos (Göd), dr. Kogutovicz Károly egyetemi r. tanár (Szeged), dr. Komarniczky Gyula M. F. T. R.-vezérigazgató, dr. Madaras Jenő min. tanácsos, Pintér Miklós O. K. H.-osztályfőnök, Reichl Gyula községi takarékaligazgató, Somogyi Antal műszaki tanácsos, dr. Sey-Staub Aladár főjegyző, dr. Strausz Vilmos ügyvéd, vitéz Szelke József ny. huszárezre-

des, dr. Szénásy József főorvos, dr. Török Zoltán plébános, Ugodi Tibor ezredes, dr. Utasy Béla min. tanácsos, dr. Waisz István ügyvéd, dr. Weber Lajos min. tanácsos, vitéz dr. Zorkóczy Tibor ügyvéd. Többek között kimentette magát Szendy Károly polgármester, akinek sürgősen Párizsba kellett utaznia. Az öreg diákok nevében és megbízásából dr. Török Zoltán plébános köszöntötte az évfolyamán egyellen még élő tanárát, dr. Suták József egyetemi tanárt és az intézet igazgatóját és biztosította őket a rend iránt érzett tanítványi hálájukról és ragaszkodásukról.

Már az Értesítő lezárása után került lebonyolításra a 25 évvel ezelőtt végzetteknek, úgyszintén a temesvári 35 éves évfolyamnak találkozója.

XIV. STATISZTIKAI ADATOK.

	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A	IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	Összesen
a) A tanulók számának alakulása :																	
Beírt nyilvános tanulók ...	57	59	57	53	54	58	52	47	50	46	47	45	38	36	38	36	773
Beírt magántanulók ...	2	1	1	3	3	3	7	3	1	1	1	2	1	2	1	2	24
Osztályozott nyilv. tanulók	55	59	54	50	52	57	51	47	48	46	45	43	36	35	37	33	748
Osztályozott magántanulók	1	1	1	3	3	3	7	3	1	1	1	1	1	2	1	2	23
Osztályoztatott összesen ...	56	59	55	50	55	57	54	54	51	46	45	43	37	37	37	35	771
b) A tanulók kor megoszlása:																	
1928-ban született ...	1																1
1927-ben " ...	49	52	1														102
1926-ban " ...	4	6	46	44	2	1											103
1925-ben " ...	1	1	8	6	51	41	3	1									112
1924-ben " ...	1				1	11	45	43	2								103
1923-ban " ...					1	4	3	8	35	39	6						96
1922-ben " ...							2	2	13	7	29	30	2	3			88
1921-ben " ...							1				8	11	30	25	2	2	79
1920-ban " ...											2	2	4	7	26	28	69
1919-ben " ...									1				1	1	9	5	17
1918-ban " ...														1			1
c) A tanulók vallása :																	
Róm. kat. ...	50	56	51	48	54	54	45	51	46	44	42	37	33	34	36	32	713
Gör. kat. ...		1					1			1		3				1	7
Református ...	2	2	3	1			3	2		1	1		4	2	1	1	23
Evangelikus ...	2			1	1	1	4	1	2		1			1			14
Gör. keleti ...											1						1
Izraelita ...	2	1			2	1		3			3					1	13
d) A tanulók anyanyelve és nyelvismerete:																	
Magyar anyanyelvű ...	56	59	55	49	55	55	53	54	51	46	45	43	37	37	36	35	766
Német anyanyelvű ...				1		2									1		4
Lengyel anyanyelvű ...						1											1
Csak magyarul tud ...	32	39	32	32	40	33	32	38	25	24	20	32	23	25	20	16	463
Németül is tud ...	23	17	13	15	13	21	23	13	22	18	20	10	12	11	14	18	263
Franciául is tud ...	1	2	3	2	3	6	9	3	4	1	5	6	4	4	6	5	64
Angolul is tud ...	3	1	2	3	2	4	4	4	4	3	4	3	2	3	5	5	48
Olaszul is tud ...		1							1								2
Más nyugati nyelven is tud															1		1
Tótul is tud... ..	1						1								1		3
Románul is tud... ..							1										1
Oroszul is tud					1												1
e) A szülők foglalkozása :																	
Nagybirtokos, nagybérelő ...	1	2		1	2	4	1	3			2		2	2	1		21
Középbirtokos, középbérelő...		1	1				1					1	1				5
Kisbirtokos, kisbérelő ...					1												1
Egyéb önálló őstermelő ...				1									1	1			3
Gazdasági tisztviselő ...										1		1				1	3
Nagyiparos, bányanagyvállalkozó	1	1			1					1			1	2			7

	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A	IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	Összesen
Kisiparos, bányakisvállal- kozó	6	5	3	7	2	6	2	1	4	1	1	4	2	2	4	2	52
Ipari vagy bányászati tiszt- viselő	3	2	1	—	4	1	1	1	1	1	1	1	—	2	2	—	21
Egyéb ipari v. bányászati segédszemély	1	1	3	—	—	1	1	2	1	—	—	—	—	1	—	—	11
Nagykereskedő	—	—	4	1	—	1	—	3	2	—	—	—	—	—	1	—	13
Kiskereskedő	—	1	—	—	3	2	2	1	—	—	2	3	1	—	2	—	17
Kereskedelmi tisztviselő ...	14	2	4	6	3	1	5	3	10	5	2	4	6	4	5	—	74
Egyéb keresk. segédszemély	—	—	—	2	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Közlekedési nagyvállalkozó	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Közlekedési kisvállalkozó ...	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Közlekedési tisztviselő... ..	4	8	—	4	4	1	1	4	2	4	4	4	2	—	1	8	51
Egyéb közlekedési segéd- személy	3	—	1	—	1	1	—	—	—	1	1	—	1	—	—	2	12
Köztisztviselő, közhivatalnál díjnok	5	12	17	5	18	19	19	12	8	14	15	4	7	5	6	5	171
Pap, tanár, tanító	1	4	4	3	2	3	2	5	—	4	4	5	3	2	2	3	47
Másféle értelmiségi (orvos, ügyvéd, gyógyszerész stb.)	13	14	12	11	6	9	8	10	14	11	5	11	7	9	5	9	154
Közhivatalban altiszt vagy szolga	2	—	—	3	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	7
Katonatiszt (csendőrtiszt)	—	1	2	5	2	2	3	3	4	—	—	2	—	—	—	—	24
Katonaaltiszt (csendőraltiszt)	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	5
Nyugdíjas köztisztviselő ...	2	1	—	2	1	4	1	1	1	2	4	4	3	3	3	—	32
Egyéb nyugdíjas tisztviselő	—	4	1	—	—	1	3	1	—	—	2	1	1	—	2	3	19
Nyugdíjas altiszt, szolga vagy munkás	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Tökés, járadékos, háztulajdo- nos... .. .	—	1	—	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	1	1	1	8
Egyéb és ismeretlen foglal- zású	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
f) A szülők lakóhelye :¹																	
Az iskola székhelyén	49	53	47	44	50	53	42	45	47	38	41	34	31	28	36	33	671
A vármegye egyéb községé- ben... .. .	7	6	6	4	4	3	7	5	4	7	4	8	5	4	1	2	77
Békés vármegye	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Fejér "	—	—	1	1	1	1	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	8
Jász-Nagykun-Szolnok vm.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Komárom vármegye	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Nógrád "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Somogy "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Tolna "	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Zala "	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2
Román uralom alatt	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Jugoszláv " "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	2
Egyéb külföldön... .. .	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1

¹ Bejárt Albertfalváról 1, Budafokról 14, Budaörsről 2, Budatétényről 1, Csepelről 4, Érdről 2, Keszpestről 7, Mátyásföldről 2, Nagytétényről 1, Pestszenterzsébetről 3, Pestszentlőrincről 3, Pestújhelyről 7, Pomázról 1, Rákoshelyről 2, Rákosligetéről 4, Rákospalotáról 4, Rákosszentmihályról 5, Sashalomról 1, Soroksárról 3, Torbágyról 1, Tökölről 2, Törökbálintról 1, Újpestről 2, Üllőről 1. Összesen : 74.

	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A	IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	Összesen
g) Az óramulasztások :																	
Igazolt óramulasztás	2956	2713	2471	2375	2227	2014	1853	2522	2167	2079	1586	1356	2122	2315	1027	1336	41.963
Igazolatlan óramulasztás																	
h) A rendkívüli tárgyak :																	
Gyorsírást tanultak... ..											10	1	10		2		23
Rendkívüli rajzot tanultak									2		4	2	2			1	11
Művészeti rajzgyakorlatokra jártak	8	2	5	4	1	3	6	3									32
Francia társalgásra jártak :								3	1	2							6
Fizikai gyakorlatokra jártak													35	31	10	10	86
Vívást tanultak... ..					11	6	5	6	14	8	5	4	4		3	2	68
Az énekkar tagjai voltak ...	3	4	4	13	3	5	1	1	1		8		2	6	10	4	65
A zenekar tagjai voltak ...				2			1	1	3	2	4	3		1	4	5	26
Hegedülni tanultak			3	1	1		1	4		2			1				13
i) Magaviselet :																	
Példás viseletű	42																
Jó viseletű	13	50	40	39	44	47	46	41	39	41	40	35	29	24	37	33	627
		9	14	11	8	10	5	6	9	5	5	8	7	11			121
j) Az általános tanulási eredmény :																	
Jelesrendű	9	18	13	12	11	14	14	11	9	10	12	7	6	7	9	7	169
Jórendű	22	24	24	15	15	19	19	18	15	19	11	14	15	9	17	15	271
Elégségesrendű	19	16	16	19	24	17	21	23	22	14	20	16	13	18	11	11	280
Egy tárgyból elégtelen ...	5	1	1	1	3	4		2	4	2		5	1	3		2	34
Több tárgyból elégtelen ...	1		1	3	2	3			1	1	2	1	2				17

Vegyes adatok. A bizonyítványt kapott nyilvános tanulók közül egy órát sem mulasztott : 73 (9·9%), csak igazoltan mulasztott : 675 (90·1%), harminc óránál nem többet mulasztott : 256 (34%), harminc óránál többet mulasztott : 419 (56%). A más iskolából jött tanulók száma II—VIII. osztályokban : 23. Az ismétlő tanulók száma : 6. Testnevelés alól felmentett tanulók száma : 62.

Ösztöndíjban vagy pénzjutalomban részesült tanulók száma : 31. A jutalmak összege : 2752·33 P.

A Kegyesztanítórend főnöke 101 tanulónak engedte el egészben vagy felerészben a tandíjat 6120 P értékben.

Könyvségélyben részesült tanulók száma : 118. Egész tandíjmentességben részesült : 35, féltandíjmentességben : 66. Teljes tandíjat fizetett : 647.

Az iskola benépesülésének visszatekintő táblázata.

a) Nyilbános tanulók.

Iskola év	I. A	I. B	II. A	II. B	III. A	III. B	IV. A	IV. B	V. A	V. B	VI. A	VI. B	VII. A	VII. B	VIII. A	VIII. B	Ösz- sen
1920—21...	55	58	47	49	55	57	52	50	49	58	44	47	37	33	44	38	773
1921—22...	57	59	52	57	56	54	47	49	47	41	43	56	50	43	34	36	781
1922—23...	64	58	55	55	49	54	53	52	37	45	45	35	42	52	49	43	788
1923—24...	64	62	58	54	53	55	46	57	45	36	30	46	35	29	38	53	761
1924—25...	57	54	60	61	57	54	47	53	40	39	45	37	30	43	37	29	743
1925—26...	54	51	50	57	58	58	57	52	50	46	39	37	44	37	29	40	759
1926—27...	50	52	52	51	53	49	49	58	49	51	46	43	36	31	42	36	748
1927—28...	49	50	48	45	51	51	47	48	46	51	44	44	41	36	37	29	717
1928—29...	51	55	44	47	44	43	48	46	35	36	40	44	36	42	39	35	685
1929—30...	53	55	50	50	43	42	43	43	40	34	32	33	38	40	37	41	674
1930—31...	55	53	51	52	48	48	45	41	41	43	34	32	33	34	39	36	685
1931—32...	51	53	56	55	46	46	43	42	36	38	37	40	33	25	32	32	665
1932—33...	54	55	47	50	50	50	47	45	39	40	39	36	36	38	33	24	683
1933—34...	55	55	51	54	45	45	48	46	46	41	37	40	40	36	36	38	713
1934—35...	53	56	55	52	50	48	43	47	40	39	45	41	36	39	40	35	719
1935—36...	58	56	54	56	55	51	44	46	45	44	40	36	43	41	39	42	750
1936—37...	56	55	53	53	55	53	50	48	43	42	38	40	38	37	40	39	740
1937—38...	55	59	54	50	52	57	51	47	48	46	45	43	36	35	37	33	748

XV. TÁJÉKOZTATÓ AZ 1938—39. ISKOLAI ÉVRE.

Az egy kötelező tárgyból bukott tanulók igazgatói engedéllyel tehetnek javító vizsgálatot. Ezért folyamodni nem kell.

A javítóvizsgálatokat szeptember 5-én délelőtt 8 órától kezdve tartjuk

A tanulási ered-

Osztályok	I. A.				I. B.				II. A.				II. B.				III. A.				III. B.				IV. A.							
	Jó		Elégtelen		Jó		Elégtelen		Jó		Elégtelen		Jó		Elégtelen		Jó		Elégtelen		Jó		Elégtelen		Jó		Elégtelen		Jó		Elégtelen	
	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen	Jó	Elégtelen		
Hittan...	47	9	—	—	50	9	—	—	48	7	—	—	45	5	—	—	51	4	—	—	46	11	—	—	43	11	—	—				
Magyar nyelv	14	23	19	—	24	26	9	—	24	18	13	—	23	17	10	—	19	14	22	—	18	23	16	—	15	23	16	—				
Latin nyelv ...	12	15	26	3	21	14	23	1	19	12	22	2	11	15	21	3	13	14	26	2	16	17	21	3	14	19	21	—				
Görög nyelv ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Francia nyelv...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Német nyelv...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	19	12	2	24	18	13	2	18	18	18	—	—			
Történelem ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	13	16	—	18	20	19	—	32	20	2	—	—			
Földrajz ...	36	1	6	—	44	12	3	—	17	27	9	2	12	24	11	3	31	8	14	2	27	18	11	1	12	24	3	—	—			
Természetráaj	—	—	—	—	—	—	—	—	38	10	7	—	38	8	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Fizika... ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	25	8	—	24	26	7	—	—	—	—	—	—			
Mennyiségtan...	12	22	20	2	18	29	12	—	12	25	18	—	13	10	26	1	11	13	27	4	12	16	25	4	14	16	24	—	—			
Filozófia ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Rajz	18	24	14	—	26	24	9	—	26	21	8	—	23	22	5	—	22	26	6	1	23	28	6	—	26	23	5	—	—			
Gyorsírás ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	14	13	6	—		
Testgyakorlás	26	18	9	^{fm} ₂	32	11	10	^{fm} ₆	19	26	3	^{fm} ₆	19	25	—	^{fm} ₆	26	18	1	^{fm} ₇	28	22	3	^{fm} ₄	20	23	3	^{fm} ₅	—			

b) Magántanulók.

Iskola év	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen	Nyilv. és mt. összesen
1920—21	18	18	15	10	8	4	7	7	87	860
1921—22	24	15	13	16	7	7	4	20	106	887
1922—23	18	16	13	20	16	9	10	7	109	897
1923—24	18	20	10	6	11	5	5	5	80	841
1924—25	16	13	15	11	7	5	5	5	77	820
1925—26	6	8	3	8	8	5	3	1	42	801
1926—27	12	7	7	2	7	3	5	4	47	795
1927—28	7	6	4	4	1	5	3	6	36	753
1928—29	3	6	5	5	2	3	4	—	28	713
1929—30	1	2	—	5	2	2	6	3	21	695
1930—31	3	4	2	—	2	—	2	3	16	701
1931—32	4	3	3	—	—	2	2	1	15	680
1932—33	3	5	3	4	—	1	1	1	18	701
1933—34	5	3	4	1	4	1	1	1	20	733
1934—35	7	3	3	2	1	2	1	1	20	739
1935—36	4	9	2	—	1	—	1	1	18	768
1936—37	3	2	7	5	3	1	1	3	25	765
1937—38	1	1	3	10	3	—	3	2	23	771

meg; ugyancsak 5-én tartjuk a különbözeti-, pótló- és magánvizsgálatok írásbeli részét, szóbeli részét pedig 6-án.

A jövő iskolai évre 1938 június hó 24., 25. és szeptember hó 7. napjain vesszük fel a tanulókat. Felvételnél minden katolikus tanuló 35, nem katolikus keresztény 45 és izraelita 55 pengőt fizet. Ebben az összegben a felvételi, fenntartási és vegyesdíjakon kívül a filmdíj is benne foglaltatik. Az évi tan-

mény tárgyanként.

IV. B.			V. A.			V. B.			VI. A.			VI. B.			VII. A.			VII. B.			VIII. A.			VIII. B.											
Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges	Jeles	Jó	Elégséges									
45	9	—	38	13	—	41	5	—	30	15	—	35	7	1	32	5	—	24	12	1	37	—	—	34	1	—									
15	23	16	14	21	16	15	21	10	17	19	9	13	22	7	1	8	15	12	11	14	11	1	14	17	6	10	17	8	—						
10	19	23	2	10	15	25	1	16	11	16	3	15	16	12	2	13	15	15	7	14	13	3	9	17	11	14	15	8	9	12	14	—			
—	—	—	4	2	—	5	7	—	6	1	2	5	3	4	—	6	5	1	4	3	1	—	4	4	3	7	6	3	—	—					
—	—	—	10	18	14	3	18	11	4	1	10	13	12	1	11	7	12	1	14	11	—	—	6	13	10	14	8	4	—	4	10	5	—		
16	16	22	17	13	21	—	11	18	17	—	15	16	14	—	8	10	21	4	10	15	12	—	9	8	18	2	17	11	9	—	15	14	6	—	
33	16	5	13	22	16	—	15	24	7	—	13	24	8	—	13	18	12	—	18	15	4	—	17	15	5	—	15	17	5	—	14	18	3	—	
27	25	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	6	1	—	25	8	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
33	13	8	21	12	18	—	26	14	6	—	31	14	—	—	17	20	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
15	18	21	13	10	25	3	11	18	17	—	11	12	26	2	10	14	17	2	12	13	12	—	9	10	18	—	8	16	13	—	8	12	14	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	15	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	14	17	3	10	11	18	9	9	17	16	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	24	—	fm ₄	19	19	9	fm ₁	23	17	2	fm ₄	18	16	2	9	14	28	1	19	15	—	fm ₂	11	21	3	—	22	10	—	fm ₅	13	18	1	fm ₁	—

díj mindenkire nézve 90 P, ez az összeg a tanév folyamán négy részletben fizethető : október 5-én, december 5-én, február 5-én és április 5-én. Tandíjmentességet kaphatnak szegénysorsú, példás viseletű és jeles, kivételesen jó előmenetelű tanulók.

A gimnázium V. osztályába lépő tanulók szüleinek a felvételtkor nyilatkozniok kell, hogy fiúkkal a görög vagy francia nyelvet akarják-e tanultatni.

A Veni Sancte-t szeptember 8-án d. e. $\frac{1}{2}$ 10 órakor tartjuk s a rendes tanítást szeptember 9-én kezdjük meg.

A Katolikus Középiskolai Főhatóság rendelkezése értelmében a Katolikus Középiskolai Főhatóság alá tartozó összes gimnáziumok tanulói szeptemberi teljes, javító és kiegészítő érettségi vizsgálatukat a mi intézetünkben fogják letenni. Az írásbeli vizsgálatok ideje szeptember 9—13-a, a szóbelieké pedig 14-e. A vizsgázni szándékozók augusztus 15-ig kötelesek jelentkezni az iskola igazgatóságánál. (Budapest, IV., Piarista-u. 1.) A jelentkezésnél minden tanuló köteles beadni születési bizonyítványát (anyakönyvi kivonat) és középiskolai összes bizonyítványait ; a magántanulók ezenkívül állandó lakhelyük illetékes hatóságától kiállított arcképes személyazonossági bizonyítványt tartoznak beadni.

Iskolánk fegyelmi szabályai a szünetben is kötelezők.

TARTALOM.

	Oldal
Az eucharisztia az emberiség életében. <i>Ohmacht Nándor</i>	3
Az eucharisztia az egyén életében. <i>Dr. Éder-Szászy László</i>	7
Az Oltáriszentség a piarista diák életében. <i>Balanyi György</i>	14
Bartóky József, a meseíró. <i>Agárdi László</i>	19
Csonkamagyarország legnagyobb csarabosa. <i>Dr. Rédl Rezső</i>	29
dr. Miskolczy István. <i>Balanyi György</i>	33
Perényi József. <i>Dr. Friedreich Endre</i>	35
A piarista iskola szelleme	38
Iskolánk multja	46
Iskolánk az 1937/38. iskolai évben	50
Iskolai hatóságok	66
A tanári testület működési köre	66
A tanárok hitéleti, irodalmi és társadalmi működése	67
A tanítás anyaga	74
Tankönyvek	74
Szertárak és könyvtárak	76
Ifjúsági egyesületek működése	77
Érdemsorozat	94
Rendkívüli tárgyak	113
Érettségi vizsgálatok	114
Iskolánk és volt tanítványaink	115
Statisztikai adatok	123
Tájékoztató az 1938/39. iskolai évre	126